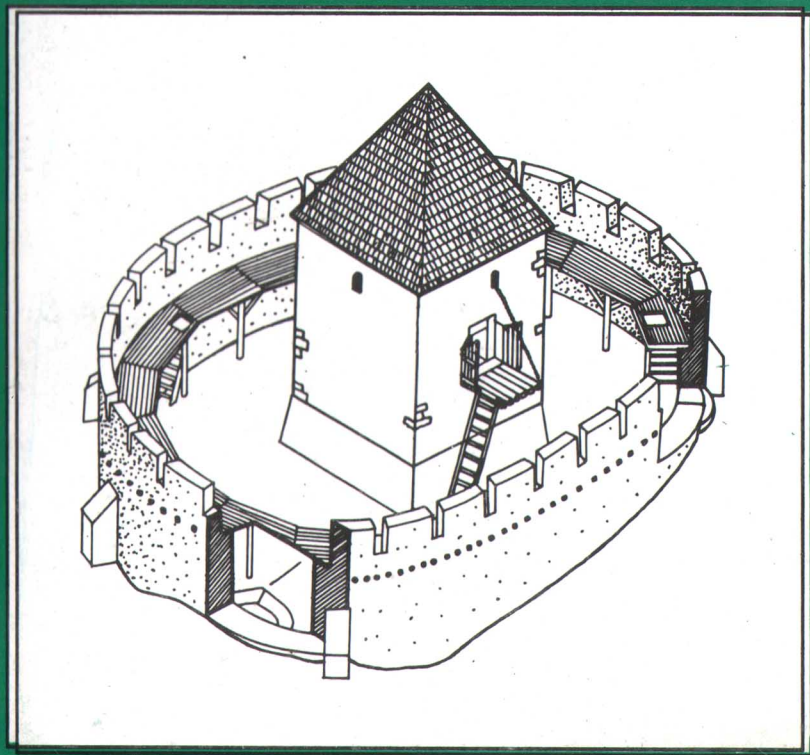

ADRIAN ANDREI RUSU

**BIBLIOGRAFIA FORTIFICAȚIILOR MEDIEVALE ȘI
PREMODERNE DIN TRANSILVANIA ȘI BANAT**

**BIBLIOGRAPHIE DER BEFESTIGUNGEN AUS
SIEBENBÜRGEN UND AUS DEM BANAT WÄHREND
DES MITTELALTERS UND DER FRÜHNEUZEIT**

**MUZEUL JUDEȚEAN DE ISTORIE
REȘIȚA**

ADRIAN ANDREI RUSU

**BIBLIOGRAFIA FORTIFICAȚILOR
MEDIEVALE ȘI PREMODERNE DIN
TRANSILVANIA ȘI BANAT**

**BIBLIOGRAPHIE DER BEFESTIGUNGEN AUS
SIEBENBÜRGEN UND AUS DEM BANAT
WÄHREND DES MITTELALTERS UND DER
FRÜHNEUZEIT**

EDITURA BANATICA - REȘIȚA

1996

Traduceri din limba maghiară în limba română: Adrian Andrei Rusu
Traduceri din limba română în limba maghiară: Radu Lupescu și Adrian
Andrei Rusu
Traduceri în limba germană: Mihaela Cosma. Corectura: Ligia Ruscu
Tehnoredactare computerizată: Adrian Andrei Rusu

Coperta: *Faza a II-a a cetății de la Mălăiești (jud. Hunedoara)*,
reconstituire grafică: Marius Sîngeorzan și Adrian Andrei Rusu;
desen: Sanda Mihaela Salontai

Rusu, Adrian Andrei

Bibliografia fortificațiilor medievale și premoderne din
Transilvania și Banat. Bibliographie der Befestigungen aus
Siebenbürgen und aus dem Banat während des Mittelalters und
der Frühneuzeit.

Editor :

MUZEUL DE ISTORIE AL JUDEȚULUI CARAȘ-SEVERIN
REȘIȚA

ISBN 973-97757-4-8

Consilier editorial : PETRU CĂLIN

INTRODUCERE

DEZVOLTAREA ISTORIOGRAFIEI FORTIFICAȚIILOR MEDIEVALE ȘI PREMODERNE ALE TRANSILVANIEI ȘI BANATULUI

Dacă ar fi să căutăm un simbol al evului mediu, fără îndoială l-am descoperi cel mai ușor într-o cetate. Potrivit unei cunoscute metafore a lui Nicolae Bălcescu, Transilvania în întregul ei este o cetate¹. Simbolul medieval se proiectează și într-unul din numele provinciei, căci, parte din locuitorii ei, anume sașii, au găsit nimerit să o numească, din motive încă controversate², “Țara Celor Șapte Cetăți” (*Septem castra, Siebenbürgen*). Dincolo de figuri de stil, nume generic ori simboluri heraldice, realitatea spațiului geografic aflat în atenție ne dezvăluie o multitudine de fortificații, cu caractere și funcționalități extrem de diverse, oglinzi fidele ale unei istorii frământate, pline de nesiguranță, dar căutătoare de soluții de existență. Fortificația nu este altceva decât o felie tridimensională de civilizație medievală sau premodernă.

La mijlocul secolului al XIX-lea, una dintre primele sinteze asupra monumentelor Transilvaniei, însuma 60 de fortificații³. Dar, peste numai câțiva ani, un repertoriu număra 42 de cetăți doar în fostul județ Trei Scaune⁴. Chiar și așa, cifrele erau încă foarte modeste, mult depărtate de realitate. La mijlocul secolului al XIX-lea, numai o estimare a numărului bisericilor fortificate din sudul și sud-estul Transilvaniei, venea cu o nouă

---

¹ *Istoria românilor sub Mihai Vodă Viteazul*, IV, 1.

² P. Binder, *A “siebenbürgen” fogalom jelentésváltozatai. A “comitatus Cibiniensis”-től Erdély német nevéig*. In: *Századok*, Budapest, 126, 1992, p.355-381.

³ Kövári László, *Erdély építészeti emlékei*. Cluj, 1866, 335 p.

⁴ Evaluare a lui Al. Ferenczi, în *Raport asupra unei excursii arheologice în județul Trei Scaune*. In: *Anuarul Comisiunii monumentelor istorice. Secția pentru Transilvania*. Cluj, 1, 1929, p.242, după Orbán Balázs, *A Székelyföld leírása, történelmi, régészeti s népismereti szempontból*. I-VI. Pesta, 1868-1873.

valoare numerică: 300⁵. Un alt calcul privind fortificațiile Transilvaniei pînă în anul 1541, efectuat în urmă cu peste un deceniu și jumătate, oferea cifra de aproximativ 800 de monumente⁶. În sfîrșit, altcineva, ispitit de asemenea de glasul cifrelor, a extins socotelile la o perioadă de timp mai lungă, obținînd un număr de 927 fortificații⁷. Baza acestor subsumări nu a fost niciodată pe de-antregul dezvăluită și, deci, a rămas necontrolabilă. În acest fel, suntem încă departe de a spune astăzi, cu toată certitudinea, o precisă cifră-limită. Explicația acestei stări rezidă, în primul rînd, în absența unor riguroase topografieri locale. Oricum, exemplificările numerice oferite mai sus, rămîn deosebit de semnificative pentru ceea ce a constituit patrimoniul provinciei.

Istoria fortificațiilor medievale se deschide în Transilvania cu o generație de cetăți (Morești, Porumbenii Mici, Șeica Mică), a căror cronologie timpurie (sec.VI) este din ce în ce mai contestată. Acest început nu ține seama de o altă opinie, foarte nouă, potrivit căreia, la Tîrnăvioara, am putea vorbi despre o fortificație post-romană construită cîndva la sfîrșitul secolului al III-lea, sau la începutul secolului al IV-lea⁸. Ar fi foarte prematur să acceptăm un astfel de început, insuficient de argumentat și, în plus, ținînd, conform cronologiei europene, încă de perioada romană. Istoria la care ne referim continuă cu alte fortificații apărute doar la cumpăna mileniului doi. La sfîrșitul secolului al XIII-lea și începutul secolului al XIV-lea, se întîmplă fenomenul pe care l-am putea denumi, fără greș, ca fiind acela al “încastelării” părților geografice de care ne ocupăm. Fortificațiile apărute atunci au ilustrat, în cea mai mare parte, evul mediu “clasic”. Introducem acum, aici, și noțiunea de “epocă premodernă”, perioadă istorică încă neintegrată în istoriografia românească contemporană, dar strict necesară. Ar fi cu totul desuet și ilar să se continue folosirea termenului de medieval pentru secolele XVII-XVIII, dacă nu chiar ceva mai devreme. În acest interval, parte dintre fortificațiile evului mediu continuă să existe, dimpreună cu generații noi de monumente, apărute ca urmare a perfecționării armelor de foc, a insecurității cauzate de invaziile otomane, în sfîrșit, ca urmare a unui nou gust arhitectonic și artistic. Istoria fortificațiilor continuă neînterupt pînă în secolul al XVIII-lea, cînd se ridicau ultimele fortificații de la Alba Iulia, Timișoara, Cluj, Sibiu, Arad

⁵ M.J.Ackner, *Die römischen Alterthümer und deutschen Burgen in Siebenbürgen*. Wien, 1857, p.56.

⁶ Șt. Pascu, *Voievodatul Transilvaniei*. II. Cluj-Napoca, 1979, p.307-308.

⁷ Erwin Bader, *Fortificațiile medievale ale Transilvaniei*. În: *Magazin istoric*. 20, nr.4, 1986, p.22.

⁸ M.Blăjan, *Așezarea fortificată de la Tîrnăvioara (jud.Sibiu)*. În: *Ephemeris Napocensis*. Cluj-Napoca, 4, 1994, p.221-231.

etc. Ultimul eveniment la care ele au participat a fost cel al Revoluției de la 1848-1849. Între aceste limite, fortificațiile medievale și premoderne ale Transilvaniei și Banatului își înscriu în istorie o existență continuă de treisprezece veacuri.

Evoluția lor este departe de a fi una foarte simplă și liniară. De la început am evitat folosirea restrictivă a termenului de cetate medievală ori premodernă, din conștiința clară a faptului că cetatea nu este singura construcție militară a vremurilor. Ea este doar cea mai tipică. Alături de ea au ființat turnuri, valuri și șanțuri simple, castele, biserici fortificate, peșteri, orașe și arhitectură populară fortificată. Fortificațiile medievale și premoderne diferă prin tehnică (pământ și lemn, piatră, materiale componente mixte), modalitatea de construcție (cu sau fără turnuri, cu mai multe incinte, anexe interioare etc.), poziție (de mare înălțime, din zone înălținoase etc.), apoi în funcție de regimul de proprietate (regale, voievodale, episcopale, comunitare sau țărănești etc.), funcționalitate (centre rezidențiale feudale, de graniță, de refugiu etc.).

Progresele literaturii istorice despre fortificații însoțesc evoluția folosirii informației istorice și a concepțiilor despre acestea. De la cronici spre document, apoi de la lingvistică spre arheologie, sunt parcurse mai multe nivele de înțelegere. Este vorba despre constanta maturizare a felului de a concepe sfera de cuprindere a istoriei, de la istoria evenimentială, predominant politică, către istoria dilatată spre tot ceea ce a însemnat activitate umană, indiferent de lipsa spectaculozității sale. Astăzi se poate greu rupe istoria unei fortificații de întreaga activitate umană pe care a generat-o, de întregul spațiu uman ori geografic pe care l-a modificat sau care depindea în vreun fel de ea.

Valorificarea istoriografiei tradiționale a presupus și presupune o muncă de cercetare de mare întindere. Fortificația medievală și premodernă poate fi raportată la întreaga istorie a provinciei, prezentându-se ca un complex de realități politice, sociale, economice, dar și religioase și artistice, ce se întrepătrund și se condiționează reciproc. Așa privite lucrurile, o bună parte a istoriografiei evului mediu trebuie considerată, în mod teoretic, ca interesantă pentru studierea fortificațiilor. Iată motivul pentru care această bibliografie nu ar putea servi decât parțial unor studii serioase privitoare la generalități ori aspecte particulare. Ea nu este, totuși, o investigație tradițională, strict limitată la componentele materiale ale fortificațiilor. Dimpotrivă, includerea unor titluri ce privesc, spre exemplu, terminologia, legendele fortificațiilor, domeniile, încearcă să sugereze și să îndrume către deschiderea tematică.

Privită fie ca monument, fie ca instituție, fortificația și-a câștigat cu greu locul ce i se cuvine în istoriografie, pe parcursul unei perioade de timp

început s-au diferențiat două direcții fundamentale de abordare. În primul rând a luat ființă istoriografia monumentelor, legată de aspectele exterioare ale construcției. Mai apoi va prinde contur și istoriografia legată de valoarea instituțională a fortificațiilor, a cetăților în mod deosebit. Ar fi nedrept însă să nu o scriem, că modalitatea sintetică, de factură monografică, a fost de la început întrezărită. Relevant ni se pare un text semnat de George Barițiu, deja la 1886, prin care el afirma explicit: *Monografiile, adică istoriile speciale ale cetăților mai de frunte dintr-o țară, ajută foarte mult compunerea istoriei unei țări, adesea mai mult și decât biografia sau descrierea vieții celor mai renumiți bărbați care vor fi condus destinele unei țări într-o lungă serie de ani, ca domnitori, ca guvernatori, comandanți de armate, ca mari oratori și scriitori*⁹.

Romantismul secolului al XIX-lea și-a găsit în fortificații o temă preferată. În acele condiții, o mulțime de construcții militare transilvane au primit descrieri romantice, în care faptul istoric verificabil a fost brodat pe fundamentul legendelor și tradițiilor. Au fost preferate și, ca urmare, des cuprinse în scrieri, o serie de cetăți. Tocmai prin acest aglomerat interes, ele vor deveni clasice, adevărate efigii fără de care evul mediu intracarpatic nu ar avea culoare: Deva, Hunedoara, Alba Iulia. Autorii acelor pagini romantice au fost foarte diferiți ca formație intelectuală, sensibilitate și stil. Cantitatea realizărilor romantice a justificat însă apariția primelor sinteze regionale sau provinciale. Ar fi de menționat aici nume ca acelea ale lui Kővári László, Michael J.Ackner, Orbán Balazs, Albert E.Bielz. În ultimă instanță, romantismul aduce în istoriografie două beneficii fundamentale: expansiunea informației, culeasă din observația directă sau din documentul scris, și afirmarea deplină a fortificației ca subiect istoriografic independent posibil.

Pozitivismul a introdus spiritul critic în analiza realităților legate de arhitectura militară transilvăneană. La sfârșitul secolului al XIX-lea, ca și în primele decenii ale veacului nostru, s-a scris însă mult mai puțin decât în perioada anterioară. Totuși, se poate afirma că informația a dobândit un plus de extensiune, prin succesele diplomatiei, lingvisticii, istoriei artei. Comparatismul a dat dimensiune europeană realităților Transilvaniei. Un efort notabil s-a făcut și în direcția adoptării unei terminologii specifice domeniului. O specializare mai accentuată a cercetătorilor a condus la elucidarea unor aspecte instituționale, din diverse epoci. Pentru prima dată se pot desemna istorici care fac din cetăți o preocupare, dacă nu exclusivă, una cel puțin predominantă. Pe prim plan figurează istorici sași ca Walther Horwath sau Gustav Treiber.

⁹ *Monografiile cetăților Transilvaniei*. În: *Transilvania*. Sibiu, 17, nr.11-12, 1886, p.87-90.

elucidarea unor aspecte instituționale, din diverse epoci. Pentru prima dată se pot desemna istorici care fac din cetăți o preocupare, dacă nu exclusivă, una cel puțin predominantă. Pe prim plan figurează istorici sași ca Walther Horwath sau Gustav Treiber.

În perioada interbelică va fi semnat actul de naștere al arheologiei medievale din România. De la început, unul din obiectivele sale esențiale a devenit cercetarea fortificației evului de mijloc. Unele obiective, de mare importanță, au plătit atunci prețul nepriceperii și al procesului de învățare a meseriei, al celor care s-au ocupat de ele. Aici vom adăuga foarte repede și mulțimea de neaveniți, căutători de comori declarați sau nu, care au ciuruit literalmente suprafața unor cetăți, au perforat cu îndârjire ziduri pentru a căuta iluzorii tunele, pivnițe ori tezaure aducătoare de averi intempestive. În multe privințe, cei care se apropiaseră de cetăți înarmați cu cazmaua științei au provocat aceleași iremediabile distrugerii de documente arheologice ca și aceia care erau vânători de bogății. Nimeni nu știa, pe aceea vreme, ce trebuie sau ce anume ar putea fi găsit într-o cetate ruinată.

După cel de-al doilea război mondial, istoriografia fortificațiilor medievale din Transilvania va înregistra acumulări notabile. Odată cu extensiunea conținutului faptului istoric, cetatea, ca cea mai tipică fortificație medievală, devine un fragment recunoscut de civilizație. Au fost urmărite o serie de aspecte privitoare la problematica socială conexasă, administrație, drept, instituții feudale. Fortificațiile ajung definitiv parte integrată a istoriei de artă și arhitecturii. Evenimentul din urmă a cauzat o adevărată breșă în concepțiile precedente asupra substanței de studiu a istoriei de artă și arhitecturii. Porniți dinspre preistorie ori dinspre istoria artei, arheologii medievali și-au cîștigat experiența și specializarea prin câteva zeci de cetăți investigate în diferite proporții. Arheologia fortificațiilor medievale a atins nivelul la care s-au impus reevaluări metodologice serioase. Ea a deschis un nou capitol, acela al construcțiilor dispărute, a căror scoatere la lumină a fost însoțită, adesea, de elemente de cultură materială conexe, dacă nu tipice locuirii de fortificații, cel puțin probatorii pentru întregimea cotidianului medieval. După o adevărată "vogă", care a dominat deceniul opt, subiectul a fost din nou lăsat să se dezvolte într-un ritm mai lent, dar cu o constanță oarecare, pînă la zi.

Exercițiul statisticii ne produce neașteptate perspective asupra cantității materialului bibliografiat. Să vedem mai întîi cine a scris mai mult. Evaluarea simplistă a titlurilor, fără calculul paginilor, dă cîștig de cauză, pentru perioada anterioară lui 1918, istoriografiei maghiare. Vremurile interbelice au fost însoțite de un oarecare echilibru. În mod cert ele au fost punctul culminant al dezvoltării istoriografiei de specialitate scrisă de către sași. Istoriografia românească avea încă timidități care

continuu să o plaseze pe ultimul loc. Problema ei, era una specifică conjuncturilor politico-culturale. Dacă anterior anului 1918 ea avea posibilități de expresie limitate în general la revistele de cultură, în perioada posterioară anului reper, angajarea ei s-a produs mai ales către zonele de istorie în care românii excelsaseră în istoria medievală a regatului ungar. O adevărată istorie provincială, în care fortificațiile ar fi deținut puncte cheie, nu se născuse încă. După cel de-al doilea război mondial, ierarhia este conturată prin așezarea în fruntea a istoriografiei românești și la urmă a celei germane (săsești). În mod neașteptat, suntem în măsură să afirmăm că după 1989, asistăm la un fenomen istoriografic nou, anume acela al puseului viguros al lucrărilor tematice din limba maghiară, cu tendințe destul de evidente de ale depăși pe acelea scrise în limba română.

Istoriografia fortificațiilor, chiar impresionantă precum pare listată, ascunde numeroase lacune ori rateuri. Observăm de pildă, în prelungirea unor afirmații redactate ceva mai sus, că în pragul mileniului III, nu avem serioase studii de topografie, care să stabilizeze măcar cantitativ numărul obiectivelor de care trebuie să ne ocupăm. Dacă fotografiile aeriene publicate sunt rarissime, fiind o vreme cenzurate de stupide secretisme militare, iar astăzi de costurile neîncurajatoare, la fel de adevărat este și faptul că unele ruine nu au cunoscut nici măcar banala ruletă, pentru crochiuri de planuri. Numărăm pe degete încercările reușite de reconstituire grafică realizate prin concursul complex al arheologilor, istoricilor și arhitecților. Asemenea performanțe se impun cu acuitate nu numai pentru că cercetarea modernă nu poate fi satisfăcută de cercetători singuratici, cu specializări limitate, ci și din nevoi sociale accentuate, în care redarea fortificațiilor unor antreprize turistico-economice urmează să devină o realitate tot mai frecventă. Puține obiective cercetate arheologic au fost astfel publicate încât să devină cercetări de referință, cu valoare de modele. Încă și mai gravă este oscilația terminologiei istorice care să pună de acord nimirile medievale, cu acelea actuale. Numeroși termeni nu au încă "traduceri" bine fixate și asociabile cu alți termeni din istoriografiile naționale care au moștenit fragmente din fostul regat medieval al Ungariei. Să spunem, în final, că, poate cu excepția capitolului bisericilor fortificate, nu există sinteze serioase, pe categorii speciale de fortificații, așa cum nici o istorie de ansamblu a fortificațiilor din Transilvania și vecinătățile ei.

În acord cu progresele deja instituționalizate ale istoriografiilor europene, încercasem, deja către sfârșitul aceluiași deceniu opt mai sus amintit, să denumesc preocupările din România cu un termen preluat din istoriografia franceză, anume acela de *castelologie* (franc. *castellogie*, germ. *Burgenkunde*). Contestarea sa a venit însă într-o formă neașteptată și indirectă, de la marea autoritate administrativ-științifică, care fusese

academicianul Ștefan Pascu. Domnia sa, foarte departe de problematică, - așa cum o dezvăluie în paginile amalgamatului volum II, al *Voievodatului Transilvaniei*, - dovedea că respingea termenul numai pentru a nu permite pătrunderea unui neologism istoriografic în limba română și nici pe departe pentru că era în contradicție de substanță cu o impresionantă istoriografie contemporană¹⁰. Indiferent de această luare de poziție, care, dată fiind conjunctura, era de natură să blocheze procesul normal de asimilare, noțiunea și-a făcut treptat loc¹¹. Este acum cazul să o oficializăm, dacă nu altfel, măcar afirmând ideea că această bibliografie este punctul dorit de plecare al noii castelologii din România.

De la începuturile ei, istoriografia fortificațiilor din Transilvania a fost aproape condamnată să evolueze pe traiectoria imprimată de cele trei istoriografii provinciale (română, maghiară și săsească). Între cele trei producții interferențele lipsesc de cele mai multe ori. Fiecare se dezvoltă paralel, cu subiectele ei predilecte, interesându-se în prea mică măsură de realizările celeilalte. Barajele lingvistice, prezente și anterior anului 1918, s-au accentuat cu scurgerea timpului. Și totuși, niciuna dintre cele trei istoriografii nu are vreo justificare ignorându-le pe celelalte două. Istoriografia românească a rămas cumplit de deficitară față de "zestrea" istoriografică provincială, scrisă în limba maghiară, înaintea anului 1918. Ca o compensație, dacă poate fi vorba despre așa ceva, istoriografia maghiară este mult datoare necunoașterii istoriografiei românești posteroare anului invocat mai sus. Fiecare istoriografie are propriile ei mici adevăruri istorice, perfect asimilabile reciproc, alături de mult invocatele probleme controversate și fără soluții comune, privind prioritatea în teritoriu, accesul stărilor la politic etc. Nu vom scrie un mare adevăr dacă vom recunoaște cât se poate de răspicat că a face știință înseamnă a forța în permanență limitele comunicării și nu a ne introverti la umbra stindardelor naționale.

Ceea ce am încercat aici este a aduce o mică înlesnire la cunoașterea reciprocă a realizărilor dintr-un domeniu special. Ca români suntem obligați să ne ocupăm de întregul patrimoniu aflat în administrarea noastră. Sarcina istoriografiilor alăturate este mai dificilă decât a noastră, căci, pentru a-și urmări globalitatea istoriei lor medievale, ele au îndatorirea de a parcurge și asimila critic tot ceea ce se produce ca istorie în vechiul spațiu geo-politic medieval și premodern, indiferent de expresia lingvistică a acelor producții.

¹⁰ Șt. Pascu, *op. cit.*, p.214. Informația domniei sale, asupra termenului, provenea doar dintr-un modest referat de doctorat al subsemnatului. Vezi *loc.cit.*, nota 1.

¹¹ V. spre exemplu art.nostru *L'étude des châteaux en Transylvanie: la castellologie roumaine à l'époque du romantisme*. In: *Revue roumaine d'histoire*. București, 18, nr.1, 1979, p.155-163.

La data cînd această bibliografie vede lumina tiparului, ea este o apariție tîrzie, dar nicidecum inoportună. Chiar dacă ea va avea destinul ingrat al tuturor bibliografiilor, - acela de a nu fi citată decît extrem de rar, - meritul ei va fi cel puțin acela că nu va mai permite scuza dezinformării pentru toți cei care se vor apleca asupra vreunei fortificații cu destine medievale și premoderne, aflate pe teritoriul luat în atenție. Oricine și oricînd va putea avea, de acum încolo, un control asupra a ceea ce s-a scris, ori a rămas nescris, a ceea ce va fi contribuție nouă, de valoare, ori pasișă demnă de dispreț. Ea este vitală pentru sănătatea istoriografiei tematice, dar și pentru multe alte cauze adiacente. Să privim doar noua atenție care ar trebui acordată monumentelor, fără vreo discriminare, ca bunuri patrimoniale ale statului român, dar și ca drept consistente componente ale unui turism de mai mare eficiență economică decît oricare dintre monștrii pseudoindustriali ai decedatului socialism.

EINFÜHRUNG

DER WERDEGANG DER GESCHICHTSSCHREIBUNG DER BEFESTIGUNGEN AUS SIEBENBÜRGEN UND DEM BANAT WÄHREND DES MITTELALTERS UND DER FRÜHNEUZEIT

Würde man sich ein Symbol des Mittelalters aussuchen, so wäre dieses am besten von einer Burg verkörpert. Einer berühmten Metapher von Nicolae Bălcescu gemäß, ist Siebenbürgen in ihrer Gesamtheit eine Burg¹. Das mittelalterliche Symbol wird auch in einem der Provinznamen dargestellt, da ein Teil ihrer Bewohner, und zwar die Sachsen, aus noch umstrittenen Gründen², es geeignet fanden, "das Land der sieben Burgen" *Septem castra, Siebenbürgen* zu benennen. Abgesehen von Stilfiguren, Gattungsbegriffen und heraldischen Symbolen weist die Realität des besprochenen geographischen Raumes eine Vielfältigkeit von Befestigungen, mit äußerst unterschiedlichen Merkmalen und Funktionalitäten, treue Spiegel einer unruhigen, unsicheren, aber auf der Suche nach Lebenslösungen befindlichen Geschichte, auf. Die Befestigung ist nichts anders als ein dreidimensionaler Abschnitt der mittelalterlichen oder frühneuzeitlichen Zivilisation.

Gegen Mitte des 19. Jh. umfaßte eine der ersten Synthesen über die Denkmäler Siebenbürgens 60 Befestigungen³. Aber, wenige Jahre später, zählte ein Repertorium 42 Burgen bloß im ehemaligen Kreis Dreistühle auf⁴. Trotzdem waren die Zahlen noch sehr bescheiden, von der Wirklichkeit weit entfernt. Gegen Mitte des 19. Jh. widerspiegelte eine Schätzung der Anzahl der Festungskirchen aus Süd- und Südost Siebenbürgen einen neuen numerischen Wert: 300⁵. Eine vor anderthalb

¹ *Istoria românilor supr Mihai Vodă Viteazul*, IV, 1.

² P. Binder, *A "siebenbürgen" fogalom jelentésváltozatai. A "comitatus Cibiniensis"-től Erdély német nevéig*. In: *Századok*, Budapest, 126, 1992, p.355-381.

³ Kövári László, *Erdély építészeti emlékei*. Cluj, 1866, 335 p.

⁴ Evalvierung von Al. Ferenczi, in *Raport asupra unei excursii arheologice în județul Trei Scaune*. In: *Anuarul Comisiunii monumentelor istorice. Secția pentru Transilvania*. Cluj, 1, 1929, p.242, nach Orbán Balázs, *A Székelyföld leírása, történelmi, régészeti s népismereti szempontból*. I-VI. Pesta, 1868-1873.

⁵ M.J. Ackner, *Die römischen Alterthümer und deutschen Burgen in Siebenbürgen*. Wien, 1857, p.56.

Jahrzehnten ausgeführte Berechnung der Befestigungen aus Siebenbürgen bis 1541 bot eine Zahl von ungefähr 800 Denkmälern⁶. Endlich erweiterte ein anderer Liebhaber der Ziffern die Rechnungen auf eine längere Zeitperiode und erhielt 927 Befestigungen⁷. Die Grundlage dieser Schätzungen wurde nie gänzlich aufgedeckt, und deswegen blieb sie unüberprüfbar. Deshalb befinden wir uns heute weit von einer sicheren, genauen Endzahl. Die Erklärung dieser Sachlage erfolgt in erster Reihe aus der Abwesenheit einer genauen Ortstopographie. Auf jeden Fall sind die oben angeführten numerischen Beispiele für das Provinzerbgut besonders kennzeichnend.

Die Geschichte der mittelalterlichen Befestigungen öffnet sich in Siebenbürgen mit einer Burgengeneration (Morești, Porumbenii Mici, Șeica Mare), deren frühe Chronologie (6.Jh.) immer bestrittener wird. Dieses Anfangsjahrhundert übersieht eine andere Meinung, welcher gemäß in Tîrnăvioara eine post-romane Befestigung ungefähr am Ende des 3.Jh. oder am Anfang des 4.Jh. erbaut wurde⁸. Es wäre vorzeitig einen solchen, noch ungenügend begründeten Anfang, welcher, der europäischen Chronologie gemäß, zur romanischen Epoche gehört, anzunehmen. Vom geschichtlichen Standpunkt folgen weitere Befestigungen nur an der Wende des zweiten Jahrtausends. Am Ende des 13.Jh. und zu Beginn des 14.Jh. geschieht ein Vorgang, den wir ohne Zweifel als "Einburgung" der behandelten geographischen Gegenden benennen werden. Die damals errichteten Befestigungen stellten größtenteils das "klassische" Mittelalter dar. Nun führen wir auch den Ausdruck "Epoche der Frühneuzeit" ein, die als geschichtliche Periode von der rumänischen Geschichtsschreibung noch nicht integriert wurde, uns aber als äußerst notwendig erscheint. Es wäre abgekommen und lächerlich den Begriff "Mittelalter" für das 17.-18.Jh., vielleicht auch für frühere Jahre zu verwenden. In dieser Zeitspanne führen die mittelalterlichen Befestigungen, - neben den neuen Generationen von Denkmälern, die infolge der Fortschritte der Feuerwaffen, der von den Türkenangriffen verursachten Unsicherheit, und endlich infolge des neuen künstlerischen und architektonischen Geschmacks aufgebaut wurden -, ihr Leben fort. Die Geschichte der Befestigungen geht ununterbrochen bis ins 18. Jh. weiter, als die letzten Festungen in Karlsburg, Temeswar, Klausenburg, Hermannstadt errichtet wurden. Das letzte Ereignis an dem sie teilnahmen war die

⁶ Șt. Pascu, *Voievodatul Transilvaniei*. II. Cluj-Napoca, 1979, p.307-308.

⁷ Erwin Bader, *Fortificațiile medievale ale Transilvaniei*. In: *Magazin istoric*. 20, nr.4, 1986, p.22.

⁸ M. Blăjan, *Așezarea fortificată de la Tîrnăvioara (jud.Sibiu)*. In: *Ephemeris Napocensis*, Cluj-Napoca, 4, 1994, p.221-231.

Revolution von 1848 / 1849. Zwischen diesen Zeitgrenzen zählen die Befestigungen des Mittelalters und der Frühneuzeit aus Siebenbürgen und dem Banat dreizehn Jahrhunderte fortdauernde Geschichte.

Ihr Werdegang war nicht einfach, auch nicht geradlinig. Von Anfang an haben wir die Verwendung des begrenzenden Begriffes "Burg" des Mittelalters und der Frühneuzeit vermieden, da wir uns bewußt sind, daß die Burg nicht der einzige militärische Bau jener Zeiten war, sondern bloß der am meisten typische. Neben der Burg funktionierten auch Türme, Erdwälle und einfache Graben, Schlösser, Kirchenburgen, Höhlen, Städte und befestigte Volksarchitektur. Die Befestigungen des Mittelalters und der Frühneuzeit unterschieden sich voneinander durch Technik (Erde und Holz, Stein, gemischte Bestandteile), Bauweise (mit Türmen oder turmlos, mit mehreren Innenhöfen, mit inneren Nebengebäuden usw.), Stellung (auf großen Höhen, in Sumpfgenden, usw.), dann durch den Besitzstand (Königs-, Fürsten-, Bischofs-, Gemeinschafts-, Bauernburgen u.a.), Funktionalität (feudale Residenzsitze, Grenz- oder Fluchtzentren usw.).

Die Entwicklung der historischen Literatur über Befestigungen begleitet die Handhabung der geschichtlichen Information und der Anschauungen über diese. Von Chroniken zur Urkunde, von der Sprachwissenschaft zur Archäologie werden mehrere Verständnistappen zurückgelegt. Es geht um das ständige Reifen der Weise in der die Geschichte begriffen wird, um die Umwandlung der überwiegend politischen Ereignisgeschichte zur allesumfassenden Geschichte der menschlichen Tätigkeiten, egal ob spektakulär oder nicht. Heute könnte die Geschichte einer Festung vom schöpfenden Zusammenhang der menschlichen Tätigkeit, vom gesamten menschlichen und geographischen Raum, den sie umwandelte oder der von ihr irgendwie abhängig war, kaum weggerissen werden.

Die Verwertung der traditionellen Geschichtsschreibung verlangte und verlangt eine großangelegte Forschungsarbeit. Die Befestigungen des Mittelalters und der Frühneuzeit müssen zur Geschichte der ganzen Provinz, als ein Komplex von sich gegenseitig durchdringenden politischen, gesellschaftlichen, wirtschaftlichen, aber auch kirchlichen und künstlichen Gegebenheiten, angedeutet werden. Wenn wir den Verlauf der Dinge so verstehen, erscheint uns ein Großteil der Geschichtsschreibung des Mittelalters für die Erforschung der Befestigungen als theoretisch interessant. Das ist der Grund weshalb die gegenwärtige Bibliographie ernsten Studien über General- oder Sonderaspekte nur teilweise dienen kann. Jedoch ist sie keine traditionelle, von den sachlichen Bestandteilen der Befestigungen begrenzte Nachforschung, sondern die Bibliographie beweist, z.B., daß die Aufnahme von Titeln, die Benennungen, Befes-

tigungssagen, Domänialbesitze betreffen, eine neue thematische Öffnung bringt.

Entweder als Denkmal oder als Anstalt angesehen, gewann die Befestigung entlang einer beachtlichen Zeitspanne nur mit großer Mühe den verdienten Platz in der Geschichtsschreibung. Bis im 17.Jh. war die Befestigung noch eine lebendige Gegebenheit, und die theoretische Beschäftigung dafür hatte selten einen historio-graphischen Wert. Erst nach 1750 entstanden den Befestigungen gewidmete Sonderwerke, von zweifellosen historiographischen Verwertungen. Von Anfang an werden zwei Hauptrichtungen unterschieden. Zunächst wurde die Historiographie der Denkmäler begründet, welche die äußeren Merkmale der Bauten beschreibt. Ferner entstand auch die Geschichtsschreibung der institutionellen Werte der Befestigungen, insbesondere der Burgen. Es wäre unrecht, wenn wir nicht bemerken würden, daß auch die Synthese von Anfang an als Schreibweise vorausgesehen wurde. Als besonders kennzeichnend erscheint uns ein 1886 von George Bariþiu geschriebener Text, in dem ausführlich behauptet wurde: *“Die Monographien, also die Sondergeschichten der hervorragendsten Burgen aus einem Land, sind in der Aufarbeitung der Geschichte eines Landes oft von größerer Hilfe als die Biographie oder Lebensbeschreibung der berühmtesten Männer, die das Schicksal des Landes lange Jahre, als Herrscher, Gouverneure, Heerführer, als große Redner und Schriftsteller geführt haben.”*⁹

Die Romantik des 19.Jh. hatte in den Befestigungen eines seiner Lieblingsthemen. Unter diesen Umständen wurden zahlreiche Wehrbauten in romantischer Weise beschrieben, indem das prüfbare Geschichtsereignis zusammen mit Sagen und Traditionen gesponnen wurde. Eine Reihe von Burgen waren bevorzugt, und wurden öfters in den schriftlichen Werken aufgenommen. Dank diesem Interesse wurden sie “klassisch”, ein wahres Bildnis, ohne das das innerkarpatische Mittelalter farbenlos wäre: Deva, Hunedoara, Karlsburg. Die Verfasser der romantischen Seiten waren von unterschiedlicher Empfindlichkeit und Stil. Die Anzahl der romantischen Leistungen erklärt die Erscheinung der ersten Orts- und Provinzsynthesen. Hier sollten die Namen von Kővári László, Michael J. Ackner, Orbán Balázs, Albert E. Bielz erwähnt werden. Übrigens brachte die Romantik der Geschichtsschreibung zwei Hauptbeiträge: die Erweiterung der aus der unmittelbaren Beobachtung oder aus der schriftlichen Urkunde gesammelten Information, und die vollständige Behauptung der Befestigung als mögliches unabhängiges Thema der Geschichtsschreibung.

⁹ *Monografiile cetăþilor Transilvaniei*. In: *Transilvania*. Sibiu, 17, nr.11-12, 1886, p.87-90.

Der Positivismus führte den kritischen Geist in der Analyse der mit dem siebenbürgischen Wehrbau verbundenen Gegebenheiten ein. Am Ende des 19. Jh, so wie in den ersten Jahrzehnten unseres Jahrhunderts wurde aber viel weniger als in der vorangehenden Zeitspanne geschrieben. Jedoch können wir behaupten, daß die Information, durch die Beiträge der Diplomatik, der Sprachwissenschaft und der Kunstgeschichte, an Ausmaß gewann. Die Komparatistik gab den Gegebenheiten Siebenbürgens eine europäische Dimension. Beachtliche Strebungen wurden im Sinne der Annahme von Sonderbegriffen in diesem Feld gelegt. Eine bessere Fachvorbereitung der Forscher führte zur Lösung von Fragen der Institutionen aus verschiedenen Epochen. Zum ersten Mal können Historiker, die sich vorwiegend, wenn nicht ausschließlich der Bürgerforschung widmeten, genannt werden, und in erster Reihe sollen hier die sächsischen Historiker, wie Walther Horwath oder Gustav Treiber, erinnert werden.

In der Zwischenkriegszeit wurde in Rumänien die Geburtsurkunde der Archäologie des Mittelalters unterzeichnet. Eines ihrer Hauptziele war von Anfang an die Erforschung der mittelalterlichen Befestigungen. Einige wesentlichen Objekte mußten damals den Preis der Unwissenheit und des Berufserlernens derjenigen, die sich damit beschäftigten, bezahlen. Wir sollen gleich auch die große Anzahl von Unberufenen, von Schätzesuchern hinzufügen, welche praktisch Burgflächen durchwühlten und erbittert Burgmauern auf der Suche nach fabelhaften Unterführungen, Kellern oder reichen Schätzen durchbohrten. Oft haben auch diejenigen, die sich den Burgen mit dem Spaten der Wissenschaft näherten, dieselben unersetzlichen Beschädigungen von archäologischen Dokumenten, wie die Schatzjäger verursacht. Damals wußte kaum jemand, was in einer Ruinenburg gefunden werden könnte oder sollte.

Nach dem zweiten Weltkrieg verzeichnete die Geschichtsschreibung der mittelalterlichen Befestigungen bemerkenswerte Leistungen. Gleichzeitig mit der Erweiterung der Kenntnisse über das Geschichtsereignis wurde die Burg, als typische mittelalterliche Befestigung, zu einem anerkannten Zivilisationsfragment. Zahlreiche Aspekte der Sozialproblematik, der Verwaltung, der Rechts- und Feudalanstalten wurden behandelt. Die Befestigungen wurden als Sonderbereiche der Kunst- und Baukunstgeschichte eingegliedert. Diese Tatsache führte zu einer wahren Bresche in den damaligen Anschauungen über das Fachstudium der Baukunst- und Kunstgeschichte. Indem sie von der Vorgeschichte oder Kunstgeschichte ausgingen, gewannen die Archäologen des Mittelalters an Erfahrung und Fachvorbereitung, durch die Nachforschungen von Dutzenden von Burgen. Die Archäologie der mittelalterlichen Befestigungen arbeitete

ernste methodologische Neuverwertungen auf. Sie öffnete das neue Kapitel der verschwundenen Bauten, die oft zusammen mit den dazugehörigen Elementen der Sachkultur, welche manchmal typisch für die Bewohnung der Befestigungen, meistens aber Zeugnisse der Gesamtheit des mittelalterlichen Alltagslebens waren, zu Licht gebracht wurden. Nach einer wahren "Mode", die das achte Jahrzehnt beherrschte, wurde das Thema wieder einem langsameren, jedoch bis zu unseren Tagen standhaft voranschreitenden Entwicklungstempo überlassen.

Die Handhabung der Statistik öffnete unerwartete Aussichten über die Masse des von den Bibliographien umfaßten Stoffes. Sehen wir zunächst, wer am meisten schrieb. Die einfache Schätzung der Titel, ohne die Aufzählung der Buchseiten, ließ den Ehrenplatz, vor 1918, der ungarischen Geschichtsschreibung. Die Zwischenkriegszeit brachte ein relatives Gleichgewicht. Sicherlich war die zuletzt erwähnte Zeitspanne der Höhepunkt in der Entwicklung der von den Sachsen aufgearbeiteten Geschichtsschreibung. Die rumänische Geschichtsschreibung hatte noch bestimmte Schüchternheiten, die sie weiterhin auf den letzten Platz zurückzogen. Ihre Fragen entsprachen dem politisch-kulturellen Zusammenhang. Wenn ihre Ausdrucksmöglichkeiten vor 1918 bloß als Erscheinungen in Kulturzeitschriften begrenzt waren, so strebte sie über diesen Zeitpunkt hinweg zur Erforschung der Geschichtsabschnitte, in denen die Rumänen eine hervorragende Rolle in der mittelalterlichen Geschichte des Königreichs Ungarn gespielt hatten. Die wahre Provinzialgeschichte, in der die Befestigungen Schlüsselstellungen annehmen sollten, war noch nicht zur Welt gekommen. Nach dem zweiten Weltkrieg kehrte sich die Rangordnung um; da übernahm die rumänische Geschichtsschreibung die Führungs- und die sächsische Geschichtsschreibung die letzte Stelle. Wir können auch behaupten, daß wir, in unerwarteter Weise, nach 1989 Augenzeuge eines neuen historio-graphischen Vorgangs sind, und zwar des kräftigen Schwungs der Fachaufsätze in ungarischer Sprache, mit ziemlich offensichtlicher Tendenz, die in rumänischer Sprache geschriebenen Studien zu überholen.

Aber, obwohl sie durch ihren Umfang eindrucksvoll scheint, birgt die Geschichtsschreibung der Befestigungen zahlreiche Lücken und Mißerfolge. So bemerken wir, z.B., daß wir an der Wende zum 3. Jahrtausend keine ernstesten Topographiestudien, die wenigstens quantitativ die Anzahl der erforschten Objekte feststellen sollen, besitzen. Die publizierten Luftphotos sind äußerst selten. Eine Zeitlang waren sie unter dem Vorwand eines unsinnigen "Militärgeheimnisses" von der Zensur, und heute sind sie von den entmutigenden Kosten verboten. Es ist ebenfalls wahr, daß einige Ruinen nicht einmal das übliche Bandmaß für Plan-

entwürfe kennenlernten. Die gelungenen Versuche von graphischen Wiederherstellungen, welche den komplexen Beitrag von Archäologen, Historikern und Architekten vereinten, könnten auf den Fingern einer Hand gezählt werden. Solche Leistungen empfehlen sich durch ihre Dringlichkeit, nicht nur weil die moderne Forschung von Einzelforschern mit begrenzter Fachvorbereitung nicht durchgeführt werden kann, sondern auch aus betonten Sozialbedürfnissen, denen gemäß die Wiedergabe der Befestigungen an wirtschaftlich-touristischen Unternehmungen eine immer häufiger antretende Wirklichkeit darstellt. Wenige archäologisch erforschte Objekte, die als Referenz- und Musterstudien dienen könnten, wurden veröffentlicht. Noch bedenklicher ist die Schwankung der Geschichtsfachwortschatzes, der den Ausgleich zwischen den mittelalterlichen Benennungen und den heutigen erzielen muß. Viele Begriffe besitzen noch keine festgesetzten "Übersetzungen", die mit anderen Begriffen der Nationalgeschichtsschreibungen, die Bruchstücke aus dem ehemaligen mittelalterlichen Königreich Ungarn geerbt haben, in Verbindung gestellt werden könnten. Endlich müssen wir zugeben, daß es, vielleicht mit der Ausnahme der Beschäftigung mit den Burgkirchen, keine ernste auf Sonderkategorien von Befestigungen eingeteilte Synthesen gibt, so wie noch keine Gesamtgeschichte der Befestigungen aus Siebenbürgen und ihrer Nachbarschaft geschrieben wurde.

Gleichzeitig mit den schon institutionalisierten Fortschritten der europäischen Historiographien, versuchte ich schon gegen Ende desselben oben erwähnten 8. Jahrzehntes die Beschäftigungen aus Rumänien mit einem aus der französischen Geschichtsschreibung übernommenen Begriff, *castelologie* (französisch "castellologie", deutsch "Burgenkunde") zu benennen. Seine Zurückweisung kam aber, unerwartet und in einer indirekten Form, von der großen Amts- und wissenschaftlichen Autorität, die Ştefan Pascu verkörpert hatte. Sehr weit von der Problematik entfernt, - so wie es die Seiten seines amalgamierten zweiten Bandes des *Voievodatul Transilvaniei* beweisen - zeigte seine Herrschaft, daß er den Begriff zurückwies, nur um das Durchdringen eines historiographischen Neologismus in der rumänischen Sprache zu verhindern, und nicht weil der Neologismus in einem innerlichen Gegensatz mit der eindrucksvollen zeitgenössischen Geschichtsschreibung stand¹⁰. Abgesehen von dieser Stellungnahme, die im gegebenen Zusammenhang den normalen Assimilationsvorgang aufhielt, setzte sich der neue Begriff allmählich durch¹¹. Nun

¹⁰ Şt. Pascu, *op. cit.*, p.214. Seine Information, über der Terminus, herrührt von meine bescheiden Doktorats Referat. Siehe *loc.cit.*, Fußnote 1.

¹¹ Siehe zum Biespiel *L'étude des châteaux en Transylvanie: la castellologie roumaine à l'époque du romantisme*. In: *Revue roumaine d'histoire*. Bucureşti, 18, nr.1, 1979, p.155-163.

ist es die Zeit gekommen, wenn nicht anders, wenigstens durch die Behauptung des Gedankes, daß diese Bibliographie der erwünschte Ausgangspunkt der neuen Burgenkunde in Rumänien wird und daß man dem Begriff offiziellen Charakter verleiht.

Von Anfang an war die Historiographie der Befestigungen Siebenbürgens fast verurteilt, sich auf dem von den drei Provinzialgeschichtsschreibungen (der rumänischen, ungarischen, sächsischen) geprägten Weg zu entwickeln. Die Interferenzen fehlen meist zwischen den drei Erzeugnissen. Jedes verläuft parallel, mit seinen Lieblingsthemen und hat wenig Interesse an den Leistungen der anderen Geschichtsschreibungen. Die auch vor 1918 anwesenden Sprachhindernisse verschärften sich im Verlauf der Zeit. Trotzdem hat keine der drei Geschichtsschreibungen eine Berechtigung in der Ignorierung der anderen zwei. Die rumänische Geschichtsschreibung blieb äußerst mangelhaft im Vergleich zum Erbe der in ungarischer Sprache vor 1918 geschriebenen Provinzialhistoriographie. Ihrerseits bleibt auch die ungarische Geschichtsschreibung in der Unkenntnis der rumänischen Geschichtsschreibung nach dem oben angegebenen Jahr. Jede Geschichtsschreibung besitzt ihre eigenen kleinen historischen Wahrheiten, die gegenseitig assimiliert werden können, und gleichzeitig auch die viel besprochenen Streitfragen ohne eine gemeinsame Lösung hinsichtlich der Erstbewohnung der Gegend, dem Zugang der Stände zur politischen Macht, usw. Wir werden keine riesige Wahrheit behaupten, wenn wir sehr deutlich erkennen, daß die Wissenschaftstätigkeit Überwindung der Verständigungsgrenzen, und nicht Verschllossenheit im Schatten der Nationalbanner heißt.

Unser gegenwärtige Versuch stellt sich vor die gegenseitige Kenntnis der Leistungen in diesem Fachbereich zu fördern. Als Rumänen sind wir verpflichtet das unter unserer Obhut befindliche Erbgut zu verteidigen. Die Pflicht der nachbarlichen Geschichtsschreibungen ist schwieriger als unsere, denn sie müssen alle Geschichtserzeugnisse aus dem ehemaligen geo-politischen Raum des Mittelalters und der Neuzeit, rücksichtslos von ihrem sprachlichen Ausdruck, kritisch verfolgen und aufnehmen.

Zum Zeitpunkt, als diese Bibliographie dem Druck anvertraut wird, ist sie eine späte, jedoch kaum ungelegene Erscheinung. Auch wenn sie das undankbare Schicksal, nur äußerst selten zitiert zu werden, erwartet, scheint sie den Verdienst zu haben, nie wieder Entschuldigungen des falschen Informierens, für diejenigen die sich mit den auf unserem Gebiet befindlichen Befestigungen des Mittelalters und der Frühneuzeit beschäftigen werden, zu erlauben. Wer immer und wann immer kann von nun an eine Kontrolle über das Geschriebene oder noch Ungeschriebene,

über Werke, die neue, wertvolle, oder hingegen verachtliche Nachahmungen bringen werden, haben. Die Bibliographie ist wesentlich für die Gesundheit der Fachhistoriographie, aus mehreren dazugehörigen Gründen. Wenden wir unsere Aufmerksamkeit, erneuert und ohne Diskriminierung, den Denkmälern, als Erbgüter des rumänischen Staates, aber auch als Bestandteile eines Tourismus, der tatkräftiger als alle pseudindustriellen Ungeheuer des abgelebten Sozialismus wirken wird.

NOTĂ ASUPRA BIBLIOGRAFIEI

Ca o lucrare anterioară introducerii informației computerizate, **Bibliografia fortificațiilor medievale și premoderne ale Transilvaniei și Banatului**, nu este și nu se pretinde o realizare exhaustivă. Ea este doar rodul unor operațiuni primare, de bună tradiție benedictină, pe care autorul le-a exersat, fără regrete, într-un interval de timp, poate prea îndelungat, petrecut în slujba unei biblioteci universitare. Desigur, ea are ambiția să sistematizeze un procent cât mai rotund din tot ceea ce s-a scris vreodată despre fortificațiile medievale și premoderne ale acestei provincii istorice, pînă în anul 1996. Scăpările, cîte ar mai putea fi sesizate, nu vor fi niciodată extrem de semnificative.

Este obligatorie și o scurtă lămurire asupra criteriilor teritoriale de selecție. În sens istoric medieval, Transilvania reprezenta o individualitate politico-administrativă mai restrînsă. Am folosit însă înțelesul ei mai larg, care include și părțile de vest ale României de astăzi, împreună cu Maramureșul nordic. Banatul a fost și el cuprins în bibliografie. Și pentru ca vechile teritorii ale regatului maghiar, aflate astăzi în România, să fie complete, am adăugat și teritoriul Banatului de Severin. Întreg acest areal a avut nu numai o dezvoltare istorică medievală sau premodernă similară, dar a și produs fortificații foarte asemănătoare.

Primul pas, și cu siguranță cel mai dificil, în realizarea bibliografiei fortificațiilor medievale și premoderne ale Transilvaniei și vecinătăților ei l-a constituit strîngerea materialului tematic. Pînă astăzi, istoriografia Transilvaniei nu cunoaște decît mici bibliografii parțiale, consacrate subiectului. În aceste condiții a trebuit să apelăm la surse de referință mai largi, la diverse bibliografii mai vechi sau mai noi, indici de reviste, ca și la investigarea directă a unor surse primare, în primul rînd periodice. Trebuie să subliniem că, pentru perioada ultimilor ani, investigarea publicațiilor este din ce în ce mai dificilă, aproximativ la fel ca aceea a cercetării publicațiilor care apăruseră în afara României, după al doilea război mondial, pînă la sfîrșitul deceniului nouă. Cercetarea istoriografiei fortificațiilor din Transilvania a produs un volum de peste 1600 de fișe. În limitele posibilităților oferite de bibliotecile clujene,

sibiene și bucureștene, am procedat la verificarea sistematică a titlurilor, din două motive principale: pentru identificarea bibliografiei ascunse și pentru adnotarea lucrărilor. Deja din această fază a elaborării s-au impus criteriile fundamentale de selecție. Până în anul 1918, articolele au fost preluate aproape în totalitate. Selecția a fost mai severă pentru perioada interbelică, ca apoi, pentru cea postbelică să eliminăm articolele din ziare și publicațiile de popularizare.

Pentru a ușura accesibilitatea bibliografiei, toate titlurile maghiare și românești au fost reciproc traduse. Cele germane, franceze ori engleze au rămas netraduse. Descrierea bibliografică a fost operată după vechile norme internaționale de descriere, dar și cu ajutorul unor abrevieri latine (vezi acolo).

Ordonarea bibliografiei nu s-a putut face după criterii sistematice. Aceasta datorită caracterului foarte eterogen al lucrărilor cuprinse și ale cerințelor de astăzi ale studiului. S-a adoptat deci principiul cel mai simplu, acela al ordonării strict alfabetice a tuturor autorilor și titlurilor, pe poziții numerotate. Instrumentul auxiliar indispensabil pentru valorificarea bibliografiei îl formează **Indexul**. Acesta a fost conceput după localitățile care au fortificații. Pentru toate localitățile s-au făcut trimiteri, de la numirile vechi, către cele oficiale, de astăzi. Urmează apoi numele propriu al fortificației, cu variantele maghiare, germane, eventual latine. În cazul în care există mai multe fortificații sub același nume ori în aceeași localitate, s-a operat o delimitare cronologică, subliniată grafic. S-au înregistrat apoi tipuri de cetăți și fortificații, problematica specifică. După termenul indexat vor urma toate cifrele corespunzătoare pozițiilor bibliografice care îl conțin în mod real, independent de forma titlurilor lucrărilor. În continuarea cifrelor indicând lucrările, în paranteze, va fi semnalată prezența documentelor, planurilor, desenelor și fotografiilor cu caracter documentar, și paginația, în cazul în care lucrarea la care se face trimitere are un caracter mai general și nu are, la rîndul ei, indici.

ANMERKUNG ÜBER DIE BIBLIOGRAPHIE

Die **Bibliographie der Befestigungen des Mittelalters und der Frühneuzeit aus Siebenbürgen und dem Banat** ging der Einführung der Computerinformation voran. Deshalb ist sie keine exhaustive Leistung. Sie ist bloß das Ergebnis von einfachen Operationen, die der Verfasser, ohne es zu bereuen, in guter Benediktinertradition und in einer vielleicht zu langen Zeitspanne, im Dienste einer Universitätsbibliothek, geübt hat. Freilich hat sie den Ehrgeiz, einen Prozentsatz so rund wie möglich von all dem, was je über die Befestigungen des Mittelalters und der Frühneuzeit in dieser historischen Provinz bis 1918 geschrieben wurde, zu systematisieren. Die Lücken die künftig bemerkt werden sollen, werden nie kennzeichnend sein.

Eine kurze Erläuterung der unterscheidenden Merkmale der Territoriaauswahl ist verpflichtend. Vom geschichtlichen mittelalterlichen Gesichtspunkt stellte Siebenbürgen eine kleinere Verwaltungs- und politische Eigentümlichkeit dar. Wir haben aber den Begriff in seinem breiteren Sinne, der auch die Westgebiete des heutigen Rumäniens umfaßt, zusammen mit dem nördlichen Maramuresch, verwendet. Auch das Banat wurde in die Bibliographie eingeschlossen. Damit die heute in Rumänien gelegenen ehemaligen Gebiete des ungarischen Königreiches vollständig sind, fügten wir auch das Gebiet des Banates von Severin hinzu. Diese Gesamtfläche hatte nicht nur eine ähnliche Entwicklung entlang des Mittelalters und der Frühneuzeit, sondern erzeugte auch äußerst ähnliche Befestigungen.

Der erste und sicherlich schwierigste Schritt in der Verwirklichung der Bibliographie des Mittelalters und der Frühneuzeit aus Siebenbürgen und seiner Nachbargebieten war das Sammeln des Fachstoffes. Bis heute kennt die Geschichtsschreibung Siebenbürgens nur kleinere, partielle dem Subjekt gewidmeten Bibliographien. Unter diesen Umständen mußten wir uns an ausgedehntere Quellen, an verschiedene ältere und neuere Bibliographien, an Zeitschriftenindexe, so wie an die unmittelbare Erforschung von ersthändigen Quellen, in erster Reihe der Periodika, wenden. Es muß hervorgehoben werden, daß für die Zeitspanne der letzten Jahre die Kontrolle über die Erscheinung der Publikationen immer schwieriger wird.

Die Lage ähnelt ungefähr jener der nach dem zweiten Weltkrieg außerhalb der rumänischen Grenzen veröffentlichten Publikationen. Die Erforschung der Geschichtsschreibung die siebenbürgischen Befestigungen betreffend erzeugte ein Volumen von 1.600 Buchzetteln. Anhand der von den Klausenburger, Hermannstädter und Bukarester Bibliotheken gebotenen Möglichkeiten, gingen wir zur systematischen Überprüfung der Titel über, und das aus zwei Hauptgründen: für die Identifizierung der verborgenen Bibliographie und für Texterläuterungen. Diese Ausarbeitungsphase hat uns schon die Hauptkriterien der Auswahl empfohlen. Die bis 1918 erschienen Aufsätze wurden fast gänzlich übernommen. Die Auswahl war strenger für die Zwischenkriegszeit, während wir ferner die Zeitungsartikel und die Popularisierungsveröffentlichungen der Nachkriegszeit ausschlossen.

Um die Zugänglichkeit der Bibliographie zu erleichtern wurden alle ungarischen und rumänischen Titel gegenseitig übersetzt. Die deutschen, französischen oder englischen Titel blieben unübersetzt. Die bibliographische Beschreibung wurde nach den alten Weltnormen der Beschreibung, aber auch mit Hilfe von lateinischen Abkürzungen durchgeführt (siehe die Liste mit den Abkürzungen).

Die Ordnung der Bücher konnte nach keinen systematischen Kriterien festgestellt werden. Das ist dem sehr uneinheitlichen Charakter der umfangreichen Arbeiten und den heutigen Bedürfnissen der Forschung zuzuschreiben. Deshalb wurde der einfachste Grundsatz, jener der strikt alphabetischen Ordnung der Verfasser und Titel auf nummerierten Stellen angenommen. Das für die Verwertung der Bibliographie unentbehrliche Hilfswerkzeug ist der **Index**. Dieser enthält die Ortschaften, welche einst Befestigungen besaßen. Es gibt Anmerkungen für alle Ortschaften, indem sowohl die alten Benennungen, als auch die offiziellen von heute aufgezählt werden. Dann folgt der Eigenname der Befestigung, mit seinen ungarischen, deutschen, eventuell lateinischen Varianten. Wenn mehrere Befestigungen denselben Namen tragen oder sich in derselben Ortschaft befinden, dann sind sie durch eine chronologische, graphisch unterstrichene Begrenzung unterschieden worden. Es werden dann die Burg- und Befestigungstypen, mit ihrer Sonderproblematik, verzeichnet. Dem Termin folgen alle Zahlen, die den bibliographischen Stellen, welche den betreffenden Begriff *de facto*, und nicht nur in den Aufsatztiteln enthalten, entsprechen. Nach den Ziffern, welche die Aufsätze in Klammer angeben, werden Urkunden, Pläne, Zeichnungen und Photos mit Dokumentarcharakter, so wie die Seiten - für den Fall, in dem die angewiesene Arbeit keine Sonder-indexe und allgemeinen Charakter - angezeigt.

ABBREVIERI - ABKÜRZUNGEN - RÖVIDÍTÉSEK

AÉ	=	Archéologiai értesítő, Budapest
AMN	=	Acta Musei Napocensis, Cluj
AMP	=	Acta Musei Porolissensis, Zalău
Archiv	=	Archiv des Vereins für siebenbürgische Landeskunde, Sibiu
b.	=	biserica, ecclesia, templom, Kirche
BCMI	=	Buletinul Comisiunii monumentelor istorice. București
BMI	=	Buletinul monumentelor istorice. București
c.	=	castrum, castellum, cetate, vár, Burg
civ.	=	civitas, oraș, város, Stadt
d.	=	documentum, documente, oklevelek, Urkunden
disp.	=	dispărută, etünett, Verschwindet
ed.	=	editia, kiadás, Edition
edit.	=	editura, könyvkiadó, Verlag
EM	=	Erdélyi Múzeum. Cluj
f.	=	fortificata, fortificată, erődített, befestigt
FVL	=	Forschungen zur Volks- und Landeskunde. Sibiu
germ.	=	germanica, l.germană, német, Deutsch
h.	=	harta, térkép, Karte
HK	=	Hadtörténelmi közlemények. Budapest
il.	=	ilustratia, ilustrații, ilusztrációk, Bilder
jud.	=	județul, megye, Kreis
KB	=	Kirchliche Blätter. Sibiu
Korrespondenzblatt	=	Korrespondenzblatt des Vereins für siebenbürgische Landeskunde. Sibiu
l.	=	lingua, limba, nyelv, Sprache
MCA	=	Materiale și cercetări arheologice. București
nr.	=	numerus, numărul, szám, Nummer

p.	=	pagina, oldal, Blatt
pl.	=	planum, plan, alaprajz, Grundriß
s.e.	=	sine editura, fără editură, kiadó nélkül, ohne Druckerei
SCIV	=	Studii și cercetări de istorie veche. București
sec.	=	seculum, secol, század, Jahrhundert
SV	=	Siebenbürgische Vierteljahrsschrift. Sibiu
t	=	terra, pământ, föld, Erde
tab.	=	tabulae, planșe, táblák, Tafeln
tip.	=	tipographia, tipografia, nyomda, Drückerei
ung.	=	ungarica, l. magh., magyarúl, ungarisch
v.	=	vide, vezi, lásd, siehe
vol.	=	volumen, volumul, kötet, Band
VU	=	Vasárnapi Újság. Budapest
*	=	non lecturata, neconsultată, nem látott, nicht gesehen

**LISTA LUCRĂRILOR -
BIBLIOGRAPHISCHES VERZEICHNIS - IRODALOM**

A

---

1. - . *A magyar archeológia és a kolozsvári várbástyák* < Arheologia maghiară și bastioanele clujene >. In: *Budapesti közlöny*. Budapest, nr.45, 1870, p.759-760.
2. - . *A Divai és Aranyi vár* < Cetățile Deva și Uroi >. In: *Közhasznú Nagy Enyedi naptár*. Aiud, 22, 1882, p.37-38.
3. - . *A fellegvár Kolozsvárott* < Cetățuia Clujului >. In: *Szádunk*. Bratislava, 2, nr.74, 1839, p.590-591.
4. - . *A fogarasi vár feliratai* < Inscripțiile cetății Făgărașului >. In: *EM*, 15, nr.7, 1898, p.408.
5. - . *A hadadi vár* < Cetatea Hodod >. In: *Déliab képes naptár 1858-ra*. Pest, 2, 1857, p.96-98.
6. **A.K. Vár-Falva** < Moldovenești >. In: *Blätter für Geist, Gemüth und Vaterlandskunde*. Brașov, 7, nr.40, 44, 1843, p.304-306, 333-335.
7. - . *A Károlyi grófok Nagy-Károlyi várkastélya és Pesti palotája* < Castelul din Carei și palatul din Pesta al conților Károlyi >. In: *VU*, 44, nr.41, 1897, p.667-669.
8. - . <*A Keresdi kastély* > < Castelul din Criș >. In: *VU*, 44, nr.27, 1897, p.443.
9. - . *A Kisdisznódi templom Erdélyben* < Biserica din Cislădoara, în Transilvania >. In: *Ország tükre*. Pest, 2, nr.25, 1863, p.297.
10. - . *A Temesvári vár végnapjai* < Ultimele zile ale cetății Timișoara >. In: *VU*, 56, nr.37, 1909, p.772-773.
11. - . *A vécsi vár* < Cetatea din Brincovenești >. In: *Ország tükre*. Pest, 3, nr.20, 1864, p.231.
12. **Abrudan, Paul - Sontag, Fritz. Sistemul de apărare al cetății Sibului în secolele XV și XVI - expresie a conceptului războiului popular** < A szebeni vár védelmi rendszere a XV-XVI. században - a népi háború fogalmának kifejezője >. In: *Studii și materiale de muzeografie și istorie militară*. București, 7-8, 1974-1975, p.121-140.

13. **Ackner, M.J.** *Cetățuie* < Fellegvár >. In: *Der Satellit*. Brașov, nr.12-14, 1850, p.45, 49-50, 54-55.

14. **Ackner, Michael Johann.** *Die römischen Alterthümer und deutschen Burgen in Siebenbürgen*. In: *Jahrbuch der K.K.Central-Comission zur Erforschung und Erhaltung der Baudenkmale*. Wien, 1, 1857, p.3-50 + 1 h.

15. **Acsádi Ignác.** *Végváraink és költségeik a XVI. és XVII. században* < Cetățile noastre de graniță și cheltuielile lor în secolele XVI și XVII >. In: *HK*, 1, nr.1, 1888, p.64-85; nr.2, p.246-267.

16. - . *Adatok "Firtosvára" történetéhez* < Date cu privire la cetatea Firtos >. In: *Közérdek*. Tîrgu Mureș, 6, nr.25-26, 1894, p.1-2.

17.* **Adorján Miklós.** *A dévai vár* < Cetatea Deva >. In: *Hunyadmege heti közlöny*. Deva, 1, nr.2, 1877.

18. **Adorján Miklós.** *A dévai vár* < Cetatea Devei >. In: *Szolnok-Doboka*. Dej, 2, nr.8-9, 1877, p.31-32; 35-36.

19. - . *Alba Iulia (Tharmis-Apulum-Belgrad. Descrierea istorică și geografică a orașului)* < Gyulafehérvár. A város történeti és földrajzi leírása >. București, Cartea Românească, Tip.Rasidescu, 1922, 56 p.

20. - . *Alba Iulia 2000* < Gyulafehérvár 2000 >. Comitetul județean Alba al P.C.R. Consiliul popular județean Alba. Alba Iulia <s.e.>, 1975, 615 p.

21. **Albescu, I.** *Turnu Roșu* < Vöröstorony >. București, Edit. Meridiane, 1966, 38 p. + 15 tab.

22. **Alexandrescu, Alexandrina D.** *Contribuții la cunoașterea populației autohtone în feudalismul timpuriu din Țara Bîrsei* < Adalékok a barcasági őslakosság megismeréséhez a koraközépkorban >. In: *Cumidava*. Brașov, 7, 1973, p.47-55.

23. **Alexandrescu, A.D. - Constantinescu, N.** *Săpăturile de salvare de pe dealul Sprenghei* < A sprenghei hegyi megmentési ásátások >. In: *MCA*, 6, 1959, p.667-678.

24. **Alexandrescu-Dersca Bulgaru, Marie-Mathilde.** *La conquête d'Oradea (Varat) par les Turcs (1660) et la question des cinq districts (Bes Nahije)*. In: *Studia et acta orientalia*. București, 10, 1980, p.5-13.

25. **Ali Ahmed.** *Monografia insulei Ada-Kaleh* < Ada-Kaleh szigetének monográfiája >. Ed. 2-a. Turnu Severin, Artele grafice "Datina", 1937, 105 p.

26. **Altórijai Csoboth János.** *A tórijai Bálványos vár* < Cetatea Balványos din Turia >. In: *Pásztortűz*. Cluj, 13, nr.18, 1927, p.421-423.

27. **Amlacher, Albert.** *Wanderungen im Mühlbachgebirge I. Von Mühlbach über Petersdorf nach Szácsor*. In: *Jahrbuch des siebenbürgischen Karpathenvereins*. Sibiu, 9, 1889, p.27-60.

28. Andonie, Corneliu - Avram, Romeo - Băjenaru, Radu. *65 de ani de arheologie militară* < A katonai régészet 65 éve >. București, Muzeul militar național, < s.a. >, 73 p.

29. Andronic, Alexandru. *Cercetări arheologice privind unele curți domnești și cetăți medievale din România* < Régészeti ásatások egyes romániai fejedelmi udvárháznál és középkori várnál >. In: *Studii și articole de istorie*. București, 13, 1969, p.67-78.

30. Andronic, Alexandru. *Fortificațiile medievale din România (Contribuții la problema dezvoltării feudalismului pe teritoriul României)* < A romániai középkori erődítmények (Adalékok a feudalizmus fejlődésének kérdéséhez Románia területén) >. In: *Studii și comunicări științifice. Istorie-filologie*. Bacău, 1972, p.47-58.

31.* Angelescu, Mariana. *Noi date rezultate din cercetările asupra evoluției complexului fortificat de la Prejmer* < A prázsmári erődítménykomplexum építéstörténetének kutatásokból következtetett újabb adatok >. In: *Sesiunea științifică a Direcției monumentelor istorice*. I. București, 1963, p.40-49.

32. Anghel, Gheorghe. *Castelul de la Hunedoara (Noi puncte de vedere asupra fazelor de construcție)* < A vajdahunyadi kastély (Újabb álláspontok a kastély építési szakaszaival kapcsolatban) >. In: *Sargetia*. Deva, 12-13, 1974-1975, p.363-376.

33. Anghel, Gheorghe. *Cetatea feudală de la Vurpăr. O contribuție la cunoașterea primelor cetăți feudale țărănești din Transilvania* < A borbereki vár. Adalékok az első erdélyi parasztvárak megismeréséz >. In: *Apulum*. Alba Iulia, 11, 1973, p.293-300.

34. Anghel, Gheorghe. *Cetățile medievale de la Alba Iulia (I)* < A Gyulafehérvári középkori várak (I) >. In: *Apulum*. Alba Iulia, 13, 1975, p.245-271.

35. Anghel, Gheorghe. *Cetățile medievale din Transilvania* < Erdélyi középkori várak >. București, Edit. Meridiane, 1972, 143 p. + 63 tab. - ed. l.germ. et ung.

36. Anghel, Gheorghe. *Considerații generale privind tipologia cetăților medievale din România din secolul al XIII-lea pînă la începutul secolului al XVI-lea* < Vélekedések a XIII. századtól a XVI. század elejeig épült romániai középkori várak tipológiájáról >. In: *Apulum*. Alba Iulia, 19, 1981, p.151-163; *Château Gaillard. Études de castellologie médiévale*. 9-10, 1982.

37. Anghel, Gheorghe. *Considerații privind tipologia bisericilor și mănăstirilor fortificate din țările române (sec.XIII-XVII)* < Vélekedések a román országok erődített templomainak és kolostorok tipológiájáról (XIII-XVII. sz.) >. In: *Apulum*. Alba Iulia, 20, 1982, p.155-173.

38. Anghel, Gheorghe. *Date noi în legătură cu vechea cetate medievală de la Alba Iulia* < A gyulafehérvári középkori várra vonatkozó újabb adatok >. In: *Apulum*. Alba Iulia, 22, 1985, p.113-122.

39. Anghel, Gheorghe. *Despre apariția primelor donjoane de piatră din Transilvania* < Az első erdélyi kő lakótoronyok megjelenéséről >. In: *Apulum*. Alba Iulia, 18, 1980, p.195-210.

40. Anghel, Gheorghe. *Despre evoluția sistemului de fortificații orășenești din Transilvania* < Az erdélyi városi erődítmény-rendszerek megjelenéséről >. In: *Apulum*. Alba Iulia, 21, 1983, p.167-174.

41. Anghel, Gheorghe. *Despre fortificația bastionară din sec. al XVIII-lea de la Alba Iulia* < A gyulafehérvári XVIII. századi bástyás szerkezetű erődítményről >. In: *Apulum*. Alba Iulia, 23, 1986, p.245-258.

42. Anghel, Gheorghe. *Fortificația orașului Sebeș* < Szászsebes városának erődítése >. In: *Apulum*. Alba Iulia, 14, 1976, p.147-159.

43. Anghel, Gheorghe. *Fortificații medievale în piatră din secolele XIII-XVI* < Középkori kőerődítmények a XIII-XVI. századból >. Cluj-Napoca, Edit. Dacia, 1986, 208 p.

44. Anghel, Gheorghe. *Les premières donjons en pierre de Transylvanie*. In: *Château Gaillard. Études de castellologie médiévale*. 8, Colloque de Bad Münstereifel, 1976, p.7-20.

45. Anghel, Gheorghe. *Noi date în legătură cu vechea cetate medievală de la Alba Iulia* < Újabb adatok a régi középkori gyulafehérvári vár történetéhez >. In: *Apulum*. Alba Iulia, 22, 1984, p.113-122.

46. Anghel, Gheorghe. *O șanșă medievală pentru bătut monede descoperită în cetatea de la Piatra Craivii* < A Piatra Craivii várban talált középkori pénzverő >. In: *Studii și Comunicări. Muzeul Bruckenthal. Arheologie-Istorie*. Sibiu, 18, 1974, p.151-155.

47. Anghel, Gheorghe. *O variantă de proiect a cetății bastionare de la Alba Iulia* < A gyulafehérvári bástyávar egyik tervvariánsa >. In: *Apulum*. Alba Iulia, 26, 1989, p.383-388.

48. Anghel, Gheorghe - Berciu, I. *Cetăți medievale din sud-vestul Transilvaniei* < Dél-Kelet erdélyi középkori várak >. București, Edit. Meridiane, 1968, 60 p. + 15 tab.

49. Anghel, Gheorghe - Berciu, Ion. *Cetatea feudală de la Tăuți (județul Alba)* < A tótfaludi (Fehér megye) feudális vár >. In: *Sesiunea de comunicări a muzeelor de istorie. 1964*. II. București, Comitetul de Stat pentru Cultură, Direcția muzeelor, 1970, p.196-208.

50. Anghel, Gheorghe - Blăjan, Mihai. *Săpăturile arheologice de la Sînmiclăuș (com.Șona, județul Alba). 1974* < A bethlenszentmiklósi régészeti ásatások >. In: *Apulum*. Alba Iulia, 15, 1977, p.285-307.

51. Anghel, Gheorghe - Blăjan, Mihai. *Sondajul de salvare de la Sîmniclăuş* < A bethlemszentmiklósi megmentési ásatások >. In: *Apulum*. Alba Iulia, 12, 1974, p.319-329.

52. Antonelli, Ioan. *Monografia Făgăraşului* < Fogaras monográfiája >. In: *Transilvania*. Sibiu, 4, nr.18-19, 1871, p.213-216, 224-227.

53. Antonescu, Teohari. *Cetatea Sarmisegetusa* < A várhelyi vár >. Iaşi, Tip. H. Goldner, 1906, 81 p.

54.* Antonescu, T. *Cetatea Severinului* < A szörényi vár >. In: *Calendarul antic*. Bucureşti, 1890, p.103-104.

55. Antonescu, Teohari. *Cetatea Severinului* < A szörényi vár >. In: *Monumentele noastre istorice în lecturi ilustrate*. Bucureşti, 1914, p.147-150.

56. Antoni, Erhard. *Cetăţile bisericeşti săseşti din Transilvania* < Az erdélyi szász vártemplomok >. In: *Boabe de grâu*. Bucureşti, 2, nr.4, 1931, p.193-198.

57.* Antoni, Erhard. *Die Grosschenker Kirchenburg. Kunstgeschichtliche Darstellung ihrer Architektur, Plastik und Malerei*. Bucureşti, 1982.

58. Antoni, Erhard. *Die mittelalterliche Stadtfestung Kronstadt im Kreuzigungsfresko der Schwarzer Kirche*. In: *FVL*, 8, nr.2, 1965, p.59-61.

59. Antoni, Erhard. *Kirchenburg in Rohrbach*. In: *KB*, 8, nr.8, 1980, p.7.

60. Apostolescu, N.I. *Cetăţile lui Negru Vodă şi a lui Ţepeş. Valurile romane: brazde şi traiane* < Negru Vodă és Ţepeş várai. Római sáncok, barázdák és trajánok >. In: *Revista armatei*. Bucureşti, 28, nr.11, 1910, p.858-883.

61. - . Arany - szobák és hajdú-múzeum Nagy Szalontán < Camerele Arany şi muzeul haiducilor din Salonta >. In: *VU*, 46, nr.27, 1899, p.445-446.

62. Arány Lajos. *A köhalmi (Reps) polgárvárnak s a Szászkézdi (Keisd) falu- vagy pórvárnak megismertetése* < Prezentarea cetăţii jărăneşti din Rupea şi a celei săteşti sau populare din Saschiz >. In: *Pulszky Ferencznek ötvenéves írói működése jubileu-mára. 1834-1884*. Budapest, Franklin-társulat könyvnyomdája, 1884, p.131-138.

63. Arány Lajos. *A vajdahunyadi várnak társadalmi úton történendő végleges kitatarozását ajánlja...* < Repararea definitivă a cetăţii din Hunedoara pe cale publică o recomandă... >. <s.l.>, <s.a.>, 9 p.

64. Arány Lajos. *Az 1452-ben épít és 1854-ben leégett azóta pedig folvást pusztuló Vajda-Hunyad várának rövid szöveggel magyarózott négy láttata* < Explicarea cu puţine cuvinte a patru vederi ale cetăţii

Hunedoara, construită în 1452, arsă în 1854 și de atunci în continuă deteriorare >. Budapest, 1867, 2 p. + 8 tab.

65. **Arány Lajos.** *Vajda-Hunyad vára ügyében 10 pont < 10 puncte în problema cetății Hunedoara >.* In: *VU*, 13, nr.52, 1866, p.635-636.

66. **Arány Lajos.** *Vajda-Hunyad várának hajdani és jelen alapota < Starea din trecut și prezent a cetății Hunedoara >.* In: *Magyar orvosok és természetvizsgálók nagy-gyűlésének munkálatai.* Pest, 9, 1866, p.353-424, 443-453.

67. **Arányi Lajos.** *Vajda-Hunyad várá. 1452.1681.1866. Szóban és képen < Cetatea Hunedoara.1452.1681.1866. În cuvinte și imagini >.* Bratislava, 1867, 90 p. + 15 tab.

68. - . < *Ardud* >. In: *VU*, 46, nr.32, 1899, p.537.

69. **Árokalyi.** *Reminiscentiák 1837-ről < Reminiscente despre 1837 >.* In: *Nemzeti társalkodó.* Cluj, I, 10-12, 14-17, 1839, p.73-78, 81-86, 88-96, 105-109.

70. **Avram, Alexandru.** *Arhitectura romanică din Crișana < A körösvidéki román stílusú építészet >.* Oradea. Comitetul județean pentru cultură și artă Bihor, Muzeul județean Bihor, 1969, 64 p.

71. **Avram, Al.** *Die Erbauer der grosswardeiner Festung im letzten Drittel des 16. Jahrhunderts.* In: *Zeitschrift für siebenbürgische Landeskunde,* Köln-Wien, 2, 1979, p.159-184.

72. **Avram, Alexandru.** *Din contribuția maselor populare transilvănene la lupta antiotomană. Constructorii cetății Oradea în ultima treime a secolului al XVI-lea < Az erdélyi népek hozzájárulása törökellenes háborukhoz. Várad várának építészei a XVI. század utolsó harmadában >.* In: *Studii și comunicări. Muzeul Brukenthal. Arheologie-istorie.* Sibiu, 20, 1977, p.51-69 + 2 tab.

73. **Avram, Al.** *Fortificații medievale din Crișana < Körösvidéki középkori erődítmények >.* In: *Biharea.* Oradea, 1973, p.191-225.

74. **Avram, Al.** *Monumente sibiene dispărute în viziunea lui Johann Böbel < Johann Böbel, az eltűnt szebeni műemlékekről >.* In: *Studii și comunicări. Muzeul Brukenthal. Galeria de artă.* Sibiu, 1, 1978, p.169-182.

75. **Avram, Alexandru - Godea, Ioan.** *Monumente istorice din Țara Crișurilor < Körösvidéki műemlékek >.* București, Edit. Meridiane, 1975, 63 p.

76. - . *Az aranyosmeggyesi várkastély helyreállítása < Restaurarea castelului din Medieșu Aurit >.* In: *Építészet.* Budapest, 2, nr.4, 1942, p.123.

B

77. **B.** - *Fortăreața Caransebeș* < Káránszebes erődje >. In: *Foaia diecesană*. Caransebeș, 7, nr.29, 1892, p.3-5.

78. **B.L. Brassó** < Brașov >. In: *VU*, 16, nr.15, 1869, p.200-201.

79. **Bacâru, Livia**. *Stampe medievale reprezentînd cetatea Satu Mare, aflate în colecția Bibliotecii Academiei* < Az Akadémiai Könyvtárban őrzött középkori metszetek a szatmárnémeti várról >. In: *Satu Mare. Studii și comunicări*. Satu Mare, 3, 1975, p.77-85.

80. **Baciu, Ioan**. *Castelul regal Bran* < A töröcsvári királyi kastély >. Brașov, Tip.Unirea, 1928, 11 p.

81. **Bădeanu, Pompiliu**. *Cetatea Severinului* < A szörényi vár >. In: *Provincia*. Turnu Severin, 3, nr.36, 1946, p.1, 12.

82. **Bader, Erwin**. *Fortificațiile medievale ale Transilvaniei* < Erdélyi középkori erődítményei >. In: *Magazin istoric*. București, 20, nr.4, 1986, p.21-23.

83. **Bagossy Bertalan**. *A hajdani Szatmárvár helye, neve és keletkezése* < Locul, numele și înălțarea vechii cetăți a Sătmarului >. In: *A szatmárnémeti kir. kath. főgymnázium 1906-1907. évi értesítője*. Satu Mare, 1907, p.3-22.

84. **Bágyuj Lajos**. *Vajdahunyad várának restaurálása (1965-1968)* < Restaurarea cetății Hunedoara >. In: *Korunk*. Cluj, 32, nr.10, 1973, p.1608-1617.

85. - . *Baia Mare. Schiță monografică*. < Nagybánya. Monográfiavázlat >. Baia Mare, Muzeul regional Maramureș, 1965, 93 p.

86. **Bakó Géza**. *Cavalerii teutoni în Țara Birsei* < A német lovagrend a Barcaságban >. In: *Studii*. București, 10, nr.1, 1957, p.143-160.

87. **Bakó Géza**. *Elemete de origine locală și răsăriteană în arhitectura militară a epocii feudale timpurii din Transilvania* < Az erdélyi kora-feudális hadiépítészeti helyi és keleti eredetű vonásai >. In: *Studii și articole de istorie*. București, 3, 1961, p.57-67.

88. **Bălan, Iosif**. *Turnul lui Ovidiu* < Ovidius tornya >. Caransebeș, 1903, 12 p.

89. **Balássy Ferenc**. *Szelistye és Talmács várának s területének jogtörténelmi nyomzása* < Investigarea istorico-juridică a teritoriului și a cetăților Săliște și Tălmăciu >. In: *Századok*. Budapest, 6, nr.2, 1872, p.86-95.

90. **Bálinttitt József.** *Egy kis kiigazítás* < O mică îndreptare >. In: *Századok*. Budapest, 6, 1887, p.270.

91. **Balogh Jolán.** *A magyarországi négysarkbástyás várkastélyok* < Castelele bastionare cu plan patrat din Ungaria >. In: *Művészettörténeti értesítő*. Budapest, nr.2, 1954, p.247-252.

92. **Balogh Jolán.** *A renaissance építészet és szobrászat Erdélyben* < Arhitectura și sculptura Renașterii în Transilvania >. In: *Magyar művészet*. Budapest, 10, nr.5, 1934, p.129-158.

93. **Balogh Jolán.** *Az aranyosmedgyesi várkastély* < Castelul din Medieșu Aurit >. In: *Erdély*. Cluj, 38, nr.2, 1941, p.22-23.

94. **Balogh Jolán.** *Erdélyi renaissance* < Renașterea transilvăneană >. I. Cluj, 1943, 409 p.

95. **Balogh Jolán.** *Középkori építészetünk kérdéseiről. Magyar-székely templomvárak* < Despre problemele arhitecturii noastre medievale. Biserici fortificate maghiaro-secuiești >. In: *Művészettörténeti értesítő*. Budapest, 33, 1984, p.46-50.

96. **Balogh Jolán.** *Varadinum. Várad vára* < Varadinum. Cetatea Oradea >. I-II. Budapest, Akad.Kiadó, 1982.

97.* **Balogh Jolán.** *Vég Várad vára* < Cetatea de hotar Oradea >. Cluj, 1947.

98. **Banfi Florio.** *Olasz katonai építészek Erdélyben* < Constructori militari italieni în Transilvania >. In: *EM*, 37, nr.7-12, 1932, p.294-307.

99. **Barabás Samu.** *Régi várak összeírása* < Urbariu a unor vechi cetăți >. In: *Történelmi tár*. Budapest, 1881, p.199-200.

100. **Barat Armin.** *Die königliche Freistadt Temesvár. Eine monographische Skizze*. Timișoara, 1902, 268 p.

101. **Barbu, Mircea - Ivanof, Eduard.** *Aspecte ale cercetărilor arheologice prefeudale pe teritoriul arădean* < Az Arad területén végzett prefeudális régészeti ásatások néhány vetülete >. In: *Studii cu privire la istoria Aradului în perioada feudalismului timpuriu*. Arad, Universitatea cultural științifică, 1978, p.1-15.

102. **Barbu, M. - Zdroba, M.** *Cercetările arheologice de la Arad-Vladimirescu* < Az Arad-Vladimirescu-i régészeti ásatások >. In: *MCA*, 13, 1979, p.291-296.

103. **Barbu, Mircea - Zdroba, Mircea.** *Cercetările arheologice de la Arad-Vladimirescu. Campania 1978* < Az Arad-Vladimirescu-i régészeti ásatások. Az 1978-ki ásatás >. In: *Ziridava*. Arad, 11, 1979, p.181-193.

104. **Barbu, Mircea - Zdroba, Mircea.** *Noi cercetări privind cetatea de pământ de la Vladimirescu* < A Vladimirescu-i földvárát illető újabb kutatások >. In: *Ziridava*. Arad, 8, 1977, p.17-28.

105. **Barbu, Mircea - Zdroba, Mircea.** *Şantierul arheologic Arad-Vladimirescu. Campania 1977* < Az Arad-Vladimirescu-i régészeti telep. A 1977. ásatás >. In: *Ziridava*. Arad, 10, 1978, p.101-121.

106. **Bărcăcilă, Al.** *Cetatea medievală a Severinului* < A szörényi középkori vár >. In: *Omagiu lui Constantin Kirilşescu*. Bucureşti, 1937, p.342-362 + 14 tab.

107. **Bărcăcilă, Al.** *Cetatea Severinului* < A szörényi vár >. In: *BCMI*, 30, fasc.94, 1937, p.149-165.

108. **Bărcăcilă, Al.** *Cetatea Severinului. Raport sumar cu rezultatul săpăturilor din 1938, 1939* < A szörényi vár. Az 1938-1939-es régészeti ásatások vázlatos jelentése >. In: *BCMI*, 32, fasc.100, 1939, p.74-88.

109. **Bărcăcilă, Al.** *Însemnări din Țara Haţegului. Antichităţile romane şi româneşti* < Hátszegi feljegyzések. Római és román régiségek >. In: *Arhivele Olteniei*. Craiova, 2, nr.8, 1923, p.270-284.

110. **Bărcăcilă, Al.** *Turnu Severin. Trei veacuri de viaţă medievală* < Szörényivár. A középkori élet három évszázada >. In: *Arhivele Olteniei*. Craiova, 12, nr.65-66, 1933, p.15-35.

111. **Barcianu, Ioan Valeriu.** *Cetatea Bălgradului (Alba Iulia)* < A Fehérvári (Gyulafehérvári) vár >. In: *Familia*. Pest, 12, nr.34, 37-38, 40, 42, 1876, p.399-400, 438-439, 448-450, 473, 496-497.

112. **Barcianu, Ioan Valeriu.** *Cetatea Devei* < Déva vára >. In: *Familia*. Pest, 12, nr.17, 1876, p.196-198.

113. **Bariţiu, George.** *Apulum, Alba Iulia, Belgradu*. In: *Analele Academiei Române. Seria II. Tom.8. 1885-1886. Secţiunea II. Discursuri, memorii şi notiţe*. Bucureşti, 1888, p.15-33.

114. **B<ariţiu>, G<erge>.** *Monografiile cetăţilor Transilvaniei* < Az erdélyi várak monográfiája >. In: *Transilvania*. Sibiu, 17, nr.11-16, 1886, p.87-90, 101-104, 113-117.

115. **Bartok Gábor.** *Szalmár-Németi szabad királyi egyházi és polgári történetei. Összeszedte Sarkadi Mihály; rendszerbe ütötte s kiegészítette...* < Istoriile bisericeşti şi laice ale oraşului liber regesc Satu Mare. Le-a ordonat şi pregătit... >. Satu Mare, Kiadta s nyomatta Kovács Márton, 1860, 324 p.

116. **Bauer, Alexandru.** *Complexul gotic din cetatea Țirgu Mureş şi unele referiri la primele fortificaţii ale oraşului* < A marosvásárhelyi vár gótikus együttese és néhány vonatkozás a város első erődítéséhez >. In: *Studii şi cercetări de ştiinţe sociale. Academia de ştiinţe sociale şi politice a R.S.R. Centrul de ştiinţe sociale Țirgu Mureş*. Bucureşti, Edit. Acad., 1977, p.193-224.

117. - . *Baugeschichte der evang. Kirche A.B. in Heltau*. Sibiu, <1934>, 40 p.

118. **Baumann, Ferdinand**. *Zur Geschichte vom Mühlbach*. In: *Programm des evangelischen Unter- Gymnasiums A.B. in Mühlbach, 1881/1882*. Sibiu, 1882, 76 p. <separatum>.

119. **Bedeus, Gustav**. *Der Roteturmpass*. In: *Jahrbuch des siebenbürgischen Karpathenvereins*. Sibiu, 30, 1910, p.3-36.

120. **Beer, Hugo**. *Der Schlossberg*. -In: *Kronstadter Zeitung*. Braşov, 101, nr.243-244, 1937.

121. **Bejan, Adrian**. *Cetatea feudală Jdioara, sat Jdioara, com.Criciova, jud.Timiş* < A zsidóvári feudális vár. Zsidóvár falu, Kricsó község, Temes megye >. In: *MCA*, 14, 1980, p.514-523.

122. **Bejan, Adrian**. *Cetatea Jdioara. Raport preliminar de săpătură - campania 1973* < A zsidóvári vár. Az 1973-as ásatás előzetes régészeti jelentése >. In: *Tibiscus*. Timișoara, 4, 1975, p.155-166.

123. **Bejan, Adrian**. *Concluzii preliminare asupra săpăturilor arheologice de la cetatea feudală Jdioara, din anii 1973-1977* < Előzetes következtetések az 1973-1977-es Zsidóvár feudális várnál folyt régészeti ásatásokról >. In: *Tibiscus*. Timișoara, 5, 1979, p.199-206.

124. **Bejan, Adrian**. *Raport preliminar de cercetare arheologică la Jdioara* < Előzetes jelentés a zsidóvári régészeti ásatásról >. In: *MCA*, 13, 1979, p.341-342.

125. **Benkő Elek**. *A középkori Keresztúr-szék régészeti topográfiaja* < Topografia arheologică a scaunului medieval Cristur >. Budapest, 1992, 272 p. + 3 h + 84 tab.

126. **Benkő Elek**. *Kelet-Erdély "korai" kövái* < Cetățile de piatră "timpurii", ale Transilvaniei de est >. In: *Castrum Bene*. Gyöngyös, 1, 1989 (1990), p.68-85.

127. **Benkő Elek**. *Szent László-kori kövák Erdélyben ?* < Cetăți de piatră din vremea lui Ladislau cel Sfânt, în Transilvania ? >. In: *Műemlékvédelem*. Budapest, 25, nr.4, 1991, p.227-236.

128. **Benkő, Margareta**. *Despre castelele transilvănene cu cornișa crenelată* < Erdély lőréses párkányzatú kastélyairól >. In: *BMI*, 39, nr.1, 1970, p.16-24.

129. **Berciu, Ioan**. *Descoperiri din epoca feudală timpurie în raionul Alba Iulia* < Gyulafehérvár környeki korafeudális régészeti leletek >. In: *MCA*, 4, 1957, p.334-359.

130. **Berciu, Ion - Anghel, Gheorghe**. *Cetatea feudală de pe Piatra Craivii* < A Piatra Craivi-i feudális vár >. In: *Apulum*, Alba Iulia, 5, 1965, p.309-322.

131. **Berciu, Ion - Popa, Alexandru - Ursu, Horia.** *Cetatea Alba Iulia* < A gyulafehérvári vár >. Ed. 2-a. București, Edit. Meridiane, 1968, 59 p. + 15 tab.

132. **Berey József.** *Szatmár vármegye régi várai* < Cetățile vechi ale comitatului Sătmar >. In: *Magyarország vármegyei és városai*. Vol.38. *Szatmár. Ugocsa. Bereg*. 1939, p.358-378.

133. **Berger, Albert.** *Die Hunyadiburg in Bistritz*. In: *Nösner Gabe*. Bistrița, 1928, p.3-24.

134.* **Bergmann, Wilhelm.** *Reste deutscher Ordensburgen in Siebenbürgen, nebst einer Geschichte des deutschen Ritterordens in diesem Lande (1211-1225)*. Freundenthal, 1909, 78 p.

135. **Berkeszi István.** *Temesvár szabad királyi város kis monográfiája* < Mica monografie a orașului liber regesc Timișoara >. Timișoara, Tip. Uhrmann Henrik, 1900, 4+ 202 p. + 1 tab.

136.* **Berry, James.** *Fortified churches of Southern Transylvania*. In: *Proceedings of the Society of Antiquaries of London*. Ser.2, 31, <1919?>, p.165-176.

137.* - . *Beschreibung der türkischen Festung Orsova*. Wien, 1789.

138. **Bielz, E.Albert.** *Die Burgen und Ruinen in Siebenbürgen*. In: *Jahrbuch des siebenbürgische Karpathenvereins*. Sibiu, 18, 1898, p.57-92; 19, 1899, p.5-48.

139. **Bielz, Iuliu.** *Castelul de la Buia* < A bólyai kastély >. In: *AMN*, 1, 1964, p.225-236.

140. **Binder, Franz.** *Alt-Temesvar. Geschichtliche Entwicklung. Historische Bauwerke. Gebäude und Denkmäler. Das Volksschulwesen*. Timișoara, 1934, 144 p.

141.* **Binder, Gerhardt.** *Das Kleinschenker Kirchenburg*. In: *Korrespondenzblatt*, 6, nr.3-4, 1976, p.170-178.

142.* **Binder, Gerhardt.** *Kleinschenk - Dorfanlage und Siedlungsbild*. In: *Korrespondenzblatt*, 7, nr.12, 1977, p.1-15.

143. **Binder, Gerhardt.** *Überlegungen zur Lage einer ungarischen Grenzburg am Nordrand des Zibinsgebirges*. In: *Korrespondenzblatt*, 6, nr.1-2, 1976, p.18-23.

144. **Binder Pál.** *A bodolai (Béldi) uradalom története (Bodola, Keresztvár vagy Nyén, Márkos és Bodzafölduló)* < Istoria domeniului Budila >. Săcele, 1994, 163 p.

145. **Binder, Pavel.** *Contribuții la localizarea Cruceburgului și unele probleme legate de ea* < Adalékok Kreuzburg lokalizálásához és néhány ezzel kapcsolatos kérdés >. In: *Culegere de studii și cercetări*. Brașov, 1, 1967, p.121-135.

146. **Binder, Pavel.** *Localizarea districtului român bănățean Cuijești* < Kövesd bánsági román kerület lokalizálása >. In: *Anuarul Institutului de istorie din Cluj*. 7, 1964, p.321-325.

147. **Biró József.** *A bonczidai Bánffy-kastély* < Castelul Bánffy din Bonțida >. In: *EM*, 40, nr.5, 1935, p.122-153.

148. **Biró Joseph.** *Château de Transylvanie*. Separatum de *Nouvelle revue de Hongrie*. Budapest, 1942, 16 p.

149. **Biró József.** *Erdélyi kastélyok* < Castele ardelenene >. Budapest, 1943, 214 p.

150. **Biró József.** *Régi erdélyi kastélyok* < Vechi castele transilvănene >. In: *Új idők*. Budapest, 46, nr.37, 1940, p.308-309.

151. **Biró Sándor.** *Szamosújvár története* < Istoria Gherlei >. In: *Szolonok-Doboka magyarsága*. Dej-Cluj, 1944, p.164-190.

152. **Blocker Gyula.** *A dévai vár a mult század elején* < Cetatea Deva la începutul secolului trecut >. In: *A hunyadmegyei történelmi és régészeti társulat évkönyve*. Deva, 14, 1903-1904, p.25-36.

153. **Bodea, Cornelia C.** *"Cetatea Desnei". Dela primele dibuiri pînă la căderea în ruină* < Dezna vára. Az első falrakástól egészen rombadőléséig >. Apud *Hotarul*. Arad, 1937, 24 p.

154. **Bodin, D.** *Drubeta și Severinul* < Drobéta és Szörény >. Turnu Severin, Tip. "Datina", 54 p.

155. **Boér Miklos.** *Valkó várának romjai a Rézhegységen Szilágyvármegyében* < Ruinele cetății Valcău în ținutul Rézhegy din comitatul Sălaj >. In: *Erdélyi*. Cluj, 9, nr.7-8, 1900, p.78-82.

156. **Bogdan, Alexandru.** *Contribuții arheologice la cunoașterea evoluției castelului Corvineștilor de la Hunedoara* < Régészeti adalékok a vajdahunyadi kastély fejlődésének megismeréséhez >. In: *BMI*, 39, nr.2, 1970, p.18-25.

157. **Bogdan, Alexandru.** *Date noi privind ansamblul cetății din Țirgu Mureș* < Új adatok a marosvásárhelyi váregyüttesről >. In: *Studii și materiale*. Țirgu Mureș, 2, 1967, p.79-90.

158. **Bogdan, Alexandru Al.** *Cetatea din veacul al XVII-lea de la Țirgu Mureș* < A marosvásárhelyi XVII. századi vár >. In: *Revista muzeelor și monumentelor. Momente istorice și de artă*. București, 43, nr.1, 1974, p.63-68.

159.* **Boleszny A.** *Ad Mediam, Miháld és Mehádia története* < Istoria Ad Mediam, Mihaldului și Mehádiei >. In: *Tört. rég. ért.* Timișoara, 14, 1884, p.74.

160.* **Boleszny Antal.** *A veterani barlang és Peth vára* < Peștera Veterani și cetatea Peth >. In: *Délmagyar. tört. ért.* Timișoara, 3, 1877, 67, 74, 172, 181.

161. Boleszny Anton. *Die Donaukatarakte, veteranische Höhle und Festung Peth, zwischen Bazias, Orsova und Turnu Severin*. Orșova, 1874, 118 p.

162. Bóna István. *Az Árpádok korai várairól. 11-12. századi ispáni várak és határvárak* < Despre cetățile timpurii ale Arpadienilor. Cetății comitatense și de hotar din secolele XI-XII >. Debrecen, 1995, 136 p.

163. Borbély Andor. *Erdélyi városok képeskönyve 1736-ből* < Albumul orașelor transilvănene din 1736 >. In: *Erdélyi Múzeum Egyesület évkönyve az 1942 évre*. Cluj, 1943, p.197-215.

164. Borcea, Liviu. *Contribuții la istoria cetății Săcuieni (comitatul Bihor) în secolele XV-XVII* < Adatok a székelyhídi (Bihar megye) vár XV-XVII. századi történetéhez >. In: *Anuarul Institutului de istorie și arheologie Cluj-Napoca*. 26, 1983-1984, p.319-332.

165. Borcea, Liviu. *Istoriografia privitoare la atestarea începuturilor orașului Oradea* < Várad említésének történetírása >. In: *Crisia*. Oradea, 4, 1974, p.113-118.

166. Borcea, Liviu. *Oamenii din cetățile de margine ale nord-vestului Transilvaniei în epoca principatului* < A fejedelemskori Erdély észak-nyugati határvárainak lakossága >. In: *Crisia*. Oradea, 8, 1978, p.113-129.

167. Borcea, Liviu. *Satele din Bihor ale lui Gavrilaş Movilă și Constantin Șerban (Schijă monografică a domeniului cetății Șinteu)* < Gavrilaş Movilă és Constantin Șerban Bihar megyei falui. A sólyomkövári várbirtok vázlatos monográfiája >. In: *Crisia*. Oradea, 7, 1977, p.97-131.

168. Boroneanț, Vasile - Hurezean Pascu, G. *Cetatea de la Cladova, reședința voievodului Transilvaniei - Pousa* < A kladovai vár, Pousa erdélyi vajda székhelye >. In: *Ziridava*. Arad, 15-16, 1987, p.75-84.

169. Borovszky Samu. *Csanád vármegye története 1714-ig* < Istoria comitatului Cenad pînă la 1715 >. I-II. Budapest, 1896-1897.

170. Borovszky Samu. *Temesvármegye* < Comitatul Timiș >. Budapest, Országos monográfia társaság, <1912>, 465+294 p.

171. Botos János. *A berethalmi vártemplom* < Biserica fortificată din Biertan >. In: *Páosztörtész*. Cluj, 14, 1928, p.327.

172.* Böhlm L. < Cetatea Pescari - Laszló-vár >. In: *Délmagyar. ért.* Timișoara, 1880, p.69-71.

173.* Böhlm Lénárt. *A topleczi vízvezeték és mehádiai régiségek* < Izvoarele de la Toplița și antichitățile de la Mehadia >. In: *Tört. rég. ért.* Timișoara, 6, nr.4, 1880, 164.

174. Böhlm, Leonard. *Geschichte des Temeser Banats*. I-II. Leipzig, 1861.

175. **Brătulescu, Victor.** *Biserici din Transilvania. Biserici întărite* < Erdélyi templomok. Erődített templomok >. In: *BCMI*, 30, 1937, separatum; Văleni de Munte, Datina Românească, 1938, 42 p.

176. **Breier, Thomas.** *Das themeswarer Schloss und seine Geschichte.* In: *FVL*, 24, nr.1, 1981, p.30-35.

177. **Bubics Zsigmond.** *Magyarországi várak és városok a M.N. könyvtárában létező fa- és rézmetszetei* < Gravuri pe lemn și aramă ale cetăților și orașelor din Ungaria, existente în Biblioteca Muzeului Național >. Budapest, 1880, 104 p.

178. **Bujdosó Győző.** *Periodizációs és rekonstrukciós kísérlet Torockószentgyörgy várához* < Încercări de periodizare și reconstrucție la cetatea Colțești >. In: *Müemlékvédelem.* Budapest, 38, nr.2, 1994, p.100-109.

179. **Bunta, Magdalena.** *Clujul medieval în gravuri* < A középkori Kolozsvár metszeteken >. In: *AMN*, 11, 1974, p.184-197.

180. **Bunyтай Vincze.** *A váradi püspökség története alapításától a jelenkorig* < Istoria episcopatului de Oradea de la întemeiere pînă în prezent >. II. Oradea, 1883, 540 p.

181. **Bunyтай Vincze.** *Biharvára és a honfoglalás* < Cetatea Biharia și descălecarea maghiară >. In: *Emlékkönyv a biharvármegyei és nagyváradi régészeti és történelmi egyesület Múzeum-épületének s a benne levő kettős gyűjtemények ünnepéről.* Oradea, Szent László nyomda részvénytársaság, 1896, p.22-27.

182. **Bunyтай Vincze.** *Szilágymegye középkori műemlékei* < Monumentele medievale ale comitatului Sălaj >. In: *Értekezések a történelmi tudományok köréből.* Budapest, 13, nr.6, 1887, 46 p.

183. **Buracu, Coriolan.** *Cetatea și castelul Făgărașului. Cronică istorică* < A fogarasi vár és kastély. Történelmi krónika >. Făgăraș, Tip. Ioan Lazăr, 1937, 27 p.

184. **Buracu, I. Coriolan.** *Muzeul General Nicolae Cena în Băile Herculane și Cronica Mehădiei* < A herkulesfürdői Nicolae Cena Múzeum és Mehădia krónikája >. Turnu Severin, 1924, 73 p.

185. **Burai, Adalbert.** *Despre cetatea de tip italian din Satu Mare* < A szatmárnémeti olaszbástya várról >. In: *Studii și comunicări. Satu Mare.* 1969, p.125-148.

186. **Butean, Ioan.** *Cetatea Zálnoc* < A zálnoki vár >. In: *Plugarul. Șimleul Silvaniei*, 2, nr.11-12, 1924, p.3-4.

C

187. - . *Castelul Bran* < A töröcsvári kastély >. Album. Ioan Prahoveanu. București, 1980, 95 p.; ed. 2-a, 1983, 95 p.
188. - . *Castelul de la Uniadora* < A vajdahunyadi kastély >. In: *Familia*. Pest, 5, nr.24, 1861, p.281, 287.
189. - . *Castelul Hunedoara* < A vajdahunyadi kastély >. <Album>. București, Edit.Meridiane, 1963, 10 p.
190. **Căpălină, Dan**. *Cercetările arheologice de la Hălmaგიu și Vîrfurile (jud.Arad)* < A nagyhalmági és halmágycsúcsi (Arad megye) régészeti ásatások >. In: *Revista muzeelor și monumetelor. Monumente istorice și de artă*. București, 45, nr.2, 1976, p.76-80.
191. **Căstăian, Mihai Cristian**. *Cetatea medievală de la Cucuiș-"Colnic"* < A Cucuiș-"Colinic"-i középkori vár >. In: *Buletinul cercurilor științifice studențești. Arheologie-istorie*. Alba Iulia, 1, 1995, p.121-125.
192. - . *Cetatea Bihorului* < Bihar vára >. In: *Transilvania*. Sibiu, 31, nr.6, 1900, p.183-184.
193. - . *Cetatea Colțiului* < Kolcz vára >. In: *Familia*. Pest, 4, nr.8, 1860, p.89, 92-93.
194. - . *Cetatea Făgărașului* < A fogarasi vár >. *Monumentul și muzeul*. Brașov, 1981, 68 p.
- 195.* - . <*Cetatea Timișoara*> < A temesvári vár >. In: *Délmagyar. tört. ért.* Timișoara, 1885, p.223.
196. - . *Cetatea Jărbănească de la Prejmer* < A prázsmári parasztvár >. București, Edit. Meridiane, 1964, 16 p.
197. - . *Cetățuia de la Vaida-Huniad sau Hinidoara* < A vajdahunyadi vár vagy a Hunyadi kastély >. In: *Foaea Duminecii spre înmulțirea cei de obște folositoare cunoștințe*. Brașov, 1, nr.25, 1837, p.193-197.
198. **Chindea, Teodor**. *Monumnete istorice din Ciuc* < Csiki történelmi emlékek >. Gheorghieni, Tip.I.Kahan, 1933, 60 p.
199. **Chindea, Teodor - Lateș, Nicolae**. *Contribuții la monografia județului Mureș. "Gurghiul"* < Adalékok Maros megye történetéhez. A Görgény >. Tîrgu Mureș. 1971, 189 p.
200. **Chiorean, I. - Dușa, Tr. - Ploceștean, Gr.** *Cetatea Tîrgu Mureșului* < A marosvásárhelyi vár >. <Tîrgu Mureș>, 1968, 46 p.
201. **Chițescu, Lucian**. *Fortificațiile din pămînt și lemn pe teritoriul țărilor române în evul mediu* < Föld és fa erődítmények a román országok területén a középkorban >. In: *Studii și materiale de muzeografie și istorie militară*. București, 2-3, 1969-1970, p.46-61.

202. **Ciupea, Ioan.** *Făgăraș* < Fogaras >. București, Edit. Sport-turism, 1983, 120 p. + 10 tab.

203. **Clinciu, Ion.** *Cetatea de deasupra podului Dîmboviței - zisă și cetatea Neamșului - numită de inginer G.Treiber și de W.Horwath "Rucărburg"* < A Dîmbovița hid feletti vár - Neamș-i várnak is mondott - G.Treiber mernök és W.Horwath által Rucărburg is nevezetett >. In: *Buletinul Muzeului Militar Național*. București, 3, nr.5-6, 1939-1940, p.94-99; 4, nr.7-8, 1940-1941, p.80-85.

204. **Clinciu, Ion.** *Cetatea Hălchiului nemș. Heldenburg, ung. Hőltövény (sat nu cetatea)* < A Hălciu-i, németül Heldenburg-i, magyarul Hőltövény vár (falú nem vár) >. In: *Buletinul Muzeului Militar Național*. București, 5, nr.9-10, 1941-1942, p.85-89.

205. **Clinciu, I.** *Din trecutul Branului* < Töröcsvár régmúltjából >. In: *Transilvania*. Sibiu, 41, nr.6, 1910, p.393-414.

206. **Clinciu, I.** *Feldioara - Földvár - Marienburg - Castrum Mariae*. In: *Buletinul Muzeului Militar Național*. București, 1, nr.2, 1937, p.28-39.

207. **Clinciu, Ioan.** *Schwartzburg de lângă Codlea* < A Feketehalom melletti Schwartzburg >. In: *Buletinul Muzeului Militar Național*. București, 2, nr.3-4, 1938-1939, p.56-61.

208.* - < *Copșa Mare* >. In: *A budapesti m.kir. állami felsőépitő-ípar-iskola 1912 évi szünidei felvételei*.

209. **Corvătescu, A. - Rădulescu, Al.** *Despre ansamblul fortificat de la Tricule-Svinia (jud.Mehedinți)* < A Tricule-Szvinice-i (Mehedinți megye) erőditésről >. In: *Tibiscus*. Timișoara, 5, 1979, p.169-182.

210. **Cosmuță, Ermil.** *Cetatea Bran* < Töröcsvár >. In: *Buletinul Muzeului Militar Național*. București, 3, nr.5-6, 1939-1940, p.71-78.

211. **Cosmuță, Ermil.** *Din trecutul cetății Făgărașului (I-II)* < A fogarasi vár multjából >. In: *Buletinul Muzeului Militar Național*. București, 1, nr.2, 1937, p.41-47; 2, nr.3-4, 1938-1939, p.44-48.

212. **Costea, Florea.** *Date despre strîngerea censului în satele domeniului Bran în anii 1556-1560* < Adatok a töröcsvári birtok faluinak tizedgyűjtéséről 1556-1560 között >. In: *Cumidava*. Brașov, 2, 1968, p.97-101.

213. **Costea, Florea.** *Date despre strîngerea censului în satele domeniului Bran în anii 1561-1575* < Adatok a töröcsvári birtok faluinak tizedgyűjtéséről 1561-1575 között >. In: *Cumidava*. Brașov, 3, 1969, p.143-149.

214. **Costea, Florea.** *Obiecte metalice descoperite în cetatea de pe Măgura Codlei* < A Feketehalmi Măgura várában talált fém tárgyak >. In: *Cumidava*. Brașov, 2, 1968, p.79-89.

215. **Crettier Károly.** *A Dobokai vár* < Cetatea Dăbica >. In: *Közlemények az Erdélyi Nemzeti Múzeum érem- és régiségtárából.* Cluj, 3, nr.2, 1943, p.197-208.

216. **Crișan, Ioan Horațiu.** *Fortificația feudală de la Căpîlnaș* < A kápolnási feudális erődítmény >. In: *Tibiscus.* Timișoara, 5, 1979, p.197-198.

217. **Cs. Gyula.** *A dévai vár* < Cetatea Devei >. In: *VU,* 8, nr.9, 1861, p.100-101.

218. **Csabai István.** *Az erdélyi reneszánsz művészet* < Arta Renașterii transilvane >. Budapest, 1934, 92 p.

219.* - . *Csáktornya multjából* < Din trecutul turnului din Ciacova >. In: *Muraköz,* nr.35-36, 1886.

220. **Csánki Dezső.** *Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak körében* < Geografia istorică a Ungariei în vremea Hunedoreștilor >. I-II, V. Budapest, 1890-1913.

221. **Csány Károly - Lux Géza.** *A kolozsvári városfal egy része a Bethlen-bástyánál* < O parte din zidul orașului Cluj, de lângă bastionul Bethlen >. In: *Technika.* Budapest, 23, nr.9, 1942, p.364-368.

222. **Cséplő Péter.** *Kutatások a nagyváradi várban* < Cercetări în cetatea din Oradea >. In: *A Prémontrei kanonok-rend kath. főgymnasiumának értesítője 1877-1878.* Oradea, p.3-27.

223. **Cséplő Péter.** *Nagyváradi vár vázlatos története* < Istoria sumară a cetății din Oradea >. In: *A Prémontrei kanonok-rend kath. főgymnasiumának értesítője 1877-1878.* Oradea, p.1-18.

224. **Cséplő Péter.** *Régészeti ásatásokról a Bihari várban* < Cercetări arheologice în cetatea Biharia >. In: *AE,* 21, nr.1, 1901, p.69-72.

225. **Csorba Csaba.** *Regélő váraink* < Cetățile noastre povestitoare >. Budapest, 1993, 235 p.

226.* **Csúthy Zsigmond.** *Székelyhid vára* < Cetatea Săcuieni >. In: *Magyar ember könyvtára.* Pest, 4, 1863, p.274.

227. **Cucu, A.** *Cetatea și harta cetății Timișoara. Studiu tehnic și istoric* < A temesvári vár és a vár térképe. Technikai és történelmi tanulmány >. Lugoj, Tip. "Minerva" Gh.Țăran, 1931, 95 p.

228. **Cucuiu, Virgil.** *Alba-Iulia. Din trecutul și prezentul orașului* < Gyulafehérvár. A város múltjából és jelenéből >. Cuprinde 50 fotografii și un plan al orașului. Alba Iulia, Tip. Sabin Solomon, <1929>, 100 + 16 p.

229. **Culici, Al.** *Antichitățile din Tabla Buții și Crucea Mandii* < A Tabla Buții-i és Crucea Mandii régiségek >. In: *BCMI,* 19, fasc.48, 1926, p.90.

230. Curinschi, Gh. *Centrele istorice ale oraşelor* < A városok történelmi központjai >. Bucureşti, Edit. tehnică, 1967, 291 p.

231. Curinschi-Vorona, Gheorghe. *Istoria arhitecturii în România* < Az építészet története Romániában >. Bucureşti, Edit. tehnică, 1981, 404 p.

232. Czimer Károly. *Temesvár megvétele (1551-1552)* < Cucerirea Timişoarei (1551-1552) >. In: *HK*, 6, nr.1, 1893, p.15-71; nr.2, p.196-229; nr.3, p.308-376.

233. Czobor Béla. *Magyarország középkori várai* < Cetăţile medievale ale Ungariei >. In: *Századok*. Budapest, 11, 1877, p.599-616, 704-726.

D

---

234. Dahinten, Otto. *Beiträge zur Baugeschichte der Stadt Bistritz*. In: *Archiv*, 50, nr.2-3, 1944, p.312-461.

235. Daicoviciu, C. - Miloia, I. *Cercetări arheologice în Banatul de sud* < Régészeti kutatások a Dél-Bánságban >. In: *Analele Banatului*. Timişoara, 3, nr.4, 1930, p.10-25.

236. Daicoviciu, H. - Bandula, O. - Glodariu, I. *Cercetările de la Onceşti din Maramureş* < Vánocsfalvai (Máramaros megye) kutatások >. Baia Mare, Muzeul regional Maramureş, 1965, 27 p. + 5 tab.

237. Dancu, Iuliana. *Die Kirchenburg in Cîsnădie (Heltau)*. Bucureşti, Meridiane Verlag, 1970, 35 p + 18 tab.

238. Dănilă, Şt. *Aşezări vechi descoperite în jud. Bistriţa-Năsăud* < Beszterce-Nászód megyében felfedezett régi települések >. In: *MCA*, 9, 1970, p.431-443.

239. Dănilă, Ştefan. *Bistriţa. Mic îndreptar istoric* < Beszterce. Történelmi útmutató >. Cluj, 1967, 71 p. + 1 tab.

240. Dănilă, Ştefan. *Consideraţii generale asupra cetăţii de pămînt de la Ardan* < Vélekedések az árdányi földvárról >. In: *Arhiva someşană*. Năsăud, 3, 1975, p.287-301.

241. Dănilă, Ştefan. *Contribuţii la cunoaşterea unor cetăţi din nord-estul Transilvaniei* < Adalékok egyes észak-keleterdélyi várak megismeréséhez >. In: *File de istorie*. Bistriţa, 2, 1972, p.67-108.

242. - . *Das Brooser Kirchenkastell*. In: *Der Unterwald*. Sebeş, 3, nr.10-11, 1901, p.38-39, 41.

243. David Albert. *Domeniul cetății Odorhei în secolul al XVIII-lea* < Az udvarhelyi vár birtoka a XVIII. században >. In: *Studii și articole de istorie*. București, 15, 1970, p.87-96; I.magh. in: *Harghita kalendarium*, Miercurea Ciuc, 1979, p.116-118.

244. Dávid László. *A középkori Udvarhelyszék művészeti emlékei* < Monumentele de artă ale scaunului medieval Odorhei >. București, Kriterion Könyvkiadó, 1981, 397 p.

245. Dávid László. *Középkori templomok az udvarhelyi egyházmegyében* < Biserici medievale în comitatul religios Odorhei >. In: *Reformatus szemle*. Cluj, 55, nr.1, 1963, p.39-54.

246. Davidescu, M. *Cetatea Grădeșului* < A Grădești-i vár >. In: *Drobeta*. Turnu Severin, 1978, p.114-123.

247. Davidescu, Mișu. *Cetatea Severinului* < A szörényi vár >. In: *BMI*, 39, nr.3, 1970, p.9-14.

248. Davidescu, M. *Monumente medievale din Turnu Severin* < Szörényvár középkori műemlékei >. București, Edit. Meridiane, 1969, 39 p. + 12 tab.

249. Davidescu, M. - Paveloiu, T. - Anastasescu, T. *Turnu Severin. Îndreptar turistic* < Szörényvár. Turisztikai útnutató >. Craiova, 1964, 104 p. + 4 tab.

250. Deák Farkas. *A keresdi vár* < Cetatea din Criș >. In: *VU*, 13, nr.23, 1866, p.275-276.

251. Deák Farkas. *Nagyvárad elvesztése 1660-ban* < Pierderea Oradiei în 1660 >. In: *Értekezések a történelmi tudományok köréből*. Budapest, 7, nr.1, 1878, 42 p.

252. Decei, Aurel. *Cetatea Salgo de la Sibiel (jud.Sibiu)* < A Szibiel meletti Salgó-vár >. In: *Anuarul Institutului de istorie națională*. Cluj, 8, 1939-1942, p.299-342.

253. Decei, Aurel. *Cîteva date în legătură cu cetatea feudală de la Alba Iulia* < A gyulafehérvári feudális várral kapcsolatos néhány adat >. In: *Apulum*. Alba Iulia, 6, 1967, p.647-650.

254. Dénes István - Ferenczi István. *Investigarea unei porțiuni de limes din estul Daciei intracarpatică (între valea Homorodului Mic și defileul Oltului la Tușnad)* < A Kárpátonkon belüli Dácia keleti limes egyik szakaszának kutatása >. In: *AMN*, 32/1, 1995, p.393-400.

255. Densusianu, Arone. *Suveniruri și impresiuni de călătorie* < Utazási szuvenirek és benyomások >. In: *Familia*. Pest, 2, nr.12, 14, 1866, p.138, 164-165.

256. Dercsenyi Dezső. *A homoróddaróci erődtemplom* < Biserica fortificată din Drăușeni >. In: *Építészet*. Budapest, 3, nr.3, 1943, p.77-80.

257. Dercsényi Dezső. *A homoróddaróci erődtemplom* < Biserica fortificată din Drăușeni >. In: *Szép művészet*. Budapest, 4, 1943, p.165-169.

258. Dercsényi Dezső. *A nagyváradi vár* < Cetatea Oradea >. In: *Építészet*. Budapest, 2, nr.4, 1942, p.119-122.

259. Derer, Peter. *Unele aspecte privind conservarea bisericilor cetăți ale sașilor din Transilvania. Cu referire la Biertan* < Az erdélyi szász erődített templomok megőrzésének néhány kérdése. Utalás Berethalomra >. In: *BCMI*, 3, nr.1, 1992, p.9-15.

260. - . *Despre rezultatele cercetărilor întreprinse de șantierul arheologic Sf.Gheorghe - Brețcu. 1950* < A Sepsiszentgyörgy-berecki régészeti ásatások eredményéről >. In: *SCIV*, 2, nr.1, 1951, p.285-311.

261. - . *Déva romjai* < Ruinele Devei >. In: *Hazánk s a külföld*, Budapest, 4, nr.19, 1868, p.298-299.

262. - . *Déva vára* < Cetatea Deva >. In: *VU*, 29, nr.2, 1882, p.25-26.

263. Dima, Al. *Sibiu* < Szeben >. Cu 55 de figuri în text. București, 1940, 232 p.

264. Doboși, A. *Din istoria Sătmăruului* < Szatmárnémeti történetéből >. Satu Mare, Tip. Presa Liberă, 1937, 61 p.

265. Dörner, Anton E. *Cetatea Orăștie în lumina unor informații manuscrise inedite* < A szászvárosi vár néhány ismeretlen kézirat tükrében >. In: *Anuarul Institutului de istorie și arheologie Cluj-Napoca*, 27, 1985-1986, p.409-412.

266. Dr. G.<öckler Gusztáv ?>. *Einiges über die Befestigung der Stadt Bistritz*. In: *Bistrizzer Kalender*. Bistrița, 1928, p.122-128. -

267. Dragalina, Patriciu. *Din istoria Banatului Severin* < A szörényi bánóság történetéből >. Partea I-III. Caransebeș. 1899-1902.

268. Drăganu, N. *Toponimie și istorie. 2. Vechiul castru de la Rodna și toponimia Văii Someșului de Sus* < Toponimia és történelem. 2. A óradnai régi castrum és a Felső-Szamos völgyének toponimiája >. In: *Anuarul Institutului de istorie națională*. Cluj, 2, 1923, p.246-259.

269. Dragomir, Silviu. *Cîteva urme ale organizării de stat slavoromâne* < A szláv-román államszervezet néhány nyoma >. In: *Daco-romania*. Cluj, 1, 1920, p.147-161.

270. Drăguț, Vasile. *Arta gotică în România* < A gótikus művészet Romániában >. București, Edit. Meridiane, 1979, 399 p.

271. Drăguț, Vasile. *Cetatea Bologa (note preliminare)* < Sebesvár (előzetes megjegyzések) >. In: *Revista muzeelor și monumentelor. Monumente istorice și de artă*. București, 47, nr.2, 1978, p.43-45.

272. Drăguț, Vasile. *Cetatea Sighișoara* < A segesvári vár >. București, Edit. Meridiane, 1968, 55 p. + 15 tab.

273. Drăguț, Vasile. *Une forme représentative de l'architecture vernaculaire: les fortifications populaires de moyen age.* In: *Revista muzeelor și monumentelor. Monumente istorice și de artă.* București, 48, nr.1, 1979, p.60-72.

274. Drăguț, Vasile. *Vechi monumente hunedorene < Vajdahunyadi régi műemlékek >.* București, Edit. Meridiane, 1968, 72 p. + 23 tab.

275. Dubowy, Erich. *Sighișoara oraș medieval < A középkori Segesvár városa >.* București, Edit. tehnică, 1957, 197 p.

276. Dumitrache, Mariana. *Archäologische und baugeschichtliche Forschungen in der Repser Gegend.* In: *FVL*, 21, nr.2, 1978, p.35-53.

277. Dumitrache, Mariana. *Evoluția cetății jărănești de la Viscri, jud.Brașov, în lumina cercetărilor arheologice și de arhitectură < A szászfehéregyháza (Brasso megye) paraszt vár az építészeti és régészeti kutatások tükrében >.* In: *Cercetări arheologice.* București, 4, 1981, p.253-285.

278. Dumitrache, Mariana. *Un sistem de fundare necunoscut descoperit la incinta cetății orașului Aiud < Az enyedi várfalnál talált ismeretlen alapozási eljárás >.* In: *Revista muzeelor și monumentelor. Monumente istorice și de artă.* București, 47, nr.2, 1978, p.45-54.

279. Dumitrașcu, Edit. *Oradea medievală văzută de călători străini și cronicari turci (sec.XIV-XVI) < Idegen utazók és török krónikások leírásai a középkori Váradról >.* In: *Semicentenarul Partidului Comunist Român în Bihor.* Oradea, 1971, p.337-350.

280. Dumitrașcu, Sever. *Săpăturile arheologice din anul 1970 la Medieșul Aurit-castel < Az aranyosmegyesi kastélynál, 1970-ben végzett régészeti ásatások >.* In: *Crisia.* Oradea, 4, 1974, p.101-106.

281. Dumitrașcu, S. - Borcea, L. *Sondajul arheologic din iulie 1973 în cetatea de la Biharea < A bihari várnál végzett 1973 júliusi régészeti ásatások >.* In: *Crisia.* Oradea, 4, 1974, p.57-72.

282. Dumitrașcu, Sever - Hadnagy, A. *Cercetări de topografie arheologică în Crișana (Sînnicolau Român, com.Cefa, jud.Bihor) < Régészettopográfiai kutatások a Körösvidéken (Oláhszentmiklos, Cséffa község, Bihar megye) >.* In: *Crisia.* Oradea, 12, 1982, p.353-360.

283. Dumitrescu-Jippa, Aurel - Nistor, Nicolae. *Sibiul și ținutul în lumina istoriei < Szeben és környéke a történelem tükrében >.* I. Cluj-Napoca, Edit. Dacia, 1976, 262 p.

E

284. Éber, Ladislaus. *Siebenbürgisch-sächsische Kirchenburgen*. In: *Ungarische Rundschau*. München und Leipzig, 1, nr.1, 1912, p.211-215.
285. Eble Gábor. *A Károlyi grófok nagykárolyi várkastélya és pesti palotája* < Castelul din Carei și palatul din Pesta al grofilor Károlyi >. Budapest, 1897, 116 p.
286. Economu, Const. *Alba Iulia. Itinerar turistic* < Gyulafehérvár. Turisztikai útnutó >. Alba Iulia, Tip. "Alba", 1939, 80 p.
287. - . *Egy Rákóczi-vár romjai az ojtózi szorosban* < Ruinele unei cetăți a lui Rákóczi în trecătoarea Oituz >. In: *VU*, 40, nr.11, 1893, p.179.
288. *Egy útazó. A vajdahunyadi vár* < Cetatea Hunedoara >. In: *Hon és külföld*. Cluj, 4, nr.53-54, 1844, p.209-212, 213.
289. - . *Eine militärische Beschreibung Hermannstadts und des Rotenturms aus dem vorigen Jahrhundert*. In: *Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt*. Sibiu, 26, nr.7.879 din 14 nov.1899, p.1.229-1.230.
290. Eisenkolb Aurél. *Lakóhelyünk múltjából (I-II)* < Din trecutul locului nostru de ăștină >. In: *A lippai állami polgári és középkereskedelmi iskola értesítője az 1892/93 iskolai évről*. Arad, 1893, p.3-43; 1893/94, Lipova, 1894, p.3-61.
291. Elefterescu, Em. *Orașul Rupea sau Cohalm și Cetatea* < Rupea vagy Köhalm varosa és a vár >. In: *Rásáritul*. București, 24, nr.3-5, 1942, p.22-24.
292. Elefterescu, Em. *Orașul și castelul Hunedoara* < Vajdahunyd városa és vára >. In: *Rásáritul*. București, 18, nr.1-2, 1936, p.13-15.
293. Engel Pál. *Királyi hatalom és arisztokrácia viszonya a Zsigmond-korban (1387-1437)* < Raportul dintre puterea regală și aristocrație în timpul lui Sigismund de Luxemburg >. Budapest, Akad. Kiadó, 1977, 229 p.
294. Entz G. *Die Baukunst Transsilvaniens im 11-13. Jahrhundert*. In: *Acta Historiae Artium*. Budapest, 14, fasc.1-4, 1968, p.3-48 (I); 127-175 (II).
295. Entz Géza. *Adalékok Kolozsvár építéstörténetéhez* < Contribuții la istoria arhitecturii Clujului >. In: *Eötvös Loránd Tudományegyetem bölcseszettudományi karának évkönyve*. Budapest, 1953, p.146-151.
296. Entz Géza. *Altörja műemlékei* < Monumentele Turiei >. In: *Pástörtüz*. Cluj, 39, nr.4, 1943, p.154-159.

297. Entz Géza. *Erdély építészete a 11-13. században* < Arhitectura Transilvaniei în secolele XI-XIII >. Cluj-Napoca, Erdélyi Múzeum-Egyesület, 1994, 260 p + 16 tab.

298. Entz Géza. *Két székelyföldi vártemplom* < Două biserici fortificate din Secuime >. In: *Pásztortűz*. Cluj, 39, nr.2, 1943, p.75-80.

299. Entz Géza. *Székely templomerődök* < Biserici fortificate secuiești >. In: *Szépművészet*. Budapest, 5, nr.4, 1944, p.120-126.

300. Entz Géza. *Szolnok-Doboka műemlékei* < Monumentele județului Solnoc-Dăbica >. In: *Szolnok-Doboka magyarsága*. Dej-Cluj, 1944, p.191-230.

301. - . *Episod a fogarasi vár fénykorából* < Episod din epoca de glorie a cetății Făgăraș >. In: *Oltvölgy lap*. Făgăraș, 1, nr.9, 1887, p.37.

302. Ercsei József (Téglási). *Utazások nemes Torda vármegye Vécsi járásában* < Călătorii în ținutul Brîncovenesti din comitatul nobiliar Turda >. In: *Nemzeti társalkodó*. Cluj, nr.7, 1836, p.97-106.

303. - . *Erdőd vára (Szatmár megyében)* < Cetatea Arduđ (în comitatul Satu Mare) >. In: *VU*, 16, nr.1, 1869, p.6-7.

304. Erdős Iudita. *Castelul de la Medieșul Aurit - monument al Renașterii transilvănene* < Az aranyósmegyési kastély - az erdélyi reneszánsz műemléke >. In: *Studii și comunicări. Satu Mare*, 4, 1980, p.359-374.

305. Eskenasy, Victor. *Cercetările arheologice de la Mălăiești și Sălășu de Sus (județul Hunedoara) (campania 1978)* < A malajesdi (Hunyad megye) várnál végzett régészeti kutatások >. In: *MCA*, 13, 1979, p.345-347.

306. Eskenasy, Victor. *New archeological researches in Transylvania: a complex of romanian monuments at Colși-Suseni (Hunedoara country)* In: *ARA Journal*. Davies-California, 11, 1988, p.180-191.

307. Eskenasy, Victor. *O nouă fortificație românească din Țara Făgărașului - cetatea Comanei (secolele XIII-XIV)* < Egy újabb román erődítmény Fogarásföldről - a kománai vár (XIII-XIV. század) >. In: *Revista muzeelor și monumentelor. Monumente istorice și de artă*. București, 50, nr.1, 1981, p.34-44.

308. Eskenasy, V. - Rusu, A. *Cetatea Mălăiești și cnezatul Sălășului (sec.XIV-XVII)* < A malajesdi vár és a felsőszálláspataki kenéz-ség >. In: *Anuarul Institutului de istorie și arheologie Cluj-Napoca*, 25, 1982, p.53-92.

309. Eskenasy, Victor - Rusu, Adrian Andrei. *Cercetările arheologice de la cetatea Mălăiești, jud.Hunedoara* < A malajesdi (Hunyad

megye) várnál végzett régészeti kutatások > . In: *MCA*, 14, 1980, p.530-536.

310. Esterházy János. *A gyalui vár krónikája* < Cronica cetății Gilău >. In: *Új Magyar Múzeum*. Pest, 10, nr.12, 1860, p.384-393.

F

---

311. F.F. Kirándulás a valkoi várromokhoz < Excursie la ruinele cetății Valcău >. In: *Szilágy Somlyo*. Șimleul Silvaniei, 14, nr.21, 1896, p.<1-2>.

312. Fábian Gábor. *Arad vármegye leírása* < Descrierea comitatului Arad >. I. Buda, 1835, 265 p.

313. Fabini, Hermann. *Biserica-cetate din Biertan* < A berethalmi vár-templom >. In: *BCMI*, 3, nr.1, 1992, p.16-20.

314. Fabini, Hermann. *Denkmalpflege an siebenbürgischen Kirchenburgen*. In: *FVL*, 21, nr.1, 1978, p.101-108.

315. Fabini, Hermann. *Die Kirchenburg von Kirtsch*. In: *KB*, 54, nr.5, 1988, p.6, 7.

316. Fabini, Hermann. *Kirchenburgen in Siebenbürgen, ein Netzwerk gegen ässere Bedrohung und zur Erhaltung der eigenen Identität*. In: *IBI Bulletin*. 47/1990-1991, p.113-116.

317. Fabini, Hermann. *Sibiul gotic* < Gótikus Szeben >. București, Edit.tehnică, 1982, 200 p.; ibidem l.germ.

318. Fabini, Hermann. *Sibiul vechi - evoluția orașului oglindită în reprezentări grafice - Baugeschichtliche Entwicklung von Hermannstadt in Spiegel historischer Stadtbilder*. Sibiu, Transilvania, 1983, 34 p + 4 tab.

319. Fabini, Hermann. *Studiu privind restaurarea turnului-locuință de la Primăria Veche Sibiu* < Tanulmány a szebeni Régi Városháza lakótornyának restaurálásáról >. In: *BMI*, 41, nr.1, 1972, p.23-29.

320. Fabini, Hermann. *Turnuri de patricieni în Sibiu la sfârșitul evului mediu* < Szebeni patriciusok tornyai a középkor végén > . In: *Revista muzeelor și monumentelor. Monumente istorice și de artă*. București, 43, nr.1, 1974, p.43-53.

321.* Fabini, Hermann - Fabini, Alida. *Kirchenburgen in Siebenbürgen*. Leipzig, Köeher Amelang, 1985, 246 p; Böhlau Verlag, 1986; Leipzig, Köeher Amelang, 1991, 246 p.

322. Fabritius-Dancu, Juliana. *Bauern und Burgen des Burzenlandes.* In: *Komm mit 78.* București, Verlag Neuer Weg, 1978, p.66-95.

323. Fabritius-Dancu, Juliana. *Birrhalm und die Burgen der Nachbargemeinden.* In: *Komm mit 76.* București, Verlag Neuer Weg, 1976, p.144-176.

324. Fabritius-Dancu, Juliana. *Die Wehrkirchen des oberen Harbechtals.* In: *Komm mit 74.* București, Verlag Neuer Weg, 1974, p.47-71.

325. Fabritius-Dancu, Juliana. *Sächsische Kirchenburgen aus Siebenbürgen.* Sibiu, 1980 (1981), 95 p.

326. Fabritius-Dancu, Juliana. *Siebenbürgisch-sächsische Bauernburgen und Wehrkirchen in Rumänien. Aquarelle und Zeichnungen.* Gundelsheim, 1978, 48 p.

327. Fabritius-Dancu, Juliana. *Spätgotik im Weinland.* In: *Komm mit 75.* București, Verlag Neuer Weg, 1975, p.145-170.

328. Fabritius-Dancu, Juliana. *Turnuri transilvănene - Siebenbürgische Wehrtürme.* Sibiu, 1982, 16 p.

329. Fabritius-Dancu, Juliana. *Zisterziensergotik in Siebenbürgen.* In: *Komm mit 77.* București, Verlag Neuer Weg, 1977, p.129-158.

330. Fall Endre. *Gyalu vára < Cetatea Gilăului >.* Timișoara, Hunyadi könyvnyomdai müintézet, <s.a.>, 55 p.

331. Fenyvesi László, *A Temesközi-Szörénységi végvárvidék funkcionáltozásai (1365-1718) < Funcționarea ținutului cu cetăți din Caraș-Severin (1365-1718) >.* In: *Végvárak és régiók a XVI-XVII. században.* Eger, 1993, p.235-287.

332. Ferenczi, Al. *Cetăți antice în județul Ciuc < Csik megyei ókori várak >.* In: *Anuarul Comisiunii monumentelor istorice. Secția Transilvania.* Cluj, 4, 1932-1938, p.237-352.

333. Ferenczi, Alexander. *Das Dominikanerkloster der Burg Kecskés und Graf Josef Kemény.* In: *SV*, 58, nr.4, 1935, p.332-335.

334. Ferenczi, Alexander. *Der Firtoscher Fund byzantinischer Goldmünzen.* In: *SV*, 62, nr.1, 1939, p.59-78.

335. Ferenczi, Alexander. *Die Bauperiode der Burgkirche der Brasoviaburg.* In: *SV*, 58, nr.1-2, 1935, p.75-99.

336. Ferenczi Alexandru. *Raport asupra unei excursii arheologice în județul Trei Scaune < Jelentés egy Háromszék megyei régészeti kirándulásról >.* In: *Anuarul Comisiunii monumentelor istorice. Secția Transilvania,* Cluj, 1926-1928, 1929, p.242-246.

337. Ferenczi, Alexander. *Thorenburg (Turda, Torda).* In: *SV*, 60, nr.4, 1937, p.299-301.

338. Ferenczi Géza - Ferenczi István. *A vársági Tartód vára és történelmi jelentősége* < Cetatea Tardod din Vârșag și importanța sa istorică >. In: *Korunk*. Cluj, 30, nr.8, 1971, p.1.138-1.146.

339. Ferenczi Géza - Ferenczi István. *Observații de topografie arheologică în partea superioară a depresiunii Homoroadelor (jud. Harghita) între anii 1957-1978 (Raport preliminar)* < Régészeti topográfiai megfigyelések a homoródi fennsík (Hargita megye) felső felében 1957-1978 között (előzetes jelentés) >. In: *AMN*, 16, 1979, p.411-430.

340. Ferenczi Géza - Ferenczi István. *Săpături arheologice cu caracter informativ executate între anii 1962-1965 de Muzeul din Odorhei (Notă preliminară)* < A Székelyudvarhelyi Múzeum által végzett információjellegű régészeti ásatások 1962-1965 között (előzetes jegyzetek) >. In: *Studii și materiale*. Tîrgu Mureș, 2, 1967, p.53-62.

341. Ferenczi Géza - Ferenczi István. *Székelyföldi gypük* < Prisăci din Secuime >. In: *Korunk*. Cluj, 32, nr.2, 1972, p.305-312.

342. Ferenczi István. *A parajdi Rabsonné vára* < Cetatea Rabsonné din Praid >. In: *Korunk*. Cluj, 36, nr.1-2, 1977, p.123-126.

343. Ferenczi István. *Csikkarcsalvi régiségek* < Antichitățile Cîrței >. In: *EM*, 48, nr.3-4, 1943, p.416-427.

344. Ferenczi István. *Megjegyzések egy véleménynyilvánítással kapcsolatban, amely Kelet-Erdély kora középkori kőváraink kérdését taglalja* < Note în legătură cu o declarație de opinie privitoare la cetățile feudale timpurii de piatră din Transilvania de est >. In: *Műemlékvédelem*, Budapest, 25, nr.4, 1991, p.220-226.

345. Ferenczi István. *Sovidéki várainkról* < Cetățile noastre din Ținutul sării >. Corund, Firtos Művelődési Egylet, 1995, 149 p.

346. Ferenczi István. *Torda váráról* < Despre cetatea Turda >. In: *Emlékkönyv Jakó Zsigmond születésének nyolcvanadik évfordulójára*. Cluj-Napoca, Erdélyi Múzeum, 1996, p.187-207.

347. Ferenczi István - Dénés István. *Udvarhelyszéki töltésvonulatokról. Adalek Erdély Szent László-kori határvédelmének kérdéséhez* < Valuri continui din Scaunul Odorhei. Contribuție la problema apărării hotarelor Transilvaniei în timpul Sfîntului Ladislau >. In: *A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Első (Székelyudvarhelyi) Övezeti Történetstávköző Előadásai és Iratai*. Budapest-Zürich, Ungarischer Historischer Verein Zürich, 1994, p.85-106.

348. Ferenczi Ștefan. *Cîteva observații asupra problemei cetăților de pămînt din Transilvania și părțile marginase* < Néhány megfigyelés az erdélyi és szomszédos területek földvárainak kérdéséhez >. In: *Apulum*. Alba Iulia, 5, 1965, p.115-126.

349. **Ferenzi János.** *Ika vagy Csonka vár* < Cetatea Ika sau Cetatea spartă >. In: *Mulattató*, suplimentum ad *Erdélyi Hirlap*, Braşov, 1, nr.25-26, 1838, p.99-101, 103-105.

350. - . *Ferienlaunen (6)*. In: *Transsilvania. Beiblat zur Siebenbürgische Boten*. Sibiu, 5, nr.76, 1844, p.344-347.

351. **Fetzer János Ferencz.** *Szilágysomlyó Báthory vára és temploma* < Cetatea Báthory din Şimleu Silvaniei şi biserica sa >. In: *AÉ*, 28, nr.1, 1908, p.1-7.

352. **Feuerné Tóth Rózsa.** *Reneszánsz építészet Magyarországon* < Arhitectura Renaşterii în Ungaria >. Budapest, Magyar Helikon, 1977, 247 p.

353. **Fister, Peter.** *"Taberele"  ărăneşti antiotomane din Slovacia: probleme comune cu bisericile fortificate transilvănene* < Szlov kiai t rkellenes falusi "t borok": k z s probl mak az erdélyi er ditett templomokkal >. In: *BMI*, 41, nr.4, 1972, p.67-71.

354. **Floca, Oct. - Bassa, Ben.** *Cetatea Devei*. < Déva v ra >. Bucureşti, Edit. Meridiane, 1965, 86 p + 12 tab.

355. **Floca, Octavian.** *Regiunea Hunedoara. Ghid turistic* < Hunyad vidéke. Turisztikai kalauz >. <s.l.>, 1957, 594 p. + 3 h.

356. **Floca, Octavian -  uiaga, Victor.** *Cetatea Devei. Călăuză istorică şi turistică* < Déva v ra. T rt nelmi  s turisztikai kalauz >. Deva, 1941, 47 p.

357. **Fodor Ferenc.** *Adatok a magyar gyep k f lrajz hoz* < Date despre geografia pris cilor maghiare >. In: *HK*, 37, 1936, p.113-144.

358. - . *Fortaretia de la Hododu* < A hadadi er ditm ny >. In: *Familia*. Pest, 2, nr.32, 1866, p.377, 381.

359. **F gedi Erik.** *V r  s társadalom a 13-14. századi Magyarországon* < Cetate şi societate în Ungaria secolelor XIII-XIV >. Budapest, Akad. Kiadó, 1977, 223 p.

G

360. **G. Ghecz** *v r n l* < La cetatea Ghecz >. In: *Kolozsvári k zlj ny*. Cluj, 4, nr.161-163, 167-171, 1885, s.p.

361. * **Ga li Zoltán.** *A székely  sv rak t rt nete, mond ja  s legendaja* < Istoria, povestirile  s legendele vechilor cetăţi secuieşti >. Budapest, Makkay nyomda, 1938, 280 p.; I-II. Budapest, 1993.

362.* **Gabnay Ferencz.** *A solymosi várrom* < Ruina cetății Șoimoș >. In: *Délmagyar. közlöny.* 1887, 261.

363. **Gagyí Jenő.** *Élelmiszerek a vajdahunyadi vájdahunyadi várban 1682-ben* < Provizii în cetatea Hunedoara în 1682 >. In: *HK*, 13, nr.1, 1912, p.112.

364. **Gerecze Péter.** *A műemlékek helyrajzi jegyzéke és irodalma* < Lista topografică și bibliografia monumentelor >. In: *Magyarország műemlékei.* II. Budapest, 1906, XVI + 1.412 col.

365. **Gerő László.** *Hunyadi János vajdahunyadi vára* < Cetatea din Hunedoara a lui Ioan de Hunedoara >. In: *Műemlékvédelem.* Budapest, 1, nr.2, 1957, p.81-92.

366. **Gerő László.** *Magyarországi várépítészet* < Arhitectura cetăților din Ungaria >. Budapest, 1955, 511 p.

367. **Ghenadie, Ilie.** *Cetatea de la Munar* < A munări vár >. In: *Analele Banatului.* Timișoara, 4, nr.2-4, 1931, p.215-216.

368. **Gheorghevici, Adda.** *Unele precizări privind istoricul construirii "cetățuii" Brașov* < Néhány pontosság a brassói "fellegvár" építését illetően >. In: *Arhitectura.* București, 30, nr.4, 1982, p.51-55.

369. **Gheorghiu, Teodor Octavian.** *Arhitectura medievală de apărare din România* < A romániai középkori védelmi építészet >. București, Edit. tehnică, 1985, 350 p.

370. **Gierend, Ioannes Andreas.** *Notitiae castellanatus Tholmach ex diplomatibus potissimum Hungariae regum et Transsilv. principum erutae.* Dissertatio quam publice defendendam scripsit... Cibinii, Typis Ioannis Barth, 1832, 45 p.

371. **Giurgiu, Emil.** *Sighișoara* < Segesvár >. Ed. a 2-a. București, Edit. Stadion, 1970, 38 p. + 9 tab.

372. **Glück, Eugen.** *Contribuții cu privire la istoricul cetății de la Ineu* < Adalékok a borosjenői vár történetéhez >. In: *Ziridava.* Arad, 13, 1981, p.131-148.

373. **Goos, Hans.** *Die Baugeschichte der Befestigungswerke.* In: *Das Burzenland.* III. *Kronstadt.* I. Teil. Brașov, Verlag Burzenländer sächs. Museum, 1928, p.77-106.

374. **Goronea, Toma.** *Problematica conservării-restaurării cetății Alba Iulia* < A Gyulafehérvár vár állagmegőrzésének és restaurálásának problémája >. In: *Lucrările Seminarului național Zone istorice urbane, delimitare, gestiune, politici de revitalizare. Alba Iulia (5-7 noiembrie 1992).* Alba Iulia, 1992, p.19-25.

375. **Gorun, Gh.** *Contribuția cetății Adrian la lupta pentru autonomia Transilvaniei* < Adorjánvár jelentősége az Erdély autonomiájáért folyó harcban >. In: *Crisia.* Oradea, 7, 1977, p.425-431.

376. Gorun, Gh. *Fortificații bihorene în lupta pentru apărarea autonomiei Transilvaniei* < Bihari erődítmények az Erdély autonómiáját védő harcokban >. In: *Muzeul Național*. București, 5, 1981, p.165-170.

377. Göllner, Carol. *Siebenbürgische Städte im Mittelalter*. București, Edit. științifică, 1971, 344 p.

378. Gömöry G. *A hajdúk Lippa alatt 1644-ben* < Haiducii sub Lipova în 1644 >. In: *HK*, 5, nr.1, 1892, p.118-121.

379. Gräser, Andreas. *Über der Erbauungszeit der Mediascher Stadt- oder Ringmauern*. In: *Archiv*, 1, nr.2, 1853, p.197-200.

380. Gräser, Andreas. *Umriss zur Geschichte der Stadt Mediasch*. Sibiu, 1862, 114 p.

381. Greceanu, Eugenia. *Monumente medievale din Mediaș* < Medgyesi középkori műemlékei >. București, Edit. Meridiane, 1968, 58 + 16 tab.

382. Greceanu, Eugenia. *Une problème actuel: l'urbanisme médiéval en Roumanie*. In: *Revue roumaine d'histoire*. București, 18, nr.1, 1979, p.133-153.

383. Greffner, Otto. *Cetatea Șiriei. Contribuții monografice* < A világosi vár. Monográfikus adalékok >. Arad, 1976, 135 p.

384. Gross, Julius - Külbrandt, Ernst. *Die Rosenauer Burg*. Wien, Verlag von Carl Graeser, 1896, 72 p.

385. Groza, Liviu. *Aspecte militare ale Caransebeșului medieval* < A középkori Karánszebes katonai kérdései >. Lugoj, Tipografia FED, 1993, 119 p.

386.* Groza, Liviu. *Cetatea Caransebeșului - dispunere și elemente componente* < A karánszébesi vár - elrendezés és összetevő részei >. In: *Studii și comunicări de istorie*. Caransebeș, 1979. -

387. Groza Liviu. *Cîteva puncte de vedere privind cetatea Lugojului* < Néhány álláspont a lugasi várat illetően >. In: *Restituiri istorice*. I. Lugoj, Tipografia F.E.D., 1993, p.9-14.

388. Groza, Liviu. *Cîteva puncte de vedere privind cetatea Mehădiei* < Néhány álláspont a méhadijai várat illetően >. In: *Restituiri istorice*. I. Lugoj, Tipografia F.E.D., 1993, p.15-21.

389. Groza, Liviu. *Fortificații austriece la Porțile de Fier ale Transilvaniei în anul 1865* < Osztrák erődítések az erdélyi vaskapunál 1865-ben >. In: *Restituiri istorice*. II. Lugoj, Tipografia Dacia RTV Europa Nova, 1994, p.23-27.

390. Groza, Liviu. *O fortificație mai puțin cunoscută a orașului Caransebeș* < Karánszebes városának egy kevésbé ismert erődítése >. In: *Valorificarea noilor cercetări în domeniul istoriei naționale*. Caransebeș, 1989, p.21-29.

391. Groza, Liviu. *Sistemul defensiv prin fortificații în culoarul Timiș-Cerna* < A Temes-Cserna csatorna védelmi rendszere erődítések által >. In: *Restituiri istorice*. III. Lugoj, Tipografia S.C. Drago Print, 1996, p.7-39.

392. Groza, Liviu. *Un aliniament austriac de apărare la sud de Mehadia în anul 1784* < Egy osztrák védelmi vonal Mehádiától délre 1784-ben >. In: *Restituiri istorice*. II. Lugoj, Tipografia Dacia RTV Europa Nova, 1994, p.15-19.

393. Guboglu, Mihai. *Evliya Tschelebi im Südem Siebenbürgens. Beschreibung der Städte Fogarasch, Kronstadt und Hermannstadt.* In: *FVL*, 9, nr.1, 1966, p.119-130.

394. Gusbeth, Ed. *Archäologisches aus Kronstadt.* In: *Korrespondenzblatt*, 13, nr.10, 1890, p.102-103.

395. Gändisch, Gustav - Krasser, Harold - Streitfeld, Theobald. *Dominium, Kirche und Burg von Weingartskirchen.* In: *Studien zur siebenbürgischen Kulturgeschichte*. București, Kriterion, 1976, p.134-192.

396. Gyalókey Jenő. *A biharmegyei hadjárat 1604-ben* < Campania militară din 1604 în comitatul Bihor >. In: *HK*, 29, nr.3, 1928, p.259-318.

397* Gyalókey Jenő. *A nagyváradi vár 1692. évi átalakítási terve* < Planul de transformare a cetății Oradea, din anul 1692 >. In: *Magyar katonai szemle*. Budapest, 3, nr.4, 1933, p.205-214.

398. Gyalókey Jenő. *A váradi vár* < Cetatea Oradea >. In: *HK*, 43, 1942, p.64-95.

399. Gyalókey Jenő. *Erdélyi várai 1736-ban* < Cetațile Transilvaniei în 1736 >. In: *HK*, 36, nr.3-4, 1935, p.234-257; In: *Odon Erdély*. Budapest, 1, 1986, p.253-270.

400. Gyalókey Jenő. *Nagyvárád középkori vára* < Cetatea medievală a Oradiei >. In: *Akadémiai értesítő*. Budapest, 43, nr.453, 1933, p.84-86.

401. Gyalókey Jenő. *Nagyvárád ostroma 1660-ban* < Asediul Oradiei din 1660 >. In: *HK*, 12, nr.1, 1911, p.31-48.

402. Gyalókey Jenő. *Nagyvárád 1692-ben* < Oradea în 1692 >. In: *A biharmegyei és nagyváradi régészeti és történelmi egylet*. Oradea, 1903-1909, p.26-36.

403. Gyalókey Jenő. *Uj adatok a régi Várád helyrajzához* < Date noi la topografia vechii Orăzi >. In: *Biharvárád*. Oradea, 1, 1913, p.14-31.

404. Gyárfás Győző. *Az ojtózi szoros* < Trecătoarea Oituz >. In: *Erdély*. Cluj, 1, nr.5, 1892, p.193-203.

405. Gyárfás Győző. *Az ojtózi szoros emlékei* < Monumentele trecătorii Oituz >. In: *Erdély*. Cluj, 9, nr.1, 1900, p.11-14.

406. Gyöngyössy János. *Székelyföldi olaszbástyás templomerődök* < Biserici fortificate din Secuime, cu bastioane italiene >. In: *Müemlékvédelem*. Budapest, 36, 1986, p.192-220.

407. Gyöngyössy János. *A gidofalvi református templomvár* < Cetatea bisericească reformată de la Ghidfalău >. In: *Református szemle*. Cluj-Napoca, 88, 1988, p.275-280.

408. Gyöngyössy János. *A homoródszentmártoni unitárius templomkastély* < Castelul bisericesc unitarian de la Mărtiniș >. In: *Keresztény magvető*. Cluj-Napoca, 95, 1989, p.93-103.

409. Gyöngyössy János. *A nagyajtai unitárius templomerőd* < Fortificația bisericească unitariană de la Aita Mare >. In: *Keresztény magvető*. Cluj-Napoca, 95, 1989, p.163-169.

410. Gyöngyössy János. *Székely templom erődök* < Fortificații bisericești secuiești >. Odorhei, 1993, 101 p..

411.* Gyöngyössy János. *Székely erődített templomok* < Biserici fortificate secuiești >. In: *Hidfő*. nr.1-3, 1990.

412.* Gyöngyössy János. *A székelyek és a várépítés* < Secuui și construcția de cetăți >. In: *Székelység*. 1, nr.1, p.7-8.

413.* Gyöngyössy János. *A székelyek és a várépítés* < Secuui și construcția de cetăți >. In: *Rubikon*. Budapest, nr.5, 1990, p.22-23.

414.* Gyöngyössy János. *A középkori Csik-Gyergyó-Kászoszék tem-plomerösségei* < Fortificațiile bisericești din scaunele medievale ale Ciucului, Gurghiului și Cașinului >. In: *Pavilon*. nr.5, 1991, p.6-12.

415. Gyöngyössy János. *Ilyefalva. Református vártemplom*. < Ilieni. Biserica fortificată reformată >. Sfintu Gheorghe, 1994.

416.* Gyöngyössy János. *Régi kézműves munkák az erődített székely templomokban* < Vechi lucrări manuale în bisericile fortificate secuiești >. In: *Rubikon*. nr.3, 1992, p.11-12.

417. Gyöngyössy János. *Székely templom erődök* < Biserici fortificate secuiești >. Odorheiul Secuiesc, 1993, 101 p.

418. Gyöngyössy János - Kerny Terézia - Sarudi Sebastyén József. *Székelyföldi vártemplomok* < Biserici-cetăți din Secuime >. Budapest, 1995, 240 p.

419. Györffy György. *Az Árpád-kori Magyarország történeti földrajza* < Geografia istorică a Ungariei în vremea Arpadienilor >. I-III. Budapest, 1963-1987.

420. Gyulai Paul. *Inventarul cetății Oradea la 1632* < A váradi vár 1632-ből való leltára >. In: *AMN*, 10, 1973, p.665-675.

421. Gyulai Paul. *Izvoarele și istoriografia privind tehnica și organizarea militară în Europa centrală și Transilvania (sec.XVI-XVII)* < A közép-európai és erdélyi haditechnika és hadszervezet forrásai és történetírása >. In: *AMN*, 9, 1972, p.181-194.

422. Gyulai Paul. *Raport preliminar de cercetare arheologică la cetatea Lita* < Előzetes jelentés a Léta váránál folytatott régészeti ásatásról >. In: *MCA*, 13, 1979, p.343-344.

423. Gyurikovits György. *Vajda Hunyadi Vár. 1452-dik évi építését érdeklő óklevel* < Cetatea Hunedoara. Un document cu privire la construcția din 1452 >. In: *Tudományos gyűjtemény*. Pest, 20, nr.2, 1836, p.45-47.

H

---

424. H.M. *Die Sibjeler Burg*. In: *Korrespondenzblatt*, 12, nr.1, 1889, p.1-3.

425. Halaváts Gyula. *A kisselyki templom és templomerőd* < Biserica și fortificația bisericii din Șeica Mică >. In: *AÉ*, 33, nr.3, 1913, p.368-373.

426. Halaváts Gyula. *A krivádiai örtorony - középkori* < Turnul medieval de pază din Crivadia >. In: *EM*, 27, nr.2, 1910, p.107-108.

427. Halaváts Gyula. *A Mező-somlyosi várról* < Despre cetatea Șemlucul Mare >. In: *AÉ*, 17, nr.4, 1897, p.364-365.

428* Halaváts Gyula. *A Nagyszebeni környéki érdtemplomok* < Biserici fortificate din preajma Sibiului >. In: *Országos magyar régészeti társulat évkönyvei*. Budapest, 1, 1920-1922.

429. Halaváts Gyula. *Doboka vára és Nagyszeben környéki templomerődök* < Cetatea Dobirca și bisericile fortificate din împrejurimile Sibiului >. In: *HK*, 16, nr.2, 1915, p.188-212.

430. Halaváts Gyula. *Kelnek vára* < Cetatea Cîlnicului >. In: *HK*, 13, nr.1, 1912, p.41-53.

431. Halaváts Gyula. *Nagysink környéki építészeti műemlékek* < Monumentele arhitectonice din preajma Cincului >. In: *Dolgozatok az Erdélyi Nemzeti Múzeum érem- és régiségtárából*. Cluj, 7, 1916, p.134-165.

432. Halaváts Gyula. *Szászörbo vára* < Cetatea Gîrbovei >. In: *HK*, 14, nr.1, 1913, p.106-112.

433. Halaváts Gy. *Utijegyzetek Kelnek, Vingárd, Szászorbó környékéről* < Note de drum despre împrejurimile Cîlnicului, Buzdului și Gîrbovei >. In: *AE*, 27, nr.3, 1907, p.205-222.

434. Hangay Oktáv. *A Ghyczy-vár* < Cetatea Ghyczy >. In: *Erdély. Cluj*, 16, nr.1-2, 1907, p.7-9.

435. Hangay Oktáv. *Kolozsvármegye szelidebb területében* < În teritoriile domoale ale comitatului Cluj >. In: *Erdély. Cluj*, 19, nr.2, 1910, p.17-25.

436. Hannenheim, Julius von. *Die Stolzenburg*. In: *Hans Sachs Kalender*. Sibiu, 2, 1930, p.366-379.

437. Hasdeu, <B.P.>. *Castelul Törzburg în posesiunea Basarabilor* < Töröcsvár a Basarábok tulajdonában >. In: *Columna lui Traian*. București, 6, nr.3, 1875, p.152-157.

438. Hașdeu, Titus. *Atribute de castel ale cetății Bran (secolul al XVI-lea)* < A Töröcsvár vár kastély jellege >. In: *Aluta*. Sfintu Gheorghe, 1, 1970, p.131-136.

439. Hașdeu, Titus N. *Branul poartă în Carpați* < Töröcsvár, kapú a Kárpátokon >. București, Edit. Albatros, 1979, 143 p.

440. Hașdeu, Titus. *Cetatea Bran* < A Töröcsvár vár >. București, Edit. Meridiane, 1968, 40 p + 15 tab; ed. 2-a, 1971, 35 p + 16 tab.

441. Hașdeu, Titus. *Cetatea Bran sub stăpînirea orașului Brașov (secolele XV-XVIII)* < A Töröcsvár Brassó város tulajdonában (XV-XVIII. század) >. In: *Culegere de studii și cercetări*. Brașov, 1, 1967, p.137-144.

442. Hașdeu, Titus. *Date privind arhitectura cetății Bran* < Adatok a Töröcsvár arhitektúrájához >. In: *Sesiunea de comunicări a muzeelor de istorie*. 1964. 2. București, 1970, p.175-184.

443. Hașdeu, Titus. *Satele din preajma cetății Bran în secolele XVIII-XIX* < Falvak Töröcsvár környékén a XVIII-XIX. században >. In: *Cumidava*. Brașov, 3, 1969, p.191-200.

444. Hașdeu, Titus N. *Considerații privind evoluția tipului de castel în Transilvania pînă în secolul al XV-lea* < Gondolatok a kastélytípus fejlődéséről Erdélyben a XV. századig >. In: *Cumidava*. Brașov, 13, 1983, p.51-56.

445. Hașdeu, N. Titus - Noaghia, Jenica. *Domeniul cetății Bran în secolele XIV-XVI* < A Töröcsvár uradalma a XIV-XVI. században >. In: *Cumidava*. Brașov, 4, 1970, p.69-90.

446. Hațegan, Ioan. *Das mittelalterliche Schloss von Temesvár und die von Filippo Scolari im Banat gebauten oder renovierten Schlösser*. In: *Castum Bene*. Budapest, 2, 1990, p.268-275.

447. Havasi. *Hunyadi vára* < Cetatea lui Huniade >. In: *Hon s a külföld*, Cluj, 2, nr.34, 1866, p.535-539.

448. Heitel, R. *Arheologia monumentului de arhitectură romanică din Cislăchioara* < A kisdísznódi román stílusú építészeti műemlék régészete >. In: *Apulum*. Alba Iulia, 11, 1973, p.273-292.

449. Heitel, R. *Cetatea din Cîlnic* < A kelneki vár >. București, Edit. Meridiane, 1968, 30 p. + 63 p. tab.

450. Heitel, Radu. *Das romanische Baudenkmal von Cislăchioara*. In: *FVL*, 17, nr.2, 1974, p.49-59.

451. Heitel, Radu. *În legătură cu unele probleme ale arheologiei cetăților de piatră medievale, din Transilvania* < Az erdélyi középkori kővárak régészetének néhány problémájára >. In: *BMI*, 39, nr.2, 1970, p.26-29.

452. Heitel, Radu. *Monumente medievale din Sebeș Alba* < Szászsebes középkori műemlékei >. București, Edit. Meridiane, 1969, 39 + 40 p.

453. Heitel, Radu. *Principalele rezultate ale cercetărilor arheologice efectuate pe Insula Banului (Ada-Kaleh)* < Az Bán (Ada-Kaleh) szigetén végzett régészeti ásatások jelentősebb eredményei >. In: *Studii și materiale de muzeografie și istorie militară*. București, 7-8, 1974-1975, p.193-208.

454. Henegariu, Ana Maria. *Cetatea Bran* < Töröcsvár >. București, Edit. Meridiane, 1963, 64 p.

455. Henrich, Carol. *Aufgefundene Reste der ältesten Befestigung (Burg) in Hermannstadt*. In: *Korrespondenzblatt*, 32, nr.4-5, 1909, p.68-70.

456. Henszlmann Imre. *Három nemzeti műemlék* < Trei monumente naționale >. In: *Budapesti szemle*. Budapest, 7, nr.14, 1875, p.423-430.

457. Herepei János. *A aradföldvár-pusztai leletből előkerült két érem revíziója* < Revizia celor două monede găsite printre materialele arheologice de la cetatea de pământ a Aradului >. In: *EM*, 43, nr.3, 1938, p.248-251.

458. Herepei János. *Jelentés az Erdélyi Múzeum-Egyesület megbízása és a Műemlékek Bizottsága Erdélyi Osztályának engedélye alapján Makfalva és a vele szomszédos Székelyszentistván-Csókfalva községek határában 1932, és július havának 3-15. napjain végzett régészeti kutatásokról* < Dare de seamă asupra cercetărilor arheologice desfășurate între 3-15 iulie 1932 în hotarul comunităților Ghindari și Ștefănești-Ciuc, din încredințarea Asociației Muzeului Ardelean și cu aprobarea Secției pentru Transilvania a Comisiei Monumentelor >. In: *EM*, 38, nr.10-12, 1933, p.469-473.

459. Heyser, Chr. *Die Heldenburg*. In: *Iris. Zeitschrift für Wissen, Kunst und Leben*. Pest, 1827, p.505-506.

460. Hinz, Johann. *Die alten Befestigungswerke in Kronstadt und deren heutige Verwendung*. In: *Der sächische Hausfreund Kalender*. Brașov, 47, 1885, p.52-65.

461. Hofftädter, Fritz. *Der Burgberg bei Bistritz.* In: *Akademische Blätter.* Sibiu, 5, nr.2, 1900-1901, p.10-12.

462. Hofftädter, F. *Die Befestigung der Stadt Bistritz.* In: *Bistrizer Kalender.* Bistrița, 1922, p.46-53.

463. Holzträger, Fritz. *Palissade.* In: *SV,* 64, nr.2, 1941, p.156.

464. Honfi. *Level a Szamosújvári várról* < Scrisoare despre cetatea Gherla >. In: *Nemzetközi társalkodó.* Cluj, 1, nr.21-22, 1838, p.167-176.

465. H<oredt>, K<urt>. *Săpăturile arheologice din sudul Transilvaniei* < Délerdélyi régészeti ásatások >. In: *Studii.* București, 2, nr.1, 1949, p.142-144.

466. Horedt, K. *Befestigte Siedlungen des 6. Jahrhunderts u.Z. aus Siebenbürgen.* In: *Siedlung, Burg und Stadt. Studien zu ihren Anfängen.* Berlin, 1969, p.129-139.

467. Horedt, K. *Cea mai veche cetate feudală din Transilvania: cetatea Turda de la Moldovenesti* < A legrégibb erdélyi feudális vár: a várfalvi vár >. In: *Contribuții la istoria Transilvaniei în secolele IV-XIII.* București, Edit.Acad., 1958, p.138-145.

468. Horedt, K. *Cetatea Moldovenesti* < A várfalvi vár >. In: *Din activitatea muzeelor noastre.* Cluj, 1955, p.116-120.

469. Horedt, K. *Cu privire la problema valorilor de pămînt din Banat și din Crișana* < A bántási és körösvidéki sáncok kérdéséhez >. In: *SCIV,* 16, nr.4, 1965, p.725-730.

470. Horedt, K. *Die Ansiedlung von Blandiana, Rayon Orăștie, am Ausgang des ersten Jahrtausends u.Z.* In: *Dacia.* București, 10, 1966, p.261-289.

471. Horedt, K. *Die befestigte Ansiedlung von Morești und ihre frühgeschichtliche Bedeutung.* In: *Dacia.* București, 1, 1959, p.297-308.

472. Horedt, K. *Eine befestigte Höhensiedlung der später Bronzezeit bei Tușnad in Siebenbürgen.* In: *Festschrift für Richard Pittioni zum siebzigsten Geburtstag.* Wien, 1976, p.397-405.

473. Horedt, K. *Etapele de pătrundere a feudalismului maghiar în Transilvania* < A magyar feudalizmusnak Erdélyben való elterjedésének szakaszai >. In: *Contribuții la istoria Transilvaniei în secolele IV-XIII.* București, Edit.Acad., 1958, p.109-131.

474. Horedt, K. *Importanța așezării de la Morești pentru istoria Transilvaniei prefeudale* < A malofalvi település jelentősége Erdély prefeudális történetében >. In: *Contribuții la istoria Transilvaniei în secolele IV-XIII.* București, Edit.Acad., 1958, p.48-60.

475. Horedt, K. *Săpăturile de la Morești* < A malomfalvi régészeti ásatások >. In: *MCA,* 5, 1959, p.83-89.

476. Horedt, K. *Spätmittelalterliche Erdburgen aus Siebenbürgen*. In: *Untersuchungen zur Frühgeschichte Siebenbürgens*. București, 1958, p.148-159.
477. Horedt, K. *Șantierul arheologic Morești < A malomfalvi régészeti telep >*. In: *MCA*, 4, 1957, p.175-186.
478. Horedt, K. *Zur Frage der Datierung der grossen Erdwälle im Karpatenbecken*. In: *Kwartalnik historii kultury materialnej*. Krakow, 16, nr.1, 1968, p.39-54.
479. Horedt, K. *Zur Frage der Grossen Erdwälle an der mittleren und unteren Donau*. In: *Actes du IX-e Congrès international d'études sur les frontières romaines*. Mamaia, 6-13 sept.1972. București-Köln, Edit.Acad.-Böhlau Verlag, 1974, p.207-214.
480. Horedt, Kurt. *Așezarea fortificată de la Șeica Mică (r.Medias)* < A kisselyki erődített település >. In: *SCIV*, 15, nr.2, 1964, p.187-204.
481. Horedt, Kurt. *Die Burg auf dem Reisenberg bei Orlat*. In: *SV*, 63, nr.2, 1940, p.126-128.
482. Horedt, Kurt. *Die obere Promenade in Hermannstadt*. In: *SV*, nr.1-2, 1938, p.108-109.
483. Horedt, Kurt. *Die Siedlung des 6. Jhs. u.Z. aus Morești, Zentralrumänien*. In: *Actes du VII-e Congrès International des Sciences Préhistoriques et Protohistoriques*. Prague, 21-27 août 1966, II. Prag, 1971, p.1044-1047.
484. Horedt, Kurt. *Morești. Grabungen in einer vor- und frühgeschichtlichen Siedlung in Siebenbürgen*. I. București, Kriterion, 1979, 220 p. + 50 tab; II. *Grabungen in einer mittelalterlichen Siedlung in Siebenbürgen*. Bonn, Dr.Rudolf Habelt, 1984, 75 p + 14 tab.
485. Horedt, Kurt. *Römische Altertümer bei Hermannstadt*. In: *SV*, 60, nr.3, 1937, p.183-189.
486. Horedt, Kurt. *Siebenbürgen in Frühmittelalter*. Bonn, Dr. Rudolf Habelt, 1986, 225 p. + 12 tab.
487. Horedt, Kurt. *Südsiebenbürgische Grenzburgen*. In: *SV*, 64, nr.1, 1941, p.16-27.
488. Horedt, Kurt. *Vorgeschichtliches und Archäologisches*. In: *SV*, 62, nr.1, 1939, p.119-125.
- 489.* Horedt, Kurt. *Zur Entstehung mittelalterlicher Städte im Karpatenboden. Die Anfänge von Karlbürg (Alba Iulia) und Klausenburg (Cluj-Napoca) in Siebenbürgen*. In: *Stadtkernforschung*. Hrg.H.Jäger, Köln-Wien, 1987, p.197-211.
490. Horedt, Kurt. *Zur Siebenbürgen Burgenforschung*. In: *Südostforschungen*, München, 6, 1941, p.576-614.

491. Horedt, K. - Székely Z. - Molnar Št. *Săpăturile de la Porumbeni Mici* < A kisgalambfalvi régészeti ásatások >. In: *MCA*, 8, 1962, p.633-641.

492. Horváth Jenő. *Mely napon capitulált Nagyvárad 1692-ben?* < În ce zi a capitulat Oradea în 1691 ? >. In: *HK*, 9, nr.1, 1896, p.125-127.

493. Horvath Peter. *Die Gemeinde Honigberg und ihre Schicksale. Zur Erinnerung an der tapfere Verteidigung der Honigberger Kirchenburg gegen Gabriel Bathori in Jahre 1612.* Sibiu, 1912, 62 p.

494.* Horwath, W. <Cruceburg>. In: *Deutsches Archiv für Landes- und Volksforschung.* Berlin, 7, 1943.

495. Horwath, W. *Die Anlage der Burzenländer Kirchenburgen.* In: *Das Burzenland. IV. Die Dörfer des Burzenlandes.* 1 Teil. Braşov, Verlag Burzenländer sächs. Museum, 1929, p.99-113.

496. Horwath, W. *Die Baugeschichte der sächsischen Kirchenburgen und Kirchen.* In: *Das Burzenland. IV. Die Dörfer des Burzenlandes.* 1 Teil. Braşov, Verlag Burzenländer sächs. Museum, 1929, p.113-158.

497. Horwath, W. *Die Burg bei Rucăr. Die Erbauung der Burg.* In: *Das Burzenland. IV. Die Dörfer des Burzenlandes.* 1 Teil. Braşov, Verlag Burzenländer sächs. Museum, 1929, p.58-62.

498. Horwath, W. *Die burg bei Sibiel und ihre Bedeutung.* In: *Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt.* Sibiu, 57, nr.17.154, 1930, p.4-5.

499. Horwath, W. *Die Draaser Kirchenburg in Siebenbürgen.* In: *Der Burgwart.* Berlin, 30, nr.2, 1929, p.37-39.

500. Horwath, W. *Die fünf festen Plätze und das castrum munitissimum der Deutschritter.* In: *Das Burzenland. IV. Die Dörfer des Burzenlandes.* 1 Teil. Braşov, Verlag Burzenländer sächs. Museum, 1929, p.37-42.

501. Horwath, W. *Die Heldenburg.* In: *Das Burzenland. IV. Die Dörfer des Burzenlandes.* 1 Teil. Braşov, Verlag Burzenländer sächs. Museum, 1929, p.68-72.

502. Horwath, W. *Die Kreuzburg und der Bosauer Pass.* In: *Das Burzenland. IV. Die Dörfer des Burzenlandes.* 1 Teil. Braşov, Verlag Burzenländer sächs. Museum, 1929, p.47-55.

503. Horwath, W. *Die Marienburg.* In: *Das Burzenland. IV. Die Dörfer des Burzenlandes.* 1 Teil. Braşov, Verlag Burzenländer sächs. Museum, 1929, p.44-46.

504. Horwath, W. *Die Schwarzburg und ihre Bedeutung.* In: *Das Burzenland. IV. Die Dörfer des Burzenlandes.* 1 Teil. Braşov, Verlag Burzenländer sächs. Museum, 1929, p.63-67.

505. Horwath, W. *Wallburgen aus den Burzenlande.* In: *Mitteilungen des Burzenländer Museums.* Braşov, 5, 1944, p.36-39.

506. Horwath, Walter. *Der Frauendorfer Berchfrit.* In: *Korrespondenzblatt*, 48, nr.9-11, 1925, p.90-91.

507. Horwath, Walter. *Der Neppendörfer Berchfrit.* In: *Korrespondenzblatt*, 49, nr.4-5, 1926, p.48-49.

508. Horwath, Walter. *Die Almaner Kirchenburg.* In: *KB*, 22, nr.23, 1930, p.214-216.

509. Horwath, Walter. *Die Arkeder Kirchenburg.* In: *Der Burgwart*. Berlin, 30, 1929, p.68-70.

510. Horwath, Walter. *Die Bodendorfer Kirchenburg.* In: *KB*, 22, nr.35, 1930, p.338-340.

511. Horwath, Walter. *Die Braller Kirchenburg.* In: *KB*, 23, nr.36, 1931, p.333-335.

512. Horwath, Walter. *Die Bulkescher Kirchenburg.* In: *KB*, 27, nr.35, 1935, p.387-388.

513. Horwath, Walter. *Die Denndorfer Kirchenburg.* In: *KB*, 22, nr.13, 1930, p.110-113.

514. Horwath, Walter. *Die Deutschkreuzer Kirchenburg.* In: *KB*, 22, nr.48, 1930, p.479-480.

515. Horwath, Walter. *Die Deutsch-Weisskircher Kirchenburg.* In: *KB*, 25, nr.13, 1933, p.127-130.

516. Horwath, Walter. *Die Dobringer Kirchenburg.* In: *KB*, 30, nr.18, 1938, p.212-214.

517. Horwath, Walter. *Die Draaser Kirchenburg.* In: *KB*, 23, nr.14, 1931, p.119-121.

518. Horwath, Walter. *Die Frauendorfer Kirchenburg.* In: *KB*, 24, nr.25, 1932, p.226-227.

519. Horwath, Walter. *Die Grossauer Kirchenburg.* In: *KB*, 25, nr.2, 1933, p.11-14.

520. Horwath, Walter. *Die Gross-Lassler Kirchenburg.* In: *KB*, 22, nr.51, 1930, p.508-510.

521. Horwath, Walter. *Die Grosskopischer Kirchenburg.* In: *KB*, 24, nr.6, 1932, p.53-55.

522. Horwath, Walter. *Die Grossschenker Kirchenburg.* In: *KB*, 23, nr.1, 1931, p.2-5.

523. Horwath, Walter. *Die Hamrudener Kirchenburg.* In: *Korrespondenzblatt*, 51, nr.1-2, 1928, p.15-17.

524. Horwath, Walter. *Die Hamrudener Kirchenburg.* In: *KB*, 23, nr.6, 1931, p.46-48.

525. Horwath, Walter. *Die Henndorfer Kirchenburg.* In: *KB*, 22, nr.1, 1930, p.4-6.

- 526. Horwath, Walter.** *Die Hezeldorfer Kirchenburg.* In: *KB*, 24, nr.14, 1932, p.130-132.
- 527. Horwath, Walter.** *Die Hundertbüchler Kirchenburg.* In: *KB*, 25, nr.17, 1933, p.167-169.
- 528. Horwath, Walter.** *Die Jakobsdorfer Kirchenburg.* In: *KB*, 30, nr.9, 1938, p.101-102.
- 529. Horwath, Walter.** *Die Kazendorfer Kirchenburg.* In: *KB*, 24, nr.35, 1932, p.318-320.
- 530. Horwath, Walter.** *Die Kirtscher Kirchenburg.* In: *KB*, 28, nr.29, 1936, p.326.
- 531. Horwath, Walter.** *Die Kirchberger Kirchenburg.* In: *KB*, 23, nr.46, 1931, p.433-436.
- 532. Horwath, Walter.** *Die Kirchenburg in Buzd bei Mediasch.* In: *KB*, 34, nr.3, 1932, p.24-26.
- 533. Horwath, Walter.** *Die Kirchenburg in Scharosch an der Kokel.* In: *KB*, 21, nr.46, 1929, p.477-479.
- 534. Horwath, Walter.** *Die Kirchenburg in Scharosch bei Grossschenk.* In: *KB*, 23, nr.18, 1931, p.155-156.
- 535. Horwath, Walter.** *Die Kirchenburg Probstdorf bei Agnetheln.* In: *KB*, 22, nr.43, 1930, p.427-429.
- 536. Horwath, Walter.** *Die Klosdorfer Kirchenburg.* In: *KB*, 22, nr.4, 1930, p.32-33.
- 537. Horwath, Walter.** *Die Magareier Kirchenburg.* In: *KB*, 26, nr.5, 1934, p.48-49.
- 538. Horwath, Walter.** *Die Meeburger Kirchenburg.* In: *KB*, 21, nr.36, 1929, p.372-374.
- 539. Horwath, Walter.** *Die Mergelner Kirchenburg.* In: *KB*, 24, nr.45, 1932, p.415-416.
- 540. Horwath, Walter.** *Die Meschendorfer Kirchenburg.* In: *KB*, 22, nr.36, 1930, p.354-355.
- 541. Horwath, Walter.** *Die Meschner Kirchenburg.* In: *KB*, 22, nr.22, 1930, p.205-207.
- 542. Horwath, Walter.** *Die Neithausener Kirchenburg.* In: *KB*, 22, nr.17, 1930, p.151-153.
- 543. Horwath, Walter.** *Die Neppendörfer Kirchenburg.* In: *KB*, 23, nr.23, 1931, p.206-208.
- 544. Horwath, Walter.** *Die Pretaier Kirchenburg.* In: *KB*, 23, nr.51, 1931, p.482-484.
- 545. Horwath, Walter.** *Die Radler Kirchenburg.* In: *KB*, 22, nr.7, 1930, p.54-56.

546. Horwath, Walter. *Die Radu-Negru Burg bei Breaza.* In: *Korrespondenzblatt*, 47, nr.4-6, 1924, p.44-46.

547. Horwath, Walter. *Die richtige Kreuzburg.* In: *Korrespondenzblatt*, 51, nr.9-10, 1928, p.149-151.

548. Horwath, Walter. *Die Rohrbacher Kirchenburg.* In: *KB*, 23, nr.9, 1931, p.74-75.

549. Horwath, Walter. *Die Schaalener Kirchenburg.* In: *KB*, 24, nr.16, 1932, p.150-151.

550. Horwath, Walter. *Die Schönberger Kirchenburg.* In: *KB*, 21, nr.47, 1929, p.488-490.

551. Horwath, Walter. *Die Schwarzburg bei Zeiden.* In: *Korrespondenzblatt*, 48, nr.6-8, 1925, p.69-79.

552. Horwath, Walter. *Die Seligstädter Kirchenburg.* In: *KB*, 22, nr.11, 1930, p.94-96.

553. Horwath, Walter. *Die Stolzenburger Kirchenburg.* In: *KB*, 25, nr.31, 1933, p.294-298.

554. Horwath, Walter. *Die Waldhüttener Kirchenburg.* In: *KB*, 23, nr.27, 1931, p.243-245.

555. Horwath, Walter. *Die Wurmlocher Kirchenburg.* In: *KB*, 24, nr.21, 1932, p.192-194.

556. Horwath, Walter. *Die Zeider Kirchenburg.* In: *KB*, 25, nr.8, 1933, p.93-94.

557. Horwath, Walter. *Die Zeidner Kirchenburg.* In: *Jahrbuch des Burzenländes sächsischen Museums*. Braşov, 1, 1925, p.127-131.

558. Horwath, Walter. *Drei "Berchfrite" aus dem Burzenlande.* In: *Korrespondenzblatt*, 47, nr.11-12, 1924, p.81-85.

559. Horwath, Walter. *Kleinschelken.* In: *KB*, 1934, p.230-232.

560. Horwath, Walter. *Siebenbürgisch-sächsische Kirchenburgen.* Sibiu, 1940, 128 p.

561. Horwath, Walter - Müller, Heinrich. *Die Burg von Sibiel und ihre Bedeutung.* In: *Korrespondenzblatt*, 47, nr.1, 1924, p.44-46.

562. Hossu, Valer. *Constituirea domeniului Cetăţii de Piatră (Chioar) și raporturile sale cu "pădurile" Sălaj, Finteuş, Chechiş și Arduș < Kővár várbirtokának létrejötte és kapcsolatai a zilahi, fentősi és kékesi "erdőkkel" >.* In: *AMP*, 9, 1985, p.285-292.

563. Hossu, Valer. *Începuturile Cetăţii de Piatră (Chioar) din "pădurea" Sălajului (sec.XIII-XIV) < A zilah "erdői" Kővár kezdetei (XIII-XIV század) >.* In: *AMP*, 9, 1985, p.279-284.

564. Hossu, Valer. *Mihai Viteazul, generalul Basta și cetatea Chioar < Vitéz Mihály, Basta generális és Kővár >.* In: *AMP*, 8, 1984, p.291-194.

- 565.** - . *Hunyadvár* < Cetatea Hunedoara >. In: *Fillértár*. Bratislava, 1, nr.33, 1834, p.257-258.
- 566.** - . *Hunyadvár* < Cetatea Hunedoara >. In: *Képes újság*. Kosice, 1, 1848, p.335-336
- 567.** **Husar, Al.** *Dincolo de ruine... Cetăți medievale* < A romokon tul... Középkori várak >. București, Edit. tineretului, 1959, 201 p.

I

- 568.** **I.F.** *Geographische Bemerkungen zur Frage der Brassoviaburg*. In: *Kronstater Zeitung*. Brașov, 80, nr.143, 1916, p.4-5.
- 569.** **I.H.** *Cetatea de Baltă* < Kükülövár >. In: *Familia*, Oradea, 18, nr.33, 1882, p.397, 403.
- 570.** **I.H.** *Cetatea Deva* < Deva vára >. In: *Familia*, Oradea, 18, nr.11, 1882, p.126, 128.
- 571.** **I.R.** *Révay Ferencz jelentése a Magyarországi végvárak állapotáról* < Raportul lui Francisc Révay cu privire la starea cetăților de graniță din Ungaria, în 1588 >. In: *Történelmi tár*. Budapest, 1894, p.29-50.
- 572.** **I.S.** *Bálványos vára* < Cetatea Unguraș >. In: *Mulattató*. Brașov, nr.15-17, 1838, p.58-59, 61-63, 66-67.
- 573.** **Iakab Elek.** *Levéltöredékek. II* < Crîmpeie de scrisori >. In: *Mulattató*. Brașov, nr.33, 1839, p.129-130.
- 574.** **Iambor, Petru.** *Donjonul cetății Dăbica* < A dobokai vár lakótornya >. In: *AMN*, 21, 1984, p.197-209.
- 575.** **Iambor, Petru.** *Izvoare istorice și terminologia privind așezările fortificate din sec.IX-XIII* < A történelmi források és a IX-XIII századi erődítmények terminológiája >. In: *AMN*, 26-30/2, 1989-1993, p.11-25.
- 576.** **Iambor, Petru.** *În legătură cu localizarea cetății Sînmiclăuș (Turda)* < A szentmiklósi (Torda) vár lokalizálásával kapcsolatban >. In: *AMN*, 14, 1977, p.309-314.
- 577.** **Iambor, Petru.** *Sondajul arheologic de la Zalău-Ortelec (jud.Sălăj)* < A zilah-örteleki (Szillágy megye) régészeti kutatás >. In: *MCA*, 14, 1983, p.513-514.
- 578.** **Iambor, Petru - Matei, Șt.** *Cetatea feudală timpurie de la Cluj-Mănăstur* < A kolozsmonostori korafeudális vár >. In: *Anuarul Institutului de istorie și arheologie Cluj-Napoca*, 18, 1975, p.291-304.

579. Iambor P. - Matei, Șt. *Incinta fortificată de la Cluj-Mănăstur(sec.LX-XIV)* < A kolozsmonostori erődítmény belterülete (IX-XIV. század) >. In: *AMN*, 16, 1979, p.599-620.

580. Iambor P. - Matei, Șt. *Noi cercetări arheologice la complexul medieval timpuriu de la Cluj-Mănăstur* < Ujabb régészeti kutatások a kolozsmonostori koraközépkori telepen >. In: *AMN*, 20, 1983, p.131-146.

581. Idu, Petre Dan. *Un element de urbanizare a zonelor carpatine românești - construcțiile întărite* < A román kárpátvidék egyik urbanizációs tényezője - az erődített építkezések >. In: *Studii și cercetări de geologie, geofizică, geografie. Seria geografie*. București, 19, nr.2, 1972, p.191-201 + 2 pl.

582. Ignat, Sanda. *Cetatea Tîrgu Mureș* < A marosvásárhelyi vár >. In: *Arhitectura*. București, 27, nr.1, 1979, p.70-73.

583. Iliescu, Ion - Istrate, Tiberiu. *Orăștie 750 de ani* < Szászváros, 750 év >. Deva, 1974, 383 p.

584. Iliescu, Mariana. *Considerații privind tipologia incintelor de apărare a bisericilor-cetăți transilvănene* < Vélemények az erdélyi vártemplomok falának tipológiájáról >. In: *BCMI*, 3, nr.1, 1992, p.21-27.

585. - . *Inpresurarea cetății Alba Iulia în 1848, descrisă de capelanul garnizoanei Dionisiu Thalson* < A Dionisiu Thalson helyőrség káplánja által leírt Gyulafehérvár körülvárosa 1848-ben >. In: *Observatorul*. Sibiu, 8, nr.22-24, 26, 1885.

586. Ionesco, Gr. *La situation des châteaux-forts et des citadelles en Roumanie*. In: *IBI. Bulletin*. nr.22, 1966, p.41-48.

587. Ionescu, Grigore. *Arhitectura pe teritoriul României de-a lungul veacurilor* < Az építészet Románia területén az évszázadok során >. București, Edit.Acad., 1981, 712 p.

588. Ionescu, Grigore. *Histoire de l'architecture en Roumanie. De la préhistoire à nos jours*. București, Edit.Acad., 1972, 589 p. + 3 tab.

589. Ionescu, Grigore. *Istoria arhitecturii în România*. < Az építészet története Romániában >. I-II. București, Edit.Acad. 1963-1965.

590.* Ionescu, Grigore. < *Restaurarea în ultimii ani a castelelor fortificate și a fortărețelor din România* > < A romániai erődített kastélyok és restaurálásuk az utóbbi években > <l.franc.>. In: *IBI. Bulletin*. nr.24, 1968, p.30-35.

591. Ionescu, Grigore. *Sur les espèces et la terminologie des constructions fortifiées bâties au moyen âge sur le territoire de la Roumanie*. In: *Revue roumaine d'histoire*. București, 11, nr.3, 1972, p.474-483.

592. Ionescu, Grigore. *Système de fortification des XVI-e - XVII-e siècle caractéristiques à la Roumanie.* In: *IBI. Bulletin.* nr.29, 1971, p.38-45.

593. Ionescu, Grigore - Popa, Radu. *Forteresses en terre et châteaux à motte sur le territoire de la Roumanie.* In: *IBI. Bulletin.* nr.43, 1985, p.60-65.

594. Ionescu, Romeo. *Cîteva date referitoare la întăriturile și fortificațiunile ce se află în "Țara Bîrsei" precum și în ținutul înconjurător întru cît acestea au fost în legătură unele cu altele* < Néhány adat a barcasági és szomszédos területek erősítéseiről és erődítményekről mivelhogy ezek egymással kapcsolatban voltak >. In: *România militară.* București, 59, nr.5, 1927, p.61-75.

595. Iorga, N. < *Cetatea Lotrului, a Tâlmaciului, Landskrone* >. In: *Sate și preoși din Ardeal.* București, "Carol Göbl", 1902, p.157-161.

596. Iorga, N. *Les châteaux occidentaux en Roumanie.* In: *BCMI,* 22, nr.60, 1929, p.49-69.

597. Iosipescu, S. - Ursu, V. - Ursu, T. *Raport preliminar de cercetare arheologică la cetatea Chioar* < Előzetes jelentés a kövári régészeti kutatásról >. In: *MCA,* 13, 1979, p.337-340.

598. Iosipescu, Sergiu - Ursu, Viorica - Ursu, Tiberiu. *Cercetările arheologice de la Cetatea de Piatră (Chioar)* < A kövári régészeti kutatások >. In: *MCA,* 15, 1983, p.474-483.

599. Ipolyi Arnold. *Magyar régészeti repertórium* < Repertoriu arheologic maghiar >. In: *Archaeologiai közlemények.* Budapest, 2, 1861, p.189-282.

600. Irinyi Sándor. *A körösszegi várrom* < Ruina cetății Cheresig >. In: *VU,* 7, nr.50, 1860, p.608, 610.

601. - . *Istoria Clujului.* < Kolozsvár története > Sub redacția Ștefan Pascu. Cluj, 1974, 576 p.

602. - . *Istoria militară a poporului român* < A román nép hadtörténete >. I-III. București, Edit.militară, 1984-1987.

603. Iulman, Simon. *Note asupra cetăților bisericesti din Transilvania* < Jegyzetek az erdélyi vártemplomokról >. In: *Arhitectura.* București, <4>, nr.11, 1956, p.19-27.

604. Ivan, Nicolae. *Timișoara. Mică istorie a orașului* < Temesvár. Kis várostörténet >. Ed. a 2 -a. Timișoara, 1937, 64 p.

605. Iványi Béla. *A Tomaj nemzetség és Tomaj nemzetségbeli Losonczi Bánffy család története* < Istoria neamului Tomaj și a familiei Losonczi Bánffy, originate din neamul Tomaj >. I. Budapest, 1941, 650 p.

606. Ivanyi István. *Lugos rendezett tanácsú város története. Adatok és vázlatok* < Istoria oraşului Lugoj. Date și schițe >. Szabadka, 1907, 189 p.

607.* Ivanyi István. *Vidékünk története 1571-1658 ig. Különös tekintettel Lugos, Karánsebes és Lippa történetére* < Istoria ținutului nostru între 1571-1658. Cu privire specială la istoria Lugojului, Caransebeşului și Lipovei >. Timișoara, 1875, 61 p.

J

---

608. Jakab Elek. *A Ghyczyek Erdély történetében, különös tekintettel a kormányzói intézményre* < Familia Ghyczy în istoria Transilvaniei, cu privire specială asupra instituției guvernamentale >. In: *Ertekezések a történelmi tudományok köréből. A II. osztály rendeletéből.* Budapest, 6, nr.5, 1875, 67 p.

609. Jakab Elek. *A hajdani töröcsvári uradalom jogi állapotjához. Brassó város és a hétfalusiak több százados birtok pere* < Cu privire la vechiul regim juridic al fostului domeniu al cetății Bran. Procesul multiseclar între orașul Brașov și cele șapte sate >. In: *Századok.* Budapest, 24, nr.1, 18, p.49-66.

610. Jakab Elek. *A kolozsvári Hidkapu-torony* < Turnul Hidkapu din Cluj >. In: *VU*, 11, nr.4, 1870, p.43-44, 46.

611. Jakab Elek. *Budvár és Budvárkörnyéki leletek* < Budvár și descoperirile din jurul Budvárului >. In: *AE*, 14, nr.3, 1894, p.210-216.

612. Jakab Elek. *Egy székely vár hagyományos története* < Istoria tradițională a unei cetăți secuiești >. In: *Budapesti hirlap.* Budapest, 16, nr.4, 1896, p.2-4.

613. Jakab Elek. *Görgény vár és a görgényi kastély a múltban* < Cetatea Gurghiu și castelul Gurghiu în trecut >. In: *Századok.* Budapest, 17, 1883, p.325-341, 414-429.

614. Jakab Elek. *Kolozsvár története* < Istoria Clujului >. I-V. Buda, 1870-1878.

615. Jakab Elek. *Léta vagy Ghyczy vára* < Cetatea Lita sau Ghyczy >. In: *Archeológiai közlények.* Budapest, 11, 1877, p.66-68 + 1 pl.

616. Jakó Zsigmond. *A gyalui vártartomány urbáriumai* < Urbariile domeniului cetății Gilău >. Cluj, 1944, 484 p. + 6 tab.

617. Jakó Zsigmond. *Bihar megye a török pusztítás előtt* < Comitatul Bihor înainte de pustiirea turcească >. Budapest, 1940, 424 p.

618. Jakó Zsigmond. *Bihari várak kutatásáról (I-II)* < Despre cercetarea cetăților Bihorului >. In: *Művelődés*. București, nr.5, 1983, p.42-44; nr.6, p.43-44.

619. Jekelius, Erich. *Daten zur Geschichte des Schlosses auf des Kronstädter Schlossberg*. In: *Mitteilungen des burzenländer sächsischen Museums*. Brașov, 2, nr.1-4, 1937, p.35-42.

620. Jivan, Iosif. *Ostașii pușcași ai cetății Deva în secolele XVI-XVII* < A XVI-XVII. századi Déva várának puskás katonái >. In: *Studii și articole de istorie*. București, 10, 1967, p.63-81.

621. Jókai Mór. *A szentbenedeki várkastély* < Castelul din Mănăstirea >. In: *VU*, 24, nr.13, 1877, p.201.

622. Józsa Ioan. *Cîteva monumente istorice din județul Odorhei* < Udvarhely megye néhány történelmi műemléke >. Odorhei, Tip. Minerva, 1932, 32 p.; *Secuimea*. Odorhei, 2, nr.44-51, 1932.

K

---

623. K.J. *A görgényi vár hadi szereje 1703-ban* < Dotarea militară a cetății Gurghiu în 1703 >. In: *HK*, 5, nr.4, 1892, p.558-559.

624. K.L. *A marosvásárhelyi vár képe* < Imaginea cetății Tîrgu Mureș >. In: *Páztortűz*. Cluj, 11, nr.22, 1925, p.470, 479-480.

625. K.L. *Az aradi vár felszerelésének jegyzéke 1703-1704* < Însemnarea dotărilor cetății Arad în 1703-1704 >. In: *AÉ*, 18, nr.4, 1898, p.384.

626. Kádár József. *Szamosújvár szab. kir. város, a vár és uradalom története* < Istoria orașului liber regesc, a domeniului și a cetății Gherla >. Dej, 1903, 158 p.

627. Kallós Kalmán. *A kovaszinczi ócska torony* < Turnul vechi din Covăsiș >. In: *VU*, 5, nr.12, 1858, p.137.

628. Kallós Kalmán. *Világosvár* < Cetatea Șiria >. In: *VU*, 5, nr.42, 1858, p.498-499.

629. Karácson Béla. *Sebesvár* < Cetatea Bologna >. In: *Erdély*. Cluj, 9, nr.3, 1900, p.30-31, 32.

630.* Karácsony J. *Alsó-Eperjes helyfekvése* < Așezarea Chelmacului >. In: *Delmagyar. tört. ért.* 9, nr.4, 1883, p.154-163.

631. Karácsony János. *Alsó-Eperjes vár tartománya* < Domeniul cetății Chelmac >. In: *Századok*. Budapest, 37, 1903, p.670-672.

632. Karácsony János. *Asatásarol a Bihari földvárban* < Despre săpăturile sale din cetatea de pământ a Bihariei >. In: *AÉ*, 21, nr.1, 1901, p.72-74.

633. Karácsony János. *Oklevelek Patólcsey Ferencz születés-helyéről* < Documente despre locul de naștere a lui Patólcsey Ferencz >. In: *Századok*. Budapest, 23, 1889, p.121-130.

634. Karácsony János. *Solyomkö első urai* < Primii stăpîni ai Șinteului >. In: *A Biharvármegyei és Nagyvárad régészeti és történelmi egylet évkönyve*. Oradea, 1896-1897, p.3-15.

635. Karaczay Fedor. *Nagy-Váradnak ostromlása 1660-dik esztendőben* < Asedierea Oradiei în anul 1660 >. In: *Tudományos gyűjtemény*. Pest, 12, 1821, p.48-51.

636. Károlyi L. *A nagykárolyi gr. Károlyi család összes jószágainak birtoklási története* < Istoria stăpînirilor tuturor pământurilor familiei grof Károlyi din Carei >. Budapest, 1911.

637. Karapancsa Demeter. *Geschichtliche, denn naturhistorische und archäologische Denkwürdigkeiten der banater Militärgränze*. In: *Verhandlungen und Mittheilungen der siebenbürgischen Vereins für Naturwissenschaften*. Sibiu, 18, nr.10, 1867, p.220-233.

638. Kármffy Ödön. *Nagyvárad 1556-ik évi ostromához* < Cu privire la asediul din anul 1556 al Oradiei >. In: *HK*, 12, nr.4, 1912, p.643-644.

639. Kelemen Lajos. *A bágyi vár* < Cetatea Bădeni >. In: *Székelység*. Odorhei, 10, nr.3-5, 1940, p.33-36.

640. Kelemen Lajos. *A kolozsvári Bethlen-bástya történetéhez* < La istoria bastionului Bethlen din Cluj >. In: *EM*, 21, nr.2-3, 1905, p.116-120, 173-178.

641. Kelemen Lajos. *A marosvécsi vár* < Cetatea Brîncoveniști >. In: *Pásztortűz*. Cluj, 10, nr.11, 1924, p.67-69.

642. Kelemen Lajos. *A szárhegyi romkastély* < Castelul ruinat de la Lăzarea >. In: *Művészeti szalon*. Cluj, 3, nr.8-9, 1928, p.5-12.

643. Kelemen Lajos. *A szászfenesi Leányvár* < Cetatea Fetei din Florești >. In: *A hirnök*. Cluj, 20, nr.10, 1923, p.245-247.

644. Kelemen Lajos. *Adatok öt székelyföldi unitárius templomkastély történetéhez* < Date privind cinci biserici fortificate unitariene din Secuime >. In: *Dolgozatok az Erdélyi Nemzeti Múzeum érem- és régiség-tárából*. Cluj, 7, nr.2, 1916, p.100-119; ibidem in: *Művelődéstörténeti tanulmányok*. I. București, Kriterion, 1977, p.213-222.

645. Kelemen Lajos. *Egy gyönyörű magyar műemlék* < Un minunat monument maghiar >. In: *Erdélyi magyar naptár*. Cluj, 1924, p.67-70.

646. Kelemen Lajos. *Ilusztrációink* < Ilustrațiile noastre >. In: *Pásztortűz*. Cluj, 24, nr.72-73, 1901, p.1-2.

647. Kelemen Lajos. *Kolozsvár és a Bethlen-bástya* < Clujul și bastionul Bethlen >. In: *Magyar polgár*. Cluj, 24, nr.72-73, 1901, p.1-2.

648. Kelemen Lajos. *Kolozsvár közvetlen környékének, történelmi és műemlékei* < Istoria și monumentele împrejuriilor apropiate ale Clujului >. In: *Kolozsvári szemle*. Cluj, 2, nr.1, 1943, p.15-26.

649. Kelemen Lajos. *Torockószentgyörgy és emlékei* < Colțeștiul și monumentele sale >. In: *Pásztortűz*. Cluj, 13, nr.2, 1927, p.28-32.

650. Kemény József. *Az illyefalvi hajdani erőség emléke* < Amintirea vechii fortificații din Ilieni >. In: *Új magyar múzeum*. Pest, 4, part.2, 1854, p.29-43.

651. Kemény József. *Balika-vára nevezetéről* < Despre numele cetății Balica >. In: *Nemzeti társalkodó*. Cluj, nr.8, 1841, p.62-63.

652. Kemény József. *Kecskés-vára* < Cetatea Piatra Craivii >. In: *Nemzeti társalkodó*. Cluj, 1, nr.47-48, 1830, p.369-372, 377-378.

653. Kemény József. *Mikó-Újvár emléke* < Amintirea Mikó-Újvárului >. In: *Új magyar múzeum*. Pest, 4, part.1, 1854, p.44-61, 146-157.

654. Kemény József. *Szentléleki vár emléke* < Amintirea cetății din Lelicieni >. In: *Arpadia*. Kosice, 1, 1833, p.70-75; 2, 1835, p.237-253.

655. Kemény József. *Ungebuckte Briefe des Grafen Joseph Kemény an Anton Kurz*. In: *Magazin für Geschichte*. Brașov, 2, 1860, p.77-128.

656. Kenderesi Ferenc. *Vajda-Hunyad vára és ennek környéke* < Cetatea Hunedoara și împrejuriimile ei >. In: *Tudományos gyűjtemény*. Pest, 5, 1831, p.80-93.

657. Kenderesi Ferenc. *Vajda Hunyadi Vár* < Cetatea Hunedoara >. In: *Arpadia*. Kosice, 1, 1833, p.53-69.

658. Kenderesi Ferenc. *Vajda Hunyadi vár épületének belső elrendeltetése* < Aranșarea interiorului clădirii cetății Hunedoara >. In: *Tudományos gyűjtemény*. Pest, 114, vol.5, 1830, p.25-55.

659. Kenderesi Ferenc. *Vajda Hunyadi vár külső tekintetben és ennek történeti leírása az újabb időkig* < Cetatea Hunedoara din punct de vedere al exteriorului și descrierea sa istorică pînă în vremurile mai noi >. In: *Tudományos gyűjtemény*. Pest, 15, vol.7, 1831, p.25-44.

660. Kenyérvizy. *Hazai emlékek* < Monumente din țară >. In: *VU*, 3, nr.2, 1856, p.13.

661. - . *Képek a Székélyföldről. III. Ika várának zömtornya* < Imagini din Secuime. III. Turnul cel mare al cetății Ika >. In: *VU*, 18, nr.15, 1871, p.181-182.

662.* Keresztes Gy. *A gyergyószárhegi (Romania) kastély ismeretése és helyreállítása* < Descrierea și restaurarea castelului din Lăzarea >. In: *Müemlékvédelem*. Budapest, 18, nr.2, 1974, p.89-93.

663. Keresztes Gyula. *Maros megyei kastélyok és udvarházak* < Castele și curți din județul Mureș >. Tg.Mureș, Impress Kiadó, 1995, 167 p.

664.* Kerny T. - Szentpétery J. *Erdélyi szász erődtemplomok* < Biserici săsești fortificate din Transilvania >. Budapest, 1990.

665. Keve. *A Szilágyság váromladékai* < Ruinele de cetăți ale Sălajului >. In: *Új idők*. Budapest, 8, nr.42, 1902, p.339-340.

666. Killyen, Franz. *Die Bauernburg Rosenau*. In: *Neue Literatur*. Timișoara, 6, nr.3, 1956, p.105-111.

667. Kimakowicz, M. von. *Alt-Hermannstadt. Eine entwicklungsgeschichtliche Studie*. In: *Archiv*, 37, nr.2, 1911, p.241-270.

668. Kimakowicz, Mauritius von. *Stolzenburg*. In: *Korrespondenzblatt*, 30, nr.9-10, 1907, p.89-95.

669. Kisch, Oskar. *Geschichte von Bistritz und des Nösnergaues von Zeit der Kolonisten-Hinwanderung bis zur Gegenwart*. I (1141-1699). Bistrița, Tip.Minerva, <1926>, 143 p.

670. Kiss Gábor. *Erdélyi várak, várkastélyok* < Cetăți, castele transilvănene >. Budapest, Panorama, 1987, 446 p.

671. Kiss Kálmán. *A szatmári reform. egyházmegye története* < Istoria comitatului reformat Satu Mare >. Kecskemét, 1878, 1002 p.

672. Klima, Helmuth - Fabini, Hermann - Rill, Martin. *"Turris Neponis" - zur Geschichte und Baugeschichte der Kirche von Neppendorf*. In: *FVL*, 30, nr.1, 1987, p.65-81.

673. Knezy, Iosif. *Istoricul cetății Timișoara. Perla Banatului* < A temesvári vár története. A Bánság gyöngyszeme >. Timișoara, 1921, 64 p.

674. - . Köhalom vára < Cetatea Rupea >. In: *VU*, 31, nr.26, 1884, p.413.

675. - . Kolczvár Erdélyben < Cetatea Colț în Transilvania >. In: *Magyarország és a Nagyvilág*. Budapest, 17, nr.51, 1880, p.825.

676. - . Kolczvár és vidéke < Cetatea Colț și ținutul ei >. In: *Képes ujság*. Pest, 1, nr.11, 1859, p.129.

677. Koncz József. *Görgényvár hadi fölszerelése az 1690, 1692 és 1702 években* < Dotarea militară a cetății Gurghiu în anii 1690, 1692 și 1702 >. In: *HK*, 8, nr.2, 1895, p.279-284.

678. Koncz József. *Hadi edictum Kövár vára részére 1665-ből* < Edict militar din 1665 privind cetatea Chioar >. In: *HK*, 4, nr.3, 1891, p.428-432.

679. Koncz József. *Maros-Ilye vára és uradalma* < Cetatea Ilia și domeniul ei >. In: *A hunyadmegyei történelmi és régészeti társulat évkönyve*, Deva, 10, nr.3, 1899, p.122-127.

680. Koncz József. *Nagyvárad capitulációja 1660-ban* < Capitularia Oradiei în 1660 >. In: *HK*, 5, nr.5, 1893, p.390-394.

681. Koncz József. *Székelyhid várának hadi készleteiről, mely a vasvári béke következtében lerombolandó várból Nagy Kárelyba szállítottak, 1665 február 6-án fölvelt leltár* < Pregătirile militare ale cetății Săcuieni, pe care au transferat-o la Carei, socotită fiind, în urma păcii de la Vasvár, ca cetate de dărîmat, înregistrate într-un document din 6 februarie 1665 >. In: *HK*, 3, nr.4, 1890, p.586-588.

682. Konnerth, Hermann. *Unsere Kirchenburgen*. In: *Die Karpathen*. Sibiu, 3, nr.16, 1910, p.493-498.

683. Kónya Ádám. *Uzon építészeti emlékei* < Monumentele arhitectonice din Ozun >. In: *Aluta*. Sfintu Gheorghe, 8-9, 1976-1977, p.461-488.

684. Kóvách Géza. *Ahol Dózsa és Horea hadai jartak (a solymosi vár történelmi szerepéről)* < Acolo unde au umblat cetele lui Doja și Horea. (Rolul istoric al cetății Șoimuș) >. In: *Ahol Dózsa és Horea hadai jartak. Tanulmányok Arad és környéke történetéből*. București, Kriterion, 1976, p.175-200.

685. Kovács András. *A fogarasi várkastély* < Castelul de la Făgăraș >. Cluj-Napoca, Utilitas, 1996, 16 p.

686. Kovács András. *A radnóti várkastély* < Castelul din Iernut >. Cluj-Napoca, Erdély Múzeum, 1994, 68 p.

687. Kovács András. *Az alvinci kastély* < Castelul din Vințu de Jos >. In: *Korunk*. Cluj, 30, nr.8, 1971, p.1169-1173.

688. Kovács András. *Az építkező Bethlen Gábor és székvárosa* < Gabriel Bethlen, constructorul, și orașul său capitală >. In: *Emlékkönyv Jakó Zsigmond nyolcvanadik születésnapjára*. Cluj-Napoca, Erdélyi Múzeum, 1996, p.276-294.

689. Kovács András. *Báthory várkastély* < Szilágysomlyó > < Castelul Báthory din Șimleul Silvaniei >. Sfintu Gheorghe, Castrum Könyvkiadó, 1993, 16 p.

690. Kovács András. *Castelul din Blaj* < A balázsfalvi kastély >. In: *Ars Transsilvaniae*. Cluj-Napoca, 1, 1991, p.107-113 + 2 tab.

691. Kovács András. *Gyulafehérvár az erdélyi püspökök középkori székhelye* < Alba Iulia, reședința episcopilor medievale transilvănene >. In: *Márton Áron Emlékkönyv. Születésének 100 évfordulóján*. Cluj-Napoca, Gloria Kiadó, 1996, p.191-201.

692. Kovács András. *L'architetto del'anno 1570 della fortezza di Oradea*. In: *Omaggio a Dinu Adamesteanu*. Cluj-Napoca, Clusium, 1996, p.253-258.

693. Kovács András. *Magna Curia din Deva. Contribuții la istoria construcțiilor < A dévai Magna Curia. Adalékok az építkezések történetéhez >*. In: *Ars Transsilvaniae*. Cluj-Napoca, 3, 1993, p.153-174.

694. Kovács András. *Szabályos alaprajzú, olaszbástyás várkastélyok Erdélyben < Castele cu plan regulat, cu bastioane italiene, în Transilvania >*. In: *Művelődéstörténeti tanulmányok*. București, Kriterion, 1980, p.77-98, 277-280.

695. Kovács Andrei - Țoca, Mircea. *Adalékok a váradi fejedelmi palota építéstörténetéhez < Contribuții la istoria arhitecturii palatului princiar din Oradea >*. In: *Művelődéstörténeti tanulmányok*. București, Kriterion, 1979, p.107-115, 228-229.

696. Kovács Andrei - Țoca, Mircea. *Arhitecți italieni în Transilvania în cursul secolelor al XVI-lea și al XVII-lea < Olasz építészek Erdélyben a XVI-XVII. század folyamán >*. In: *Studia Univ. "Babeș-Bolyai". Historia*. Cluj, 18, fasc.2, 1973, p.19-36.

697.* Kovács J. István. *Magyar református templomok < Biserici reformate maghiare >*. I. Budapest, 1942.

698. Könyöki József. *A középkori vár különös tekintettel Magyarországra < Cetățile medievale, cu privire specială asupra Ungariei >*. Budapest, 1905, 625 p.

699. Kőváry L. *Küküllő < Cetatea de Baltă >*. In: Müller Gyula, Vahot Imre, *képes naptára*. Pest, 1, 1855, p.139-141.

700. Kőváry László. *Erdély építészeti emlékei < Monumentele arhitectonice ale Transilvaniei >*. Ed. a 2-a. Cluj, 1866, 335 p.

701. Kőváry László. *Tordahasadék és barlangjai Erdélyben < Cheile Turzii și peșterile ei din Transilvania >*. In: *Nagyvilág képekben*. Pest, 3, 1854, p.136.

702. Kőváry László. *Toroczkó-Szentgyörgy vára tájkával < Cetatea Colțești și cadrul ei natural >*. In: *Magyarország és Erdély képekben*. Pest, 3, 1854, p.136.

703.* Kraiber, Ch. *Altdeutsche Burgen-, Dorf und Stadtanlagen Siebenbürgen*. In: *Unterhaltungs- und Literaturbeilage*. Augsburg, nr.54, <1926-1927?>.

704.* Kraiber, Ch. *Deutsch-mittelalterliche Burgen-, Dorf- und Stadtanlagen Siebenbürgen*. In: *Pforzheimer Anzeiger*. nr.274, 1921.

705.* Kraiber, Ch. *Sächsisch-deutscher Städter des Mittelalters in Siebenbürgen*. In: *Der Städtebau*. nr.3-4, 1922.

706. **Kraus, Hans.** *Eine Burzenländer Bauernburg.* In: *Pester Lloyd.* Budapest, 45, nr.239, 1898, p.2.

707.* **Krauss.** *Des deutschen Ordens älteste Marienburg (1211-1225).* In: *Beilage zur Allgemeinen Zeitung.* München, 1887, 472.

708. **Kropf Lajos.** *Nagyvárad kapitulációja 1692-ben < Predarea Oradiei în 1692 >.* In: *HK,* 8, nr.4, 1895, p.548-560.

709. **Kropf Lajos.** *Lippa ostroma 1551-ben < Asediul Lipovei în 1551 >.* In: *HK,* 10, nr.2, 1897, p.225-234.

710. **Kühlbrandt, R.** *Die Rosenauer Burg.* In: *Das Burzenland. IV. Die Dörfer des Burzenlandes.* Teil 1. Braşov, Verlag Burzenländer sächs. Museum, 1929, p.73-77.

L

---

711. **L.G. Segesvár < Sighişoara >.** In: *VU,* 44, nr.32, 1897, p.521-522.

712. **Lacea, Constantin.** *Cetatea de pe Tîmpa de lîngă Braşov şi "Cătunul" de supt ea < A Brassó melletti Cenk-hegyen levő vár és az alatta fekvő település >.* In: *Analele Academiei Române. Memoriile secţiunii literare.* Bucureşti, Ser.III, Tom.13, mem.4, 1944, p.85-101.

713. **Lanevschi, Gheorghe.** *Cetatea Şoimoş. Studiu de arhitectură < Solymosvár. Építészeti tanulmány >.* In: *Ziridava.* Arad, 11, 1979, p.811-816.

714. **Lanevschi, Gheorghe.** *Reperţoriul cetăţilor medievale din judeţul Arad (I-III) < Arad megye középkori várainak repertóriumuma (I-III) >.* In: *Ziridava.* Arad, 8, 1977, p.557-565; 10, 1978, p.817-822; 13, 1981, p.423-431.

715. **Lauka Gusztáv.** *Erdőd vára < Cetatea Arduđ >.* In: *Kubinyi F., Vahot I., Magyar- és Erdélyország képekben.* Pest, 3, 1854, p.50-52.

716. **Lauka Gusztáv.** *Erdőd vára < Cetatea Arduđ >.* In: *Emich Gusztáv, Magyar- és Erdélyországi nagy képes naptára.* Pest, 1860, p.146-148.

717. **Lázár Miklós.** *Adatok a Perkő alatti várról és kastélyról Kézdi-Szent-Léleken < Date despre cetatea de sub Perkő şi castelul Leliceni >.* In: *Századok.* Budapest, 4, nr.4, 1870, p.211-225.

718. **Lazăr, Ioachim.** *Castelul şi domeniul Hunedoarei în epoca lui Matia Corvinul (1458-1490) < Hunyad vár és uradaloma Hunyadi Mathiás korában >.* In: *Sargetia.* Deva, 21-24, 1988-1991, p.133-150.

719. Lazăr, Ioachim. *Castelul și domeniul Hunedoarei în prima jumătate a veacului al XVI-lea* < A vajdahunyadi kastély és uradalom a XVI. század első felében >. In: *Sargetia*. Deva, 12-13, 1974-1975, p.357-361.

720. Lazăr, Ioachim. *Hunedoara. Castelul corvineștilor* < Vajdahunyad. A Hunyadiak kastélya >. București, Edit. Sport-turism, 1976, 56 p.

721. Lazăr, Ioachim - Butnariu, Elena. *Castelul Corvineștilor. Hunedoara* < A Hunyadiak kastélya. Hunyadvár >. Hunedoara, Gutenberg S.A., 1995, 39 p.

722. Lăpedatu, Alex. *Din posesiunile domnilor noștri în Ardeal. Vințul și Vurpărul* < Fejedelmeink erdélyi birtokairól. Alvinc és Borberek >. In: *BCMI*, 2, nr.1, 1909, p.40-44; *Revista politică și literară*. Blaj, 3, 1910. p.19-21.

723. Lăzărescu, Emil C. *Notă despre documentele Țării Bîrsei și cavalerii teutoni* < Jegyzet a Barcág és a német lovagrend okleveleiről >. In: *Țara Bîrsei*. Brașov, 6, nr.4, 1934, p.336-356.

724. Lebelus, Johannis. *De oppido Thalmus, carmen historicum*. Sibiu, Edidit Johannis et Petri Barth, 1779, 24 p.

725. Lechner Jenő. *Reneszánsz építési emlékek Szamosújváron* < Elemente renescentiste în arhitectura de la Gherla >. Budapest, 1917, 29 p; separatum *Az építő ipar. Építő művészet*. Budapest, nr.51-53, 1916.

726. - . *Legenda "Cetății" Crivadia* < A krivádiai vár legendája >. In: *Plaiuri hunedorene*. Petroșeni, 5, nr.45, 1934, p.27-28.

727. Lehoczky Tivadar. *A szatmári vár elrontásáról 1703-1704-ben* < Distrugerea cetății Satu Mare în 1703-1704 >. In: *VU*, 10, nr.34, 1863, p.302.

728. Leonhardt, Johann. *Die Schwarzburg bei Zeiden*. In: *Die Karpathen*. Sibiu, 2, nr.23, 1909, p.684-687.

729. Leonhardt, Johann. *Zeiden in Vergangenheit und Gegenwart*. Codlea, 1912, 112 p.

730.* Letz, Franz. *Sächsische Burgen in Siebenbürgen*. München, Schroll, 1974, 4 f + 15 tab.

731.* Letz, Franz. *Siebenbürgisch-sächsische Kirchenburgen*. München, 1973, 16 p. + 66 tab.

732.* Letz, Franz. *Siebenbürgisch-sächsische Städte*. München, 1972, 18 p + 12 tab.

733. Literat, Valer - Ionașcu, Moise. *Orașul și Țara Făgărașului. Cetatea Făgărașului* < Fogarásföld és város. Fogarászvár >. Făgăraș, Tip.Hațieganu, 1943, 93 p.

734. Loșonți, Aurel. *Cronica castelului medieval Bánffy din Bonțida, județul Cluj* < A bonchidai, Kolozs megye, középkori Bánffy

kastély kronikája >. In: *Revista muzeelor și monumentelor. Monumente istorice și de artă*. București, 50, nr.1, 1981, p.67-79.

735. **Lőrinczi Mihály**. *Déva vára* < Cetatea Devei >. In: *Dávid Ferenc. 1579-1979*. Cluj-Napoca, 1979, p.68-73.

736. **Lukács Béla**. *Kolc-vár romjai* < Ruinele cetății Colț >. In: *Fővárosi lapok*. Pest, 4, nr.105, 1867, p.418-419.

737. **Lukesch, Heinrich jun.** *Die Kirchenburg von Petersberg*. In: *KB*, 17, nr.4, 1989, p.5; nr.5, p.8.

738. **Lukinich Imre**. *Adatok végváraink fentartási költségeihez* < Documente relative la cheltuielile de întreținere ale cetăților de graniță >. In: *HK*, 12, nr.2, 1911, p.334-337.

739. **Lukinich Imre**. *Az erdélyi hódoltság és végvárai* < Cucerirea Transilvaniei și cetățile ei de graniță >. In: *HK*, 12, nr.2, 1912, p.155-180; nr.3, p.367-391; nr.4, p.545-571.

740. **Lukinich Imre**. *Az északkeleti várháborúk történetéhez* < La istoria războaielor de cetăți din nord-est. 1561-1565 >. In: *HK*, 14, nr.3, 1913, p.370-394; nr.4, p.586-605.

741. **Lukinich Imre**. *Az udvarhelyi vár története* < Istoria cetății Odorhei >. In: *EM*, 20, nr.8, 1903, p.425-446.

742. **Lukinich Imre**. *Bethlen várának inventáriuma 1690-ből* < Inventarul cetății Beclean din 1690 >. In: *HK*, 14, nr.3, 1913, p.476-485.

743. **Lukinich Imre**. *Kövár várának jövedelmi forrásai 1566-ból* < Sursele de venituri ale cetății Chioar din 1566 >. In: *Magyar gazdaságtörténelmi szemle*. Budapest, 12, 1905, p.258-260.

744. **Lupescu, Radu**. *Istoricul cetății de la Colțești* < A torockószentgyörgyi vár története >. In: *AMN*, 32/II, 1996, p.489-500.

745. **Luppa Péter**. *Bálványos vár romja* < Ruinele cetății Turia >. In: *VU*, 10, nr.26, 1863, p.227-228.

746. **Lupu, Nicolae**. *Cetatea Sibiului* < Szeben vára >. Ed. a 2-a. București, Edit.Meridiane, 1968, 56 p. + 19 tab.

747. **Lupu, N. - Nägler, Th.** *Bauernburgen und Kirchenburgen in Südsiebenbürgen*. In: *Beiträge zur Tematik Wehrhafter Kirchen (Südthüringer Forschungen, 3/67)*. Meiningen, 1967, p.51-60.

748. **Lux Géza**. *Az Aranyosmegyesi várkastély* < Castelul din Medieșul Aurit >. In: *Magyar mérnök- és építész-egylet közlönye*. Budapest, nr.5-6, 1942, 16 p.

749.* **Lux Géza**. *Középkori eredetű evangélikus templomok és templomerődök* < Biserici și biserici întărite reformate de origine medie-vală >. Separatum, Budapest, 1944.

M

750. **M.** *Nochmals die Kreuzburg bei Teliu (Nyen)*. In: *Korrespondenzblatt*, 52, nr.6, 1929, p.85-86.
751. **M.P.** *De supt poala Muntelui < A hegy láb alól >*. In: *Telegraful român*. Sibiu, 6, 1858, p.92.
752. **Machat, Christoph.** *Die Wehrkirchen Siebenbürgen im europäischen Vergleich*. In: *FVL*, 21, nr.1, 1978, p.88-97.
753. **Machedon, E.** *Lucrări de restaurare a zidurilor cetății Sibiu < A szebeni vár falainak restaurálási munkálatai >*. In: *Arhitectura*. București, 6, 1955, p.27-36.
754. **Maggiorotti, Leone Andrea.** *A hadiépítészet Magyarország történetében < Arhitectura militară în istoria Ungariei >*. In: *HK*, 36, nr.1-2, 1935, p.1-40.
755. **Maggiorotti, L.A. - Banfi, F.** *Le fortezze di Temesvár e di Lippa in Transilvania*. Estratto del Fascicolo III degli *Atti dell'Istituto di Arhitectura militare*. Roma, <1933>, 47 p.
756. - . *Magyarország és Erdély eredeti képekben < Ungaria și Transilvania în imagini originale >*. Rajzolta Rohbock Lajos. Történelmi és helyirati szöveggel írta Hunfalvy János. I-II. Darmstadt, 1856-1863.
757. **Makkai László.** *Erdélyi városok < Orașe transilvănene >*. Budapest, 1940, 28 p. + 32 tab.
758. **Makoldi J.** *A barcasági római stílusú vártemplomok < Bisericile fortificate romanice din Bîrsa >*. In: *Magyar mérnök- és építészegylet*. Budapest, 47, nr.23, 1913, p.379-383.
759. **Makoldi József.** *Alsórákos várkastélya < Castelul din Răcoșu de Jos >*. In: *Művészet*. Budapest, 12, nr.3, 1913, p.114-116.
760. **Makoldi József.** *Templomkastélyok Erdélyben < Biserici fortificate în Transilvania >*. In: *Élet*, Budapest, 5, nr.37, 1913, p.1190-1192.
761. **Maksai Ferenc.** *A középkori Szatmár megye < Comitatul medieval Satu Mare >*. Budapest, 1940, 241 p.
762. **Man, Ioan Eugen.** *Aspecte privind evoluția istorică a orașului Tîrgu Mureș pînă la 1848. II. Orașul Tîrgu Mureș în secolul al XVII-lea < Marosvásárhely fejlődéstörténetének néhány vetülete 1848-ig. II. Marosvásárhely a XVII. században >*. In: *Marisia*. Tîrgu Mureș, 15-22, 1985-1992, p.159-188 + pl LIII-LXXII.
763. **Marienburg, Adolf.** *Die Reste der Ritterburgen und Kirchenbefestigungen*. In: *Unterhaltungsblatt für Geist, Gemüth und Publizität*. Brașov, nr.8, 10, 19, 1937, p.62-64, 76-78, 150-152.

764. Marienburg, Lukas Joseph. Brachovias-Burg. In: *Siebenbürgische Provinzial-Blätter*. Sibiu, 1, nr.1, 1805, p.1-11.

765. Marienburg, Lukas Joseph. Die Heldenburg in Burzenland. In: *Siebenbürgische Quartalschrift*. Sibiu, 7, nr.3, 1801, p.230-243.

766.* Márki S. A pankotai ásatások < Săpăturile de la Pîncota >. In: *Tört. ért.* 1885, p.196-202.

767.* Márki S. <Cetatea Oradea> < Váradi vár >. In: *Szabadság*. 1878, 48-49, 129.

768.* Márki S. Csála und seine Burg. In: *Neu Arader Zeitung*. 1887, nr.74.

769.* Márki S. Kuvin és Kovaszincz (a régi kövi és kovászi) határán a Vurvu-tornya nevű csúcson egykori várának épületnyomai < Urmele vechii construcții a cetății numite Turnu Vîrfu, aflată în hotarul satelor Cuvin și Covăsiș >.

770.* Márki Sándor. Ada-Kaleh és Pétervarad multszázadi vártervezései < Planurile cetăților Ada-Kaleh și Petervarad din secolul trecut >. In: *Délmagyar. tört. rég.* 1881, 3.

771. Márki Sándor. Arad. In: *VU*, 37, nr.40, 1890, p.654-655.

772. Márki Sándor. Arad középkori hadtörténete < Istoria militară a Aradului medieval >. In: *HK*, 3, 1890, p.297-332, 478-497.

773. Márki Sándor. Aradvármegye és Arad szabad királyi város története < Istoria comitatului și a orașului liber regesc Arad >. I-II. Arad, 1892-1895.

774. Márki Sándor. Aradvármegye történetéből < Din istoria comitatului Arad >. In: *A Kölcsey-egyesület évkönyve*. Arad, <1>, 1881-1884, p.185-205.

775. Márki Sándor. Az aradi vár építése < Construirea cetății Arad >. In: *Történeti és régészeti értesítő*. Timișoara, 3, nr.4, 1887, p.181-194.

776. Márki Sándor. Dezna és vidéke < Dezna și ținutul ei >. In: *Földrajzi közlemények*. Budapest, 15, 1887, p.329-353.

777. Márki Sándor. Várparancs 1658-ból < Poruncă de cetate din 1658 >. In: *HK*, 26, nr.1-2, 1925, p.171-172.

778.* - . Marosvásárhely és vártemploma. < Țirgul Mureș și cetatea sa bisericească >. Serk. Medvigy Endre. Budapest, 1990.

779. Marțian, I. Die Kreuzburg von Araci. In: *Korrespondenzblatt*, 52, nr.4, 1929, p.53-58.

780. Marțian, I. Eine zweite Kreuzburg. In: *Korrespondenzblatt*, 50, nr.12, 1927, p.169-173.

781. Marțian, I. Urme din războaiele romanilor cu dacii. Studiu arheologic cu 39 de schițe și desemnuri < A romai-dák háboruk nyomai.

Régészeti tanulmány 39 vázlattal és rajzal >. Cluj, Publicațiile Comisiunii monumentelor istorice. Secția pentru Transilvania, 1921, 54 p.

782. Marțian, Iulian. *Castrul Rodna* < A radnai castrum >. In: *Arhiva someșană*. Năsăud, 4, 1926, p.45-50.

783. Matei, Șt. *Aspecte ale evoluției arhitecturii de fortificații în Banat în perioada feudalismului timpuriu* < A bánsági korafeudális erődítmények fejlődésének néhány kérdése >. In: *Studii de istorie a artei*. Cluj-Napoca, 1982, p.103-127.

784. Matei, Șt. *Fortificațiile de pe teritoriul Banatului în lumina izvoarelor scrise* < Bánsági erődítmények az írott források tükrében >. In: *Banatica*. Reșița, 5, 1979, p.255-263.

785. Matei, Șt. - Iambor, P. *Observații privind așezările fortificate din Transilvania în perioada feudalismului timpuriu* < Eszrevételek a korafeudális erdélyi erődített településeket illetően >. In: *AMN*, 17, 1980, p.507-516.

786. Matei, Șt. - Uzum, Ilie. *Cetatea de la Pescari* < Lászlóvár >. In: *Banatica*. Reșița, 2, 1973, p.141-156.

787. Matei, Șt. - Uzum, I. *Date noi asupra bisericii și fortificației de la Ilidia* < Újabb adatok az illyédi templomról és erődítményről >. In: *AMN*, 9, 1972, p.555-564.

788. Medrea, Ioan. *Sighișoara* < Segesvár >. Sighișoara, Tip. "Markus", 1928, 32 p.

789. Medve, Aurel. *Cadrul natural al fortificațiilor medievale de la Cheud* < A kődi középkori erődítmény természeti környezete >. In: *AMP*, 16, 1992, p.383-388.

790. Melas, H<ermine>. *Was der alte Burg erzählt*. In: *Sonntagsblatt des Siebenbürgisches-Deutsches Tageblatt*. Sibiu, nr.17.063, 1930, p.11-12.

791. M<erza> Gy. *Rabsonné vára* < Cetatea Rabsonne >. In: *Erdély*. Cluj, 17, nr.5-6, 1908, p.88-89.

792. Meteș, Șt. *Cercetări și sentințe judecătorești privitoare la românii din ținuturile Cetății de Piatră (Chioar) în sec. al XVII-lea (1661)* < A Kővár vidéki románokat érintő kutatások és bírósági határozatok a XVII. században (1661) >. In: *Revista arhivelor*. București, 7, nr.1, 1946-1947, p.10-56.

793. Meteș, Șt. *Contribuții nouă privitoare la situația agrară a românilor de pe teritoriul cetăților regale-fiscale din Transilvania* < Újabb adatok az erdélyi királyi-fiskális vártartományokon élő románok agrárhelyzetéhez >. In: *Închinare lui Nicolae Iorga cu prilejul împlinirii vârstei de 60 de ani*. Cluj, Edit.Institutului de istorie universală, 1931, p.264-271.

794. Meteş, Şt. Satele româneşti de pe teritoriul cetăţilor regale-fiscale din Transilvania în veacul al XV-XVIII-lea < Az erdélyi királyi-fiskális várak tartományán levő román falvak a XV-XVIII. században >. In: *Fraţilor Alexandru şi Ion Lapedatu*. Bucureşti, Imprimeria naţională, 1936, p.491-502.

795. Michaelis, Franz. Beiträge zur siebenbürgisch-deutschen Siedlungsgeschichte. In: *Deutsche Forschung im Südösten*. Sibiu, 1, 1943, p.460-476, 551-575.

796. Michaelis, H.I. Der Sankt Michael-Burg in Siebenbürgen. Auf Grund der Urkunden geschildert. Sibiu, Krafft und Drotleff, <1942>, 60 p.

797. Micu, Emil. Castelul Bran < A töröcsvári kastély > . Scurtă privire istorică. Bucureşti, 1957, 61 p + 12 tab.

798. Micu, Emil. Cetatea ţărănească a Rîşnovului < A barcarozsnyói parasztvár >. Braşov, Întreprinderea poligrafică, 1969, 44 p.

799. Mihalik József. Őskori emlékek Ugocea vármegyében < Antichităţi preistorice din comitatul Ugocea >. In: *AE*, 11, 1891, p.410-418.

800. Mihalik Sándor. A Mező-somlyói várról < Despre cetatea Şemlacu Mare >. In: *AE*, 17, nr.5, 1897, p.441-442.

801. Mihalik Sándor. Ada-Kaleh története < Istoria Ada-Kalehului >. Lugoş, 1903, 106 p.

802. Miháltz János. Torja környéke < Împrejurimile Turiei >. Odorhei, 1893, 33 p.; separatum ex *Fövárosi lapok*.

803. Mihály Zita - Szöcs János. A csikszeredai Mikó-vár < Cetatea Mikó de la Mirecurea Ciuc >. Cluj-Napoca, Utilitas Könyvkiadó, 1996, 16 p.

804. Mikszáth Kálmán. Magyarország lovagvárai regékben < Cetăţile cavaleresti din Ungaria în vechi poveşti >. Budapest, 1890, 176 p.

805.* Milecz J. Erdőhegy hajdani megerősített kastélya < Castelul întărit, de odinioară, din Pădureni >. In: *Délmagyar. tört. ért.* 2, 1876, 177.

806.* Milecz J. Kovászinczi templom- és toronyrom a XIV. századból < Ruina bisericii şi a turnului din sec. al XIV-lea de la Covăsiņ >. In: *Délmagyar. tört. ért.* 2, 174.

807.* Milecz János. Temesvár hadászati jelentősége történelmünkben a Veguesház trónraléptétől Mathyás haláláig < Importanţa militară pentru istoria noastră a Timişoarei, din vremea dinastiilor amestecate pînă la moartea regelui Matia >. In: *Délmagyar. tört. ért.* 1875, 61.

808. Milleker Bódog. Délmagyarország középkori földrajza < Geografia istorică a Ungariei medievale de sud >. Timişoara, 1915, 272 p.

809. Milleker Bódog. *Varadia történetéből* < Din istoria Vărădiei >. (II-III). In: *Történelmi és régészeti értesítő*. Timișoara, 5, nr.4, 1889, p.141-162.

810. M<iloiu>, I. *Timișoara văzută de Francisc Griselini la 1774* < Temesvár, ahogy Griselini Ferenc látta 1774-ben >. In: *Analele Banatului*. Timișoara, 1, nr.1, 1928, p.65-74.

811. Moga, I. *“Marginea”, ducatul Amlaşului și scaunul Săliștii* < Marginea, Omlás hercegség és Szélistye szék >. București, 1942, 42 p. + 3 h.: separatum ex *Omagiu profesorului Ioan Lupăș*.

812. Moga, Marius - Gudea, Nicolae. *Contribuții la repertoriul arheologic al Banatului* < Adalékok a Bánát régészeti repertóriumához >. In: *Tibiscus*. Timișoara, 4, 1975, p.129-146.

813. Moga, Vasile. *De la Apulum la Alba Iulia. Fortificațiile orașului* < Apulumtól Gyulafehévarig. A város örödményei >. București, Edit. Sport-Turism, 1987, 176 p.

814. Moldovan, Ștefan. *Annotatiuni despre tiera Hatiegului. VII. Cetatea Sergidava. VIII. Castelul Măldiești; castelul de la Sălașu de Sus; citadela Crivadia; cetatea și pescera Bolii* < Adalékok a Hátszeg kerületről. VII. Sergidava vára; VIII. A malajesdi kastély; a krivádiai citadella; a Bolii-i vár és barlang >. In: *Foia pentru minte, anima și literatura*. Brașov, 17, nr.36-40, 1854, p.189-191, 197-198, 201-202, 209-212.

815. <Moldovan, Șt.>. *Satutulu istoricu al orașului Hatiegu* < Hátszeg városának történeti statutuma >. In: *Foia pentru minte, anima și literatura*. Brașov, 18, 1855, p.217-219, 225-227.

816. Molnár, Ștefan - Zrinyi, Andrei - Tarisznyás, Martin - Keresztes, Iuliu - Kovács, Dionisie. *Însemnări pe marginea cercetărilor de la castelul feudal de la Lăzarea* < Jegyzetek a szárhegyi feudális kastély kutatásának kapcsán >. In: *AMP*, 2, 1978, p.105-116.

817. - . *Monografia municipiului Baia Mare* < Nagybánya municipium története >. I. Baia Mare, 1972, 567 p.

818. Morres, E. *Unsere Burgen*. In: *Kronstadter Zeitung*. Brașov, 88, nr.210, 1924, p.1, 2.

819. Moșoiu, Ioan. *Branul și cetatea Branului* < Töröcsvár és a töröcsvári kastély >. Monografie istorică-geografică-pitorească-descriptivă. București, 1930, 125 p.

820. Motogna, Victor. *Cetatea Ciceului sub stăpînirea Moldovei* < Csicsó vára moldvai uralom alatt >. Schiță istorică. <Dej, 1927>, 64 p.

821. Motogna, Victor. *Stăpînirea lui Ștefan cel Mare asupra Ciceului* < Csicsó Ștefan cel Mare uralma alatt >. In: *Revista istorică*. București, 8, nr.7-9, 1922, p.128-136.

822. Motogna, Victor. *Ungurașul sub Petru Rareș* < Bálványos-váralja Petru Rareș alatt >. In: *Anuarul Institutului de istorie națională*. Cluj, 2, 1923, p.315-322.

823. Möckel, Alfred. *Aus Mühlbachs Vergangenheit*. Sebeș, 1917, 16 p.

824. Möckesch, Viktor. *Die Tartlauer Kirchenbug. Ein deutsches Bollwerk in Südosteuropa*. Brașov, Verlag H.Zeidner, 1936, 24 p.

825. Möller István. *A vajda-hunyadi vár építési korai* < Etapele de construcție ale cetății Hunedoara >. In: *Magyarország műemlékei*. III. Budapest, 1913, p.77-104 + 17 tab.

826. Mureșan, Alexe. *Cîteva date privind asigurarea rezervelor de cereale în cetatea medievală a Sighișoarei* < Néhány adat Segesvár gabonaellátásának kérdéséhez >. In: *Revista muzeelor*. București, 2, nr.1, 1965, p.85-87.

827. Mureșan, Camil. *Monumente istorice din Turda* < Tordai történelmi műemlékek >. București, Edit. Meridiane, 1968, 31 p. + 27 tab.

828. Murgu, Mihai. *Brașov* < Brassó >. București, Edit. Meridiane, 1967, 47 p. + 12 tab.

829. Murgu, Mihai. *Medias* < Medgyes >. București, Edit. Meridiane, 1967, 27 p. + 12 tab.

830.* Mühr, Hans. *Siebenbürgische Kirchenburgen*. Kizingen/Main, Holzner Verlag, 1951, 28 p. + 10 tab. (Schriften der Göttinger Arbeitskreises, Heft 16).

831. Müller, Friedrich. *Die evangelische Kirche in BIRTHÄLM*. In: *Archiv*, 2, 1855, p.199-214.

832. Müller, Friedrich. *Die kirchliche Baukunst des romanischen Styles in Siebenbürgen*. In: *Jahrbuch der kaiserl. königl. Central-Comission zur Erforschung und Erhaltung der Baudenkmale*. Wien, 3, nr.3, 1859, p.149-194 + 3 tab.

833. Müller, Friedrich. *Die Ruinen am Firtos in Siebenbürgen*. In: *Mittheilungen der K.K. Central-Comission zur Erforschung und Erhaltung der Baudenkmale*. Wien, 3, nr.10, 1858, p.257-263.

834. Müller, Friedrich. *Die slavische Hausburg von Glogovetz und ihre Entstehungssage*. In: *Die Karpathen*. Sibiu, 4, nr.11, 1911, p.328-334.

835. Müller, Friedrich. *Die Vertheidigungskirchen in Siebenbürgen. Ein Beitrag zur Provinzialkunstgeschichte*. In: *Mittheilungen der K.K. Central-Comission zur Erforschung und Erhaltung der Baudenkmale*. Wien, 2, nr.8-10, 1857, p.211-216, 227-231, 262-271.

836. Müller, Friedrich. *Über Weisskirch bei Schässburg, der Keisder Burg, der Kirchen zu Keisd, Bodendorf, Galt und Schweischer*. In:

Blätter für Geist, Gemüth und Vaterlandskunde. Braşov, 1851, p.1-8, 19-23, 29-32.

837. Müller, G. E. *Burg "Negru Vodă" im Törzburger Pass*. In: *Korrespondenzblatt*, 46, nr.5-7, 1923, p.48-51.

838. Müller, Georg Eduard. *Die mittelalterlichen Verfassungs- und Rechtseinrichtungen der Rumänen des ehemaligen Ungarn*. In: *SV*, 61, nr.1-2, 1938, p.1-47.

839. Müller, G. E. *Die Ursachen der Vertreibung des deutschen Ordens aus dem Burzenlande und Kumanien in Jahre 1225*. In: *Korrespondenzblatt*, 48, nr.6-8, 1925, p.41-68.

840. Müller, H. *Der Goldschatz in der Sibjeler Burg*. In: *Korrespondenzblatt*, 12, nr.3, 1889, p.30-32.

841. Müller, H. *Die Sibjeler Burg*. In: *Korrespondenzblatt*, 12, nr.1, 1889, p.1-3.

842. Müller, H. *Die Repser Burg*. In: *Hans Sachs. Wirtschaftskalender und Jahrbuch für Gernerbe, Industrie und Handel*. Sibiu, 4, 1932, p.212-217.

843. Müller, Heinrich. *Die Repser Burg*. Sibiu, Herausgeben von Anshus der Vereins für siebenbürgische Landeskunde, 1900, 73 p.

844.* Müller, Heinrich. *Die Repser Burg. Ein Beitrag zum Unterricht in der Heimatkunde*. Rupea, Repser Buchdr., 1909, 13 p.

N

---

845. N.N. *Adatok a Szamosújvári várról (Egy szorgalmas adagyűjtők jegyzeteiből)* < Date despre cetatea Gherla (Din notele unui sîrguincios culegător de documente) >. In: *Kolozsvári közlöny*. Cluj, <2>, nr.115-116, 1857, p.464.

846. Nagy aitai Kovács István. *Vándorlások Kolozsvár vár falai körül* < Drumeţii în jurul zidurilor oraşului Cluj >. In: *Nemzeti társalkodó*. Cluj, nr.6-10, 1840, p.41-46, 49-55, 57-62, 73-76.

847. Nagy B.Margit. *Adatok a bethlenszentmiklósi kastély építéstörténetéhez* < Date despre istoria construcţiei castelului din Sînmiclăuş >. In: *Emlékkönyv Kelemen Lajos születésének nyolcvanadik évfordulójára*. Bucureşti, Edit. ştiinţifică, 1957, p.486-495.

848. Nagy B.Margit. *Várak, kastélyok, udvárházak ahogy a régiek látták. XVII-XVIII. századi Erdélyi összeírások és leltárak* < Cetăţi, castele, curţi aşa cum le-au văzut cei vechi. Scrieri şi documente transilvănene din secolele XVII-XVIII >. Bucureşti, Kriterion, 1973, 409 p.

849. Nagy Lajos. *A vajda-hunyadi várról* < Despre cetatea Hunedoara >. Deva, Nyomatott Hirsch Adolf könyvnyomdájában, 1902, 23 p. + 3 tab.

850. Nagy László, *Várad szerepe a Partium és Erdély életében a 16-17. században* < Rolul Oradiei în viața Transilvaniei și a Partiumului în secolele XVI-XVII >. In: *Végvárak és régiók a XVI-XVII. században*. Eger, 1993, p.37-54.

851. Nagy Virgil. *Vajda-Hunyad vára* < Cetatea Hunedoarei >. <s.l.>, <1910>, 40 p.

852. Nagy Virgil. *Vajdahunyad vára* < Cetatea Hunedoarei >. In: *Magyar építőművészet*. Budapest, 7, nr.2, 1909, p.1-9.

853. Nagy Zoltán. *A marosvásárhelyi vártemplom* < Cetatea bisericii din Tîrgu Mureș >. In: *Magyar építőművészet*. Budapest, <nr.7>, 1944, p.169-174.

854. - . Nagybánya és vidéke < Baia Mare și ținutul >. Szerkesztette Palmer Kálmán. Baia Mare, 1894, 350 p. + 2 tab.

855. Nágler, Thomas. *Cercetările din cetatea Breaza (Făgăraș)* < Kutatások a breázai (Fogaras) várban >. In: *Studii și comunicări. Muzeul Brukenthal. Arheologie-istorie*. Sibiu, 14, 1969, p.89-121.

856. Nágler, Thomas. *Cetatea feudală de la Tilișca în lumina recentelor cercetări și săpături arheologice* < A tilicskei feudális vár a legújabb kutatások és régészeti ásatások tükrében >. In: *Sesiunea de comunicări a muzeelor de istorie*. 1964. II. București, 1970, p.189-195.

857. Nágler, Thomas. *Cetățile feudale de la Orlat și continuitatea românilor în sudul Transilvaniei* < Az orlátai feudális várak és a román kontinuitás dél Erdélyben >. In: *Studii și comunicări. Muzeul Brukenthal. Arheologie-istorie*. Sibiu, 20, 1977, p.27-49 + 4 tab.

858. Nágler, Thomas. *Die mittelaterliche Burg Tilișca nach ihrer archäologischen Erforschung*. In: *FVL*, 10, nr.1, 1967, p.77-85.

859. Nágler, Thomas, Rill, Martin. *Fortificația medievală de pămînt din comuna Vurpăr, jud.Sibiu* < A borbereki középkori földvár >. In: *MCA*, 17/2, 1983 (1993), p.485-487.

860. Negruți, Ciril. *Din trecutul Bistriței. Proprietatea Corvineștilor* < Beszterce multjából. A Hunyadi család tulajdona >. In: *Revista Bistriței*, Bistrița, 2, nr.19-22, 1906, p.1-2.

861.* Nemerkenyi A. *Templomerődök Erdélyben* < Biserici fortificate din Transilvania >. In: *Múzeumi magazin*. nr.2, 1981.

862. Nemes Albert. *Az enyedi várkastély* < Castelul Aiud >. In: *Ország tükre*. Pest, nr.8, 1862, p.121.

863. Nemes Albert. *Kolczvár* < Cetatea Colțului >. In: *Hazánk s a külföld.* Pest, 1, nr.10, 1865, p.152-154; *Magyarország és a Nagyvilág.* Pest, 3, nr.40, 1867, p.473-474.

864. Nemes Ödön. *A marosvásárhelyi várkastély* < Castelul Țirgu Mureș >. In: *Magyarország és a Nagyvilág.* Pest, 17, nr.39, 1880, p.627, 632.

865. Nemes Ödön. *Regényes utazás Hátszegvidéken* < Călătorie romanțioasă în ținutul Hațegului >. In: *Hazánk s a külföld.* Pest, 6, nr.32, 1870, p.497-499.

866. Nemes Ödön. *Solymos* < Șoimuș >. In: *Hazánk s a külföld.* Pest, 5, nr.16, 1869, p.273-274.

867. Nicolescu, Corina. *Case, conace și palate vechi românești* < Régi román házak, udvárházak és paloták >. București, Edit.Meridiane, 1979, 111 p.

868. Niculescu-Varone, G.T. *Schiță istorică asupra cetății Rîșnov* < A barcarozsnyói vár történetének vázlata >. In: *Alte jocuri românești necunoscute.* București, Imprim. "Văcărești", 1931, p.55-58.

869. Niedermaier, Paul. *Biserica cetate din Ighișul Nou* < A szászivánfalvai erődített templom >. In: *Studii și comunicări. Muzeul Brukenthal. Arheologie-istorie.* Sibiu, 14, 1969, p.184-224.

870. Niedermaier, Paul. *Dezvoltarea urbanistică și arhitectonică a unor orașe transilvănene din secolul al XII-lea pînă în secolul al XVI-lea* < Egyes erdélyi városok urbanisztikai és építészeti fejlődése a XII. századtól a XVI. századig >. In: *Studii de istorie a naționalității germane și a înfrățirii ei cu națiunea română.* I. București, Edit.politică, 1976, p.115-201.

871. Niedermaier, Paul. *Die mittelalterliche Städtebau in Siebenbürgen, im Banat und im Kreischgebiet. Teil I. Die Entwicklung vom Anbeginn bis 1241.* Heidelberg, Arbeitskreis für Siebenbürgische Landeskunde, 1996, 324 p.

872. Niedermaier, Paul. *Die Rolle der Stadtbefestigungen in der Türkenabwehr.* In: *FVL*, 21, nr.1, 1978, p.81-87.

873. Niedermaier, Paul. *Geneza centrului istoric clujean în lumina planimetriei sale* < A történeti Kolozsvár központjának fejlődése alaprajzának tükrében >. In: *AMN*, 16, 1979, p.201-213.

874. Niedermaier, Paul. *Geneza orașului Sighișoara* < Segesvár kialakulása >. In: *Revista muzeelor și monumentelor. Monumente istorice și de artă.* București, 48, nr.2, 1979, p.67-74.

875. Niedermaier, Paul. *Siebenbürgische Städte. Forschungen zur städtebaulichen und architektonischen Entwicklung von Handwersorten zwischen dem 12. und 16. Jahrhundert.* București, Kriterion, 1979, 320 p.

876. Niedermaier, Paul. *Turda. Dezvoltarea urbanistică a unui centru minier pînă în secolul al XVII-lea* < Torda. Egy bányaközpont történeti fejlődése a XVI. századig >. In: *AMN*, 14, 1977, 315-336.

877. Niedermaier, Paul. *Überlagerung von verschiedenartigen Siedlungsformen bei siebenbürgischen Städten.* In: *FVL*, 27, nr.2, 1984, p.35-40.

878. Nistor, Minerva. *Braşovul în lumina izvoarelor cartografice și iconografice* < Brassó a térképészeti és ikonográfiai forrásokban >. Braşov, Muzeul judeţean, 1976, 56 p. + 45 tab.

879. Notos János. *A berethalmi vártemplom* < Biserica fortificată din Biertan >. In: *Pásztortűz*. Cluj, 14, nr.14, 1928, p.327.

880. Nüssbächer, Gernot. *An der Graß entlang.* In: *Komm mit* 76. Bucureşti, Verlag Neuer Weg, 1976, p.251-256.

881. Nüssbächer, Gernot. *Contribuții la istoricul cetății Bran și a domeniului ei în secolele XIV-XV* < Adalékok a töröcsvári vár és birtokának történetéhez a XIV-XV. században >. In: *Cumidava*. Braşov, 9, 1976, p.23-33.

882. Nüssbächer, Gernot. *Die Ostseite entlang.* In: *Komm mit* 77. Bucureşti, Verlag Neuer Weg, 1977, p.60-66.

883. Nüssbächer, Gernot. *Zwischen Innere Stadt und Oberer Vorstadt.* In: *Komm mit* 75. Bucureşti, Verlag Neuer Weg, 1975, p.188-193.

884. Nüssbächer, Gernot. *Zwischen Schusterzwinger und Tuchmacherbastei.* In: *Komm mit* 78. Bucureşti, Verlag Neuer Weg, 1978, p.53-57.

O

---

885. Olteanu, Paul. *Schiță monografică a opidului Hațeg în Transilvania* < Az erdélyi Hátszeg városának rövid monográfiája >. In: *Transilvania*. Sibiu, 23, nr.17, 1892, p.215-230.

886. Olteanu, Ștefan. *Structuri teritorial-politice românești în spațiul carpato-danubiano-pontic în secolele VIII-XI* < Román területi-politikai strukturák a Karpát-Duna-Fekete Tenger térségében a VIII-XI. században >. In: *Revista de istorie*. Bucureşti, 32, nr.2, 1979, p.285-308.

887. Oprescu, G. *Bisericile cetăți ale sașilor din Ardeal* < Erdélyi szász vártemplomok >. In: *Studii și cercetări de istoria artei*. București, 2, fasc.1-2, 1955, p.47-68.

888. Oprescu, G. *Bisericile cetăți ale sașilor din Ardeal* < Erdélyi szász vártemplomok >. București, Edit.Acad., 1957, 284 p.

889. Oprescu, George. *Die Wehrkirchen in Siebenbürgen*. Dresden, Sachsenverlag, <1961>, 67 p. + 138 tab.

890. Opreș, Mihai. *Timișoara. Evoluția structurilor urbane medievale* < Temesvár. A középkori városi struktúrák fejlődése >. (I-II). In: *Architectura*. București, 33, nr.3, 1985, p.45-54; 34, nr.3, 1986, p.33-52.

891. Orbán Balázs. *A gr. Lázárok szárhegyi kastélya* < Castelul conților Lázár din Lázarea >. In: *VU*, 16, nr.22, 1869, p.297, 298.

892. Orbán Balázs. *Brassó szab.kir. város leírása történelmi, régészeti, természetrajzi s népismei szempontból* < Descrierea orașului liber regesc Brașov, din punct de vedere istoric, geografic și etnografic >. Budapest, 1873, 160 p.

893. Orbán Balázs. *Budvár* < Cetatea Budvár >. In: *VU*, 15, nr.22, 1868, p.262-263.

894. Orbán Balázs. *Dézs városa emlékei* < Vechile monumnete ale orașului Dej >. In: *AE*, 8, nr.4, 1888, p.332-334.

895. Orbán Balázs. *Kőhalom* < Rupea >. In: *Magyarország és a nagyvilág*. Pest, 4, nr. ?, 1868, p.37, 38.

896. Orbán Balázs. *Maros-Vásárhely szab.kir. város leírása* < Descrierea orașului liber regesc Tîrgu Mureș >. Pest, 1870, 58 p.

897. Orbán Balázs. *A Székelyföld leírása történelmi, régészeti, természetrajzi s népismei szempontból* < Descrierea Secuimii din punct de vedere istoric, arheologic, geografic și etnografic >. I-VI. Pest, 1868-1873.

898. Orbán Balázs. *Torda város és környéke* < Orașul Turda și împrejurimea >. Budapest, 1889, 478 p.

899. Orbán Balázs. *Toroczkó és völgyének ismertetése történelmi, régészeti, természetrajzi és népismei szempontból* < Prezentarea Trascăului și a văii sale din punct de vedere istoric, arheologic, geografic și etnografic >. Pest, 1871, 50 p.

900. Orbán Balázs. *Toroczkó-Szént-György* < Colțești >. In: *Hazánk s a külföld*. Pest, 7, nr.11, 1871, p.99-102.

901. Orbán Balázs. *Tövis és környéke* < Teiușul și împrejurimea sa >. In: *Századok*. Budapest, 20, 1886, p.309-329.

902. Orbók Ferencz. *Várfalvai vár és templom* < Cetatea și biserica Moldovenești >. In: *VU*, 5, nr.21, 1858, p.249-250.

903.* Ormos Zs. *Adatok a délmagyarorsz. földvárak történetéhez* < Date privitoare la istoria cetăților de pământ din Ungaria de sud >. In: *Délmagyar. tört. ért.* 5, 1879, 65-71.

904. Orosz Endre. *A Nagymási Deszövár* < Cetatea Dezső din Almaș >. In: *Erdély Cluj*, 27, nr.1, 1930, p.15-19.

905. - . Özv. Telekyné Mihalné javai Görgényben. 1702 < Bunurile văduvei lui Mihai Teleky din Gurghiu. 1702 >. In: *HK*, 8, nr.3, 1895, p.406-407.

P

---

906. P.F. Csicsóvára romjai < Ruinele cetății Ciceului >. In: *VU*, 13, nr.35, 1866, p.420-421.

907. P.Szathmáry Károly. *A Báthoryak bölcsője* < Leagănul Báthoreștilor >. In: *VU*, 33, nr.50, 1886, p.803, 806.

908. P.Szathmáry Károly. *A gyulafehérvári főkapu és a vártér* < Poarta principală și piața cetății Alba Iulia >. In: *Hazánk s a külföld.* Pest, 4, nr.8, 1868, p.113-114.

909. P.Szathmáry Károly. *A nagyenyedi egyházkerítés* < Incinta bisericii din Aiud >. In: *Archaeológiai közlemények.* Pest, 7, 1867, p.43-53.

910. P.Szathmáry Károly. *Gyula-Fehérvár* < Alba Iulia >. In: *VU*, 15, nr.14, 1868, p.159-162.

911. P.Szathmáry Károly. *Nagy-Enyed, régészeti és történelmi tekintetében* < Aiudul din punct de vedere arheologic și istoric >. In: *VU*, 14, nr.40-42, 1867, p.491-492, 503-504, 514-515.

912. Panait, I.Panait. *Un plan al fortificațiilor de la Orșova din secolul al XVIII-lea* < Egy XVIII. századi alaprajz az orsovai erődítések-ről >. In: *Drobeta.* Turnu Severin, 1974, p.215-219.

913. Pallos Albert. *A görgényi vár ostroma 1704 és 1708-ban* < Asediul cetății Gurghiu în 1704 și 1708 >. In: *Kolozsvár.* Cluj, 2, nr.239-240, 1888, p.1.

914. Panucca, Emil. *Apărarea Banatului din timpurile cele mai vechi pînă la războiul mondial* < A bánóság védelme a legrégibb időktől a világháborúig >. In: *Analele Banatului.* Timișoara, 3, nr.1, 1930, p.35-67.

915. Pap Béla. *Az aranyos-megyesi vár rövid történeti vázlata* < Scurtă schiță istorică a cetății Medieșu Aurit >. In: *Az ország tükre* Budapest, 4, nr.38, 1865, p.430-432.

916. **Papp Zs.** *Bajom vára* < Cetatea Boianului >. In: *VU*, 5, nr.32, 1858, p.375.

917. **Pascu, Ștefan.** *Începuturile Clujului medieval* < A középkori Kolozsvár kezdetei >. In: *Anuarul Institutului de istorie și arheologie Cluj*, 17, 1974, p.60-78.

918. **Pascu, Ștefan.** *Voievodatul Transilvaniei* < Az erdélyi vajdaság >. I-IV. Cluj-Napoca, Dacia, 1971-1989.

919. **Pascu, Ștefan - Marica, Viorica.** *Clujul medieval* < A középkori Kolozsvár >. București, Edit. Meridiane, 1969, 92 p. + 33 tab.

920. **Pascu, Ștefan - Pataki, Iosif - Popa, Vasile.** *Clujul* < Kolozsvár >. Cluj, Întreprinderea poligrafică, 1957, 191 p.

921. **Pascu, Șt. - Rusu, M. - Iambor, P. et colab.** *Cetatea Dăbîca* < A dobokai vár >. In: *AMN*, 5, 1968, p.153-202.

922. **Pascu, Șt. - Rusu, M. - Pinteș, V. - Gyulai, P.** *Cercetările arheologice de la Dăbîca* < Régészeti kutatások Dobokán >. In: *Sesiunea de comunicări a muzeelor de istorie. 1964. II.* București, 1970, p.157-174.

923. **Pasteiner Gyula.** *Építészeti emlékek a magyar királyság megalakulása óta* < Monumente arhitectonice din vremea constituirii regatului maghiar >. In: *Osztrák-magyar monarchia írásban és képen. VII. Magyarország.* Budapest, 1901, p.37-98.

924. **Pataki Ferenc.** *A szent-benedeki kastély* < Castelul din Mănăstirea >. In: *VU*, 14, nr.4, 1867, p.40-41.

925. **Pataki Ferenc.** *Balika vára* < Cetatea lui Balica >. In: *Hazánk s a külföld.* Pest, 5, nr.20, 1869, p.313-314.

926. **Pataki Ferenc.** *Szamosújvár* < Gherla >. In: *VU*, 12, nr.53, 1865, p.677.

927. **Pataki József.** *A vajdahunyadi váruradalom a XVI. század első évtizedeiben* < Domeniul cetății Hundoara în primul deceniu al secolului al XVI-lea >. In: *EM*, 44, 1-4, 1992, p.90-101.

928. **Pataki, I.** *Ceva despre relațiile Țării Românești cu Ungaria* < Adatok Havasalföld és Magyarország kapcsolatairól >. In: *Studii și materiale de istorie medie.* București, 2, 1957, p.421-429.

929. **Pataki, Iosif.** *Domeniul Hunedoara la începutul secolului al XVI-lea* < A vajdahunyadi uradalom a XVI. század elején >. *Studiu și documente.* București, Edit.Acad., 1973, 351 p.

930. **Pataki, Iosif.** *Gospodăria domeniului Hunedoara în anii 1517-1518* < Gazdálkodás a vajdahunyadi birtokon 1515-1518-ban >. In: *Studii.* București, 13, nr.6, 1960, p.69-82.

931. **Pațiția, Rubin.** *Împresurarea fortăreței Alba Iulia prin insurgenții de la 1849* < A gyulaféhevári vár körülvétele az 1849-es felkelők által >. In: *Románul.* Arad, 2, nr.77-78, 1913, p 1-3.

932. Pavel, C. *Beiușul și cetatea Finiușului pînă la ivirea turcilor în Bihor* < Belényes és a várasfenesi vár a törökök bihari megjelenéséig >. In: *Calendarul Bihorului*. Beiuș, 4, 1924, p.83-96.

933. Păcală, Victor. *Monografia comunei Rășinariu* < Resinár község monográfiája >. Sibiu, Tiparul tipografiei archidieceșane, 1915, VIII + 528 p. + 1 h. + 10 pl.

934. Părăianu, As. *Alba Iulia* < Gyulafehérvár >. Scurtă privire asupra trecutului cetății și a orașului cu monumnetele mai însemnate de... Alba Iulia, Tip. Liceală Episcopescă, 1922, 32 p.

935. Peisner, I. *Die Temeser Gespanschaft und die Stadt Temesvár*. In: *Ungarische Rundschau*. München und Leipzig, 2, 1913, p.479-484.

936. Peretsenyi Nagy László. *Arad vármegyében lévő ó és új váraknak statistikás ismérlete* < Cunoașterea statistică a cetăților vechi și noi existente în comitatul Arad >. In: *Tudományos gyűjtemény*. Pest, 12, 1817, p.66-78.

937. Persián Kálmán. *Kövár krónikája* < Cronica cetății Chioar >. Cluj, 1912, 16 p.

938. Pesty Frigyes. *A Hunyadi-vár Temesvárott* < Cetatea Hunedoreștilor din Timișoara >. In: *Magyarország és a Nagy Világ*. Pest, 13, nr.9, 1876, p.135-137.

939. Pesty Frigyes. *A Magyarországi várispánságok története különösen a XIII. században* < Istoria comitatelor de castre din Ungaria, cu deosebire în secolul al XIII-lea >. Budapest, 1882, 591 p

940. Pesty Frigyes. *A szörényi bánság és szörény vármegye története* < Istoria banatului și comitatului de Severin >. I-II. Budapest, 1877-1878.

941. Pesty Frigyes. *Az eltűnt régi vármegyék* < Vechile comitate de castre dispărute >. I-II. Budapest, 1880.

942. Pesty Frigyes. *Temesvár, mint kösziklán épült fellegvár* < Timișoara ca citadelă construită pe stîncă >. In: *Századok*. Budapest, 1, 1867, p.196-199.

943. Péterffy D. *Kolozsvár két utolsó bástya-kapuja* < Ultimele porți-bastioane ale Clujului >. In: *Hazánk s a külföld*. Pest, 4, nr.34, 1868, p.535-536, 537.

944. Péterffy Domokos. *Kolozsvár fellegvára* < Citadela Clujului >. In: *Hazánk s a külföld*. Pest, 3, nr.45, 1867, p.708-709.

945.* Petrán József. *A gyalui vár* < Cetatea Gilăului >. In: *Magyar polgár*. 1887, p.277-279.

946. Petranu, Coriolan. *Originea turnurilor bisericilor de lemn din Ardeal* < Az erdélyi fatemplomok tornyának eredete >. In: *Închinare*

lui *Nicolae Iorga cu prilejul împlinirii vârstei de 60 de ani*. Cluj, Edit. Institutului de istorie universală, 1931, p.336-342.

947. **Petrescu, Paul.** *Romanian variant of an age-old european form of vernacular architecture: the farmstead with fortified enclose*. In: *Revista muzeelor și monumentelor. Monumente istorice și de artă*. București, 48, nr.1, 1979, p.44-54.

948. **Petrescu-Dîmbovița, M.** *Cetăți medievale de pământ pe teritoriul României < Középkori földvárak Románia területén >*. In: *Magazin istoric*. București, 12, nr.9, 1978, p.28-32.

949. **Petrescu-Dîmbovița, M.** *Cités médiévales en terre sur le territoire de la Roumanie (IX-e - X-e siècles)*. In: *Roumanie. Pages d'histoire*. București, 5, nr.2, 1980, p.159-172.

950.* **Petri, Aron.** *Festung Temeswar in 18. Jahrhundert*. München, 1966.

951. **Petri Mór.** *Szilágy vármegye monográfiája < Monografia comitatului Sălaj >*. I-II. Budapest, 1901.

952. **Petrik Albert.** *A szentbenedeki várkastély < Castelul din Mănăstirea >*. In: *Élet*. Budapest, 1, nr.17, 1909, p.542-544.

953. **Petrik Albert.** *Erdélyi várak < Cetăți transilvănene >*. In: *Élet*. Budapest, 1, nr.8, 1909, p.250-251.

954. **Petrik Albert.** *Erdélyi várak és templomkastélyok < Cetăți și biserici fortificate transilvănăne >*. In: *VU*, 58, nr.16, 1911, p.308-310.

955. **Philippi, Friedrich.** *Aus Kronstadt's Vergangenheit und Gegenwart*. Brașov, 1874, 104 p.

956. **Philippi, Friedrich.** *Die deutschen Ritter im Burzenlande*. In: *Programm des evangelische Gymnasiums zu Kronstadt 1860-61*. Brașov, 1861, p.1-72.

957. **Phleps, Hermann.** *Auf Spuren der deutschen Ritterordens im Burzenland*. In: *Siebenbürgische-deutsche Tageblatt*. Sibiu, 54, nr.16.072, 1927, p.5

958. **Phleps, Hermann.** *Auf Spuren der ersten Bauten der deutschen Ritterordens im Burzenland in Siebenbürgen*. In: *Zeitschrift für Bauwesen*. Berlin, nr.7-9, 1927, 12 p. (separatum).

959.* **Phleps, Hermann.** *Die Aussenbemalung siebenbürgischer Kirchen und Burgen*. In: *Die Denkmalpflege*. 2, 1909, p.57-59.

960.* **Phleps, Hermann.** *Die bauerliche Wehrbaukunst der siebenbürger Sachsen*. In: H.Zillich, *Siebenbürgen, ein abendländisches Schicksal*. Landgewiesche, 1968.

961. **Phleps, Hermann.** *Die Burgkirche zu Michelsberg in Siebenbürgen*. Separatum ex *Deutsche Bauzeitung*, Berlin, nr.55-56, 1924, 8 p.

962.* Phleps, Hermann. *Die hölzerner Wehrgänge an der sächsischen Kirchenkastellen*. In: *Zeitschrift für Geschichte der Architektur*. 2, nr.7, 1909, p.168-170.

963. Phleps, Hermann. *Die siebenbürgisch-sächsischen Kirchenburgen*. In: *Ostdeutsche Monatschrift*. Danzig, 7, nr.3, 1926, p.239-246.

964.* Phleps, Hermann. *Über Wehrgeschosse und Gadeb an Dorfkirchenburgen in Siebenbürgen und Westdeutschland*. In: *Südost-deutsches Archiv*. 1, 1958, p.30-31.

965.* Phleps, Hermann. *Von der Kirchenburg BIRTHÄLM*. In: *Siebenbürgisch-sächsischer Hauskalender*. München, 1956, p.57-61.

966. Phleps, Hermann. *Wiederherstellungsarbeiten an der Kirchenburg BIRTHÄLM in Siebenbürgen*. In: *Zentralblatt der Bauverwaltung versingt mit Zeitschrift für Bauwesen*. nr.5/6, 1942, p.61-65.

967. Piladus, V. *Fondarea cetății Brașov < A brassói vár alapítása >*. Brașov, Tip.G.I.Gologan, 1922, 84 p.

968. - . *< Pankota > < Pincota >*. In: *Hazai tudósítások*. Pest, 2, nr.47, 1807, p.382-383.

969. Plattner, Johann. *Die Burg Stolzenburg und die zerstörte ässere Ringmauer*. In: *Siebenbürgisch-deutsches Tageblatt*. Sibiu, nr. 15.379-15.380, 15.382, 1924, p.2-3.

970. Plattner, Johann. *Die Stolzenburg*. In: *Schäsburger Zeitung*. Sighișoara, 36, nr.36-37, 1908, p.141-146.

971. Plattner, Johann. *Michelsberg, rum. Cislădioara - ung. Kisdisznód*. In: *Siebenbürgisch-deutsches Tageblatt*. Sibiu, 56, nr.16.666, 16.667, 1929, p.2-4.

972. Plattner, Johann. *Stolzenburg. Skizzen aus seiner Vergangenheit*. Sibiu, 1907, 86 p.

973.* Pontelly István. *A tatárjás előtti magyar kövárak az archeologia és történettudomány mai állapotján < Cetațile maghiare de piatră dinainte de invazia tătară în lumina arheologiei și științei istorice actuale >*. In: *Délmagyar. tör. ért.* 1880, p.12-30.

974. Pop, Horea. *Observații de topografie arheologică la Șimleul Silvaniei < Régészettopográfiai megfigyelések Szilágysomlyón >*. In: *Sargetia*. Deva, 21-24, 1988-1991, p.707-713.

975. Pop, Ioan. *Date arheologice privitoare la istoria Brașovului în secolele IX-XII < Régészeti adatok Brassó IX-XII századi történetéhez >*. In: *Cumidava*. Brașov, 2, 1968, p.9-26.

976. Pop, Ioan I. *Contributions archeologiques à la connaissance des origines du Brașov médiéval*. In: *Actes du VII-e Congrès International des Sciences Préhistoriques et Protohistoriques. Prague 21-27 août 1966*. Prague, 1971, p.1.123-1.124.

977. **Popa, Al. - Berciu, I.** *Cetatea Alba Iulia* < A gyulafehérvári vár >. București, Edit. Meridiane, 1962, 78 p. + 3 tab.

978. **Popa, Octavian.** *Din istoria Făgărașului* < Fogaras történetéből >. In: *Blajul*. Blaj, 2, nr.1, 3-4, 1935, p.45-51, 146-154, 201-212.

979. **Popa, Octavian.** *Făgărașul sub domnia munteni* < Fogaras a havasalföldi fejedelmek alatt >. Făgăraș, Tip.Hațieganu, 1935, 36 p.; ibidem in: *Anuarul Gimnaziului de fete din Făgăraș pe anul 1933/1934*.

980. **Popa, Octavian.** *Făgărașul sub regii unguri (1464-1573)* < Fogaras a magyar királyok alatt (1464-1573) >. In: *Țara Birsei*. Brașov, 9, nr.5-6, 1937, p.372-385, 523-537.

981. **Popa, Radu.** *Burgen und Festungen in den Pässen der Südkarpaten*. In: *IBI. Bulletin*. 41, 1983, p.100-110.

982. **Popa, Radu.** *Cetățile din Țara Hațiegului* < A hátszegi várak >. In: *BMI*, 41, nr.3, 1972, p.54-66.

983. **Popa, Radu.** *Kreuzritterburgen im südosten Transsilvaniens*. In: *IBI. Bulletin*, 47, 1989, p.107-112.

984. **Popa, Radu.** *La începuturile evului mediu românesc. Țara Hațiegului* < A román középkor kereténél. Hatzeg >. București, Edit. științifică, 1988, 324 p.

985. **Popa, Radu.** *Noi cercetări de arheologie medievală în Maramureș. Șantierul Sarasău* < Ujabb középkori régészeti kutatások Máramaros területén. A szarvaszói régészeti telep >. In: *SCIV*, 22, nr.4, 1971, p.602-626.

986. **Popa, Radu.** *Observații privind zidurile cu mortar din cetățile dacice hunedorene* < Megfigyelések a hunyadmegyei dák várak vakolatos falait illetően >. In: *Sargetia*. Deva, 13, 1977, p.277-284.

987. **Popa, Radu.** *Șantierul arheologic Voievozi, com.Popești, jud.Bihar. Raport pentru campania de cercetări din anul 1976* < Az almaszegi (Papfalva község, Bihar megye) régészeti telep. Az 1976. évi régészeti ásatás jelentése >. In: *Cercetări arheologice*. București, 3, 1979, p.151-154.

988. **Popa, Radu.** *Țara Maramureșului în veacul al XIV-lea* < Máramaros a XIV. században >. București, Edit.Acad., 1970, 304 p.

989. **Popa, Radu.** *Tours d'habitation au commencement du Moyen Age roumain*. In: *IBI. Bulletin*, 34, 1978, 1979, p.115-126.

990. **Popa, Radu.** *Über die Burgen der Terra Hatzeg*. In: *Dacia*. București, 16, 1972, p.243-269.

991. **Popa, Radu.** *Valea Bistrei în secolele XIII-XIV. Cercetări documentare și arheologice în nordul Bihorului* < Bistra völgye a XIII-

XIV. században. Okleveles és régészeti kutatások Bihar északi részén >. In: *Centenar muzeal orădean*. Oradea, 1972, p.215-219.

992. **Popa, Radu. Voievozi. Un centru spiritual al românilor din nordul Bihorului în secolele XII-XIV** < Almaszeg. Az észak-bihari románok egyik szellemi központja a XII-XIV. században >. In: *Mărturii, evocări*. Oradea, 1980, p.39-43.

993. **Popa, R. - Căpățină, D. - Achim, V. O cetate medievală la izvoarele Begheiului. Cercetări de la Gladna Română, județul Timiș** < Egy középkori vár Bázod forrásainál. A gladnai (Temes megye) kutatások >. In: *Revista muzeelor și monumentelor. Monumente istorice și de artă*. București, 18, nr.1, 1987, p.12-16.

994. **Popa, R. - Căpățină, D. - Lukács, A. Cercetările arheologice de la Voievozi. Contribuții la istoria Bihorului în secolele XII-XV** < Az almaszegi régészeti ásatások. Adalékok Bihar megye történetéhez a XII-XV. században >. In: *Crisia*. Oradea, 17, 1987, p.61-105.

995. **Popa, R. - Căpățină, D. - Rădulescu, A. - Tomoni, D. Cetatea Făgetului (jud.Timiș). Cercetările arheologice din campaniile 1987-1988** < A facsádi (Temes megye) vár. Az 1987-1988. évi régészeti kutatások >. In: *Revista muzeelor și monumentelor. Monumente istorice*. București, 1, 1991, p.23-38.

996. **Popa, R. - Chidioșan, N. O reședință feudală din secolele XI-XIII la Sînnicolau de Beiuș pe Crișul Repede** < Egy XI-XIII. századi feudális székhely Belényesszentmiklóson, a Sebes Körösön >. In: *MCA*, 16, 1986, p.225-234.

997. **Popa, R. - Chidioșan, N. - Lukács A. O reședință feudală din secolele XI-XIII la Sînnicolau de Beiuș** < Egy XI-XIII. századi feudális székhely Belényesszentmiklóson >. In: *Revista muzeelor și monumentelor. Monumente istorice și de artă*. București, 15, nr.2, 1984, p.21-34.

998. **Popa, Radu - Ștefănescu, Radu. Șantierul arheologic Ungra** < Az ugrai régészeti telep >. In: *MCA*, 14, 1980, p.496-503.

999. **Popa, Radu - Zdroba, Mircea. Șantierul arheologic Cuhea, un centru voievodal din veacul al XIV-lea** < Az izakonyhai régészeti telep, egy XIV. századi vajdasági központ >. Baia Mare, 1966, 58 p.

1000. **Popa-Lisseanu, Gh. Apărarea țării prin prisăci** < Az ország védelme gyepek által >. In: *Buletinul Muzeului militar național*, București, 1, nr.2, 1937, p.24-25.

1001. **Popescu, M. Orașe și cetăți din Transilvania** < Erdélyi városok és várak >. București, Casa școalelor, 1943, 45 p.

1002. **Popescu, Rica. Branul în sistemul legăturilor comerciale dintre Brașov și Țara Românească în secolele XIV-XVI** < Töröcsvár a XIV-

XVI. századi Brasso és Havasalföld közötti kereskedelmi kapcsolatokban >. In: *Revista muzeelor*. București, 5, nr.1, 1968, p.62-65.

1003. Popescu, Rica. *Cetatea Făgărașului în lumina inventarelor sale din secolul al XVI-lea* < A fogarasi vár a XVII. századi lajstromok tükrében >. In: *Cumidava*. Brașov, 7, 1973, p.67-83.

1004. Popu, E. *Cetatea de pietra* < Kővár >. In: *Transilvania*. Sibiu, 11, nr.15, 1878, p.171-172.

1005. Porzsolt Ernő. *Vármok Erdély fénykorából* < Ruine de cetăți din epoca de glorie a Transilvaniei >. In: *Ellenzék*. Cluj, 6, nr.161-162, 1885, p.631, 635.

1006. P<ostelnicu>, G. *Descrierea Timișoarei de către un călător turc din veacul al XVII-lea* < Temesvár leirása egy XVII. századi török utazo által >. In: *Analele Banatului*. Timișoara, 1, nr.1, 1928, p.57-64.

1007. Prahoveanu, Ioan. *Cetatea Bran - 600 de ani de atestare documentară* < Töröcsvár - 600 év az első okleveles említéstől >. In: *Revista de istorie*. București, 30, nr.10, 1977, p.1839-1853.

1008. Prahoveanu, Ioan. *Cetatea Bran - șase sute de ani de atestare documentară (1377-1977)* < A Töröcsvár - 600 év az első okleveles említéstől (1377-1977) >. In: *Revista muzeelor*. București, nr.9, 1977, p.9-11.

1009. Prodan, D. *Domeniul cetății Ciceu la 1553* < A csicsoi váruradalom 1553-ban >. In: *Anuarul Institutului de istorie și arheologie Cluj*. 8, 1965, p.73-113.

1010. Prodan, D. *Domeniul cetății Șiria la 1525* < A világosi váruradalom 1525-ben >. In: *Anuarul Institutului de istorie și arheologie Cluj*. 3, 1960, p.37-102.

1011. Prodan, D. *Iobăgia în Transilvania în secolul al XVI-lea* < A jobbágység Erdélyiben a XVI. században >. I-II. București, Edit.Acad., 1967-1968.

1012. Prodan, D. *Urbariile Țării Făgărașului* < A Fogarasföld urbáriumai >. II. 1651-1680. București, Edit.Acad., 1976, 1019 p.

1013. Prox, A. *Die Zisterne in der Brasoviaburg*. In: *Mitteilungen des Burzenländer sächsischen Museums*. Brașov, 3, nr.1-2, 1938, p.7-10.

1014. Prox, Alfred. *Die Burgen des Burzenlandes*. In: *Siebenbürgische Archiv*. Köln-Graz, 1, 1962, p.29-62.

R

1015. - r. *Die Vergangenheit des Michelsberger Burg*. In: *KB*, 18, nr.16, 1904, p.248-251.

1016. **Rácz Józsa**. *Szamosújvár < Gherla >*. In: *Regelő*. Pest, 2, part.2, nr.46-47, 1843, p.1456-1461, 1489-1493.

1017.* **Rácz K.** < *Csicsir vár* > < *Cetatea Cicir* >. In: *Délmagyar. tört. ért.* 1883, 109-111.

1018. **Rácz Károly**. *Zaránd egyházmegye története < Istoria comitatului bisericesc Zarand >*. Arad, 1880, 293 p.

1019.* **Radnot S.** *Gogán-várolja - Küküllővár < Cetatea Gogan Varolea - Cetatea de Baltă >*. In: *Magyar hírlap*. Pest, 1, nr.9, 12-13, 1849.

1020. - . *Radnóti kastély < Castelul din Iernut >*. In: *Müller Gyula és Vahot Imre egyesült 1857-iki magyar- és erdélyország nagy képes naptára*. Pest, 1, 1857, p.157-158.

1021. **Rados Jenő**. *Magyar kastélyok < Castele maghiare >*. < Budapest, 1931 >, 238 p.

1022. **Rajka Géza**. *A kolozsvári Bethlen-bástya < Bastionul Bethlen din Cluj >*. In: *Erdély*. Cluj, 23, nr.5, 1913, p.74-86.

1023. - . *Regi várak < Cetăți vechi >*. In: *Ország-világ*. Budapest, 6, nr.26, 1885, p.428-429.

1024. **Rehner, Hermann**. *Heltau. Eine Monographie*. Sibiu, 1931, 162 p. + 12 tab.

1025.* **Reimesch, Friz Heinz**. *Die Bedeutung der Kirchenburg für die siebenbürger Sachsen*. In: *Die evangelische Diaspora*. 7, nr.2, 1925, p.106-114.

1026. **Reissenberger, Ludwig**. *Über die ehemalige Befestigung von Hermannstadt*. In: *Archiv*. 29, nr.2, 1900, p.315-417.

1027. **Reissland, Ingrid**. *Wehrhafte Kirchen, Bauernburgen, Kirchenburgen. Vergleich mittelalterlicher Wehrarchitektur in Südthüringen und Siebenbürgen*. In: *FVL*, 19, nr.2, 1976, p.40-51.

1028. **Rheindt, F.G.** *Burg und Dorf Michelsberg*. Sibiu, 1904, 32 p.

1029. **Rieger, Franz**. *Die Entwicklung von Hermannstadt in kulturelles und militärischer Beziehung*. In: *Organ der militärwissenschaftlichen Vereine*. Wien, 53, 1896, p.213-234.

1030. **Roediger Lajos**. *Sáncvonalokról Háromszék és Brassó megyében < Despre linii de valuri în comitatul Trei Scaune și Brașov >*. In: *AE*, 28, nr.1, 1908, p.85-86.

1031. Rőmer Flóris. *A szathmári püspökki megyében általnuk látott egyházi müemlékek lajstroma* < Lista monumentelor religioase văzute în comitatul episcopal Satu Mare >. In: *Archaéologiai közlémenyek*. Budapest, 4, nr.4, 1864, p.141-157.

1032. Rőmer Flóris Ferencz. *A tatárjarás előtti falazott várakról Magyarországon* < Despre cetățile de piatră din Ungaria, înainte de invazia tătară >. In: *AÉ*, 11, nr.3, 1877, p.69-78.

1033. Rosetti, Dinu V. *Așezarea românească din sec.XII-XVIII în cuprinsul cetății regale Peth. Fortificațiile de la Veterani* < A Peth királyi váron belüli XII-XVIII, századi román település. A Veterani-i erődítmények >. In: *Drobeta*. Turnu Severin, 1976, p.147-153.

1034. Roșu, Titus. *Oradea - cetatea Bihor, străveche așezare voievodală* < Várad - Biharvár egy ősi vajdasági település >. In: *Comuni-cări susținute la sesiunile închinete semicentenarului unirii Transilvaniei cu România*. Oradea, 1968, p.15-22.

1035. Roșu, Titus L. *Oradea - cetatea Bihor, străveche vatră voievodală - din epoca de piatră la sfârșitul secolului al XIV-lea* < Várad - Biharvár egy ősi vajdasági település a kőkortól a XIV. század végéig >. Oradea, 1992, 302 p.

1036. Roth, V. *Construcțiile de apărare ale sașilor din Ardeal* < Az erdélyi szászok védelmi építészete >. In: *Universul literar*. București, 41, nr.31, 1925, p.6-8.

1037. Roth, Viktor. *Geschichte der deutschen Baukunst in Siebenbürgen*. Strassburg, 1905, 127 p + 34 tab.

1038. Rothbacher, Ernst. *Heldorf. Monographie einer Burzen-länder Gemeinde*. București, Kriterion, 1977, 225 p + 13 pl.

1039. Rozvány György. *Nagy-Szalonta mezőváros történelme (monographiája)*. < Istoria (monografia) orașului Salonta >. Salonta, 1870, 135 + VIII p.

1040. Rőmer, Julius. *Aus des alten Heimat der deutschen Ritter*. In: *Jahrbuch des siebenbürgischen Karpathenvereins*. Sibiu, 26, 1906, p.1-13.

1041. Rőmer, Julius. *Eine Bauernburg*. In: *Von der Heide*. Timișoara, 6, nr.6, 1914, p.16-18.

1042. - . *Ruinele Chioarului* < Kővár romjai >. In: *Familia*. Oradea, 18, nr.36, 1882, p.433.

1043. Russu, Stelian. *O vizită la castelul lui Ioan Huniade* < Egy látogatás Hunyadi János kastélyában >. In: *Libertatea*. Orăștie, 3, nr.44, 1904, 1904, p.2-3.

1044. Rusu, Adrian Andrei. *Archäologische Ausgrabungen in siebenbürgischen mittelalterlichen Burgen (1955-1989). Bibliographie.* In: *Castrum Bene.* Budapest, 2, 1990 (1992), p.387-393.

1045. Rusu, Adrian Andrei. *Arheologia, cronologia și interpretarea istorică a unor cetăți medievale timpurii din Transilvania de est. Note critice* < Egyes kelet-erdélyi koraközépkori várak régészete, kronológiája és történelmi értelmezése. Kritikai jegyzetek >, In: *Crisia*, Oradea, 24, 1994 (1996), p.53-67.

1046. Rusu, Adrian Andrei. *Castelani din comitatul Hunedoara în secolul al XV-lea* < Hunyad megye várnagyok a XV. században >. In: *Studia Univ. "Babeș-Bolyai". Historia.* Cluj-Napoca, 26, fasc.1, 1981, p.12-25.

1047. Rusu, Adrian Andrei. *Castelani din Transilvania în secolele XIII-XIV* < Várnagyok Erdélyben a XIII-XIV. században >. In: *Anuarul Institutului de istorie și arheologie Cluj-Napoca.* 22, 1979, p.71-98.

1048. Rusu, Adrian Andrei. *Cercetări arheologice în cetatea Oradea. Sinteza preliminară a anilor 1991-1993* < Régészeti kutatások a váradi várban. A 1991-1993 évek összefoglalása >. In: *Crisia.* Oradea, 23, 1993, p.59-84.

1049. Rusu, Adrian Andrei. *Cetatea Alba Iulia în secolele XI-XIV. Cercetări vechi și noi* < A gyulafehérvári vár a XI-XV. században. Régebbi és újabb kutatások >. In: *Ephemeris Napocensis.* Cluj-Napoca, 4, 1994, p.331-351.

1050. Rusu, Adrian Andrei. *Cetatea Hațegului - monografie istorică și arheologică* < A hátszegi vár - történelmi és régészeti monográfia >. In: *Sargetia.* Deva, 16-17, 1982-1983, p.333-359.

1051. Rusu, Adrian Andrei. *Cetatea medievală de la Florești (jud.Cluj) (Cercetări arheologice din anii 1990-1991)* < A szászfenesi középkori vár (Kolozs megye) (régészeti kutatások a 1990-1991. évek-ből) >. In: *Ephemeris Napocensis.* Cluj-Napoca, 3, 1993, p.281-298.

1052. Rusu, Adrian Andrei. *Cetăți (castre) regale din Transilvania în secolele XI-XIII. Secuii și cetățile regale din Transilvania secolelor XI-XIII* < Erdélyi királyi várak (castrumok) a XI-XIII. században. A székelyek és a királyi várak a XI-XIII. századi Erdélyben >. In: *Buletin științific studentesc. Istorie, drept, filologie ...* București, 1975, p.21-30.

1053. Rusu, Adrian Andrei. *Cetățile medievale timpurii din zona orașului Cluj în lumina unui document inedit* < Koraközépkori várak Kolozsvár környékén egy kiadatlan oklevél tükrében >. In: *Studia Univ. "Babeș-Bolyai". Historia.* Cluj-Napoca, 25, fasc.1, 1980, p.8-13.

1054. Rusu, Adrian Andrei. *Considerații istorice asupra cetăților medievale timpurii din județul Sălaj* < Vélemények a Zilahmegye-i koraközépkori várépítészetéről >. In: *AMP*, 2, 1978, p.89-104.

1055. Rusu, Adrian Andrei. *Die Burgen des Hatzeger Distrikts im 15. Jahrhundert.* In: *Castrum Bene.* Budapest, 2, 1990 (1992), p.258-267.

1056. Rusu, Adrian Andrei. *Donjoane din Transilvania* < Erdélyi lakótornyok >. In: *AMN*, 17, 1980, p.177-197.

1057. Rusu, Adrian Andrei. *Geneza domeniilor cetăților din Transilvania (sec.XI-XIV)* < Az erdélyi váruradalmak kialakulása (XI-XIV sz.) >. In: *Anuarul Institutului de istorie și arheologie Cluj-Napoca.* 23, 1980, p.57-76.

1058. Rusu, Adrian Andrei. *Începuturile cetății feudale de la Bologna* < A sebesvári feudális vár kezdetei >. In: *AMP*, 4, 1980, p.403-420.

1059. Rusu, Adrian Andrei. *L'étude des châteaux en Transylvanie: la castellologie roumaine à l'époque du romantisme.* In: *Revue roumaine d'histoire.* București, 18, nr.1, 1979, p.155-163.

1060. Rusu, Adrian Andrei. *Manuscrisul nr.2 din colecțiile Bibliotecii centrale universitare din Cluj-Napoca și contextul său istoriografic* < A 2. számú kézirat a kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár gyűjteményéből és historiográfiai kontextusa >. In: *Biblioteca și învățămîntul.* Cluj-Napoca, 3, 1977, p.153-162.

1061. Rusu, Mircea. *Castrul roman Apulum și cetatea Alba Iulia* < A romai Apulum castrum és a gyulafehérvári vár >. In: *Anuarul Institutului de istorie și arheologie Cluj-Napoca.* 22, 1979, p.47-70.

1062. Rusu, Mircea. *Castrum, urbs, civitas (cetăți și "orașe") transilvănene din sec.LX-XIII* < Castrum, urbs, civitas (várak és "városok") a IX-XIII. századi Erdélyben >. In: *AMN*, 8, 1971, p.197-203; *Bericht II Internationales Kongress für slavische Archäologie.* III. Berlin, 1972, p.109-117.

1063. Rusu, Mircea. *Cetatea Moigrad și Porțile Meseșului* < A moigrádi vár és a Meszes-kapu >. In: *Sub semnul lui Clio.* Omagiu acad. prof. Șt.Pascu. Cluj, 1974, p.265-279.

1064. Rusu, Mircea. *Cetățile Aradului* < Arad várai >. In: *Ziridava.* Arad, 12, 1980, p.165-178.

1065. Rusu, Mircea. *Cetățile transilvănene din sec.LX-XI și importanța lor istorică* < A IX-XI, századi erdélyi várak és történelmi jelentőségük >. In: *Ziridava.* Arad, 10, 1978, p.159-171.

1066. Rusu, Mircea. *Contribuții arheologice la istoricul cetății Biharea* < Régészeti adalékok Biharvár történetéhez >. In: *Anuarul Institutului de istorie și arheologie Cluj.* 3, 1960, p.7-25.

1067. Rusu, Mircea. *Quelques remarques d'ordre archéologiques et historiques sur les places fortes transylvaines des IX-e - XII-e siècles.* In: *Actes du VII-e Congrès International des Sciences Préhistoriques et Protohistoriques. Prague, 21-27 août 1966.* III. Praga, 1971, p.1131-1135.

1068. Rusu, Mircea - Dănilă, Ștefan. *Cetatea feudală timpurie de la Șirioara < A sajosárvári korafeudális vár >.* In: *File de istorie.* Bistrița, 2, 1972, p.47-66.

S

1069. J. Sebes vára - Részlet a Körös völgyéből < Cetatea Bologna - Un fragment din valea Crișului >. In: *Magyarország és a Nagyvilág.* Budapest, 17, nr.49, 1880, p.791-792.

1070. J. Sebesvára < Cetatea Bologna >. In: *Hazánk és a külföld.* Pest, 6, nr.28, 1870, p.435.

1071. Sabău, Nicolae. *Descrierea cetății Făgărașului în două manuscrise din secolul al XVIII-lea < A fogarasi vár leírása két XVIII. századi kéziratban >.* In: *AMN,* 31/II, 1995, p.265-273.

1072. Sabău, Nicolae - Fleșer, Gheorghe. *Sculptura barocă a cetății Alba Iulia < Gyulafehérvár barokk szobrászata >.* In: *Anuarul Institutului de istorie și arheologie Cluj-Napoca.* 23, 1980, p.122-186.

1073. Salzer, Johann Michael. *Der königl. freie Markt BIRTHÄLM in Siebenbürgen.* Wien, 1881, 751 p + 7 tab.

1074. Salzer, Mich. *Kokelburg.* In: *Siebenbürgische Volkskalender.* Sibiu, 9, 1859, p.33-38.

1075. Sarudi Sebestyén József. *Csikdelne Szent János templom < Biserica Sfintu Ioan din Delnița >.* Cluj-Napoca, Utilitas Könyvkiadó, 1996, 16 p.

1076. Sasu, Ecaterina. *Cetăți în stilul Renașterii din Țara Crișurilor < Reneszánsz stílusú várak a Körösvidéken >.* In: *Centenar muzeal orădean.* Oradea, 1972, p.543-551.

1077. Săcară, Nicolae. "Castrum Myhald". In: *Tibiscus.* Timișoara, 4, 1975, p.167-183.

1078. Săcară, Nicolae. *Donjonul de la Turnu Ruieni < A sebesromi lakótorony >.* In: *Banatica.* Reșița, 3, 1975, p.303-309.

1079.* - . *Sächsische Burgen: Michelberg, Landskrone, Stolzenburg.* In: *Deutsches Tageblatt.* Berlin, nr.231, 1881.

1080. Sch<einer>, K. *Die historische Färbung unserer Kirchenburgen.* In: *KB,* 20, nr.23, 1928, p.239-240.

1081.* Scheiner, Walter. *Aus der Vergangenheit und Gegenwart der königl. freien Marktes Agnetheln.* Sibiu, 1900, 227 p.

1082. Schiff, Béla. *Unser "Alt Temesvár".* Timișoara, 1937, 202 p.

1083. Schilling, Rolland. *Considerații istorice asupra vechimii castelului medieval din Hunedoara < Vélemények a középkori vajdahunyadi vár régiségéről >.* In: *BMI*, 39, nr.2, 1970, p.55.

1084. Schmidt Vilmos. *Déva vára Erdélyben < Cetatea Deva în Transilvania >.* In: *Az Erdélyi Múzeum-egylet évkönyvei.* Cluj, 4, nr.1, 1867, p.93-107.

1085. Schmidt, Wilhelm. *Das Schloss Fogaras.* In: *Transsilvania. Monatschrift für siebenbürgische Landeskunde, Literatur und Landeskultur.* Sibiu, 3, nr.3-4, 1863, p.65-76, 111-122.

1086. Schmidt, Wilhelm. *Der rothe Thurm.* In: *Transsilvania. Monatschrift für siebenbürgische Landeskunde, Literatur und Landeskultur.* Sibiu, 3, nr.5, 1863, p.129-144.

1087. Schmidt, Wilhelm. *Die Stamburg der Hunyade und das Bergschlo Deva in Siebenbürgen.* In: *Transsilvania. Monatschrift für siebenbürgische Landeskunde, Literatur und Landeskultur.* Sibiu, 3, nr.7-8, 1863, p.193-218, 249-273.

1088. Schnell, C.E. *Beschreibung der Burzenländer Burgen aus den XVIII. Jahrhundert.* In: *Korrespondenzblatt*, 17, nr.9-11, 1894, p.121-123, 129-131, 137-139.

1089.* Scholtz, Arnold. *Geschichte der Festung Nagyvárad.* Oradea, 1907, 276 p.

1090. Schuchhardt, Carl. *Die Burg im Wandel der Weltgeschichte.* Potsdam, 1931, 350 p.

1091. Schulcz Ferencz. *Építész jelentése erdélyi utjáról < Raportul arhitectului S.F. despre drumul său transilvănean >.* In: *AÉ*, 2, nr.8-11, 1869, p.141-145, 157-162, 177-181, 201-205.

1092. Schulcz József - Ángyán György. *A vajda hunyadi vár restaurálásának története < Istoria restaurării cetății Hunedoara >.* Pest, 1876, 38 p.

1093. Schuler-Libloy, Er. *Das Burzenland mit Kronstadt und Törzburg.* In: *Siebenbürgische Volkskalender.* Sibiu, 21, 1872, p.33-46.

1094. Schuller, Günter. *Die Stadt unter der Zinne im 16. und 17. Jahrhundert.* In: *KB*, 47, nr.9, 1981, p.7.

1095. Schuller, J.K. *Zur Geschichte des Befestigung von Hermannstadt.* In: *Transsilvania. Monatschrift für siebenbürgische Landeskunde, Literatur und Landeskultur.* Sibiu, 2, nr.21, 1862, p.257-259.

1096. Schuller, J.K. *Zur Geschichte der Ringmauern von Hermannstadt.* < s.l., s.e. >, < 1853 >, 15 p.

1097. **Schuller, Josef.** *Kronstadt.* Braşov, Verlag von Heinrich Zeidner, 1898, 116 p.

1098. **Schuller, Richard.** *Alt-Schässburg. Kulturhistorische Skizze.* Ed. a 3-a, Sighişoara, Verlag Friedr J.Horeth, 1934, 74 p.

1099. **Schullerus, Adolf.** *Grenzburgen der Altlinie.* In: *Korrespondenzblatt*, 41, nr.5-8, 1918, p.17-21.

1100. **Schuster, August.** < *Zur Geschichte der Burg von Michelsberg* >. In: *Transsilvania. Beiblatt zum Siebenburger Boten.* Sibiu, 5, nr.76, 1844, p.344-347.

1101. **Schuster, Fr.** *Die Geschichte der Brasoviaburg.* In: *Das Burzenland. IV. Die Dörfer des Burzenlandes.* Theil 1, Braşov, Verlag Burzenländer sächs. Museum, 1929, p.79-86.

1102. **Schuster, Fr.** *Die Geschichte der Törzburg.* In: *Das Burzenland. IV. Die Dörfer des Burzenlandes.* Theil 1, Braşov, Verlag Burzenländer sächs. Museum, 1929, p.89-96.

1103. **Schuster, Fritz.** *Aus welchen Grunde und wann ist die Burg auf der Zinne bei Kronstadt abgetragen worden.* In: *Korrespondenzblatt*, 48, nr.1-2, 1925, p.8-12.

1104. **Schuster, Fritz.** *Das Burzenland als Grenzschutzsiedlung.* In: *SV*, 56, nr.4, 1933, p.358-359.

1105. **Schuster, Fritz.** *Die Törzburg <und der Törzburger Dominium >.* In: *Kronschätter Zeitung.* Braşov, 81, nr.90-92, 1917, p.3-4.

1106. **Schuster, Fritz.** *Einiges über der ehemalige Burg auf der Zinne (gewöhnlich Brassoviaburg genannt).* In: *Kronschätter Zeitung.* Braşov, 80, nr.112-115, 1916, p.3-5.

1107. **Schuster, Fritz.** *Geschichtskritische Bemerkungen zu J.Clincius Ausführungen über Burg und Dorf Marienburg im Burzenland.* In: *Mitteilungen des burzenländer sächsischen Museums.* Braşov, 3, nr.3-4, 1938, p.107-127.

1108. **Schuster, Fritz.** *Ist die Burgruine "Negru Vodă" in Törzburger Pass das "castrum munitissimum" der Deutschordensritter im Kumanenlande ?* In: *SV*, 58, nr.3, 1935, p.145-147.

1109.* **Schuster, Fritz.** *Törzburg und die dazugehörigen Ortschaften.* In: *Kronstader Zeitung.* Braşov, 85, nr.18, 1921.

1110. **Schuster, Fritz.** *Zwei Urkunden über der einstige Burg auf der Zinne.* In: *Korrespondenzblatt*, 46, nr.12, 1923, p.89-91.

1111. **Schuster, Martin.** *Schloss Déva in Siebenbürgen. Topographisch-historisch-touristische Skizze.* In: *Jahrbuch des siebenbürgischen Karpathenvereins.* Sibiu, 25, 1905, p.59-144.

1112. Schwarz, K. *Hermannstadt's frühere Wehkraft. Eine Monographie.* In: *Aus Siebenbürgens Vorzeit und Gegenwart.* Sibiu, 1857, p.70-73.

1113. Sebastian, E.G. *German fortified Churches in Transylvania.* In: *Antiquity.* London, 6, nr.23, 1932, p.301-326.

1114. Sebestyén, Gh. *Cetatea Făgăraşului* < A Fogaras vára >. Bucureşti, Edit.tehnică, 1992, 158 p. + 22 tab.

1115. Sebestyén, Gheorghe. *Castelele și curiile Renaşterii în Transilvania* < A reneszánsz kastélyok és udvarházai Erdélyben >. In: *AMN*, 22-23, 1985-1986, p.267-277.

1116. Sebestyén, Gheorghe. *Castelul de la Medieşul Aurit* < Az aranyosmegyesi kastély >. In: *Arhitectura.* Bucureşti, 33, nr.4, 1985, p.46-49.

1117. Sebestyén, Gheorghe. *Cetatea Caransebeş. Rectificări și dubii* < A káránsebesi vár.Újraigazítások és kételjek >. In: *AMN*, 26-30/II, 1989-1993, p.521-523.

1118. Sebestyén, Gheorghe. *Cetatea Odorheiul Secuiesc* < A székelyudvarhelyi vár >. In: *Arhitectura.* Bucureşti, 32, nr.2, 1984, p.29-32.

1119. Sebestyén, Gheorghe. *Cetatea Oradea* < A váradi vár >. In: *Arhitectura.* Bucureşti, 31, nr.6, 1983, p.33-38.

1120. Sebestyén, Gheorghe. *Fortificațiile oraşului Făgăraş din secolul al XVII-lea* < A Fogaras város XVII. századi erőtitmenyei >. In: *BCMI*, 2, nr.2, 1991, p.32-33.

1121. Sebestyén, Gheorghe. *O pagină din istoria arhitecturii României. Renaşterea* < Románia építészettörténetének egyik szakasza. A reneszánsz >. Bucureşti, Edit. tehnică, 1987, 207 p.

1122. Sebestyén, Gheorghe. *Unele aspecte privind constructorii Renaşterii în Transilvania* < Néhány szempont az erdélyi reneszánsz építőit illetően >. In: *Apulum.* Alba Iulia, 22, 1984, p.123-127.

1123. Sebestyén, Gheorghe. *Unele cetăți ale Banatului și desenele lui L.F.Marsigli* < Egyes bánási várak és L.F.Marsigli rajzai >. In: *Revista muzeelor și monumentelor. Monumente istorice și de artă.* Bucureşti, 15, nr.1, 1984, p.41-49.

1124. Sebestyén Gh. - Sebestyén, V. *Arhitectura Renaşterii în Transilvania* < A reneszánsz építészet Erdélyben >. Bucureşti, Edit.Acad., 1963, 251 p.

1125. Secară, Nicolae. *Turnul medieval de la Ciacova* < A csáki középkori torony >. In: *Tibiscus.* Timișoara, 1, 1971, p.157-172.

1126. Seivert, G. *Der Rotherthurmpass und der Contumaz.* In: *Siebenbürgischer Volkskalender.* Sibiu, 19, 1870, p.60-67

1127. **Seivert, Gustav.** *Der Grefendorf von Kelling. Eine culturhistorische Novelle aus dem vierzenten Jahrhundert.* Sibiu, 1863, 399 p.

1128. **Seivert, Gustav.** *Die Michelsberger Burg. Eine historische Skizze.* Sibiu, 1865, 17 p.

1129. **Seivert, Gustav.** *Die Stadt Hermannstadt. Eine historische Skizze.* Sibiu, Druck un Verlag von Theodor Steinhauszen, 1859, 103 p + 1 h.

1130. **Sigerus, Emil.** *Aus alter Zeit. 50 Bilder in Doppelton-Lichtdruck aus siebenbürg.-sächscischen Städten mit einem Vorwort und erläuterndem Text.* Sibiu, 1904, <s.p.>

1131. **Sigerus, Emil.** *Siebenbürgisch-sächsische Burgen und Kirchenkastelle.* Ed. a 4-a. Sibiu, Druck und Verlag der Kunstanstalt Jos.Drotleff, 1909, 16 p. + 52 tab.

1132. **Sigerus, Emil.** *Unsere Kirchenburgen in der Kunstwissenschaftlichen Literatur.* In: *Die Karpathen.* Sibiu, 1, nr.6, 1907, p.172-175.

1133. **Sigerus, Emil.** *Von alten Hermannstadt.* I-III. Sibiu, 1922-1928.

1134. **Sigerus, Emil.** *Zur Befestigung Hermanstadts.* In: *Deutsche Forschung in Südosten.* Sibiu, 1, 1942, p.654-655.

1135. **Sigerus, Emil.** *Zwei königsschlösser in der Karpathen.* In: *Jahrbuch des siebenbürgisches Karpathenvereins.* Sibiu, 8, 1888, p.38-47.

1136. **Sighiarteu, El.** *Colinele și cetatea Ciceului < A csicsoi domok és vár >.* Cluj, Tip.Ardealul, 1928, 68 p.

1137. **Sinigalia, Tereza.** *Biserica fortificată din Dealul Frumos < A lessesi erődített templom >.* In: *Revista muzeelor și monumentelor. Monumente istorice și de artă.* București, 45, nr.1, 1976, p.67-72.

1138. - . *Solymos vára Aradmegyében < Cetatea Șoimoș în comitatul Arad >.* In: *Hazánk s a külföld.* Pest, 6, nr.31, 1870, p.481-482.

1139. - . *Solyomosvár romjai < Ruinele cetății Șoimoș >.* In: *Ország tükre.* Budapest, 4, nr.7, 1865, p.63, 64-65.

1140. **St. Ödön.** *A szentmihálykői várrom < Ruina cetății Tăuți >.* In: *Hazánk s a külföld.* Pest, 6, nr.1, 1870, p.1-2.

1141. **St. Ödön.** *A torockói várromok < Ruinele cetății Colțești >.* In: *Hazánk s a külföld.* Pest, 5, nr.21, 1869, p.329, 330.

1142. **Stahl, Paul Henri - Petrescu, Paul.** *Gospodării românești cu ocol întărit < Român gazdaságok erődített kerteléssel >.* In: *Studii de etnografie și artă populară.* București, Edit.științifică, 1965, p.193-227.

1143. **Stenner, Fr.** *Etwas von den Stadtmauern Kronstads.* In: *Korrespondenzblatt,* 24, nr.7, 1901, p.77-78.

1144. Stibli Sándor. *A szárhegyi kastély* < Castelul din Lăzarea >. In: *Korunk*. București, 40, nr.11, 1981, p.859-864.

1145. Stoicescu, N. *Le rôle des monastères et des églises fortifiées dans la défense des pays roumains*. In: *Revue roumaine d'histoire*. București, 18, nr.1, 1979, p.181-185.

1146. Stoob, Heinz. *Kennzeichen der mittelalterlichen Städtebildung im Karpathenboden*. In: *FVL*, 21, nr.1, 1978, p.73-80.

1147. - . *Strassburg am Marosch. Belehrendes und Unterhaltendes aus der Vergangenheit dieses Städtchens*. Sibiu, Tip. Josef Drotleff, 1866, 80 p.

1148. Straubert Ödön. *Törcs határvár. Kecskö* < Cetatea de graniță Bran. Piatra Craivii >. In: *Hazánk s a külföld*. Pest, 5, nr.37, 1869, p.577-578, 580.

1149. Streitfeld, Th.B. *Die Sastschorer Burg*. In: *SV*, 62, nr.2-3, 1939, p.126-144, 257-278.

1150. Streitfeld, Theobald. *Mittelalterliche Vorhöhenburgen im südwestlichen Siebenbürgen*. In: *Zeitschrift für siebenbürgische Landeskunde*. Wien, 3(74), Heft 2, 1980, p.122-126.

1151. Streitfeld, Th. *Mittelalterliche Vorhöhenburgen im Unterwald*. In: *FVL*, 20, nr.2, 1977, p.40-48.

1152. Stroia, Mircea. *Considerații asupra toponimului "prisaca"* < Vélemények a "gyepű" helynevről >. In: *Carpica*. Bacău, 11, 1979, p.265-273.

1153. Suci, Adrian. *Castelul Huniade* < A Hunyadi kastély >. In: *Banatul*. Timișoara, 2, nr.7-8, 1927, p.46-48.

1154. Suci, Adrian. *Castelul Huniade din Hunedoara* < A vajdahunyadi Hunyadi kastély >. In: *Banatul*. Timișoara, 2, nr.12, 1927, p.7-14.

1155. Suci, I.D. *Istoria bimilenară a unui oraș. Castrul Timiș* < Egy kétezres éves város története >. In: *Orizont*. Timișoara, 29, nr.10-12, 1979, p.8.

1156. Syrigambus, Th.-Szentgyörgy és vára < Colțeștiul și cetatea sa >. In: *Szépirodalmi közlöny*. Pest, nr.101, 1858, p.2418-2420.

1157. Sz.K. *Az ózdi kastély* < Castelul din Ozd >. In: *VU*, 12, nr.53, 1865, p.676-677.

1158. Szabó Imre. *Déva vára* < Cetatea Deva >. Deva, 1910, 32 p. + 1 h.

1159. Szabó Károly. *A régi Mikó-váráról* < Despre vechea cetate Mikó >. In: *Új magyar múzeum*. Pest, 4, part.2, 1854, p.270-273.

1160. Szabó Károly. *Szinyér vára leltára 1559-ből* < Inventar al cetății Seini din 1559 >. In: *Történelmi tár*. Budapest, 1878, p.663-665.

1161. Szabó T. Attila. *Dés története* < Istoria Dejului >. In: *Szolnok-Doboka magyarsága*. Dej-Cluj, 1944, p.131-163.

1162. Szádeczky L. *Fogarasi történelmi emlékek* < Monumente istorice făgărășene >. In: *EM*, 9, nr.6, 1892, p.326-345.

1163. Szádeczky Lajos. *Fogaraszára és uradalma történeti emlékei* < Cetatea Făgăraș și monumentele istorice ale domeniului ei >. Cluj, 1892, 83 p.

1164. Szádeczky Lajos - Török István. *A kolozsvári Bethlen-bátya nevééről* < Despre numele bastionului clujean Bethlen >. In: *EM*, 22, nr.1, 1905, p.54-58.

1165. - . Szamosújvár < Gherla >. In: *Életképek*. Pest, 1, nr.3, 1848, p.91-94.

1166.* Szamota István. *A fogarasi uradalom rentartása a XVI. század közepéről* < Administrarea domeniului Făgăraș la mijlocul secolului al XVI-lea >. In: *Gazdaságtörténelmi szemle*. 1, 1894.

1167. - . Székely-Udvarhely vára < Cetatea Odorheiului >. In: *Erdélyi képes naptár*. Cluj, 1879, p.34-36.

1168. Székely Z. *Raport preliminar asupra sondajelor executate de Muzeul regional din Sf.Gheorghe în anul 1956* < Előzetes jelentés a sepsiszentgyörgyi regionalis Muzeum 1956. évi terepkutatásairól >. In: *MCA*, 5, 1959, p.231-237.

1169. Székely Z. *Săpăturile executate de muzeul din Sf.Gheorghe (1959-1966)* < A sepsiszentgyörgyi muzeum által végzett ásatások (1959-1966) >. In: *MCA*, 9, 1970, p.297-315.

1170. Székely Zoltán. *Ásatások a lemhenyi (Kovácszna megye) és a csikrákosi (Hargita megye) várban* < Săpături în cetățile Lemnia (jud. Covasna) și Racu (jud.Harghita) >. In: *Acta Hargitensia*. Miercurea Ciuc, 1, 1980, p.39-48.

1171. Székely Zoltán. *Cercetările și săpăturile de salvare executate de Muzeul regional din Sf.Gheorghe în anul 1955* < A sepsiszentgyörgyi regionalis Muzeum kutatásai és régészeti ásatásai 1955-ben >. In: *MCA*, 3, 1957, p.149-159.

1172. Székely Zoltán. *Contribuții la problema fortificațiilor și formelor de locuire din sud-estul Transilvaniei* < Adalékok a dél-kelet-erdélyi erődítmények és településformák kérdéséhez >. In: *Aluta*. Miercurea Ciuc, 8-9, 1976-1977, p.52-110.

1173. Székely Zoltán. *Săpăturile arheologice de la Porumbenii Mici* < A kisgalambfalvi régészeti ásatások >. In: *MCA*, 6, 1959, p.523-530.

1174. Székely Zoltán. *Săpăturile din anul 1949 la Leț-Varhegiu (Trei Scaune). Tezaurul dacic dela Șimleul Silvaniei. Săpăturile din anul 1949 la Bixadul Oltului (Trei Scaune)* < A lécfalvi Várhegyénél (Háromszék) végzett régészeti ásátások 1949-ben. A szilágysomlyói dák kincslelet. Az 1949. évi sepsibükszádi ásátások >. București, 1951, 93 p + 20 pl.

1175. Székely Zoltán. *Sistemul de fortificare la așezarea neolitică de la "Tyiszk" și la cetatea feudală de la "Csokás" în satul Ariușd (jud. Covasna)* < A "tyiszki" neolitikus település és a "csokási" feudális vár erődítési rendszere Erősdön (Kovászna megye) >. In: *Aluta*. Sfintu Gheorghe, 12-13, 1981, p.39-49.

1176. - . Székelyhid lerombolása 1665-ben < Dărimarea cetății Săcuieni în 1665 >. In: *HK*, 3, nr.4, 1890, p.564-566.

1177. Szendrei János. *Váraink rendszere és fölszerelése a XVI. és XVII. században* < Organizarea și dotarea cetățililor noastre din sec.XVI și XVII >. In: *HK*, 1, nr.1, 3-4, 1888, p.86-103, 416-430, 617-631.

1178. Szentgyörgyi Mária. *Kövár vidékének társadalma* < Societatea districtului Chioar >. Budapest, 1972, 190 p. + 1 h.

1179. Szentkláray Jenő. *Krassó vármegye őshajdana* < Istoria străveche a comitatului Caraș >. Budapest, 1900, 205 p.

1180.* Szentkláray Jenő. *Temesvár sz.kir. város története a vár keletkezésétől 1850-ig* < Istoria orașului liber regesc Timișoara de la începuturile cetății pînă la 1850 >. 108 p.

1181. Szentpétery Tibor - Kerny Terézia. *Az Olttól a Küküllőig. Erdélyi száz erődtemplomok* < De la Olt la Tîrnava. Biserici fortificate săsești din Transilvania >. Budapest, 1990, 143 p.; *Gottes feste Burgen. Sächschiche Wehrkirchen des Mittelalters in Siebenbürgen*. Budapest, 1990, 143 p.

1182.* Szilágy Lajos. *Bihar község három nevezetessége. 1. A bihari földvár. 2. A Bocskai fejedelem szüleje. 3. A tárogato* < Cele trei importante ale comunității Biharea. 1. cetatea de pămînt. 2. locul de naștere al principelui Bocskai. 3. tarogatul >. In: *Hortobágy*. Debrecen, 14, 1863.

1183. Szilágy Sándor. *A Zrinyiek ősi fészke* < Străvechiul cuib al familiei Zriny >. In: *Pesti napló*. nr.71, 1876.

1184.* Szilágyi Sándor. *Küküllő vár és megyéje* < Cetatea de Baltă și comitatul ei >. In: *Életképek*. Pest, 2, nr.1, nr.18, 1848, p.432-435, 559-565.

1185. Szinte Gábor. *Kerek erőd Kirvadia fölött* < Fortificație circulară deasupra Crivadiei >. In: *AÉ*, 14, nr.2, 1894, p.110-114.

1186. Szinte Gábor. *Kolczvár* < Cetatea Colț >. In: *A hunyadmegyei történelmi és régészeti társulat évkönyve*. Cluj, 7, 1891-1892, (1893), p.69-79.

1187. Szinte Gábor. *Kolczvár romjai* < Ruinele cetății Colț >. In: *Erdély*. Cluj, 2, nr.9, 1893, p.295-303.

1188. Szinte Gábor. *Vajda-Hunyad* < Hunedoara >. In: *Erdély*. Cluj, 7, nr.10-12, 1898, p.95-100.

1189. - . *Szolnok-Doboka vármegye monografiája* < Monografia comitatului Solnoc-Dăbica >. II-III, VI. Dej, 1900.

1190. Szongott Kirstóf. *Szamosújvár szab.kir. város monográfiája* < Monografia orașului liber regesc Gherla >. I. Gherla, 1901, 435 p.

§

1191. - . *Șantierul "Așezări slave în regiunile Mureș și Cluj"* < A "Kolozs és Maros kerületek szláv települései" régészeti telepe >. In: *SCIV*, 3, 1952, p.311-348.

1192. - . *Șantierul Morești* < A malomfalvi régészeti telep >. In: *SCIV*, 4, nr.1-2, 1953, p.275-311; 5, nr.1-2, 1954, p.199-231; 6, nr.3-4, 1955, p.643-685.

1193. Șerban, Constantin. *Geneza orașelor medievale românești* < A román középkori városok kialakulása >. In: *Studii și articole de istorie*. București, 14, 1969, p.59-72.

1194. Șerban, Constantin. *Principalele cetăți din Transilvania în sec.XIV-XVII* < Erdély jelentősebb várai a XIV-XVII. században >. In: *Studii și articole de istorie*. București, 53-54, 1986, p.243-254.

1195. - . < *Șiria* >. In: *VU*, 39, nr.14, 1892, p.237.

1196. - . < *Șoimoș* >. In: *VU*, 39, nr.14, 1892, p.236.

1197. Șt. N. Castelul de la Bran < A Töröcsvári kastely >. In: *Albina*. București, 10, nr.47-48, 1907, p.1229-1232.

1198. Șt. N. Severinul. Banatul și cetatea < Szörény. A Bánság és a vár >. In: *Albina*. București, 10, nr.30-31, 1907, p.797-799.

1199. Șteiu, Nicolae. *Domeniul cetății Almașu Mare și obligațiile supușilor în secolul al XVII-lea* < A nagyalmási várbirtok és alattvalóinak kötelezettségei a XVII. században >. In: *AMP*, 11, 1987, p.229-233.

1200. Șuluțiu, Octav. *Brașov* < Brasso >. București, Fundația pentru literatură și artă Impr. Națională, 1937, 228 p.

T

1201. T.K. *A boros-jenei vár a Rákóczi ágyúja* < Cetatea Ineu și tunul lui Rákóczi >. In: *Ország tükre*. Pest, 3, nr.36, 1864, p.430.

1202. Takács Sándor. *A magyar vár* < Cetatea maghiară >. In: *Századok*. Budapest, 41, 1907, p.726-741, 815-837.

1203. Takács Sándor. *Kövár* < Chioar >. In: *VU*, 16, nr.12, 1869, p.157-158.

1204. Talos, Augustin. *Cetatea Gherlei. Spicuri istorice* < A szamosujvári vár. Történelmi részletek >. Gherla, Tip. "Aurora", 1933, 59 p.

1205. Tănăsescu, Constantin. *Date privitoare la orașul și cetatea Deva în secolele XVI și XVII* < Adatok a XVI-XVII. századi Déva városát és várát illetően >. In: *Sargetia*. Deva, 18-19, 1984-1985, p.203-214.

1206. Tănăsescu, Constantin. *Date privitoare la orașul și cetatea Deva în secolul al XVIII-lea* < Adatok a XVIII. századi Déva városát és várát illetően >. In: *Sargetia*. Deva, 14, 1979, p.261-273.

1207.* Téglás István. *A köhalmi vár* < Cetatea Rupea >. In: *Kolozsvár*. 1898.

1208. Téglás G. *Kik építették a székely-udvarhelyi Budvárat ?* < Cine a construit cetatea Budavár de la Odorhei ? > In: *AE*, 17, nr.2, 1897, p.108-115.

1209. Téglás Gábor. *A Limes Dacicus két Küküllő és Olt közötti részlete Udvarhelymegye északi és keleti hegységeiben Oroszfalutól Alsó-Rákospig* < Fragmentul limesului dacic, dintre Tîrnave și Olt, în nordul și estul comitatului Odorhei, de la Ruseni și pînă la Racoșul de Jos >. In: *Archeologiai közlemények*. Budapest, 19, 1895, p.5-54.

1210. Téglás Gábor. *Dák várak Udvarhelymegye keleti és északi hegyvidékein* < Cetăți dacice în regiunea muntoasă din estul și sudul comitatului Odorhei >. In: *EM*, 12, nr.6-7, 1895, p.237-247, 312-319.

1211. Téglás Gábor. *Hunyadmegyének a törökvilágban szerepelt barlangerődítményei* < Peșteri fortificate din comitatul Hunedoara în timpul turcilor >. In: *Századok*. Budapest, 23, nr.1, 1889, p.19-29.

1212. - . *Temesvár 1660-ban* < Timișoara în 1660 >. In: *Történelmi és régészeti értesítő*. Timișoara, 17, nr.3-4, 1901, p.60-63.

1213. Teodorescu, Caius. *Date privind instituția plăieșiei în Transilvania în secolele XVII-XVIII* < Adatok a XVII-XVIII. századi erdélyi határőrség intézményéhez >. In: *Culegere de studii și cercetări*. Brașov, 1, 1967, p.151-167.

1214. **Teőrök Károly.** *Brassó látképe, fellegvára s-a Cenk hegye* < Priveleştea Braşovului, citadela şi dealul Țimpa >. In: *Hazánk s a külföld.* Pest, 4, nr.17, 1868, p.259-260.

1215. **Teutsch, Fr.** *Unsere Burgen und die Wehrhaftigkeit der Sachsen in der Vergangenheit.* In: *Bilder aus der vaterländischen Geschichte.* II. Sibiu, 1899, p.208-224.

1216. **Teutsch, Friedrich.** *Unsere Burgen.* In: *Jahrbuch des siebenbürgischen Karpathenvereins.* Sibiu, 3, 1883, p.119-139; 4, 1884, p.67-85; 6, 1886, p.33-64; 9, 1889, p.61-86.

1217. **Teutsch, Friedrich.** *Zur Geschichte von Reps.* In: *Archiv,* 13, nr.1, 1876, p.155-199.

1218. **T<eutsch>, G<eorg> D<aniel>.** *Die Lage der Schwarzburg in Burzenlande.* In: *Korrespondenzblatt,* 5, nr.12, 1882, p.129-130.

1219. **Teutsch, G.D.** *Zur geschichte von Bistritz.* In: *Archiv,* 4, 1859, p.255-294.

1220. **Thalgott, Erich Michaél.** *Hermannstadt. Die baugeschichtliche Entwicklung einer siebenbürgischen Stadt.* Sibiu, 1933, 84 p.

1221. **Thaly Kálmán.** *Kövár vára és tartozandóságainak leltára* < Cetatea Chioar şi inventarul posesiunilor ei >. In: *Történelmi tár.* Budapest, 1889, p.387-392.

1222. **Thaly Kálmán.** *Szilágy-Somlyó várának leltára 1668-bol* < Inventarul cetăţii Şimleul Silvaniei din 1668 >. In: *Történelmi tár.* Budapest, 1882, p.178-188.

1223. **Thiess, Karl.** *Die Festung Karlsburg.* In: *Siebenbürgische Volkskalender.* Sibiu, 1, 1852, p.41-43.

1224. - . *Timişoara. Pagini din trecut şi de azi* < Temesvár. Leirások a multbol és a jelenből >. Timişoara, 1969, 428 p.

1225. **<Togan, Nicolae>.** *Cetatea Bihorului* < Biharvár >. In: *Transilvania.* Sibiu, 31, nr.6, 1900, p.183-184.

1226. **Tonk Sándor.** *Marosvásárhely. Vártemplom* < Țirgu Mureş. Cetatea bisericească >. Sfintu Gheorghe, 1994, 16 p.

1227. **Torma József.** *A zonuki grófság* < Domeniul Zalnoc >. In: *Turul.* Budapest, 1886, p. 89.

1228. **Tóth-Szabó Pál.** *A bihari vár* < Cetatea Bihor >. In: *Századok.* Budapest, 34, nr.3, 1900, p.547-551.

1229. **Tóth-Szabó Pál.** *Nagyvárad az Erdélyi fejedelmek s a török uralom korában* < Oradea în vremea principilor Transilvaniei şi a stăpînirii turceşti >. In: *A jászóvári prémontrei kanonokrend nagyváradai fögymnasiunának értesítője az 1903-1904 iskolai évről.* Oradea, 1904, p.3-132.

1230. - . *Törcs határvár Erdélyben* < Cetatea de graniţă Bran, în Transilvania >. In: *VU,* 14, nr.8, 1877, p.118-119.

1231. - . *Töröcsvár* < Cetatea Bran >. In: *Ország tükre*. Pest, 3, nr.33, 1864, p.386-387, 393.

1232. **Török Gábor**. *Történelmi vázlat Arad és vidékének multjából* < Schiță istorică despre trecutul Aradului și a ținutului său >. In: *Arad-megye és Arad-város ismertetése*. Arad, Réthy Lipót, 1871, p.3-20.

1233. **Treiber, G.** *Die Anlage der Brasoviaburg*. In: *Das Burzenland*. IV. *Die Dörfer des Burzenlandest*. 1 Theil. Brașov, Verlag Burzenländer sächs. Museum, 1929, p.78-79.

1234. **Treiber, G.** *Die Anlage der Törzburg*. In: *Das Burzenland*. IV. *Die Dörfer des Burzenlandest*. 1 Theil. Brașov, Verlag Burzenländer sächs. Museum, 1928, p.87-89.

1235. **Treiber, G.** *Die Anfänge der Stadt Klausenburg*. In: *Korrespondenzblatt*, 50, nr.5-6, 1927, p.69-71.

1236. **Treiber, G.** *Die Burg auf dem Gesprengberg*. In: *Mitteilungen des Burzenländer sächsischen Museums*. Brașov, 2, nr.1-4, 1937, p.44-47.

1237. **Treiber, G.** *Die Burg bei Rucăr. Die Anlage der Burg*. In: *Das Burzenland*. IV. *Die Dörfer des Burzenlandest*. 1 Theil. Brașov, Verlag Burzenländer sächs. Museum, 1929, p.56-57.

1238. **Treiber, G.** *Die siebenbürgisch-sächsischen Kirchenburgen*. In: *Deutsches Vaterland*. Wien, 4, 1922, p.122-126.

1239. **Treiber, G.** *Die Törzburg*. In: *Jahrbuch des Burzenländer sächsische Museums*. Brașov, 1, 1925, p.122-126

1240. **Treiber, G.** *Kronstadt und des Schloss auf dem Schlossberg*. In: *Mitteilungen des Burzenländer sächsischen Museums*. Brașov, 2, nr.1-4, 1937, p.29-34.

1241. **Treiber, Gustav.** *Alte kronstädter Ziegelmasse. Zur Frage der Datierung der Brasovia-Burg auf der Zinne bei Kronstadt*. In: *SV*, 59, nr.3, 1936, p.180-184.

1242. **Treiber, Gustav.** *Ausgrabungen der Burgkirche der Brasoviaburg auf der Zinne bei Kronstadt*. In: *SV*, 57, nr.1, 1934, p.38-42.

1243. **Treiber, Gustav.** *Der mittelalterliche Grundriss von Neustadt (Baia Mare, Nagybánya)*. In: *SV*, 55, nr.4, 1932, p.375-377.

1244. **Treiber, Gustav.** *Die Anfänge der Stadt Kronstadt*. In: *Das Burzenland*. III. *Kronstadt*. 1 Theil. Brașov, Verlag Burzenländer sächs. Museum, 1928, p.49-58.

1245. **Treiber, Gustav.** *Die Anlage der Befestigungswerke*. In: *Das Burzenland*. III. *Kronstadt*. 1 Theil. Brașov, Verlag Burzenländer sächs. Museum, 1928, p.59-76.

1246. **Treiber, Gustav.** *Die Burg auf den Zinne und am Gesprengberg.* In: *Bericht des Burzenländer sächsischen Museums.* Braşov, 1913, p.17-18.

1247. **Treiber, Gustav.** *Grabungen auf der Kuppe der Gesprengberg in Kronstadt.* In: *SV*, 60, nr.1-2, 1917, p.94-95.

1248.* **Treiber, Gustav.** *Mittelalterliche Kirchen in Siebenbürgen. Beitr. zur Baugeschichte aufgründung d. Raumverhältnisse.* Gundelsheim, 1971, 256 p.

1249. **Trîpcea, Th.N.** *Cîteva cetăți din Banatul de Severin. Identificarea lor < Néhány középkori bányási vár. Az azonositásuk >.* In: *Studii.* Bucureşti, 15, nr.1, 1962, p.169-175.

1250. **Trîpcea, Th.N.** *Despre unele cetăți medievale din Banat < Néhány középkori bányási vártól >.* In: *Studii de istorie a Banatului.* Timișoara, 1, 1969, p.23-82.

1251. **Turcu, Ioan.** *Excursiuni pe munții Țării Birsei și ai Făgărașului, din punctul "La Omu" de la "Buceciu" pînă dincolo de "Negoiul". Descriere întregită cu schițe istorice despre castelele și Țara Făgărașului < Kirándulások a Barcaság és Fogaras hegyeiben a "La Omu" helytől a "Buceciu"-tól egészen túl a "Negoiul"-on. Történeti vázlattal kiegészített leírások a kastélyokról és Fogarasföldről >.* Braşov, 1896, 219 p.

1252. **Turchányi Tihamér.** *Krassó-Szörénymegye története az ősidőktől a régi Krassó megye megszűnéseig (1490) < Istoria comitatului Caraș-Severin din vremurile străvechi pînă la dispariția vechiului comitat Caraș (1490) >.* Lugoj, 1906, 371 p.

1253. - . *Tusnádfürdő közeli kiránduló helyei < Locurile de excursie din preajma băilor Tuşnad >.* In: *Székelység.* Odorhei, 10, nr.6-8, 1940, p.33-40.

1254. **Tutoveanu, Ion.** *Folosirea terenului și a fortificațiilor militare de tip popular în evul mediu românesc și rolul lor în sistemul de apărare împotriva cötropitorilor < Népi típusu katonai erődítmények és terepek használata a román középkorban és jelentőségük a hoditokkal szembeni védelmi rendszerben >.* In: *România și tradițiile luptei armate a întregului popor.* Bucureşti, Edit. militară, 1972, p.40-49.

1255. **Tüdős S. Kinga.** *Erdélyi vedőrendszerek a XV.-XVIII. században (Háromszéky templomvárak) < Sisteme de apărare din sec.XV-XVIII din Transilvania (Biserici fortificate din Trei Scaune) >.* Budapest, Püski Kiadó, 1995, 230 p.

1256. **Tüdős S. Kinga.** *Fortificațiile medievale din sud-estul Transilvaniei < Dél-Kelet Erdély középkori erődítései >.* In: *Revista*

muzeelor și monumentelor. Monumente istorice. București, 15, nr.1, 1984, p.50-53.

1257. Tüdös S. Kinga. *Középkori védőrendszerek* < Sisteme de apărare medievale >. I-III. In: *Művelődés.* București, 34, nr.7, 1981, p.43-44; nr.10, 1981, p.42-44; 35, nr.3, 1982, p.42-44.

1258.* Tüdösné Simon Kinga. *A kézdiszentléleki templomvár* < Biserica cetate de la Sînzieni >. In: *Müemlékvédelem.* Budapest, 36, 1992, p.31-36.

1259. Tüdösné Simon Kinga. *A nagyajtai templomerőd* < Biserica fortificată din Aita Mare >. București, Kriterion, 1994, 16 p.

1260.* Tüdösné Simon Kinga. *A nagyajtai vártemplom* < Biserica cetate din Aita Mare >. In: *Ars Hungarica.* Budapest, 21, 1993, p.151-158.

T

1261. Țeicu, Dumitru. *Cîteva observații în legătură cu cetatea și districtul medieval românesc Cuiești* < Néhány észrevétel a középkori kövesdi román kerület és vár kapcsán >. In: *Apulum.* Alba Iulia, 26, 1989, p.355-369.

1262. Țeicu, Dumitru. *Despre începuturile arhitecturii de fortificații medievale în Banat* < A középkori erődítésépítészetről a Bánságban >. In: *Arheologia satului medieval din Banat.* Reșița, 1996, p.77-82.

U

1263.* Újtordai Kővári Ernő. *Vajdahunyad és környéke* < Hunedoara și împrejurimile sale >. Hunedoara, Wachter József, 1908, 45 p. + 5 pl.

1264. Ungurianu, Emanoil. *Originea și trecutul orașului Timișoara. Monografie* < Temesvár eredete és multja. Monográfia >. Timișoara, Inst. de Arte grafice Cartea Românească, < s.a. >, 36 p.

1265. Ursu, H. *Sighișoara* < Segesvár >. București, 1944, 39 p.

1266. Ursu, Horia. *Alba Iulia* < Gyulafehérvár >. București, Edit. tineretului, 1968, 173 p.

1267. Uzum, Ilie - Lazarovici, Gheorghe. *Așezarea feudală Ilidia în lumina izvoarelor scrise și a cercetărilor arheologice* < Az illyédi feudális vár az írott források és régészeti kutatások tükrében >. In: *Banatica*. Reșița, 1, 1971, p.157-162.

V

1268.* V.I. *Fogaras vár fénykorából* < Din epoca de strălucire a cetății Făgăraș >. In: *Oltvölgy lap*, nr.16-17, 1887.

1269. V<ahot> I<mre>. *Dezső vára, Erdélyben* < Cetatea Almaș, în Transilvania >. In: *Budapesti vizshang*. Pest, nr.11, 1856, p.89.

1270. Vahot Imre. *Aranyos-Megyesi vár Szatmárban* < Cetatea Medieșu Aurit în Satu Mare >. In: *A Nagy világ képekben*. Pest, 1, 1855, p.135-139.

1271. - . *Vajda-Hunyad vára* < Cetatea Hunedoarei >. In: *Ország tükre*. Pest, 4, nr.2, 1865, p.13, 14.

1272. Vályi Katalin. *Középkori eredetű templomok élelmiszertároló funkciójáról* < Funcția de păstrare a provizilor la bisericile fortificate din evul mediu >. In: *A Mora Ferenc Múzeum évkönyve*. Szeged, 1, 1991/1992, (1992), p.75-81 + pl. XXXVII-XLIV.

1273.* Vámszer G. *A csikrákosi erődtemplom* < Biserica fortificată din Racu >. In: *Új Erdély*. nr.5, 1944, p.98-99.

1274. Van de Winckel, Madeleinea. *Zur Baugeschichte der Wehrkirchen Siebenbürgen*. In: *FVL*, 21, nr.1, 1978, p.98-100.

1275. Ványi Ferenc. *Nagyvárad visszafoglalása a töröktől 1692-ben* < Recucerirea Oradiei de la turci în 1692 >. In: *HK*, 18, nr.14, 1917, p.71-99, 292-327.

1276. Varga Ferenc. *Lippa város története* < Istoria orașului Lipova >. In: *Magyar orvosok és természetvizsgálók nagyülésének munkálatai*. Pest, 15, 1872, p.346-355.

1277. Varjú Elemér. *Magyar várak* < Cetăți maghiare >. < Budapest, 1933 >, 211 p.

1278. Vass József. *Magyar várképek a tizenhetedik századból* < Imagini de cetăți din secolul al XVII-lea >. In: *Déliab képes naptár 1858-ra*. Pest, 2, 1857, p.82-96.

1279. **Vass József.** *Rajzolatok erdélyi utazásom naplójegyzeteimből* < Schițe din jurnalul călătoriei mele transilvănene >. In: *Családi lapok*. Pest, 6, nr.11, 1857, p.141-145.

1280. **Vass Miklós.** *Az udvarhelyi vár történetéhez* < La istoria cetății Odorhei >. In: *Történelmi tár*. Budapest, 7, 1906, p.314-320.

1281. **Vătășianu, Virgil.** *Castelul Corvinilor din Hunedoara* < A vajdahunyadi Korvin család kastélya >. In: *Boabe de grâu*. București, 4, nr.7, 1933, p.420-431.

1282. **Vătășianu, Virgil.** *Istoria artei feudale în țările române. I. Artă în perioada de dezvoltare a feudalismului* < A feudális művészet története a román országokban. I. A fejlett feudalizmus művészete >. București, Edit.Acad., 1959, 1019 p.

1283. **Vătășianu, Virgil - Protase, Dumitru - Rusu, Mircea.** *Șantierul arheologic Rodna* < A radnai régészeti telep >. In: *MCA*, 4, 1957, p.211-217.

1284. **Velescu, O.** *Castelul de la Hunedoara* < A vajdahunyadi kastély >. Ed. a 2-a. București, Edit. Meridiane, 1961, 54 p.

1285. **Velescu, O.** *Cetăți țărănești din Transilvania* < Erdélyi parasztvárak >. București, Edit.Meridiane, 1964, 95 p.

1286. **Velescu, Oliver.** *Balica haiducul și cetatea lui din Cheile Turzii* < Balica hajdu és a tordai-hasadéki vára >. In: *Studii și materiale de muzeografie și istorie militară*. București, 4-5, 1971-1972, p.105-125.

1287. **Velescu, Oliver.** *Castelul de la Hunedoara* < A vajdahunyadi kastély >. Scurtă privire istorică. In: *Monumente și muzee. Buletinul Comisiei științifice a muzeelor și monumentelor istorice și artistice*. I. București, Edit.Acad., 1958, p.57-72.

1288. **Velescu, Oliver.** *Wappen der Moldau an einer Kirchenburg in Siebenbürgen. Beiträge zur Geschichte der Moldauer Lehen*. In: *FVL*, 11, nr.2, 1968, p.59-63.

1289. **Veress, Andrei.** *Frescele cetății Făgărașului* < A Fogarasvár freskoi >. In: *BCMI*, 19, fasc.48, 1926, p.74-77.

1290. **Veress Endre.** *Déva vára és uradalma I:Rákóczy György fejedelem idejében* < Cetatea Deva și domeniul ei în vremea principelui Gheorghe Rakoczy I >. In: *A hunyadmegyei történelmi és régészeti társulat évkönyve*. Deva, 16, nr.1, 1906, p.1-42.

1291. **Veszely Károly.** *II. András és a német lovagok a Bárczaságban* < Andrei al II-lea și cavalerii teutoni în Țara Bîrsei >. In: *Magyar Sion*. Esztergom, 2, 1864, p.161-176.

1292. **Vincze Mariann.** *Az alsórákosi várkastély* < Castelul fortificat de la Racoșu de Jos >. In: *Müemlékvédelem*. Budapest, 38, nr.2, 1994, p.92-99.

1293. Vizkelety Béla. *Sólymos vára* < Cetatea Șoimoș >. In: *Magyar néplap*. Budapest, 2, nr.53, 1857, p.422-423.

1294. Vlassa, N. *Sondajul arheologic de la Bistrița* < A besztercei régészeti kutatás >. In: *AMN*, 8, 1971, p.579-582.

1295. Vlassa, N.- Dănilă, Șt. *Săpăturile de la Șieu-Măgheruș (r.Bistrița, reg.Cluj)* < A sajomagyarosi régészeti ásatás >. In: *Apulum*. Alba Iulia, 6, 1967, p.39-47.

1296. Vörösmarty. *Bálványosvár* < Cetatea Turia >. In: *A Kolozsvári rom.kath. nyilvános tejes gymnasium évkönyvei*. Cluj, 8, 1858/1859, p.14-17.

1297. Vuia, Iuliu. *Districtus walachorum*. In: *Analele Banatului*. Timișoara, 2, nr.2-3, 1929, p.65-86, 12-37.

1298. Vulcu, Bujor. *Unele aspecte istorice ale utilizării teritoriului depresiunii Hațeg-Mureș pentru apărare și așezări omenesti* < A Hátszeg-Maros fennsík védelmi szerepének néhány történelmi vetülete és az emberi települések >. In: *Sargetia*. Deva, 10, 1973, p.437-442.

W

1299. Weniger, Andreas. *Die Burg von Gross-Eidau. Eine Sage*. In: *Bistrizer Kalender*. Bistrița, 1934, p.117-122.

1300. Werner, Victor. *Mediasch in der Fürstenzeit*. In: *Festgabe zur 50 jährigen Jubilfeier des siebenbürgische Hauptvereins der evangelischen Gustav-Adolf Stiftung*. Mediaș, 1912, p.47-86.

1301. Wettel, F. *Temeschwar im Mittelalter. Historische Skizzen*. Timișoara, Verlag der Deutsch-Banater Volksbücher, <s.a.>, 48 p.

1302. Wittstock, Heinrich. *Bistriz in der Mitte des sechzehnten Jahrhunderts*. In: *Magazin für Geschichte*. Brașov, 2, 1861, p.129-179.

1303. Wolf, Rudolf. *Cetatea Șimleului. Schiță monografică* < A szilágysomlyói vár. Kismonográfia >. In: *AMP*, 5, 1981, p.395-409.

1304. Wolf, Rudolf. *Formarea și evoluția domeniului cetății Șimleu pînă la sfîrșitul secolului al XVII-lea* < A szilágysomlyói várbirtok kialakulása és fejlődése a XVII. század végéig >. In: *AMP*, 7, 1983, p.249-271.

1305. Wolf, Theobald. *Die Repser Burg*. In: *Siebenbürsische Volksfreund*. Brașov, 1, nr.34, 1886, p.279-281.

1306. Wolff, J. *Der Thurm bei Krivadia*. In: *Korrespondenzblatt*, 3, nr.10, 1880, p.105-106.

1307. Wolff, J. Hochwarten - Wartberge - Wartburgen. In: *Korrespondenzblatt*, 1, nr.6, 1878, p.66-68.

X

1308. X. A régi Nagy-Károlyi vár és a mostani várkastély < Cetatea veche a Careiului și castelul actual >. In: *VU*, 6, nr.34, 1859, p.400, 401.

Z

1309. Zagoritz, Gh. Trecătorile Teleajenului < A Teleajen hágói >. In: *Anuarul de geografie și antropogeografie*. București, 3, 1911-1912, p.62-75.

1310. Zdroba, Mircea - Barbu, Mircea. Săpăturile arheologice de la Felnac și Vladimirescu < A fõnlaki és õthalmi régészeti ásátások >. In: *Ziridava*. Arad, 6, 1976, 45-57.

1311. Zeiner Alfred. Arad múltja < Trecutul Aradului >. Arad, Tip.Corvin, 1940, 152 p.

1312. Zeyk János. Ketske-kõ < Piatra Craivii >. In: *Nemzeti társalkodó*, Cluj, nr.7, 1830, p.50-51.

1313. Zillich, Heinrich. Die Kirchenburg von Tartlau. In: *Krostäter Zeitung*. Braşov, 101, nr.103, 1937, p.4.

1314. Zillich, Heinrich. Siebenbürgen und seine Wehrbauten. Königstein in Taunus-Leipzig, Karl Robert Langewiesche Verlag, <1941>, 111 p.

1315. Zombory Gosztáv. Szent-Lélek vára < Cetatea Leliceni >. In: *VU*, 4, nr.17, 1859, p.195-196.

1316. Zsák Adolf. Várad az 1598-ik évi ostrom idején < Oradea în vremea asediului din anul 1598 >. In: *A biharvármegyei és nagyváradi régészeti és történelmi egylet 1901/1902-iki évkönyve*. Oradea, 1902, p.39-46.

1317. Zsák Adolf J. Nagyvárad ostroma 1556-7-ben < Asediul Oradiei din 1556-1557 >. In: *A biharvármegyei és nagyváradi régészeti és történelmi egylet 1896/97-iki évkönyve*. Oradea, 1897, p.16-30.

1318. Zuboly. *A szamosújvári vár < Cetatea Gherlei >.* In: *VU*, 59, nr.47, 1912, p.948.

1319. - . *Zur Rechtslage des ehemaligen Törzburger Dominiums.* Braşov, 1871, 51 + 38 p.

1320. - . *Zwei alte Kastele bei Galt und Heviz.* In: *Satellit des Siebenbürger Wochenblattes.* Braşov, nr.12, 1845, p.50-51.

INDEX

A

- Abstdorf* v. Țapu
abrázolások v. reprezentări de cetăți
- Ada-Kaleh (insulă disp. jud. Mehedinți): **25, 35, 248** (32-35), **453** (pl), **770, 801, 1250** (33-42).
- Adrian* v. Sălard
Adorján v. Sălard
Aghireș (jud. Cluj): **670** (239-240).
- Agîrbici (jud. Sibiu): **1181** (19, pl), **1282**.
- Agnetheln* v. Agnita
 Agnita (jud. Sibiu): - c.t.: **476** (150-151);
 - b. f.: **35** (pl), **535, 560** (102-104), **588, 589, 1113** (pl), **1181** (16-17, pl), **1282**.
- Agrișu Mare sau Mic (jud. Arad): **220** (I, 722, d.), **293** (109 d.), **773** (128).
- Agyagfalva* v. Lutița
 Aita Mare (jud. Covasna): **409, 418** (157-164, pl), **644** (111-113), **1255** (31-33, 151-160, pl), **1282**.
- Aiud (jud. Alba): **43** (66-69, pl), **278, 366, 670** (172-177), **700** (251-252), **757, 862, 909** (pl), **911, 1147, 1282**.
- Alba Iulia (jud. Alba): **19** (pl); **20; 34; 38, 41**(pl), **43** (70-84, pl), **45, 47** (pl), **111, 113, 131, 228, 253, 286, 297** (176), **355**(470-475), **366, 374, 419** (II, 143-158, pl), **489, 585, 587, 588, 589, 670** (158-165), **688, 691, 700** (67-72), **908, 910, 931, 934, 977, 1049, 1061, 1062, 1223, 1266, 1282**.
- Albiș (jud. Covasna): **418** (144-145, pl), **1255** (60-61, pl).
- Alcina* v. Alțina
Aleşd v. Șinteu
 Alma (jud. Sibiu): **56** (pl), **508, 560** (pl), **1113** (311), **1181** (12-13), **1282**.
- Almakerék* v. Mălincrav
Almas v. Merești
 Almas (disp. Banat): **220** (II, 131 d), **293** (115, d), **605** (191, d), **670** (198-199), **808** (47, d), **1250** (55-56).
- Almaschken* v. Alma
Almaszeg v. Voievozi
 Almașu (jud. Sălăj): **220** (V, 295-299, d), **293** (93, d), **294** (165, d), **297** (169-170), **359** (99, d), **434** (22-24), **670** (408-411), **904, 1054** (102), **1269**.
- Almāj* v. Almaș
Almen v. Alma
Alsóárpás v. Arpașu de Jos
Alsócsernáton v. Cernat
Alsójárta v. Iara
Alsósólyomkő v. Bixad

- Altzen* v. Alțina
- Alțina (jud.Sibiu): **429** (193-195, pl), **1113** (311), **1181** (15, pl), **1282**.
- Aluniș (jud. Mureș) - Menteu: **220** (V, 708, d), **293** (182, d), **297** (182, d), **359** (167, d), **605** (387, d), **670** (314-315).
- Anieș* v. Rodna
- Apaca* v. Apața
- Apața (jud. Brașov): **670** (85-86), **897** (VI, 424-428).
- Apold (jud. Mureș): **14** (59), **324** (67-70, pl), **366**, **560** (108-111, pl), **587**, **588**, **589**, **835** (262-263, pl), **1090** (310-311), **1113** (324, 306-pl), **1282**, **1285** (41-42). Confuzii dese cu Apoldu de Sus (jud. Sibiu).
- Apoldu de Sus (jud. Sibiu): **1182** (45-47, pl).
- Arad (jud. Arad): **101**, **102**, **103**, **104**, **105**, **225** (17-20), **312** (57-60), **366**, **419** (I, 170-172), **457**, **625** (d), **670** (19-24, pl), **714** (558, 817-818), **754** (33, pl), **771**, **772**, **773**, **775**, **848** (pl), **936** (68-70), **939** (155-156), **1064**, **1311**.
- Arany* v. Uroi
- Aranyos* v. Cheud
- Aranyosmeggyes* v. Medieșu Aurit
- Arbegen* v. Agîrbici
- Arcalia (jud. Bistrița-Năsăud): **241** (91-93, pl).
- Archita (jud. Mureș): - c. t.: **476** (151);
- b. f.: **509** (pl), **1113** (311), **1181** (20-21, pl), **1282**.
- Arcuș (jud. Covasna): **298**, **418** (165-171, pl), **644** (113-115), **1255** (26-28, pl).
- Ardan (jud. Bistrița-Năsăud): **240** (pl), **241** (68-70, pl).
- Ardeu (jud. Hunedoara): **1211**.
- Arduț (jud. Satu Mare): **68**, **94** (224-225, d), **220** (I, 466, d), **303**, **366**, **636** (58-61), **670** (362-364), **671** (455-461), **715**, **716**, **761** (133-134), **1011** (II), **1031** (144-145), **1282**.
- archäologische Ausgrabungen*
v. cercetări arheologice
- Ariușd (jud. Covasna): **1169** (pl), **1175**.
- Arkeden* v. Archita
- Árkos* v. Arcuș
- Armeniș (jud. Caraș-Severin): **812** (131-132, pl).
- Arokaja* v. Arcalia
- Arpașu de Jos (jud. Sibiu): **1181** (14).
- Arxavia* v. Ciîneni
- asedii: **232**, **401**, **492**, **493**, **585**, **635**, **638**, **680**, **708**, **709**, **913**, **931**, **1212**, **1316**, **1317**.
- Attila-vâr* v. Virghiș
- Ațel (jud. Sibiu): **321** (219-220, pl), **526** (pl), **560** (69-72), **1113** (317), **1181** (58-59, pl), **1282**.
- Avrig (jud. Sibiu): **487** (17-20, pl), **490** (593), **1181** (41, pl), **1282**.
- Axente Sever (jud. Sibiu): **490** (608), **506** (pl), **518**

(pl), **560** (76-78), **1113** (315), **1181** (38-39, pl), **1282**, **1285** (44).

B

Baassen v. Bazna

Bachnen v. Bahnea

Bágy v. Bădeni

Bahnea (jud. Mureș): **220** (V, 858, d), **670** (341-342).

Baia Mare (jud. Maramureș): **85** (18-23), **220** (I, 466, d), **670** (352-258), **817** (221-227, pl), **1243**.

Bajom v. Boian

Balc (jud. Brașov): **220** (I, 595, d), **670** (52-53).

Balica (jud. Cluj): **651**, **701**, **898** (407-412), **925**, **1286** (pl).

Bályok v. Balc

Bálványos v. Turia

Bálványos v. Unguraș

Báránykút v. Bărcut

Baraolt (jud. Covasna): **1255** (69-70).

Baráthhely v. Brateiu

Barcan (disp. jud. Caraș-Severin): **940** (II, 11-12, d).

Baromlak v. Borumlaca

Barót v. Baraolt

Bartolomeu v. Brașov

Basteien v. bastioane

bastioane: **1**, **41**, **47**, **91**, **185**, **221**, **406**, **640**, **647**, **694**, **943**, **1022**, **1164**.

bastyák v. bastioane

Batăr (jud. Satu Mare): **359** (104-105, d), **670** (57-58), **761** (113-114, d), **799** (410-412).

Baueiflüsse v. influențe constructive

Bauernbefestigungen v. întărituri țărănești

Bauernburgen v. cetăți țărănești

Bazna (jud. Sibiu): **327** (169-170), **560** (115-117, pl), **835** (271), **1113** (313), **1181** (22, pl), **1282**, **1285** (43).

Bădeni (jud. Harghita): **244** (60-61, pl), **620** (27-28), **639**, **670** (185-186), **897** (I, 172-177).

Băgaciu (jud. Mureș): **321** (217-219, pl), **560** (111-113, pl).

Bălcaciu (jud. Alba): **43** (84-87, pl), **512** (pl), **560** (104-106), **835** (270), **1113** (313), **1181** (28), **1282**.

Bălgrad v. Alba Iulia

Bănița (jud. Hunedoara): **986**.

Bărcut (jud. Brașov): **1181** (23).

Beclean (jud. Bistrița-Năsăud): **670** (45-49), **700** (201-204), **742** (d), **848** (d), **1189** (II, 153-194).

Befestigte Höhlen v. peșteri fortificate

Befestigte Kirchen v. biserici fortificate

Begamonostor v. Mănăstur

Beia (jud. Brașov): **538** (pl), **560** (1-3), **1282**.

Belagerungen v. asedii

Belényesszentmiklós v. Sinnicolau de Beiuș

Belgrad v. Alba Iulia

Belin (jud. Covasna): **644** (105-109), **698** (587), **1255** (78-86, pl), **1282**.

Berchfrite v. donjoane

Bereck v. Brețcu

Berethalom v. Biertan

Berkokten v. Bărcut

- Berveni (jud. Satu Mare): 761
(119-120, d).
- Beszterce* v. Bistrița
- Bethlen* v. Beclean
- Bibarcfalva* v. Biborțeni
- bibliografii: 364, 848, 1044.
- Biborțeni (jud. Covasna): 897
(I, 215), 1172 (63),
1210 (238-243, pl).
- Bicfalău (jud. Covasna): 418
(78-80, pl), 1255
(71-73, pl).
- Biertan (jud. Sibiu): - c.t.: 473
(pl);
- b.f.: 94 (218-219),
171, 259, 313, 321
(221- 224, pl), 586,
588, 588, 700 (248-
249), 831, 879, 965,
966, 1073 (79-96),
1113 (306-309), 1181
(24-27, pl), 1282,
1285 (42).
- Bihar(vár)* v. Biharea
- Bihardioszeg* v. Diosig
- Biharea (jud. Bihor): 35 (pl), 75,
181, 192, 224, 281,
366, 419 (I, 601-603,
d), 587, 588, 589, 617
(213-215, d), 618,
632, 939 (183-186),
1066 (pl), 1182, 1225,
1228, 1282.
- Bikfalva* v. Bicfalău
- Birthálm* v. Biertan
- Bisericani (jud. Harghita): 244
(337-342, pl).
- biserici fortificate: 9, 27, 31, 37,
56, 59, 95, 136, 141,
172, 175 (34-37), 237,
245, 256, 259, 273,
284, 298, 299, 313,
314, 315, 316, 321,
322, 323, 324, 325,
326, 353, 406, 407,
408, 409, 410, 411,
414, 415, 416, 417,
418, 425, 428, 429,
430, 431, 432, 433,
490, 493, 495, 496,
499, 508, 509, 510,
511, 512, 513, 514,
515, 516, 517, 518,
519, 520, 521, 522,
523, 524, 525, 526,
527, 528, 529, 530,
531, 532, 533, 534,
535, 536, 537, 538,
539, 540, 541, 542,;
543, 544, 545, 548,
549, 550, 552, 553,
554, 555, 556 557,
558, 560, 584, 603,
644, 664, 668, 672,
682, 697, 703, 704,
729, 731, 737, 747,
749, 752, 754 (5-12),
758, 760, 778, 795,
824, 830, 831, 832,
835, 836, 853, 861,
869, 879, 887, 888,
889, 954, 957 (59-
60), 959, 960, 961,
962, 963, 964, 965,
966, 1012 (58), 1025,
1027, 1036, 1037,
1075, 1080, 1113,
1131, 1132, 1137,
1145, 1181, 1226,
1238, 1254, 1255,
1256, 1257, 1258,
1259, 1260, 1272,
1273, 1274, 1288,
1313, 1314.
- Bistrița (jud. Bistrița-Năsăud): -
c. Huniade: 133, 241
(70-72, pl), 419 (I,
557-560, pl), 461,
700, (154-155), 860,
1294;
- civ.: 230, 234 (pl),
239, 266, 462,

- 588, 589, 669, 670**
(42-45), **700** (124-127), **757**(124- 127), **848** (pl), **1219** (d), **1302**.
- Bistritz* v. Bistrița
- Bixad** (jud.Covasna): **670** (271-272);
- **Solyomkö**: **126** (71, 79-pl);
- **Vápa vára**: **126** (71, 79-pl), **698** (615), **700** (54-55), **897** (III, 59, 61), **1172** (62).
- Blaj** (jud.Alba): **670** (150-151), **690** (pl).
- Bocșa Română** (jud.Caraș-Severin) - **Cuiești**:
146, 220 (II, 96, d), **293** (124, d), **359** (157, d), **419** (III,487), **670** (292-293), **808** (48, d), **940** (II, 67-68, d), **1250** (63-65), **1261**.
- Bod** (jud. Brașov): **322** (95), **496** (pl), **670** (91), **897** (VI, 410-412).
- Bodendorf* v. **Bunești**
- Bodoc** (jud. Covasna): **260** (302-303, pl), **418** (172-175, pl), **700** (54), **897** (III, 55), **1172** (60-61), **1255** (74-77, pl).
- Bodok* v. **Bodoc**
- Bodorlac** (disp. jud. Arad): **714** (423).
- Bodzvára* v. **Boroșneu Mic**
- Bogdan Vodă** (jud.Maramureș) - **Cuhea**: **988, 999** (pl).
- Boian** (jud.Sibiu): **835** (270-271, pl), **916, 1113** (313), **1181** (29, pl), **1282, 1288**.
- Boksánbánya* v. **Bocșa Română**
- Bolkács* v. **Bălcaciu**
- Bologa** (jud.Cluj): **220** (V, 299-302, d), **225** (175-177), **271, 293** (148, d), **294** (171, d), **297** (183-184, d), **359** (187-188, d), **366, 419** (I, 660, d), **605** (322, d), **629, 670** (258-261), **700** (146-148), **781** (11), **848** (d, pl), **928, 1058** (pl, d), **1069, 1070, 1279** (142-143), **1282**.
- Bonchida* v. **Bonțida**
- Bonțida** (jud. Cluj): **587, 589, 670** (234-236), **700** (221), **734, 848** (d).
- Borberek* v. **Vurpăr**
- Borosjenő* v. **Ineu**
- Boroskrakko* v. **Cricău**
- Boroșneu Mare* v. **Leț**
- Boroșneu Mic** (jud. Covasna): **700** (134), **897** (VI, 77-80), **1172** (62, 95, pl), **1282**.
- Borumlaca** (jud. Bihor): **366**.
- Borzafeu** (disp.jud.Caraș-Severin): **220** (II, 95, d), **293** (100, d), **808** (48, d).
- Both* v. **Gheorghieni**
- Bothfalu* v. **Bod**
- Boz** (jud. Alba): **43** (87-88), **321** (204-205, pl), **588, 1113** (313), **1282**.
- Bögöz* v. **Mugeni**
- Bölön* v. **Belin**
- Börvely* v. **Berveni**
- Braller* v. **Bruiu**
- Bran** (jud.Brașov): **35** (pl), **80, 187, 205, 210, 212, 213, 225** (212-215), **293** (163, d), **366,437, 438, 439, 440** (pl), **441** (pl), **442, 443, 445,**

- 454** (pl), **490** (587-588), **567** (123-141), **587**, **588**, **609**, **670** (136-144), **698** (451), **700** (137-140), **707**, **756** (I, 96-97), **763** (III), **797**, **818**, **819** (pl), **956** (49-50), **1002**, **1005**, **1007**, **1008**, **1011** (II), **1012** (52), **1093**, **1102** (pl), **1105**, **1109**, **1148**, **1197**, **1216** (II, 46-50), **1230**, **1231**, **1238**, **1239** (pl), **1245** (pl), **1251** (6-7), **1277** (176-179), **1282** (pl), **1319**.
- Branyicska* v. Brănișca
Brasovia v. Brașov
Brasso v. Brașov
 Brașov (jud. Brașov): **670** (92-101), **700** (120-124, 192-194, 243), **897** (VI, 306-353), **955**, **967**, **975**, **976**, **1088**, **1091** (180-181), **1093**, **1200**, **1216** (II, 50-59), **1233** (pl), **1244** (pl), **1245**;
 - civ: **35** (80), **58**, **78**, **230**, **366**, **373**, **393**, **419** (I, 827-829, d, pl), **460**, **586**, **587**, **589**, **670** (264), **698**, **756** (I, 88-93), **757**, **828**, **878**, **880**, **882**, **883**, **884**, **892**, **1093**, **1094**, **1143**, **1214**, **1277** (24-27);
 - Bartolomeu (Schlossberg): **120**, **328**, **368**, **619**, **1013** (53-54), **1240** (pl);
 - Rattenberg: **505** (38, pl);
- Șprengbi (Gesprengberg): **23** (pl), **394**, **763** (III), **956** (55-56), **1014** (46-51), **1236** (pl), **1245** (pl), **1246**;
 - Timpa (Brasovia, Cenk, Zinne): **69** (95-96), **294** (166), **297** (172, d), **335**, **490** (586-587), **568**, **712**, **763** (III), **764** (d), **956** (50-53), **1013** (40-46), **1014**, **1101** (pl), **1103**, **1106**, **1110** (d), **1214**, **1233** (pl), **1241**, **1242**, **1246** (pl).
- Brateiu (jud. Sibiu): **327** (157-159), **544** (pl), **560** (62-64), **1113** (321), **1181** (102-103, pl), **1282**.
- Brădeni (jud. Sibiu): **35**, **324** (62-67, pl), **525** (pl), **560** (5-8), **586**, **587**, **588**, **1113** (317), **1181** (56-57, pl), **1282**.
- Brănișca (jud. Hunedoara): **848** (d).
- Breaza (jud. Sibiu): **202** (101-102), **490** (593), **546**, **855** (pl), **1251** (119-120), **1282**.
- Brenndorf* v. Bod
- Brețcu (jud. Covasna): **260** (298-299, pl), **670** (270-271).
- Brîncoveniști (jud. Mureș): **11**, **94** (267-268, d), **220** (V, 679, d), **294** (170, d), **297** (181-182, d), **302** (97-99), **359** (210, d), **366**, **588**, **605** (527-528, d), **641**, **670** (323-328), **700** (204-207).

Bruiu (jud. Sibiu): **431** (148-151, pl), **511** (pl), **560** (57-58), **1181** (31), **1282**.

Budila (jud. Braşov): **670** (89-90).

Budiu Mic (jud. Mureş): **622** (29).

Budvár v. Odorheiu Secuiesc

Buia (jud. Sibiu): **139** (pl).

Bulci (jud. Arad): **772** (483-484).

Bulcs v. Bulci

Bulkesch v. Bălcaciu

Buneşti (jud. Braşov): **510** (pl), **560** (26-29), **1113** (313), **1181** (32-33, pl), **1282**.

Burgenabbildungen v. reprezentări de cetăţi

Burgenbauer v. constructori de cetăţi

Burgberg v. Vurpăr

Burgdomänialbesitz v. domenii

Burgenrestaurationen v. restaurări de cetăţi

Bussd v. Boz

Bussd v. Buzd

Bussd bei Mülbach v. Boz

Buzd (jud. Sibiu): **327** (159-161), **433**, **531** (pl), **560** (64-66), **1113** (313), **1181** (34-35, pl), **1282**.

C

Calnic (jud. Covasna): **1255** (129-132).

Caransebeş (jud. Caraş-Severin): **35**, **77** (pl), **220** (II, 14, d), **293** (148, d), **366**, **385**, **386**, **390**, **605** (455, d), **607**, **670** (294-298), **940** (II, 115-269, d), **1117**, **1121** (94-97).

Caraşova (jud. Caraş-Severin): **220** (II, 96, d), **293** (128, d), **419** (III, 487-490), **808** (49-50), **939** (304-306), **1250** (60-63), **1297** (25-28).

Carei (jud. Satu Mare): **7**, **177** (45), **220** (I, 466, d), **285** (5-50, pl), **366**, **670** (366, 368, pl), **1308**.

castelani v. slujitori

castelanie v. domeniu

castele: **7**, **8**, **31**, **76**, **80**, **91**, **92**, **93**, **94**, **128**, **139**, **147**, **148**, **149**, **150**, **169**, **218**, **300**, **304**, **352**, **438**, **444**, **446**, **590**, **596**, **613**, **619**, **621**, **642**, **662**, **663**, **670**, **685**, **686**, **687**, **689**, **690**, **694**, **695**, **700**, **717**, **718**, **719**, **720**, **721**, **734**, **748**, **759**, **797**, **805**, **814**, **816**, **847**, **848**, **862**, **867**, **891**, **924**, **951** (II, 286-294), **952**, **1020**, **1021**, **1043**, **1085**, **1114** (36-47), **1115**, **1116**, **1144**, **1154**, **1157**, **1282**;
- cu planuri regulate: **91**, **187**, **438**.

castre v. cetăţi

Caţa (jud. Braşov): **528** (pl), **560** (78-80), **897** (I, 171-172), **1113** (313), **1282**, **1285** (39).

Căpălnaş (jud. Arad): **216** (pl).

Căpruţa (jud. Arad): **714** (423), **771** (497).

Cărpiniş (jud. Timiş): **220** (II, 95, d), **808** (48, d).

Căvăran v. Constantin Daicovicu

Cefresd v. Chelmac

Cehu Silvaniei (jud. Sălaj): 94

(286-287, d), 182 (39-40), 665, 670 (401-405), 700 (151-152), 951 (29-60, d), 1011 (II), 1282.

Cenad (jud. Arad): 169 (I, II, 72-79), 419 (I, 850-853, d), 670 (412-415), 939 (199-200), 1061.

cercetări arheologice: 23, 28,

29, 33, 46, 48, 49, 50, 51, 101, 102, 103, 104, 105, 107, 108, 121, 122, 123, 124, 130, 156, 157, 158, 168, 190, 209, 214, 215, 224, 235, 236, 240, 241, 246, 248, 276, 277, 278, 280, 281, 305, 306, 307, 308, 309, 338, 340, 342, 345, 346, 383, 394, 422, 448, 449, 450, 451, 453, 458, 465, 466, 467, 468, 470, 471, 472, 474, 475, 477, 480, 483, 484, 491, 551, 574, 577, 578, 579, 580, 597, 598, 632, 782, 783, 786, 787, 816, 855, 856, 857, 858, 859, 921, 922, 974, 975, 982, 984, 985, 986, 987, 988, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1045, 1048, 1049, 1050, 1051, 1066, 1067, 1068, 1169, 1170, 1171, 1172, 1173, 1174, 1175, 1241, 1242,

1246, 1247, 1267, 1294, 1295, 1310.

Cernatu de Jos (jud. Covasna): 1172 (96-97, pl), 1255 (87-91, pl).

Cernatu de Sus (jud. Covasna): 349, 418 (73-77, pl), 670 (273-274), 698 (615), 700 (53), 897 (III, 93-96); - b.f.: 1169 (309, pl), 1255 (91).

Cetatea Bolii (jud. Hunedoara): 814 (209-212).

Cetatea de Baltă (jud. Alba): c. XIII-XVI: 34, 39 (pl), 220(V, 858-861, d), 293 (129, d), 294 (168-169, d), 297 (179-180, d), 359 (159-160, d), 366, 419 (III, 556-557, d), 670 (165-169), 700 (83-84), 1011 (II); - c. XVII: 569, 588, 699, 756 (I, 123-124), 1019, 1074, 1091 (157-158), 1184, 1277 (84-85), 1282.

Cetatea Neamțului v. Rucăr

Cetatea Negru Vodă (jud. Brașov): 837 (pl), 1108.

cetăți: - generalități: 30, 35, 36, 43, 48, 82, 231, 233, 270, 366, 369, 490, 567 (11-35), 586, 587, 588, 589, 602, 670, 698, 700, 754, 848, 918, 939, 941, 953, 954, 959, 1001, 1023, 1090, 1194, 1202, 1215, 1216, 1255, 1256, 1282, 1314; - ale teutonilor: 35 (25), 69 (76), 86 (151-

- 154), 134, 145, 294
 (166, d), 297, 490
 (585-586), 500, 587,
 594, 723, 763, 818,
 839, 956, 957, 958,
 983, 1014 (31-40),
 1032, 1040, 1291,
 1320;
 - de graniță: 143, 487,
 490 (600-604), 571,
 738, 739, 795, 838,
 839 (50-55), 981,
 1099, 1104, 1307;
 LX-XII: 126, 127, 162,
 269, 294, 297, 344,
 345, 419, 473, 484,
 486, 575, 783, 785,
 832, 886 (293-299),
 918 (42-47, 95-98, 148-
 150), 924, 948, 949,
 1045, 1052, 1057,
 1062, 1063, 1067;
 XIII-XIV: 43, 70, 87,
 293, 294, 297, 359,
 419, 918, 1054, 1056,
 1172;
 XV: 43, 220, 293,
 1046, 1055;
 XVI: 15, 43, 331, 592,
 1177, 1202;
 XVI- XVII: 15, 331,
 592, 1177;
 XVII: 393, 592, 848,
 1177, 1278;
 XVIII: 848, 1177;
 - de pământ: 22, 129,
 201, 224, 241, 269,
 348, 473, 476, 490,
 505, 593, 903, 948,
 949, 1062, 1065,
 1067;
 - din Banat: 169, 170,
 174, 267, 312 (56-89),
 331, 772, 783, 784,
 903, 914, 1123, 1179,
 1232, 1249, 1250,
 1262, 1297;
 - din Cristur: 125;
 - din Crișana: 70, 73,
 75, 376, 396, 617,
 618;
 - din Sălaj: 665, 951,
 1054 (h);
 - din Zarand: 1018;
 - din est: 125, 126,
 127, 332, 336, 339,
 340, 344, 345, 361,
 622, 897, 1045,
 1052, 1255;
 - din nord-est: 241;
 - din nord-vest: 15,
 132, 166, 571, 738,
 740, 1031;
 - din sud: 283, 428,
 487, 747, 981, 1099;
 - din sud-est: 505,
 594, 956 (58-59),
 1255, 1256;
 - din sud-vest: 48,
 982, 984 (214-225),
 990, 1055;
 - renaștente: 92, 94,
 128, 218, 352, 694,
 725, 1076, 1115,
 1121, 1122, 1124;
 - germane: 14, 134,
 500, 704, 1037;
 - maghiare: 95, 143,
 645, 697, 1202, 1277,
 1278;
 - românești: 22, 109,
 307;
 - săsești: 14, 56, 259,
 284, 325, 326, 496,
 664, 703, 704, 887,
 888, 960, 1079, 1131,
 1181, 1215, 1216;
 - secuiești: 95, 299,
 361, 410, 411, 412,
 413, 416, 417, 612,
 664, 730, 731, 732,

- 795, 960, 962, 963, 1036, 1079, 1132;**
 - *țărănești*: **33, 62, 196, 273, 277, 322, 326, 588, 666, 706, 747, 798, 918, 1027, 1041, 1285.**
- Cheile Turzii* v. *Balica*
- Chelmac** (jud. Arad): **630, 631, 633** (d), **772** (491), **773** (117).
- Chendu Mic** (jud. Mureș): **220** (V, 882-883, d), **297** (178, d).
- Cheresig** (jud. Bihor): **39** (pl), **70** (5-6, pl), **73** (191-201, pl), **75, 220** (I, 595, d), **293** (125, d), **359** (155, d), **366, 419** (I, 637-638, d), **600, 605** (356, d), **617** (285-286, d), **670** (58-60), **1277** (78-79), **1282.**
- Chery** (disp. jud. Timiș): **220** (II, 11-12, d), **808** (148, d), v. *Recaș*.
- Cheud** (jud. Sălaj): **220** (I, 580, d), **359** (100-101, d), **665, 670** (346-347), **789, 951** (II, 15-28, d), **1054** (100-102), **1282.**
- Chieșd** (jud. Sălaj): **951** (II, 106-136).
- Chioar** (jud. Maramureș): **220** (I, 548, d), **293** (127, d), **359** (116, 156-157, d), **562, 563, 564, 597, 598, 670** (347-351), **676** (d), **700** (152-154), **743** (d), **792, 848** (d, pl), **854** (253-257), **937, 1004, 1011** (II), **1042, 1178, 1203, 1221** (d).
- Chirpăr** (jud. Sibiu): **531** (pl), **560** (59-61), **587, 588, 589, 1181** (80), **1282.**
- Ciacova** (jud. Timiș): **39** (pl), **219, 220** (II, 11, d), **225** (35-36), **293** (101, d), **359** (115, d), **366, 670** (415-417), **808, 1125** (pl), **1183, 1250** (65-67).
- Ciala** (civ. Arad): **220** (I, 760, d), **312** (61), **714** (818-819), **772** (492-493), **773** (118), **774** (194-205), **776.**
- Ciceu** (jud. Bistrița-Năsăud): **94** (219-220, d), **293** (103), **294** (166, d), **297** (172-173), **359** (118, d), **567** (110-122), **605** (254-255, d), **670** (49-51), **700** (157-159), **781** (24), **804, 820, 821, 906, 1009** (d), **1011** (II), **1136, 1189** (II, 379-399), **1282.**
- Ciceu** (jud. Harghita): **126** (70, 78-pl), **198** (30-31), **332** (pl), **490** (583), **670** (186-187), **700** (55-56), **897** (II, 16, 60-61, pl), **1171** (159), **1282.**
- Cicir* v. *Frumușeni*
- Cincșor** (jud. Brașov): **431** (140-143, pl), **1113** (319), **1181** (76-77, pl), **1282.**
- Cincu** (jud. Brașov): **57, 522** (pl), **560** (45-48), **588, 1113** (316), **1181** (48-49), **1282.**
- Cisnădie** (jud. Sibiu): **14** (62-63), **117** (pl), **237** (pl), **321** (207-210, pl), **429** (202-207, pl), **487**

- (20), **490** (596-597),
587, 588, 589, 599
 (262), **700** (251), **1024**
 (pl), **1113** (316-317),
1181 (54-55, pl), **1277**
1282.
- Cisnădioara** (jud. Sibiu): **9, 14**
 (61-62), **35** (pl), **350,**
448 (pl), **450** (pl), **588,**
599 (262), **756** (I, 76-
 78), **796, 961, 971,**
1015, 1028, 1079,
1100, 1181 (94-95,
 pl), **1277** (45-46),
1282.
- Ciucsîngeorgiu** (jud. Harghita):
366, 418 (101-104,
 pl).
- Cîineni** (jud. Vîlcea): **21** (25).
- Cîlnic** (jud. Alba): **14** (59), **35**
 (pl), **43** (98-102, pl),
44 (pl), **294** (168),
297 (178, d), **366, 430**
 (pl), **433, 449** (pl), **490**
 (606), **560** (117-118,
 pl), **586, 587, 588,**
589, 599 (261), **747**
 (pl), **1127, 1181** (70-
 71), **1216** (IV, 71-76),
1282(pl).
- Cîrța** (jud. Harghita): **299, 343,**
366, 418 (90-95, pl),
1282.
- Cladova** (jud. Arad): **168, 220**
 (I, 760, d), **312** (69-
 70), **714** (423).
- Cloașterf** (jud. Mureș): **35, 536**
 (pl), **560** (10-13), **587,**
588, 589, 1113 (319),
1181 (78-79,pl), **1282.**
- Cluj v. Cluj-Napoca**
- Cluj-Napoca** (jud. Cluj): **601,**
614, 670 (246-257),
700 (72-80), **919** (pl),
920 (18-58);
- c.t.: **294** (168, d),
297 (178-179), **419**
 (III, 356-360), **578**
 (pl), **579** (pl), **580,**
917, 939 (287-292),
1053;
 - civ.: **1, 94** (258), **177**
 (37-38), **179, 221,**
230, 295, 366, 587,
588, 610, 640 (d), **647,**
757, 846, 848 (pl),
873, 919, 920, 943,
1022, 1053, 1164,
1235;
 - cetățuie: **3, 399, 944.**
- Codlea** (jud. Brașov): -
 Schwarburg: **69** (75-
 76), **207, 214, 294**
 (174, d), **297** (174-
 175), **419** (I, 828-830,
 d), **490** (588-589), **504**
 (pl), **551** (pl), **587,**
588, 589, 599 (264),
670 (101-104), **700**
 (136), **728, 729, 763**
 (II), **956** (47-49),
1088, 1216 (40), **1218,**
1277 (74-75), **1282;**
 - donjon: **558** (81-83,
 pl);
 - b.f.: **322** (83-86),
496 (pl), **556** (pl),
557 (pl), **594** (pl), **729,**
1282.
- Colți v. Suseni**
- Colțești** (jud. Alba): **35** (pl), **43,**
178, 220 (V, 679, d),
294 (173, d), **297**
 (188-189, d), **359**
 (206, d), **366, 649, 670**
 (181-183), **700** (209-
 211), **702, 744** (pl),
756 (I, 27-29), **897** (V,
 229-239, 241), **899** (8-
 10), **900, 1005** (635),
1141, 1156, 1282.

- Comana (jud. Braşov): 202
(100-101), 307 (pl).
comitate de castre: 419, 939,
941, 1227.
conservare: 259, 314, 374, 586.
Constantin Daicoviciu (jud.
Caraş-Severin): 235
(14-15).
constructori de cetăţi: 72, 98,
692, 696, 1122.
Copşa Mare (jud. Sibiu): - c.t.:
476 (154);
- b.f.: 208, 323 (163-
173, pl), 366, 521 (pl),
560 (66-68), 1113
(315), 1282.
Coronini v. Pescari
Coşciu (jud. Sălaj): 182 (19),
1282.
Coştiui (jud. Maramureş): 220
(I, 444, d), 670 (358-
359).
Covăsinţ (jud. Arad): 627, 769,
806, 1282.
Crasna (jud. Sălaj): 297 (179, d),
419 (III, 515-516),
939 (306-307), 951 (I,
67-69, II, 235-242, d),
1053 (92-94).
Crăciuneşti (jud. Hunedoara):
1209 (21-24).
Cricău (jud. Alba): 43 (106-108,
pl), 175 (16-19), 1282.
Cristian (jud. Braşov): 321
(204-207, pl), 322
(87-91), 587, 835
(265), 1113 (321),
1282.
Cristian (jud. Sibiu): 35, 429
(201-202, pl), 519 (pl), 560
(82-86), 747 (pl), 1113 (315),
1181 (42-43, pl).
Cristuru Secuiesc (jud.
Harghita): 125 (196-
197, pl).
Criş (jud. Mureş): 8, 35, 250,
366, 586, 587, 588,
670 (311-314), 698
(595), 700 (219),
1282.
Criş (jud. Braşov): 514 (pl), 560
(33-34), 1113 (313).
Crivadia (jud. Hunedoara): 43
(108-110, pl), 426,
598 (225), 660, 698
(525), 726 (499-500),
982 (pl), 990 (266-
269, pl), 1023, 1185
(pl), 1279, 1306.
Crizbav v. Hălchiu
Crucea Mandii (jud. Braşov):
229, 1309.
Cruceburg (disp. jud. Braşov):
143, 229 (pl), 294
169, d), 419 (I, 830,
d), 490 (586), 494,
502 (pl), 505 (36, pl),
547, 588 (265), 700
(135), 723, 750, 763
(pl), 779, 780, 795,
839 (47-50), 897 (VI,
63-66), 956, v. Teliu.
Csak v. Ciacova
Csama (disp. jud. Timiş ?): 808
(148, d).
Csanád(vár) v. Cenad
Csernátón v. Cernatu de Sus
Csicsávár v. Ciceu
Csicsóholdvilág v. Ţapu
Csikcsicsó v. Ciceu
Csikdelne v. Delniţa
Csikkarcfalva v. Cîrja
Csikrákos v. Racu
Csikszentgyörgy v.
Ciucsîngeorgiu
Csikszentmihály v. Mihăileni
Csikszentmiklós v. Nicoleşti
Csokás v. Ariuşd
Cucuiş (jud. Hunedoara): 191,
599 (260), 1151 (41-
42, pl).

Cuhea v. Bogdan Vodă
Cuiești v. Bocșa Română
 Curciu (jud. Sibiu): **315** (pl),
327 (148-153), **530**
 (pl), **560** (114-115).

Czefresd v. Chelmac
 Czykowsasarhel (disp. jud.
 Timiș): **220** (II, 13,
 d), **808** (150).

D

Daia (jud. Brașov): **244** (259-
 266, pl), **343** (142),
350 (153-154), **1282**.

Daia (jud. Mureș): **35** (pl), **513**
 (pl), **560** (18-21), **835**
 (263, pl), **1113** (323),
1181 (138-139), **1282**.

Dalnic (jud. Covasna): **418**
 (113-116, pl), **1255**
 (92-97, pl).

Dálnok v. Dalnic

Daneș (jud. Mureș): **1181** (36).

Dános v. Daneș

Dăbica (jud. Cluj): **35** (pl), **215**
 (pl), **294** (167, d), **297**
 (174), **419** (II, 66-67),
574, **587**, **670** (238-
 239), **700** (85-86), **921**
 (pl), **922** (pl), **939**
 (203-204), **1189** (III,
 319-341), **1282**.

Dealul Frumos (jud. Sibiu): **35**,
550 (pl), **560** (3-5),
587, **1113** (323-324,
 pl), **1137**, **1181** (126-
 127, pl), **1282**.

Dej (jud. Cluj): **366**, **670** (237-
 238), **700** (62-63, 85),
894, **1161**, **1189** (III,
 78-110).

Delnița (jud. Harghita): **1075**
 (pl), **1282**.

demantelări: **10**, **261**, **727**, **834**,
1176.

Denndorf v. Daia

Derguech (disp. jud. Sălăj?):
359 (122, d).

Des v. Dej

Deutsch-Kreuz v. Criș

Deutsch-Weisskirch v. Viscri

Deutsche Burgen v. cetăți
 săsești

Deva (jud. Hunedoara): **2**, **17**,
18, **43**, **44**, **99** (d), **112**,
152 (pl), **217**, **220** (V,
 42-45, d), **225** (49-54),
261, **262**, **293** (106, d),
294 (166-167, d), **297**
 (173-174, pl), **354**,
355 (69- 81, pl), **356**
 (pl), **359** (123, d), **419**
 (III, 291-292, d), **567**
 (160-173), **570**, **588**,
620, **646**, **670** (208-
 213), **693** (pl), **700**
 (167-174), **756** (I, 48-
 50), **757**, **781** (12),
793, **1084**, **1087**, **1111**
 (d, pl), **1158** (pl),
1205, **1206**, **1282** (pl).

Dezna (jud. Arad): **153**, **220** (I,
 722, d), **293** (105, d),
312 (85-86), **359** (122,
 d), **605** (267, d), **670**
 (28-29), **714** (558-
 559), **773** (130), **776**
 (339-341), **936** (77).

Diener v. slujitori

Diod v. Stremț

Diosig (jud. Bihor): **419** (I, 613,
 d), **617** (234-235, d),
670 (53-54).

Diószeg v. Diosig

Dirju (jud. Harghita): **35**, **175**
 (1-14, pl 34-36), **244**
 (267-279, pl), **418**
 (184-195, pl), **587**,
588, **644** (115-117),
1282, **1285** (pl).

Dirlos (jud. Sibiu): **327** (153-
 157), **1181** (37, pl).

- Dobîrca** (jud. Sibiu): **429** (188-193, pl), **433**, **516** (pl), **560** (106-108), **1113** (314), **1282**.
- Doboka** v. **Dăbîca**
- Doborka** v. **Dobîrca**
- Dobring** v. **Dobîrca**
- Dolheni** (jud. Sălaj): **220** (I, 444, d).
- domenii**: **89**, **144**, **167**, **212**, **213**, **220**, **243**, **264**, **301**, **443**, **445**, **562**, **563**, **564**, **609**, **631**, **677**, **718**, **719**, **792**, **793**, **794**, **838**, **927**, **929**, **930**, **939**, **1009**, **1010**, **1011**, **1012**, **1054**, **1057**, **1105**, **1166**, **1178**, **1199**, **1221**, **1227**, **1290**, **1297**, **1304**, **1319**.
- donjoane**: **39**, **44**, **320**, **490**, **506**, **507**, **558**, **574**, **989**, **1056**, **1078**, **1125**.
- Donnersmarkt** v. **Mănărade**
- Draas** v. **Drăuşeni**
- Drăuşeni** (jud. Braşov): **256**, **273** (pl), **366**, **499** (pl), **517** (pl), **560** (42-44), **587**, **588**, **589**, **897** (I, 170), **1113** (314), **1282**, **1285** (pl).
- Drencova** (jud. Caraş-Severin): **220** (II, 13, d), **293** (108, d), **808** (48, d), **1250** (47-49).
- Drobeta-Turnu Severin** (jud. Mehedinţi): **35** (pl), **54**, **55** (pl), **81**, **106** (pl), **107** (pl), **108**, **110**, **154** (pl), **220** (II, 14, d), **247**, **248** (5-14, pl), **249** (78-82, pl), **293** (158, d), **808** (151, d), **940** (II, 513-542, d), **1198**, **1250** (26-31);
- c. in c. romanum: **248** (14-23, pl).
- Dudeştii Vechi** (jud. Timiş): **169** (II, 56-57).
- Dumbrăveni** (jud. Mureş): **670** (376-377).
- Dumitreani** (jud. Mureş): **670** (343-345).
- Dunesdorf** v. **Daneş**
- Dupuş** (jud. Sibiu): **323** (173-176).
- Durles** v. **Dîrlos**
- E**
- Egerbegy** v. **Agîrbiciu**
- Egervâr** v. **Glogovăţ**
- Egurvar** v. **Glogoveţ**
- Eisdorf** v. **Ioneşti**
- Eperjes** v. **Chelmac**
- Erdenburg** (între Cristian şi Vulcan, jud. Braşov): **956** (57-58), **1088**.
- Erdöd** v. **Ardud**
- Erdöfalva** v. **Ardeu**
- Erdsomlyo** v. **Vărădia**
- Eremitu** (jud. Mureş): **126** (68, pl 77), **897** (IV, 93, 98), **1282**.
- Erked** v. **Archita**
- Erösd** v. **Ariuşd**
- Estelnic** (jud. Covasna): **418** (117-120, pl), **1255** (98-100, pl).
- Esztelnek** v. **Estelnic**
- F**
- Facsád** v. **Făget**
- Făgăraş** (jud. Braşov): **4**, **35**, **52**, **94** (227-229, d), **183**, **202**, **211**, **225** (74-77), **301**, **366**, **393**, **399**, **567** (142-159), **587**, **588**, **589**, **670** (104-116), **685** (pl), **700**

- (183-191), **733**, **756** (I, 79-82), **757**, **804**, **848** (pl), **978**, **979**, **980**, **1003**, **1011** (II), **1012**, **1071** (d), **1085**, **1091** (201-202), **1114** (pl), **1120**, **1162**, **1163**, **1166**, **1251** (85-90), **1268**, **1277** (44-45), **1282**, **1289**.
- Făget** (jud. Timiș): **28** (30-31), **670** (417-419), **995** (pl).
- Fehérvár** (*Erdélyi*) v. Alba Iulia
- Feigendorf** v. Micăsasa
- Feketehalom** v. Codlea
- Feldioara** (jud. Brașov): **35** (pl), **69** (105-106), **206**, **322** (67-73), **419** (I, 831, d), **490** (589), **496** (pl), **503** (pl), **587**, **588**, **589**, **599** (265), **670** (117-120), **700** (244-245), **756** (I, 101-102), **763** (I), **897** (VI, 430-440), **956** (45-47), **1107**, **1216** (II, 34-39), **1282**.
- Felicienii** (jud. Harghita): **244** (116-125, pl).
- feliratok** v. inscripții
- Felmer** (jud. Brașov): **1113** (315), **1282**.
- Felnac** (jud. Arad): **169** (II, 177-180), **714** (424-425).
- Felsőboldogfalva** v. Felicienii
- Feltorja** v. Turia
- Fenes** v. Feniș
- Fenes** v. Florești
- Fetea** (jud. Sibiu): **476** (154).
- Fiatfalva** v. Cristuru Secuiesc
- Feniș** (jud. Bihor): **70** (5-6, pl), **73** (207-210), **75**, **180**, **220** (I, 595, d), **359** (133, d), **419** (I, 617, d), **617** (241, d), **670** (80-81), **932**.
- Firtosvára** v. Firtușu
- Firtușu** (jud. Harghita): **16**, **126** (69, 77-pl), **244** (135-137, pl), **260** (303-304), **334**, **345**, **491** (636-640, pl), **622** (21-24), **670** (191-193), **700** (45), **833**, **897** (I, 123-127), **1209**, **1282**.
- Fișer** (jud. Brașov): **1113** (323), **1181** (128-129), **1282**.
- Florești** (jud. Cluj): **220** (V, 350-351, d), **294** (171, d), **297** (185), **359** (133, d), **419** (III, 347-348, d), **488** (124-125, pl), **643**, **648**, **670** (265), **700** (64), **1051** (pl).
- Fogaras** v. Făgăraș
- Földvár** v. Feldioara
- Fölnlak** v. Felnac
- Frauendorf** v. Axente Sever
- Freck** v. Avrig
- Frîua** v. Axente Sever
- Frumușeni** (jud. Arad): **220** (I, 762-763, d), **714** (820-821), **772** (489-490), **773** (116-117), **1017**.

G

- Galombacz** (disp. jud. Caraș-Severin): **808** (270, d).
- Galat/Omlás** v. Porumbenii Mici
- Galt** v. Ungra
- Garendorf** v. Ardan
- Găvojdia** v. Bocșa Română
- Geist** v. Apața
- Gelence** v. Ghelintza

- Gerebencz** (disp. jud. Caraș-Severin): **808** (48, d).
- Gernyeszeg** v. **Gornești**
- Gesprenberg** v. **Brașov**
- Ghelința** (jud. Covasna): **1255** (101-114, pl), **1282**.
- Gheorghieni** (jud. Harghita): **198** (25-27), **670** (193-195), **1168**, **1172** (63), **1282**.
- Gherla** (jud. Cluj): **35**, **94** (283-285, d), **151** (pl), **300**, **399**, **464**, **587**, **588**, **589**, **599** (253-254), **626**, **670** (261-264), **700** (161-167), **725** (pl), **845**, **848** (pl), **926**, **1011** (II), **1016**, **1165**, (pl), **1189** (VI, 204-255, pl), **1190**, **1204**, **1318**.
- Ghidfalău** (jud. Covasna): **407**, **418** (124-128, pl), **1255** (115-117, pl).
- Ghilvaci** (jud. Satu Mare): **359** (136, d), **761** (141, d).
- Ghimbav** (jud. Brașov): **322** (82-83), **329** (150-152), **496** (pl), **587**, **588**, **589**, **700** (247), **1282**.
- Ghindari** (jud. Mureș): **458** (470-471), **897** (IV, 24-26), **1168**, **1172** (63), **1282**.
- Gidófalva** v. **Ghidfalău**
- Gilău** (jud. Cluj): **94** (230-233, d), **99** (d), **220** (V, 299, d), **293** (114, d), **310**, **330**, **359** (139, d), **419** (III, 349, d), **588**, **616** (d), **670** (241-245), **700** (180-183), **945**, **1282**.
- Gilvács** v. **Ghilvaci**
- Gîrbova** (jud. Alba): **35**, **43** (119-121, 121-124, pl), **432**, **490** (599, 607), **1151** (47-48, pl), **1216** (IV, 65-71), **1285** (47, pl).
- Gladna Română** (jud. Timiș): **28** (36-37), **993** (pl).
- Glod** (jud. Alba): **1209** (27-28).
- Glodeni** (jud. Mureș): **220** (V, 675, d).
- Glogovăț** (jud. Alba) - **Egurvar**: **359** (130, d), **419** (III, 552, d), **700** (58), **834**.
- Gogan** v. **Gogan Varolea**
- Gogan Varolea** (jud. Mureș): **220** (V, 861-862, d), **293** (165, d), **294** (167, d), **297** (175-176, d), **359** (208, d), **419** (III, 563), **605** (515-516, d), **700** (58-59), **1019**.
- Gornești** (jud. Mureș): **220** (V, 669-670, d), **588**, **670** (303-306), **700** (223-224).
- Görgen** v. **Gurghiu**
- Grădeț** (jud. Mehedinți): **246** (pl), **248** (26-32, pl), **1250** (31-33).
- Gross-Eiden** v. **Viile Tecii**
- Gross Kopisch** v. **Copșa Mare**
- Gross Lasseln** v. **Laslea**
- Grossau** v. **Cristian**
- Grossschenk** v. **Cincu**
- Grosswardei** v. **Oradca**
- Gureni** (jud. Caraș-Severin): **293** (114, d), **808** (149, d), **940** (II, 86-87, d).
- Gurghiu** (jud. Mureș): **90**, **94** (229-230, d), **99** (d), **199** (41-50), **220** (V, 670-671, d), **293** (114, d), **359** (138, d), **613**, **623** (d), **670** (306-

309), 677 (d), 700
(176-180), 848 (d, pl),
905, 913, 1282.

Gyalu v. Gilău

gyepük v. prisăci

Gyertyámos v. Cărpiniș

Gyergyszentmiklós v.

Gheorghieni

Gyulafehérvár v. Alba Iulia

H

Hadad v. Hodod

Halmágy v. Hălmeag

Hagymásbodon v. Budiu Mic

Hamruden v. Homorod

Haram v. Carașova

Hátszeg v. Hățeg

Hățeg v. Subcetate

Hălchiu (jud. Brașov): - c.: 204,

293 (117, d), 297

(177, d), 419 (I, 830,

d), 459, 490 (589),

501 (pl), 599 (264-

265), 670 (125-127),

700 (135), 763 (I),

765, 956 (54-55),

1005 (631), 1088;

- b.f.: 322 (95), 495

(pl), 700 (243), 1038

(77-79), 1216 (II, 59-

61), 1282;

- donjon: 558 (84-85,

pl).

Hălmagiu (jud. Arad): 714

(425).

Hălmeag (jud. Brașov): 293

(167, d), 297 (177),

329 (153-154).

Hărman (jud. Brașov): 35, 273

(pl), 321 (228-230,

pl), 322 (77-81), 329

(147), 493, 496 (pl),

588, 592 (pl), 670

(133-136), 700 (245),

1113 (317-318), 1181

(62-63, pl), 1282.

Hegyesh v. Hidiș

Heldorf v. Hălchiu

Heltau v. Cisnădie

Henndorf v. Brădeni

Herec vára v. Malnaș

Hetzeldorf v. Ațel

Hidiș (jud. Bihor): 220 (I, 691,
d).

Historiographie v. istoriografie

Hodod (jud. Satu Mare): 5, 182

(17), 220 (I, 548, d),

358, 665, 670 (364-

365), 700 (149-150),

951 (61-105, d), 1282.

Hodoș (jud. Timiș): 220 (II, 13,

d), 808 (149, d).

Holzmengen v. Hosman

Homorod (jud. Brașov): 273

(pl), 523 (pl), 524, 560

(39-42), 587, 588,

589, 1113 (316), 1181

(52-53, pl) 1282, 1285

(38-39, pl).

Homoródalmas v. Merești

Homoródbene v. Beia

Homoróddaróc v. Drăușeni

Homoródjánosfalva v. Ionești

Homoródszentmárton v.

Mártiniș

Homoródszentpál v. Sînpaul

Hosman (jud. Sibiu): 428 (197-

199, pl), 1113 (317),

1181 (60-61, pl),

1282.

Höhlen Befestigungen v. peșteri

ortificate

Höltövény v. Hălchiu

Hundertbücheln v. Movile

Hunedoara (jud. Hunedoara): 32

(pl), 35, 43 (124-134,

pl), 63, 64, 65, 66, 67

(d, pl), 84 (pl), 94

(290-330, d), 156,

188, 189, 197, 220 (V,

6-51, d), 225 (93-97),

255, 288, 292, 293

- (118, d), 294 (175, d),
297 (190-191, d), 355
(218-229, pl), 359
(144, d), 363 (d), 365,
419 (III, 294-295, d),
423 (d), 447, 456, 565,
566, 587, 588, 589,
646, 656 (d), 657 (d),
658 (d), 659, 670
(219-230), 698 (479),
700 (86-94), 718, 719,
720, 721, 756 (I, 51-
54), 793, 804 (pl), 848
(pl), 849 (pl), 851,
852, 927, 929 (d), 930,
1011 (II), 1043, 1083,
1092, 1135 (38-43),
1154, 1188, 1263,
1277 (186-193), 1281
(pl), 1282, 1284 (pl),
1285, 1287 (pl).
- Hunyadiburg* v. Bistrița
Hunyadvár v. Hunedoara
- I**
- Iacobeni (jud. Sibiu): 324 (54-
56, pl), 431 (151-154,
pl), 528 (pl), 835
(269-270), 1113 (318),
1181 (66-67, pl),
1282.
- Iara (disp. jud. Cluj): 220 (V,
671-672, d).
- Icafalău (jud. Covasna): 1255
(118).
- Idecu (jud. Mureș): 297 (178,
d), 359 (145), 605
(323, d).
- decs* v. Idecu
- Iernut (jud. Mureș): 366, 587,
588, 589, 670 (328-
333), 687 (pl, d), 700
(225-226), 1020, 1277
(132-133), 1282.
- Ighișu Nou (jud. Sibiu): 327
(164-169), 587, 588,
589, 869, 1113 (314-
315), 1282.
- Ika vár* v. Cernatu de Sus
Ikafalva v. Icafalău
- Ilia (jud. Hunedoara): 220 (V,
51, d), 670 (216-219),
677 (d), 700 (144-
146).
- Ilidia (jud. Caraș-Severin): 220
(II, 96, d), 293 (119,
d), 359 (145, d), 419
(III, 485), 670 (293-
294), 787, 808 (49, d),
1250 (59-60), 1262,
1267.
- Ilieni (jud. Covasna): 299, 415,
418 (135-143, pl),
650, 670 (276-278),
700 (242), 1255 (29-
31, 119-128, pl), 1282.
- Illyéd* v. Ilidia
Illyefalva v. Ilieni
Ilonapatak v. Dolheni
Ilyéd v. Ilidia
- Ineu (jud. Arad): 35, 312 (80-
84), 372, 670 (24-28),
714 (559-560, pl), 773
(128-129), 936 (75-
76), 1076 (544-547),
1201.
- influențe constructive: 87, 946.
- Inschriften* v. inscripții
inscripții 4, 94, 384, 464, 969,
1031, 1087, 1164.
- Insula Banului* v. Ada-Kaleh
introducerea pietrei în
construcția cetăților:
35 (24-25), 126, 127,
344, 345, 451, 973,
1032, 1062.
- Ionești (jud. Brașov): 1282.
- Ioubag (disp. jud. Timiș): 220
(II, 13, d).
- irodalom* v. istoriografie
istoriografie: 30, 74, 114, 165,
279, 393, 421, 490

(580-581), 618, 848,
1014 (29-31), 1045,
1059, 1060, 1088.

Iwanfalwa (disp. jud. Timiș):
808 (149).

Izakonyha v. Bogdan Vodă
întărituri țărănești: 581, 947,
1142.

J

Jacodu (jud. Mureș): 244 (200).

Jakabfalva v. Iacobeni

Jakobsdorf v. Iacobeni

Jdioara (jud. Timiș): 39 (pl),
121, 122 (pl), 123 (pl),
124, 220 (II, 15, d),
235 (12-14, pl), 293
(170-171, d), 359
(214), 670 (434-436),
808 (152), 1250 (58-
59).

Jebel (jud. Timiș): 220 (II, 14,
d), 808 (152).

Jibou (jud. Sălăj): 587, 588,
589.

Jidvei (jud. Alba): 43 (134, pl).

Jigodin II (jud. Harghita): 126,
260 (307-309, pl), 332
(pl), 490 (583), 897
(II, 34-35), 1282.

Jimbor (jud. Brașov): 244 (326-
327, pl).

Jina v. Gîrbova

K

Kaca v. Cața

Kallesdorf v. Arcalia

Kapolnas v. Căpîlnăș

Kaproncza v. Căpruța

Karánsebes v. Caransebeș

Karcfalva v. Cîrța

Karlsburg v. Alba Iulia

Kastellanen v. slujitori

Katzendorf v. Cața

Kecskés v. Pietra Craivii

Keisd v. Saschiz

Kelling v. Cîlnic

Kendhida v. Chendu Mic

Kenezrekezo (disp. jud. Timiș):
220 (II, 13, 44, d), 808
(149).

Keresd v. Criș

Keresztényfalva v. Cristian (jud.
Brașov)

Kereszténysziget v. Cristian
(jud. Sibiu)

Kézdialbis v. Albiș

Kézdizsentlélek v. Sînzieni

Kincsavára v. Bodoc

Kincsestető v. Bodoc

Kirchberg v. Chirpăr

Kirchenburgen v. biserici
fortificate

Kirtsch v. Curciu

Kis Somlyó v. Șemlacu Mare

Kisborosnyó v. Boroșneu Mare

Kisdizsnód v. Cîsnădioara

Kisgalamfalva v. Porumbenii
Mici

Kisgalgóc v. Glogoveț

Kisprázmár v. Toarcia

Klausenburg v. Cluj-Napoca

Klein-Schenk v. Cîncșor

Klosdorf v. Cloașterf

Kolczvár v. Suseni

Kolozsvár v. Cluj-Napoca

Komana v. Comana

Konservierung v. conservări

Kovási v. Covășinț

Köd v. Cheud

köhasználat a várépítészetben v.
introducerea pietrei în

arhitectura cetăților

Körösszeg v. Cheresig

Körövidék v. Crișana

Kövár v. Chioar

Kövesd v. Bocșa Română

Krassóvár v. Carașova

Kraszna v. Crasna

Krassó v. Carașova

Kraszna v. Crasna

Kreuzburg v. Cruceburg

- Krivádia* v. Crivadia
Kronstdt v. Braşov
Kusalyvár v. Coşeu
Kustalyvár v. Ocland
Küküllőalmás v. Alma
Küküllőkörös v. Curciu
Küküllővár v. Cetatea de Baltă
Kürpöd v. Chirpăr
Kwleser v. Salonta
- L**
- lakótornyok* v. donjoane
Landskrone v. Tâlmăciu
 Laslea (jud. Sibiu): **520** (pl),
560 (37-39), **1181**
 (44, pl).
Lászlóvár v. Pescari
Latorvár v. Lotrioara
 Laz (jud. Alba): **27, 35** (pl), **129**
 (336-342, pl), **700**
 (57).
Lazarfalva v. Lăzăreşti
 Lăzarea (jud. Harghita): **198**
 (12-18), **366, 587,**
588, 589, 642, 662,
670 (198-202), **816,**
891, 1144.
 Lăzăreşti (jud. Harghita): **198**
 (18-19).
Leanyvár v. Breţcu
Leanyvár v. Floreşti
Lécfalva v. Leţ
legendák v. legende
 legende: **2, 360, 361, 726, 804,**
1299.
 Lelicieni (jud. Harghita): - c.:
717 (d);
 - b.f.: **299, 654** (d),
700 (132-134), **897**
 (III, 112), **1315.**
Lemhény v. Lemnia
 Lemnia (jud. Covasna): - c.: **418**
 (152-154, pl), **1170**
 (pl), **1172, 1181;**
 - b.f.: **1255** (143-145,
 pl), **1282.**
- Lempes* (între Hărman, Bod şi
 Sînpetru, jud. Braşov):
22, 505 (38-39, pl),
897 (VI, 442-444).
Letavár v. Lita
 Leţ (jud. Covasna): **670** (286-
 287), **698** (615), **700**
 (99-100), **897** (III,
 161-163), **1172** (62),
1174, 1282.
 Librasd (jud. Caras-Severin):
293 (130, d).
 Lipova (jud. Arad): **220** (I, 760,
 d), **290, 312** (61-65),
359 (163, d), **366, 378,**
419 (I, 180-181, d),
607, 670 (29-33), **709,**
714 (819-820), **756**
 (pl), **772** (485-489),
773 (113-116), **781**
 (12), **1250** (67-69),
1276.
Lippa v. Lipova
 Lisnău (jud. Covasna): **1255**
 (146-147).
Lisznyó v. Lisnău
 Lita (jud. Cluj): **220** (V, 672-
 675, d), **293** (130, d),
294 (169-170, d), **297**
 (181, d), **359** (161, d),
360, 422, 434, 608
 (16-21), **615** (pl), **700**
 (174-175), **804.**
 Lotrioara (jud. Sibiu): **21** (20-
 21), **293** (129, d), **490**
 (594), **588, 595, 1216**
 (I) v. Turnu Roşu.
 Lugoj (jud. Timiş): **220** (II, 13,
 d), **387, 605** (377, d),
606, 607, 670 (419-
 422), **808** (149, d),
1121 (121-126).
Lugos v. Lugoj
 Luncani (jud. Cluj): **670** (231-
 232).

Lutița (jud. Harghita): 245 (40-41).

M

Macedonia (jud. Timiș): 808 (149, d).

Mada (jud. Hunedoara): 1211 (24-26).

Magarey v. Pelisor

Magyarfenes v. Finiș

Makfalva v. Ghindari

Maksa v. Moacă

Malajesd v. Mălăiești

Malmkrog v. Mălincrav

Malnaș (jud. Covasna): 126 (71-72, 80 pl), 198 (27-28), 653, 670 (284-285), 700 (54), 848 (pl), 897 (III, 56-58), 1158, 1172 (59-60, 88-91, pl) v.

Miercurea Ciuc.

Malomfalva v. Morești

Marienburg v. Feldioara

Maroseperjes v. Chelmac

Marosillye v. Ilia

Maroskapronca v. Căpruța

Marossárpatak v. Glodeni

Marosvécs v. Brîncovenеști

Marpod (jud. Sibiu): 1181 (86).

Martinsdorf v. Metiș

Martonfalva v. Metiș

Măieruș (jud. Brașov): - b.f.:

322 (93-95), 496 (pl),

1113 (321), 1181

(100), 1282;

- donjon: 558 (83-84, pl).

Mălăiești (jud. Hunedoara): 43 (135-137), 44 (pl), 274 (34), 305, 308 (pl), 309, 814 (189-191), 982, 984, 990 (254-257, pl), 1055.

Mălincrav (jud. Sibiu): 1113 (320), 1181 (82-83, pl), 1282.

Mănărade (jud. Alba): 43 (137-140, pl).

Mănăstirea (jud. Cluj): 300, 621, 645, 670 (265-266), 700 (221-222), 848 (d), 924, 952, 1021 (214, pl), 1189 (VI, 310-326).

Mănăștur (jud. Timiș): 808 (149), 1297 (32-33).

Mărtiniș (jud. Harghita): 408, 418 (129-134, pl), 644 (108-110), 1282.

Mediasch v. Mediaș

Mediaș (jud. Sibiu): 230, 366, 379 (d), 380, 381, 670 (377-384), 700 (106-109), 757, 829, 848 (pl), 1181 (88-89), 1282, 1300.

Medieșu Aurit (jud. Satu Mare): 76, 91 (pl), 92, 93, 220 (I, 466, d), 280, 304, 587, 588, 589, 670 (360-362), 748, 848 (d), 854 (318-320), 915, 1021 (214), 1121 (111-116), 1270, 1277 (10-11).

Meeburg v. Beia

Medgyes v. Mediaș

Mehadia (jud. Caraș-Severin): 159, 173, 177 (42-43), 184, 220 (II, 13-14, d), 293 (134,d), 388, 392, 670 (299-301), 808 (149, d), 940 (II, 325-366, d), 1077 (pl), 1250 (51-55).

Menteu v. Aluniș

Mercheașa (jud. Brașov): 897 (I, 190), 1282.

- Merești** (jud. Harghita): **339**
(419), **622** (30-31),
670 (278-279), **897** (I,
88-95, 186), **1209** (26-
27), **1210** (312-314).
- Mergeln** v. Merghindeal
- Merghindeal** (jud. Sibiu): **321**
(210-212, pl), **366**,
539 (pl), **560** (80-82),
587, **1181** (90-91, pl),
1282.
- Meschen** v. Moșna
- Meşendorf** v. Meşendorf
- Meşendorf** (jud. Braşov): **540** ,
560 (31-33), **1113**
(320-321), **1282**.
- Metiş** (jud. Sibiu): **1282**.
- Micăsasa** (jud. Sibiu): **220** (V,
861, d).
- Michelsberg** v. Cisnădioara
- Micloşoara** (jud. Covasna): **293**
(170, d), **297** (182, d).
- Miercurea Ciuc** (jud. Harghita) -
Şumuleu II: **260** (310),
332 (pl), **366**, **490**
(383), **670** (188-191),
803, **897** (II, 21-22,
pl), **1282** v. Malnaş.
- Miercurea Sibiului** (jud. Sibiu):
433, **1113** (322).
- Mihăileni** (jud. Harghita): **418**
(105-108, pl), **897** (II,
73), **1282**.
- Mikeszásza** v. Micăsasa
- Miklóstelke** v. Cloaşterf
- Miklósvár** v. Micloşoara
- Mikó vár** v. Malnaş
- Mirkvásar** v. Mercheaşa
- Misentea** (jud. Harghita): **1282**.
- Mîndruloc** (jud. Arad): **772**
(494), **773** (119).
- Mișca** (jud. Arad): **714** (426),
773 (128).
- Moacşa** (jud. Covasna): **418**
(155-156, pl), **897** (III,
180-181), **1255** (148-
150), **1282**.
- Moigrad** (jud. Sălaj): **1053** (94-
95), **1063** (pl).
- Mojgrád** v. Moigrad
- Moldoveneşti** (jud. Cluj): **6**, **35**
(pl), **297** (187,d), **346**,
366, **467** (pl), **468**, **599**
(240), **902**, **1282**.
- Mondorlac** v. Mîndruloc
monetării în cetăți: **46**.
- Monora** v. Mănărade
- Monostor** v. Mănăştur
- Moreşti** (jud. Mureş): **35** (pl),
466 (pl), **471**, **474**
(pl), **475** (pl), **477** (pl),
483, **484** (pl), **587**,
588, **589**, **1191** (328-
343, pl), **1192**, **1282**.
- Moşna** (jud. Sibiu): **321** (214-
16, pl), **327** (161-164),
541 (pl), **560** (24-26),
587, **588**, **589**, **835**
(266, pl), **1113** (320),
1181 (92-93, pl), **1285**
(43-44).
- Motiş** (jud. Sibiu): **560** (119-
120, pl).
- Mobile** (jud. Sibiu): **324** (59-62,
pl), **431** (154-156, pl),
527 (pl), **560** (88-90),
1113 (318), **1181** (64-
65, pl), **1282**.
- Mugeni** (jud. Harghita): **244**
(75-88, pl).
- Munar** (jud. Arad): **367**.
- Muszka** v. Mișca
- Mühlbach** v. Sebeş
- Münzstätte in Burgen** v.
monetării în cetăți
- N**
- Nagyajta** v. Aita Mare
- Nagybánya** v. Baia Mare
- Nagyborosnyo** v. Boroşneu
Mare

- Nagydisznód* v. Cisnădie
Nagyenyed v. Aiud
Nagygambfalva v. Porumbeni
 Mari
Nagyhalmagy v. Hălmagi
Nagykpus v. Copșa Mare
Nagykároly v. Carei
Nagyvárad v. Oradea
 Nădab (jud. Arad): 714 (426).
 Nădlac (jud. Arad): 714 (426-427).
Neidhaus v. Netuș
 Nemșa (jud. Sibiu): 1113 (321).
Neppendorf v. Turnișor
 Netuș (jud. Sibiu): 324 (51-53, pl), 542 (pl), 560 (21-23), 1113 (321), 1181 (96-97), 1282.
Neudorf v. Nou, Roșia
Neustadt v. Baia Mare
Neustadt v. Cristian
 Nicoleşti (jud. Harghita): 299, 418 (109-112, pl), 1282.
Niederriflung v. demantelare
 Nocrich (jud. Sibiu): 429 (196-197), 1113 (319), 1181 (81).
 Noșlac (jud. Arad): 169 (II, 417-426), 1282.
 Noiștat (jud. Sibiu): 496 (pl).
 Nou v. Roșia
Nussbach v. Măieruș
Nyáradremete v. Eremitu
Nyirtető v. Valea Crișului
- O**
- Obad (jud. Timiș): 220 (II, 14, d), 808 (149, d).
Óbesenyő v. Dudeștii Vechi
 Ocland (jud. Harghita): 244 (227-230, pl), 339 (418-419), 622 (26-27), 897 (I, 233-234), 1210 (244-247, pl).
 Ocna Mureș (jud. Alba): 419 (II, 189, d), 670 (170-172).
 Ocna Sibiului (jud. Sibiu): 429 (199-201), 1181 (116-117), 1282;
 - donjon: 490 (607-608).
 Odorhei (jud. Harghita): 670 (202-206), 1118;
 - Budvár: 126 (69-70, 78-pl), 244 (311-312, pl), 611, 622 (9-12), 698 (519), 757, 804, 893 (pl), 897 (I, 60-62), 1208 (pl), 1282;
 - Székelytámad: 94 (289-290), 243, 244 (313-316, pl), 260 (306), 366, 588, 6221 (5-9), 698 (591), 700 (94-98), 741, 756 (I, 112-114), 1118 (pl), 1121 (126-131), 1167, 1174, 1280.
Oituz v. Pasul Oituz
 Ojdula (jud. Covasna): 1255 (161).
Okland v. Ocland
Oláhléta v. Lita
Olteni v. Malnaș
Oltzem v. Olteni
 Oncești (jud. Maramureș): 44 (pl), 236 (pl), 988 (233-234).
 Oradea (jud. Bihor): 24, 35, 71, 72, 96, 97, 165, 177 (45-46), 180, 220 (I, 596, d), 222, 223, 225 (220-224), 230, 258 (pl), 279, 366, 397, 398 (pl), 400, 401 (pl), 402 (pl), 403, 419 (I, 681-688, d), 420 (d), 492, 617 (379-384, d), 618, 638 (d), 670 (63-

- 73), 680 (d), 692, 695, 696, 708, 754 (pl), 767, 777 (d), 848 (d, pl), 850, 1011 (II), 1034, 1035, 1048, 1089, 1119, 1121 (131-138), 1229 (pl), 1275 (d), 1278 (84-91), 1282, 1316, 1317.
- orașe fortificate: 35, 40, 163, 230, 377, 382, 489, 703, 704, 705, 732, 754 (24-30), 870, 871, 872, 875, 877, 1001, 1130, 1146, 1193.
- Orăștie (jud. Hunedoara): 14 (58), 43 (140-145, pl), 242, 265, 583 (48-49), 599 (260), 700 (119-120).
- Orlat (jud. Sibiu): 293 (170, d), 297 (183, d), 359 (184-185, d), 419 (II, 182-183, d), 481 (pl), 490 (597), 599 (261), 700 (56), 857 (pl), 1282.
- Orșova (jud. Mehedinți): 137, 177 (49-50), 220 (II, 14, d), 293 (139, d), 587, 808 (150), 912 (pl), 1250 (42-44), 1282.
- Ortelec* v. Zalău
- ostromok* v. asedii
- Ostrovu Banului* v. Ada-Kaleh
- Ozd (jud. Mureș): 670 (169-170), 700 (236-237), 1157.
- Ozsdola* v. Ojdula
- Ozun (jud. Covasna): 418 (196-198, pl), 683, 700 (242), 1255 (183-186, pl).
- Örményes* v. Armeniș
- P**
- Palota (jud. Bihor): 359 (175, d), 419 (I, 650, d), 617 (314, d).
- paraszterödítések* v. întărituri țărănești
- Paroș (jud. Hunedoara): 1211 (28-29).
- Pasul Ghimeș (jud. Mureș): 670 (195-196), 700 (181).
- Pasul Oituz (jud. Covasna): 287, 404, 405, 599 (251), 670 (287-289), 698 (578), 700 (131-132), 897 (III, 127), 1172 (63).
- Pathkolcz* v. Czykowasarhel
- Pava (jud. Covasna): 1255 (162).
- Pădureni (jud. Arad): 714 (427), 804.
- Pech (jud. Caraș-Severin): 220 (II, 14, d), 293 (141, d), 808 (150), 1250 (44-45).
- Pelișor (jud. Sibiu): 537 (pl), 560 (100-102), 1113 (319-320).
- penzverdék a várakban* v. monetării în cetăți
- Periam (jud. Arad): 169 (II, 489-494).
- Pescari (jud. Caraș-Severin): 172, 220 (II, 96, d), 293 (156, d), 670 (298-299), 786 (pl), 1250 (49-51).
- peșteri fortificate: 651, 701, 1211.
- Petersberg* v. Sînpetru
- Péterváralja* v. Petrești
- Peth (disp. jud. Caraș-Severin): 160, 161 (pl), 220 (II, 96, d), 940 (II, 441-444, d), 1033.

- Petiș** (jud. Sibiu): **496** (pl).
Petki v. Lăzărești
- Petrești** (jud. Alba): **27, 43** (147-153, pl), **419** (II, 179-180, d), **1282**.
- Pianu de Jos** (jud. Alba): **14** (59), **129** (342-342), **599** (260), **1151** (45).
- Piatra Craivii** (jud. Alba): **43** (147-153, pl), **46, 48** (8-20, pl), **111, 130** (pl), **293** (121, d), **294** (168, d), **297** (178, d), **333, 359** (149, d), **419** (II, 168, d), **652, 670** (155-156), **700** (213), **751, 781** (pl), **1148** (21), **1312**.
- Piatra Roșie** (jud. Hunedoara): **986**.
- Piatra Șoimului v. Șinteu*
- Pinticu** (jud. Bistrița-Năsăud): **241** (98-99).
- Pîncota** (jud. Arad): **220** (I, 722, d), **293** (141, d), **359** (175-176, d), **366, 605** (422, d), **670** (33-34), **714** (428), **766, 772** (128), **936** (74-75), **968**.
- Podul Dîmboviței v. Rucăr*
- Pogányvár v. Racu*
- Pojejena** (jud. Caraș-Severin): **293** (143, d), **808** (51).
- Porțile de Fier ale Transilvaniei** (jud. Hunedoara - jud. Caraș-Severin): **389**.
- Porumbenii Mari** (jud. Harghita): **126** (114-115, pl).
- Porumbenii Mici** (jud. Harghita): **126** (88-88, pl), **466, 491** (pl), **897** (I, 27-28), **1168** (233-237, **1173** (pl).
- Posakastelya** (disp. jud. Timiș): **808** (150, d).
- Praid** (jud. Harghita): **126** (69, 77-pl), **342, 345, 622** (24-26), **698** (589), **700** (44-45), **791, 897** (I, 136-139), **1282**.
- Prejmer** (jud. Brașov): **31, 35, 196** (pl), **322** (73-77), **325** (142-145), **496** (pl), **587, 588, 589, 670** (129-133), **700** (242-243), **824, 956** (60-62), **1113** (309-311, pl), **1181** (134-136, pl), **1216** (II, 61-64), **1282, 1285** (31-33), **1313**.
- Pretai v. Brateiu*
- prisăci**: **268, 269, 341, 345, 347, 357, 473, 795, 1000, 1104, 1152, 1213**.
- Probsdorf v. Stejărișu*

R

- Rabsonné vára v. Praid*
- Racoș** (jud. Brașov): **299**.
- Racoșu de Jos** (jud. Brașov): **35, 587, 670** (82-84), **759, 897** (I, 200-201, 204), **1172** (99, pl).
- Racoșu de Sus** (jud. Covasna): **339** (428-429), **1172** (63, 98, pl).
- Racu** (jud. Harghita): **126** (70, 78-pl), **198** (29-30), **332** (pl), **418** (96-100, pl), **490** (pl), **897** (II, 69-72, pl), **1169** (304-305, pl), **1172** (63, 100, pl), **1282**.
- Radlen v. Rodeș*
- Radna** (jud. Arad): **714** (428).
- Radna v. Rodna*
- Radnót v. Iernut*
- Rattenberg v. Brașov*

- Răchitova** (jud. Hunedoara): **43**,
44 (pl), **982** (pl), **984**,
990 (248-251, pl),
1055.
- Rășinari** (jud. Sibiu): **13**, **14** (60-
61), **465** (144), **487**
(21-26, pl), **599** (261),
933 (38-46), **1282**.
- Recaș** (jud. Timiș): **808** (150,
d).
- régészeti kutatások* v. cercetări
arheologice
- Reghin** (jud. Mureș): **220** (V,
675, d).
- repertorii de cetăți**: **73**, **75**, **94**,
132, **332**, **670**, **936**,
982, **990**, **1014**, **1054**,
1232, **1249**, **1250**;
- documentare: **169**,
220, **293**, **294**, **297**,
359, **419**, **617**, **784**,
808, **939**, **940**, **1047**;
- monumente: **14**, **126**,
138, **198**, **238**, **240**,
332, **336**, **364**, **476**,
490, **560**, **599**, **665**,
698, **700**, **714**, **772**,
897, **1056**, **1255**.
- repertóriumok* v. repertorii de
cetăți
- Reps** v. Rupea
- reprezentări de cetăți**: **58**, **64**,
74, **79**, **163**, **177**, **179**,
225, **318**, **757**, **848**,
1123, **1130**, **1278**,
1279.
- restaurálások* v. restaurări de
cetăți
- restaurări de cetăți**: **1**, **63**, **65**,
76, **84**, **314**, **319**, **586**,
590, **662**, **753**, **966**,
1092.
- Reussen** v. Ruși
- Reussmarkt** v. Miercurea
Sibiului
- Réva vára** v. Racoșu de Sus
- Richiș** (jud. Sibiu): **323** (155-
165), **1181** (106-
107, pl).
- Rimetea** (jud. Cluj): **297** (187-
188, d), **670** (179-
181).
- Rișnov** (jud. Brașov): - b.f.: **496**
(pl);
- c.: **225** (161-162),
322 (91-92), **366**, **384**
(pl), **490** (587), **594**
(pl), **599** (264), **666**,
670 (86-89), **698** (337,
371, 517), **700** (246-
247), **706**, **710** (pl),
756 (I, 95-96), **763**
(III), **798** (pl), **818**,
868, **956** (56-57),
1014 (56-57), **1041**,
1216 (II, 41-46), **1277**
(134-135, pl), **1282**,
1285 (33-35, pl).
- Roadeș** (jud. Brașov): **321** (226-
228), **545** (pl), **560**
(13-16), **1113** (322),
1181 (104-105, pl),
1282.
- Rodbav** (jud. Brașov): **322** (92-
93), **496** (pl), **548** (pl),
560 (34-36), **588**,
1113 (322), **1181**
(111), **1282**.
- Rode** v. Zagăr
- Rodna** (jud. Bistrița-Năsăud):
241 (84-85), **268**, **293**
(143-144, d), **294**
(170, d), **297** (182-
183, d), **419** (I, 562-
564, d), **588**, **782**,
1282, **1294** (pl).
- Rohrbach** v. Rodbav
- Rónaszék** v. Coștuiu
- Roșia** (jud. Sibiu): **476** (157),
1181 (98-99, 114-
115, pl).

- Rotbav (jud. Braşov): **59, 1181**
(113) v. Rodbav.
- Rothberg* v. Roşia
- Rucăr (jud. Braşov): **203, 490**
(588), **497, 502** (pl),
587, 1014, 1237.
- Rugăneşti (jud. Harghita): **125**
(132-137, pl), **244**
(242-243, pl).
- Rugonfalva* v. Rugăneşti
- Ruja (jud. Sibiu): **324** (48-51,
pl), **835** (265), **1113**
(322), **1181** (112),
1282.
- Rupea (jud. Braşov): **62** (131-
136, pl), **225** (106-
107), **291, 293** (125,
d), **297** (179, d), **366,**
490 (592), **587, 670**
(120-125), **674, 698**
(603), **700** (247-248),
781 (36), **790, 804,**
842, 843 (pl), **844,**
895, 897 (I, 191-194),
1091 (179-180), **1207,**
1216 (I, 135-139),
1217 (d), **1282, 1285**
(35-38, pl), **1305.**
- Ruşi (jud. Sibiu): **1181** (108-
109).
- Ruştiior (jud. Bistriţa-Năsăud):
241 (100-101).
- S**
- Saciova (jud. Covasna): **126**
(72, 80-pl), **897** (III,
172), **1172** (61-62, pl).
- Sagen* v. legende
- Sajosárvár* v. Şirioara
- Salgo* v. Orlat
- Salonta (jud. Bihor): **61, 670**
(60-63), **1031.**
- sáncok* (*középkori*) v. valuri
medievale
- Sarad (disp. jud. Timiş): **220** (II,
20, d), **808** (150-151,
d).
- Sarasău (jud. Maramureş): **985**
(602-608, pl), **988**
(232-233).
- Saravale (jud. Timiş): **169** (II,
539-540, d), **220** (I,
691, d).
- Saschiz (jud. Mureş): **62** (136-
138), **490** (592), **587,**
599 (263), **670** (342-
343), **700** (249), **835**
(II, 227-231, pl), **836,**
1091 (177-179), **1113**
(318), **1181** (68-69,
pl), **1282, 1285** (40-
41).
- Satu Mare (jud. Satu Mare): **79,**
83, 115, 177 (59), **185**
(pl), **264, 366, 571** (d),
670 (368-373), **671**
(820-821), **727** (d),
738 (336-337, d), **761**
(21-27), **939** (439-
441), **1011** (II), **1282.**
- Satu Nou (jud. Bistriţa-Năsăud):
240 (pl), **241** (87-88).
- Săcuieni (jud. Bihor): **164, 220**
(I, 596, d), **226, 366,**
670 (77-79), **681,**
1076 (547-550, pl),
1176 (pl).
- Sălard (jud. Bihor) - Adrian:
375, 419 (I, 591-592,
d), **617** (191-192, d),
670 (74-76).
- Sălaşu de Sus (jud. Hunedoara):
308, 309 (pl), **700**
(230-231), **814** (197-
198), **982, 990** (264-
266).
- Săsciori (jud. Alba) **14** (59), **27,**
33 (pl), **43** (155-159,
pl), **293** (171, d), **297**
(185, d), **366,**

- 490 (599-600), 700
(57), 1150 (pl), 1151
(46-47, d), 1216 (IV,
76-81), 1282, 1285
(47-48, pl).
- Sächsisch-Eibesdorf* v. Ighișu
Nou
- Schaas* v. Șaș
- Scharosch* v. Șaroșu pe Tîrnave
- Scharosch bei Grosschenk* v.
Șoarș
- Scharpendorf* v. Glodeni
- Schellenberg* v. Șelimbăr
- Schlosberg* v. Brașov
- Schlößer* v. castele
- Schönberg* v. Dealul Frumos
- Schöndorf* v. Frumușeni
- Schwarzburg* v. Codlea
- Schweischer* v. Fișer
- Sebes láz* v. Laz
- Sebesrom* v. Turnu Ruinei
- Sebesvár* v. Bologa
- Sebeș (jud. Alba): 35 (pl), 42
(pl), 43 (159-166, pl),
(pl), 670 (177-179),
700 (109-111), 823,
1091 (143-145), 1282.
- Sebeșel (jud. Alba): 14 (59), 490
(600), 599 (260), 1216
(IV, 81-83), 1282.
- Segesd* v. Șaș
- Seiden* v. Jidvei
- Seini (jud. Satu Mare): 670
(373-374), 761 (216-
217), 854 (312-315),
1160 (d).
- Seleuș (jud. Arad): 169 (II, 441-
442, d), 714 (428).
- Seliștat (jud. Brașov): 431 (156-
157), 552 (pl), 560
(16-18), 1181 (130-
131, pl), 1282.
- Senbersch* v. Senereuș
- Senereuș (jud. Mureș): 1181
(132, pl).
- Sepsiárkos* v. Arcuș
- Sepsibodok* v. Bodoc
- Sepsibükszád* v. Bixad
- Sepsiszentgyörgy* v. Sfintu
Gheorghe
- Sepsiszentkirály* v. Sîncraiu
- Severin* v. Drobeta-Turnu
Severin
- Sfinta Elena* v. Librasd
- Sfintu Gheorghe (jud. Covasna):
418 (176-183, pl), 897
(II, 38-39), 1255 (163-
172, pl).
- Sibiel (jud. Sibiu): 35 (pl), 43
(166-168, pl), 44 (pl),
143 (pl), 252 (pl), 366,
424, 490 (597-598),
498 (pl), 561, 811,
840, 841, 1151 (42-43,
pl), 1285 (48).
- Sibiu (jud. Sibiu): 12 (d.), 35,
74, 177 (59-60), 230,
263 (19-25), 283 (202-
205), 289, 317, 318,
319, 320, 366, 393,
399, 455, 482, 587,
667, 670 (384-392),
698 (467), 700 (111-
115), 746 (pl), 753
(pl), 757, 1026 (pl, d),
1029 (pl), 1091 (203-
205), 1095, 1096,
1112, 1129 (pl), 1133,
1134, 1220 (pl), 1277
(115-117), 1282.
- Sighișoara (jud. Mureș): 230,
272, 275 (41-132, pl),
293 (170-171, d), 297
(184-185, d), 366,
371, 399, 587, 670
(334-340), 700 (115-
119), 711, 757, 788,
826, 1091 (159-161),
1098, 1216 (III, 67-
85), 1265, 1282.
- Siktod* v. Șiclod
- Siménfalva* v. Șimonești

- Sîlha** (jud. Timiș): 220 (II, 14, d).
- Sîmbăteni** (jud. Arad): 714 (429).
- Sîncraiu** (jud. Covasna): 1255 (173-174).
- Sîndomic** (jud. Harghita): 126 (70, 78-pl), 332 (pl), 490 (582), 897 (II, 95), 1282.
- Sîngeorge** (jud. Timiș): 220 (II, 96, d), 808 (48-49, d).
- Sîniob** (jud. Bihor): 670 (76-77).
- Sînmiclăuș** (jud. Alba): - c. t.: 50, 51 (pl); - c.: 587, 588, 589, 670 (151-153), 847 (d, pl).
- Sînmiclăuș** v. Turda
- Sînnicolau de Beiuș** (jud. Bihor): 996, 997 (pl).
- Sînnicolau Român** (jud. Bihor): 282 (356-357, pl).
- Sînpaul** (jud. Harghita): 244 (167-168), 670 (196-198).
- Sînpetru** (jud. Brașov): 329 (147-150), 737, 1282.
- Sîntimbru** (jud. Alba): 43 (168-170, pl).
- Sîntimbru** (jud. Hunedoara): 1282.
- Sîntionlunca** (jud. Covasna): 297 (191, d).
- Sînzieni** (jud. Covasna): 418 (146-151, pl), 670 (280-282).
- Slimnic** (jud. Sibiu): 35 (pl), 366, 436, 490 (596), 553 (pl), 560 (96-100), 668, 670 (394-396), 700 (250-251), 747 (56, pl), 969, 970, 972, 1079, 1181 (133, pl), 1216 (I, 130-135), 1277 (164-167, pl), 1282, 1285 (44-45).
- slujitori**: 166, 267 (I, 104-144, 164-177), 293, 620, 838, 939, 941, 1011, 1046, 1047, 1252.
- Solnoc** v. Zalnoc
- Solyomos** v. Șoimoș
- Solyomkő** v. Piatra Șoimului
- Solyom vár** v. Bixad
- Somlyó** v. Șimleu Silvaniei
- Sovata** (jud. Mureș): 670 (340).
- Sövénység** v. Fișer
- Sprengli** v. Brașov
- Stadtbefestigung** v. orașe fortificate
- Staniloc** (jud. Caraș-Severin): 293 (158, d), 808 (561, d) v. Cărpiniș.
- Steineinführung in Burgbau** v. introducerea pietrei în construcția cetăților
- Stejărișu** (jud. Sibiu): 324 (51-53, pl), 534 (pl), 560 (49-51), 1181 (101, pl).
- Streitforth** v. Mercheașa
- Stremț** (jud. Alba): 43 (40-45, pl), 48 (40-45, pl), 220 (V, 42, d), 670 (156-157), 700 (211-212), 901 (321-329).
- Subcetate** (jud. Hunedoara) - Hăgeș: 35 (pl), 43 (173-176, pl), 44 (pl), 220 (V, 45-46, 52-53, d), 293 (115, d), 294 (167-168, d), 297 (177, d), 355 (260), 359 (140, d), 419 (III, 293-294, d), 599 (226), 670 (213-214), 815, 885, 982 (54-56), 990 (244-249), 1023, 1050 (pl), 1055, 1282.
- Subcetate** (jud. Sălaj) - Valcău: 70, 72 (215-217, pl),

- 75, 155, 220** (I, 580, d), **293** (167, d), **297** (191, d), **311, 359** (209), **419** (III, 521-522, d), **605** (520, d), **670** (399-400), **848** (d), **951** (243-256), **1053** (96-98).
- Suseni** (jud. Hunedoara) - Colți: **35** (pl), **39** (pl), **53** (31-34, pl), **109** (270-274, pl), **193, 220** (V, 51-52, d), **274** (23-25), **306** (pl), **355** (371-376), **588, 670** (215-216), **675, 676, 700** (216-218), **736, 781** (pl), **863, 982** (pl), **984, 990** (251-254, pl), **1090** (336, 349), **1055, 1186** (pl), **1187, 1282**.
- Svinița** (jud. Mehedinți): **209** (pl), **220** (II, 14, d), **293** (157, d), **366, 808** (55-56, d), **1250** (45-47).
- Szacsva** v. **Saciova**
- Szad** (Valea Mare) (jud. Arad): **714** (429).
- Szárhegy** v. **Lázarea**
- Szászalmás** v. **Alma**
- Szászbuda** v. **Bunești**
- Szászcsor** v. **Săsciori**
- Szászegerbegy** v. **Agârbiciu**
- Szászhermány** v. **Hărman**
- Szászfenes** v. **Florești**
- Szászivánfalva** v. **Ighișu Nou**
- Szászkeresztúr** v. **Criț**
- Szászkézd** v. **Saschiz**
- Szászmagyarós** v. **Măieruș**
- Szászorbo** v. **Gîrbova**
- Szászenthlászló** v. **Laslea**
- Szeben** v. **Sibiu**
- Székelybánya** v. **Leț**
- Székelydála** v. **Daia**
- Székelyderzs** v. **Dirjiu**
- Székelykeresztúr**, v. **Cristuru Secuiesc**
- Székelytámad** v. **Odorhei**
- Székelyzsombor** v. **Jimbor**
- Székelyvarság** v. **Várșag**
- Szénaverös** v. **Senereuș**
- Szent László** v. **Pescari**
- Szentágota** v. **Agnita**
- Szentbenedek** v. **Mănăstirea Sîntionlunca**
- Szentivánlaborfalva** v. **Sîntionlunca**
- Szentkert** (disp. jud. Covasna): **1255** (175).
- Szentlélek** v. **Bisericani**
- Szentmihálykö** v. **Tăuți**
- Szépfa** v. **Frumușeni**
- Széphely** v. **Jebel**
- Szerdahely** v. **Miercurea Sibiului**
- Szilágycseh** v. **Cehu Silvaniei**
- Szilagykövesd** v. **Chieșd**
- Szilágyvsomlyó** v. **Șimleu Silvaniei**
- szolgálók** v. **slujitori**
- Szöd** v. **Frumușeni**
- Szörény** v. **Drobeta-Turnu Severin**
- Székelyders** v. **Dirjiu**
- Székelyudvarhely** v. **Odorheiu Secuiesc**
- §**
- Șaeș** (jud. Mureș): **1181** (118-119)
- șanțuri** v. **valuri**
- Șard** (jud. Alba): **43** (176-177, pl), **175** (14-16).
- Șaroșu pe Tîrnave** (jud. Sibiu): **533** (pl), **560** (9-10), **1113** (323), **1181** (122-123, pl), **1282**.
- Șeica Mare** (jud. Sibiu): **431** (143-148), **835** (268-269), **1181** (84-85, pl).
- Șeica Mică** (jud. Sibiu): - c. t.: **466** (pl), **480**;

- b.f.: **141, 142** (pl),
425 (pl), **429** (207-
209, pl), **559** (pl), **560**
(93-96), **1113** (318-
319), **1181** (72-73, pl),
1282 (pl).
- Șelimbăr** (jud. Sibiu): **1181**
(124-125).
- Șemlacu Mare** (jud. Timiș): **220**
(II, 96, d), **427, 800,**
808 (52-53, d).
- Șemlacu Mic** (jud. Timiș): **220**
(II, 96, d).
- Șiclod** (jud. Harghita): **244**
(253-256, pl).
- Șieu-Măghereș** (jud. Bistrița-
Năsăud): **238** (439-
440), **241** (89-91, pl),
700 (60-61), **1189** (VI,
25-26), **1295** (pl).
- Șimand** (jud. Arad): **220** (I, 722,
d), **714** (429), **773**
(128).
- Șimleu Silvaniei** (jud. Sălaj):
700 (148-149), **951**
(II, 137-234, d);
- c. XIV-XV: **220** (I,
580, d), **293** (151, d),
359 (191, d), **804, 974,**
1053 (98-100);
- c. XVI-XVII: **351**
(pl), **665, 670** (405-
408), **689** (pl), **907,**
1011 (II), **1121** (117-
121), **1222** (d), **1303,**
1304.
- Șimonești** (jud. Harghita): **125**
(147-148, pl).
- Șinteu** (lingă Aleșd, jud. Bihor):
73 (210-215), **75, 167,**
220 (I, 595- 596, d),
359 (189-190, d), **419**
(I, 661-662), **605**
(461-462, d), **617** (340-
341, d), **634, 670** (54-
57)..
- Șiria** (jud. Arad) -Vilagos: **220**
(I, 722-723, d), **225**
(232-235), **293** (168-
169, d), **312** (70-79),
359 (210, d), **383** (pl),
628, 670 (38-41), **714**
(561-563), **756** (II,
306-308), **773** (124-
127), **804, 936** (73-
74), **1010** (d), **1011**
(II), **1195, 1277** (196-
197).
- Șirioara** (jud. Bistrița-Năsăud):
241 (88-89), **1068** (pl),
1189 (VI, 67).
- Șoala** (jud. Sibiu): **549** (pl), **560**
(75-76), **1282**.
- Șoarș** (jud. Brașov): **534, 560**
(51-53), **1113** (322),
1181 (120-121), **1282**.
- Șoimi** (jud. Bihor): **70** (8).
- Șoimoș** (jud. Arad): **35, 220** (I,
760-762, d), **225** (180-
182), **293** (150, d),
312 (65-68), **359** (189,
d), **362, 366, 419** (I,
184-185, d), **567** (174-
185), **588, 589, 670**
(34-37), **684, 713, 714**
(563-565, pl), **756** (II,
312-314), **772** (494-
497), **773** (119-123),
866, 936 (70-72),
1011 (II), **1138, 1139,**
1196, 1250 (69-74),
1282, 1293.
- Șoimușu Mare** (jud. Harghita):
897 (II, 2), **1282**.
- Șomartin** (jud. Sibiu): **835**
(265), **1181** (87, pl).
- Șona** (jud. Alba): **43** (178-179,
pl).
- Șprengi** v. Brașov
- Șura Mare** (jud. Sibiu): **835**
(265), **1181** (50-51,
pl).

Șura Mică (jud. Sibiu): 588,
1181 (74-75, pl).

T

Táblás v. Dupuș

Talmács v. Tălmăciu

Tartód vára v. Vârșag

Tălmăciu (jud. Sibiu): 14 (63),
21 (21-23, pl), 35 (pl),
89, 293 (159, d), 370
(d), 485 (187-189,
pl), 490 (594-595),
595, 599 (262), 670
(393-394), 700 (142-
144), 724, 756 (I, 73),
1079, 1216 (I), 1282.

Tămășeni (jud. Satu Mare): 359
(203, d), 799 (413-
414).

Tășnad (jud. Satu Mare): 94
(288-289, d), 670
(374-375), 951 (257-
285, d).

Tăuți (jud. Alba): 43 (180-189,
pl), 48 (20-32, pl), 49
(pl), 293 (156, d), 294
(171-172, d), 297
(186, d), 359 (198, d),
419 (II, 187, d), 670
(183-184), 700 (255-
256), 1140.

Teliu (jud. Brașov): 22 (50-51),
144 (50-51), 297 (185,
d), 505 (37-38, pl),
670 (128) v.
Cruceburg.

Temeshódos v. Hodoș

Temesvár v. Timișoara

terminologie: 356, 463, 575,
591, 918, 1255 (218-
222).

Tertlau v. Toarcia

Tilișca (jud. Sibiu): 14 (60), 33
(pl), 487 (26, pl), 490
(598-599), 599 (261),

700 (57), 856, 858
(pl), 1282.

Timișoara (jud. Timiș): 100 (15-
32, 49-53), 135, 140
(pl), 170 (pl), 177
(62-70), 195, 225
(205-208), 227, 232,
359 (161, d), 366, 446,
604 (9-26), 670 (424-
434), 673, 755 (pl),
756 (II, 151-152), 810,
890, 935, 938, 939
(500-502), 942, 1006,
1082 (pl), 1153, 1180,
1212, 1224, 1250 (74-
81), 1264, 1278 (91-
93), 1282, 1301;
- c. XVIII: 10, 35, 754
(pl), 950.

Tiszakarácsonyfalva v.
Crăciunești

Timpa v. Brașov

Tîrgu Mureș (jud. Mureș): 116,
157 (pl), 158, 200 (pl),
366, 399, 582 (pl),
624, 670 (315-323),
700 (101-105), 756 (I,
125-126), 757, 762,
778, 848 (pl), 853, 896
(14-27), 1226, 1282.

Tîrnava (jud. Sibiu): - c. t.: 473
(pl), 476 (155, pl);
- b. f.: 1113 (321-322),
1282.

Toarcia (jud. Brașov): 1113
(323), 1181 (137, pl).

Tobsdorf v. Dupuș

Tomești (jud. Harghita): 897 (II,
88), 1282.

Tórja v. Turia

Torockó v. Rimetea

Torockószentgyörgy v. Colțești

Tótfalud v. Tăuți

Tovis (Păuliș) (jud. Arad): 714
(429).

Töröcsvár v. Bran

történetírás v. historiografie

Törzburg v. Bran

Trapold v. Apold (jud.Mureș)

Tricule v. Svișița

Turda (jud. Cluj): 297 (187 d) v. Moldovenești;
- *Sîmniclăuș*: 220 (V, 675-676, d), 293 (156, d), 297 (186, d), 337, 346, 366, 576, 605 (487, d), 898 (92-102), 939 (504-507), 1282;
- b.f.: 700 (80-82), 757, 827, 848 (pl), 876, 898 (136-137, 357-368, 369-373).

Turia (jud. Covasna): 26 (pl); 35 (pl), 44 (pl), 293 (162, d), 297 (171, pl), 359 (103, d), 418 (121-125, pl), 588, 599 (263-264), 670 (289-291), 700 (49-53), 745, 756 (I, 108-109), 802, 897 (III, 69-70), 1005 (631), 1172 (54-59, 81-87, pl), 1255 (176-182, pl), 1282, 1296.

Turnișor (jud. Sibiu): - donjon: 490 (607), 507, 672;
- b.f.: 485 (183-186), 543, 560 (53-54), 1282.

Turnu Roșu (jud.Sibiu): 21(11-18, 23-25, pl), 44 (pl), 119, 289, 293 (129, d), 366, 670 (396-398), 700 (140-142), 756 (I, 74-76), 848 (pl), 1086, 1126, 1216 (I), 1282.

Turnu Ruieni (jud.Caraș-Severin): 39 (pl), 88, 781 (12), 940 (456-457, 556-557, d), 1078 (pl), 1250 (56-58).

Turnu Severin v. Drobeta-Turnu Severin

Turnul lui Ovidiu v. Turnu Ruieni

turnuri: 328; v. donjoane

Tusnădfürdő v. Tușnad

Tușnad (jud.Harghita): 126 (70-71, 79-pl), 260 (310), 332 (pl), 472 (pl), 490 (583-584), 700 (55), 897 (II, 37, III, 70-71), 1253 (pl), 1282.

Türme v. turnuri

U

Ugra v. Ungra

Uioara v. Ocna Mureș

Ujbálványos v. Gherla

Ujvár v. Ocna Mureș

Ungra (jud. Brașov): - c.: 294 (167, d), 297 (190, d), 998;
- b.f.: 1113 (315), 1320.

Unguraș (jud. Cluj): 225 (31-32), 293 (95-96, d), 297 (170-171, d), 359 (103-104, d), 572, 605 (216-218, d), 670 (232-234), 700 (159-161), 822, 1189 (II, 103-135).

urbarii: 15, 67, 99, 363, 623, 625, 677, 742, 743, 905, 1009, 1010, 1011, 1012, 1160, 1221, 1222.

Uroi (jud. Hunedoara): 2.

Urwegen v. Girbova

Uzon v. Ozun

V

Vajdahanyad v. Hunedoara

Valcău v. Subcetate

- Valchid (jud. Sibiu): **554** (pl),
560 (55-56), **1113**
(325), **1282**.
- Valea Crișului (jud. Covasna):
1172 (63).
- Valea Lungă (jud. Alba): **43**
(189-191, pl).
- Valea Viilor (jud. Sibiu): **321**
(212-214, pl), **555**
(pl), **560** (72-74), **1181**
(142-143, pl), **1282**
(pl), **1285** (44).
- valuri medievale: **140**, **254**, **339**
(424-426), **341**, **347**,
391, **469**, **470**, **473**,
478, **479**, **637**, **773**
(35-47), **914**, **1014**
(54-57), **1031**, **1209**.
- Văpa vâra* v. Bixad
- Vărâlja* v. Goganvarolea
- Vărâlja* v. Orlat
- Văralmas* v. Almașu
- Vărasfenes* v. Finiș
- Varaskes (între Apateu și
Vinători, jud. Arad):
714 (430).
- Värerösse* v. Lemnia
- Vărfalva* v. Moldovenești
- várépítészek* v. constructori de
cetăți
- Vargyas* v. Virghiș
- Vărhegy* v. Leț
- Vărhegy* v. Sintionlunca
- várispánságok* v. comitate de
castre
- város erődítmények* v. orașe
fortificate
- Vársarka* v. Sîndominic
- vártartományok* v. domenii
- Vălenii de Mureș (jud. Mureș):
220 (V, 699-700, d).
- Vărădia (jud. Caraș-Severin):
220 (II, 95, d), **293**
(109-110, d), **359**
(190, d), **419** (III, 493-
494), **670** (37-38), **808**
(51-52, d), **809**.
- Vărădia de Mureș (jud. Arad):
220 (I, 763-764, d),
312 (68), **714** (821-
822), **772** (497), **773**
(124), **936** (72-73).
- Vărd (jud. Sibiu): **1181** (141).
- Vărșag (jud. Harghita): **126** (69,
77-pl), **244** (344-345,
pl), **338** (pl), **340** (57-
59, pl), **612**, **621**, **621** (24),
700 (45-46), **897** (I,
129-130, 131-132),
1210 (314-319, pl).
- Vărșand (jud. Arad): **220** (I,
722, d), **714** (430),
773 (130).
- Vécs* v. Brîncovenești
- végvátrak* v. cetăți de graniță
- Veresmort* v. Roșia
- Veseud (jud. Sibiu): **556** (pl),
560 (86-88), **1181**
(140, pl), **1282**.
- Veterani* v. Peth
- Vidombák* v. Ghimbav
- Viile Tecii (jud. Bistrița-
Năsăud): **241** (103-
104, pl), **1299**.
- Vingard (jud. Alba): **395**.
- Vințu de Jos (jud. Alba): **587**,
588, **589**, **670** (145-
149), **687**, **700** (256-
258), **722**, **848** (pl),
1282.
- Viscri (jud. Brașov): **276** (pl),
277, **321** (224-226,
pl), **515** (pl), **1113**
(313), **1282** (pl).
- Vityálvára* v. Eremitu
- Vîrfurile (jud. Arad): **191**, **773**
(130).
- Virghiș (jud. Harghita): **244**
(349, pl).

Voievozi (jud. Bihor): **28** (68-69), **987**, **991**, **992**, **994** (pl).

Voiteg (jud. Timiș): **808** (152).

Vorumloc v. Valea Viilor

Vöröstorony v. Turnu Roșu

Vulcan (jud. Brașov): **496** (pl), **700** (245-246), **1282**.

Vurfu (între Cuvin și Covăsinț, jud. Arad): **714** (430).

Vurpăr (jud. Alba): **33** (pl), **35** (pl), **43** (192-196, pl), **48** (32-40, pl), **670** (153-154), **700** (215), **1282**.

Vurpăr (jud. Sibiu): **476** (151-152), **859**.

W

Wälle (*mittelalterliche*) v. valuri medievale

Weidenbach v. Ghimbav

Weissenburg v. Alba Iulia

Werd v. Vărd

Wiederherstellungen v. reconstituiri de cetăți

Wohntürme v. donjoane

Wurmloch v. Valea Viilor

Z

Zaad (disp. jud. Arad): **808** (111-112).

Zabola v. Zăbala

Zagăr (jud. Mureș): **1181** (110).

Zagor v. Zagăr

Zalán v. Zălan

Zalău (jud. Sălaj) - Ortelec: **577**.

Zalnoc (jud. Sălaj): **186**, **939** (494-500), **951** (I, 57-67, d), **1053** (90-92), **1227**.

Zarand (jud. Arad): **312** (79-80), **617** (388), **773** (128), **939** (572-574).

Zăbala (jud. Covasna): **298**, **418** (199-205, pl), **897** (III, 138), **1255** (187-195, pl), **1282**.

Zădăreni (jud. Arad): **714** (431), **772** (491), **773** (117).

Zălan (jud. Covasna): **1255** (196-199).

Zărând (jud. Arad): **714** (431).

Zebernik vár v. Vurpăr

Zeid v. Veseud

Zeiden v. Codlea

Zinne v. Brașov

Zsebel v. Jebel

Zsibó v. Jibou

Zsidovár v. Jdioara

Zsidve v. Jidvei

Zsögöd v. Jigodin

CUPRINS - INHALT - TARTALOM

I n t r o d u c e r e. Dezvoltarea istoriografiei fortificațiilor medievale și premoderne ale Transilvaniei și Banatului	3
E i n f ü h r u n g. Der Werdegang der Geschichtsschreibung der Befestigungen aus Siebenbürgen und dem Banat während des Mittelalters und der Frühneuzeit	11
N o t ă a s u p r a b i b l i o g r a f i e i	21
A n m e r k u n g ü b e r d i e B i b l i o g r a f i e	23
A b r e v i e r i - A b k ü r z u n g e n - r ö v i d i t é s e k	25
L i s t a l u c r ă r i l o r - B i b l i o g r a f i c h e L i s t e - I r o d a l o m	27
I n d e x	123

**Tiparul executat la
Imprimeria „ARDEALUL” Cluj
Comanda nr. 60462**

ERRATA

Pagina	Linea	Error	Correctio
36	12	köszég	község
37	25	Entwicklung	Entwicklung
39	4	száadi	századi
45	5	Udvarheyiszék	Udvarheyszék
54	3	vajdahunyadi vajdahunyadi	vajdahunyadi
61	36	malofalvi	malomfalvi
68	9	egyik	egyik
77	ultim	Mathiás	Mathyás
78	15	Barcág	Barcaság
81	4	Quartalschirift	Quartalschrift
82	27	Sonttagsblatt	Sonntagsblatt
83	36	Veguesház	Vegyesház
85	6	Kirchenbug	Kirchenburg
86	16	Gemerbe	Gewerbe
87	28	mittelaterliche	mittelalterliche
88	28	Kreischgebiet	Kreisgebiet
	40	Handwersorten	Handwerksorten
91	4	Deszövár	Dezsövár
95	11	Wiederherstellungsarbeiten	Wiederherstellungsarbeiten
98	28	Erdélyiben	Erdélyben
100	ultim	1904, 1904	1904,
101	10	megye	megyei
103	35	Michelberg	Micheslberg
104	11	Lamdeskultur	Landeskultur
	14	Lamdeskultur	Landeskultur
	18	Lamdeskultur	Landeskultur
106	1	Wehkraft	Wehrkraft
	22	erötitmenyei	erődítményei
107	10	sächeischen	sächsischen
	20	Hermanstadt	Hermannstadt
	31	Solyomosvár	Solyomosvár
	40	Kronstads	Kronstadts
110	24	szás	szász
112	32	barlangerödítményei	barlangerödítményei
114	7	Burzenlandest	Burzenlandes
	10	Burzenlandest	Burzenlandes
	18	Burzenlandest	Burzenlandes
	27	kronstäter	kronstädter
117	18	élemi-	élelmi-
119	9	tejes	teljes
	35	Volksfeund	Volksfreund
125	col. I/44	Baueiflüsse	Baueinflüsse
140	col. I/38	decs	Idec
145	col. I/3	Nagygambfalva	Nagygalambfalva
	col. I/6	Nagykpus	Nagykapus

* Autorul își exprimă regretul pentru greșelile numeroase, pentru care își asumă întreaga răspundere. De asemenea, la fel de regretabilă, rămîne lipsa accentelor lungi pentru ortografia maghiară.

Dacă ar fi să căutăm un simbol al evului mediu, fără îndoială l-am descoperi cel mai ușor într-o cetate. Dincolo de figuri de stil, nume generic ori simboluri heraldice, realitatea spațiului geografic aflat în atenție ne dezvăluie o multitudine de fortificații, cu caractere și funcționalități extrem de diverse, oglinzi fidele ale unei istorii frământate, pline de nesiguranță, dar căutătoare de soluții de conservare. Fortificația nu este altceva decât o felie tridimensională de civilizație medievală sau premodernă.

Bibliografia fortificațiilor medievale și premoderne ale Transilvaniei și Banatului are ambiția să sistematizeze un procent cât mai rotund din tot ceea ce s-a scris vreodată despre fortificațiile medievale și premoderne ale acestor provincii istorice, pînă în anul 1996.

La data cînd această bibliografie vede lumina tiparului, ea este o apariție tîrzie, dar nicidecum inoportună. Chiar dacă ea va avea destinul ingrat al tuturor bibliografiilor, - acela de a nu fi citată decât extrem de rar, - meritul ei va cel puțin acela că nu va mai permite scuza dezinformării pentru toți cei care se vor apleca asupra vreunei fortificații cu destine medievale și premoderne, aflate pe teritoriul intracarpatic românesc. Oricine și oricînd va putea avea, de acum încolo, un control asupra a ceea ce s-a scris, ori a rămas nescris, a ceea ce va fi contribuție nouă, de valoare, ori pastişă demnă de dispreț. Ea este vitală pentru sănătatea istoriografiei tematice, dar și pentru multe alte cauze adiacente.

ISBN 973-97757-4-8